[illegible]तानुमुनिमुख्यः पराशरः सुखासीनंमहातेजाइदंवचनमब्रवीत् १९ कियंतेनैववेदाश्च
नचापिप्रभवंतिते नकश्चिद्वेदकर्तास्ति वेदस्मर्ताचतुर्मुखः २० तथास्मरंतितेधर्मकल्पेकल्पांतरांतरे अन्ये
कृतयुगेधर्मास्त्रेतायांद्वापरेऽपरे २१ अन्येकलियुगेनृणांयुगन्हासानुरूपतः तपःपरंकृतयुगेत्रेतायांज्ञा
नमुत्तमं २२ द्वापरेयज्ञमेवाहुर्दानमेवकलौयुगे कृतेतुमानवाधर्मास्त्रेतायांगौतमस्यच २३ द्वापरेशंख
लिखिताः कलौपाराशराःस्मृताः त्यजेद्देशंकृतयुगेत्रेतायांग्राममुत्सृजेत् २४ द्वापरेकुलमेकंतुकर्तारंच
कलौयुगे कृतेतुलिप्यतेदेशस्त्रेतायांग्रामएवच द्वापरेकुलमेकंतुकलौकर्ताविलिप्यते २५ कृतेपततिसं
भाषन्त्रेतायांस्पर्शनेनतु द्वापरेभक्षणेतस्य कलौपततिकर्मणा २६ अभिगम्यकृतेदानंत्रेतायांसाभिसं
त्रणं द्वापरेयाच्यमानंतुकलौदीयतेसेवया २७ अभिगम्योत्तमंदानंमध्यमंसाभिमंत्रणं अधमंयाच्यमानं
स्यात्सेवादानंतुनिष्फलं २८ कृतेधातुगताःप्राणास्त्रेतायांमांससंश्रिताः द्वापरेरुधिरंयावत्कलावन्नानिषे
विणः २९ कृतेतत्क्षणिकःशापस्त्रेतायांदशभिर्दिनैः मासेनद्वापरेज्ञेयः कलौसंवत्सरेणतु ३० युगेयुगे
युयेधर्मास्तेषुधर्मेषुयेद्विजाः तेषांनिंदानकर्तव्यायुगरूपाद्विजोत्तमाः ३१ धर्मःसत्यश्चसाधुश्चतुर्यांशेन
कलौस्थितः अदनात्तदनाद्यल्पं तुच्छमायुरकार्यतः ३२ धर्मश्चलोकदंभार्थंपाखंडार्थंतपस्विता विवि
धावाग्धनार्थंस्यात्कलौसत्यानुकारिणी ३३ अल्पक्षीरकृतागावः स्वल्पसस्याचमेदिनी स्त्रीजनन्यःस्त्रियः
सर्वाःसुखार्थंकृतयें : ३४ पुरुषानिर्जिताःस्त्रीभिर्भूपालादस्युभिर्जिताः जितोधर्मश्चपापेनसत्यं

नः ३६ कृतंतुब्राह्मणयुगंत्रेतातुक्षत्रियंस्मृतं वैश्यंतुद्वापरयुगंकलिःशूद्रयुगंस्मृतं ३७ चातुर्वर्णिकनारीणांत
थातुरीयजन्मनां पतिद्विजात्युपास्त्यापिधर्माधर्महृतीकलौ ३८ कृतेयत्कोटिदस्यस्यात्त्रेतायांलक्षदस्ततः
द्वापरेऽयुतदस्यस्याच्छतदस्यकलौफलं ३९ युगस्वरूपमाख्यातमन्यच्चगदतःशृणु वर्णानामाश्रमाणांचस
र्वेषांधर्मसाधनं ४० कृष्णोमृगश्चरेद्यत्रस्वभावेनमहीतले वसेत्तत्रद्विजातिस्तुशूद्रोयत्रतुतत्रतु ४१ हिम
पर्वतविंध्याद्योर्विनशनप्रयागयोः मध्येतुपावनोदेशोम्लेच्छदेशस्ततःपरः ४२ देशेष्वन्येषुयानद्योधन्याः
सागरगाःशुभाः तीर्थानियानिपुण्यानिमुनिभिःसेवितानिच ४३ वसेत्तुतदुपांतेषुशर्मिच्छंतोद्विजाय
तः मुनिभिःसेवितत्वेनपुण्यदेशःप्रकीर्तितः ४४ यत्रपानमपेयस्य देशेभक्ष्यस्यभक्षणं अगम्यागमनं
यत्रतंदेशंपरिवर्जयेत् ४५ एवंदेशःसमाख्यातोयाज्ञिकोहिद्विजन्मनां एवमेवानुवर्तेरन्देशंधर्मानु
कांक्षिणः ४६ उषितायत्रतत्रापिस्वाचारंनविवर्जयेत् षट्कर्माणिप्रकुर्वीरन्नितिधर्मस्यनिश्चयः ४७
पराशरश्चयत्प्राहशास्त्रंपुत्रस्यवत्सलः अथतत्संप्रवक्ष्यामिद्विजकर्मादिकंद्विजाः ४८ षट्कर्मेव
र्णधर्माश्रमशंसागोहृयस्यच अदोत्थवार्त्तायोर्योतौतुसीरंसीरप्रयोगिणां ४९ अमावास्यानिषिद्धानितपश्चप
शुपालनं अन्नतोयप्रशंसाचवात्यावात्यावसुंधरा ५० अयथार्थंकृषौपापंतदघस्यापिशोधनं बलिंसीता
मखस्यापिविवाहाःकन्यकावराः ५१ स्त्रीपुंधर्मोमखाःपंचद्विजातिस्वर्गसाधना विधिःप्राणाग्निहोत्रस्य
निषेकादिकसंस्थितिः ५२ व्रतचर्याचतद्धर्मःप्रशंसापुत्रजन्मनः कृत्स्नोगृहस्थधर्मश्चभक्ष्याभक्ष्यंतथैव
च ५३ निषिद्धवस्तुकथनंपात्रशुद्धिस्ततःपरं द्रव्याणांचतथाशुद्धिरुपाकर्मादिकर्मच ५४ अनध्यायाः

वर्णितं वह्निर्नारायणीयश्च स्नातकाशौचमेवच ५५ परिषत्प्रायश्चित्तानितद्व्रतानि
: विधिवत्सर्वदानानितेषांचैवफलानिच ५६ भूमिदानप्रशंसाच विशेषोविप्रकालयोः इष्टापूर्तौ
तथाविद्वन्तयोर्भिन्नफलानिच ५७ प्रतिग्रहविधिस्तत्रयथायस्यप्रतिग्रहः विनायकादिशांतीनांविधयो
यद्द्विजोत्तमाः ५८ वानप्रस्थस्यधर्मोथतथाधर्मोयतेरपि चतुराश्रमधर्मोपिवपुर्निदानस्तथैवच ५९ योगो
विभूमयोगांचकालंभद्रान्नमेवच दिशातीतंपरंध्येयंसर्वमेतत्पराशरः ६० प्रोक्तवान्व्यासमुख्यानांशेषंसु
निविभावितं निःयुक्तःसुव्रतःशेषंख्यापनायद्विजन्मनां ६१ पराशरोव्यासवचोऽवगम्ययदाहशास्त्रंचतुरा
श्रमार्यं युगानुरूपंचसमस्तवर्णहितायवक्ष्यत्यथसुव्रतस्तत् ६२ शक्तिसूनोरनुज्ञातःसुतपाःसुव्रतस्त्विदं च
तुर्णामाश्रमाणांचहितंशास्त्रमथाब्रवीत् ६३ इतिबृहत्पाराशरीयेधर्मशास्त्रेव्यासप्रश्नेसुव्रतप्रोक्तसंहि
तायांशास्त्रसंग्रहोद्देशकथनंनामप्रथमोऽध्यायः १ पराशरमतंपुण्यंपवित्रंपापनाशनं विहितं
ब्राह्मणार्थायधर्मसंस्थापनायच १ चतुर्णामपिवर्णानामाचारोधर्मपालनं आचारहीनदेहानांभवेद्धर्मःपरा
ङ्मुखः २ षट्कर्माभिरतोनित्यंदेवतातिथिपूजकः हुतशेषंतुभुंजानोब्राह्मणोनावसीदति ३ कर्माणिका
नीहकथंचतानिकार्याणिवर्णैश्चकिमाद्यकानि तेषामनीहाकरणेविधिश्चसर्वंप्रसादात्मतत्तुश्चमत्यं ४
तत्षट्कर्मप्रवक्ष्यामियत्कुर्वंतोद्विजातयः गृहस्थाअपिमुच्यंतेसंसारेहढबंधनैः ५ अथोद्दशात्मकंशास्त्रं
यत्कृतंश्रुतिहार्षिकृत् तदुक्तंकर्मकृत्सुसाम्प्रतंशृणुध्वंपापनाशनं ६ संध्यास्नानंजपश्चैवदेवतानांचपूजनं वै
श्वदेवंतथातिथ्यंषट्कर्माणिदिनेदिने ७ अथसंध्यांप्रवक्ष्यामिदेवताकल्पनामपि वर्णार्षिच्छंदसांच

कार्यात्पांचययोचितां ८ यावन्मंत्रंपयोपास्तिंरूपस्पर्शनमेवच आवाहनंविसर्गंचयावन्मात्रंक्रमेणतु ९ दिव
सस्यक्षयेस्मसंधिः संध्येतिगीयते ॥ सोपास्यासाद्विजैर्यत्नात्पात्तोर्बिम्बमुपासितं १० मध्यान्हेपिचसंधिःस्यात्सू
र्यस्यान्हःपरस्यच पूर्वाण्हाः होपराणह्यक्षापाचेतिश्रुतिक्रमः ॥ ११ ॥ पूर्वासंध्यासुगायत्रीब्रह्माणीहंसवाहना र
क्तपारूणादेवीरक्तपद्मासनस्थिता १२ रक्ताभरणरक्तांगीरक्तमाल्यांबरातथा अक्षमालास्त्रग्धराचवरहस्ता
मयान्विता १३ प्रातः संध्यांसनक्षत्रामुपासीतयथाविधि सादित्यांपश्चिमांसंध्यामर्धास्तमितभास्करां १४ प्रागादि
त्योदयाद्द्वान्मुहूर्तेवेधसेराति उत्थायोपासयेत्संध्यांयावत्स्यादर्कदर्शनं ॥ विश्वमातःसुराभ्यर्च्येपुण्येगायत्रिवेध
सि अनाहयाम्युपास्त्यर्थंसेत्येनोभिपुनीहिमां १५ संध्यामाध्यान्हिकीश्वेतासावित्रीशंभुदेवता वृषेंद्रवाहना
देवीत्र्यलसत्त्रिशिरस्यधारिणी १६ श्वेतांबरधराश्वेतानानाभरणभूषिता श्वेतस्त्रगक्षमालाचकृताञ्जुरक्तिशोक
य १७ जलाधारधराधात्रीपरेंद्राद्रिगवानया स्वर्गाविभातभूराद्यास्वराधात्तूतमाहूया १८ मातर्भवानिविश्वेशे
विश्वेविश्वजनार्चिते शुभेनरेवरेण्योहआहूतेहिपुनीहिमां १९ संध्यासायंतनीकृष्णाविष्णुदेवीसरस्वती
स्वगगारूढानस्थानशंखचक्रगदाधरा २० कृष्णास्त्रग्भूषणैर्युक्तासर्वज्ञानमयाचसा सर्ववाग्देवताःसर्वा
ब्रह्मादिवन्दिताःस्थिता २१ वीणाक्षमालिकावारहस्तास्मितवरानना चतुर्दशजनाभ्यर्च्याकल्याणीशुभ
वास्पदा २२ मातर्वाग्देविवरदेवरेण्येवचनप्रदे सर्वामरगणस्तुत्येआहूतेहिपुनीहिमां २३ ब्रह्मेशपर्कंह
रीणांतुसंगमस्तूभयोर्भवेत् माध्याह्निकायांसंध्यायांसर्वेदेवाःसमागताः २४ पूजाभिकांक्षिणोयेचयेच-
कैभिज्जलार्थिनः श्रद्धान्नभागधेयायेयेचाग्निहुतभागिनः । २५ अन्यान्युच्चावचानीहस्थावराणि

ऽकामपक्षेतेतेषामाध्यायनाहिंसा यस्तस्यांनार्चयेद्देवान्नपयेन्नापितॄंस्तथा भूतान्य
हसौधनाभिरभमृच्छति २७ ईशान्याभिमुखोभूत्वाद्विजःपूर्वमुखोपिवा संध्यामुपासयेत्सुद
९ न्निबोधतत् २८ आमणिबंधनाद्धस्तौपादौवाजानुतःशुचिः प्रक्षाल्याचामयेद्विद्वानंतर्जेत
करोद्विजः २९ निर्मलाफेनपूताभिर्मनोज्ञाभिःप्रयत्नवान् आचामेद्ब्रह्मतीर्थेनपुनराचमनाच्छुचिः ३० मु
खनिमार्जनंकृत्वाद्विस्तेनैवापराण्यपि अद्भिश्चसंस्पृशेत्तानिसर्वाण्यपिविशुद्धये ३१ अंगुष्ठेनप्रदेशिन्या
नच शिरःसर्वाभिरंसौच अंगुल्यग्रैस्तुसंस्पृशेत् ३३ आचम्यप्राणसंरोधंकृत्वान्योपस्पृशेत्पुनः अचोपस
जनेमंत्रंयातःकेनिसरंतिहि ३४ सूर्यश्चमेतिमंत्रेणप्रातराचमनंस्मृतं आपःपुनंतुमध्याह्नेसायमग्नि·
श्चमेतिच ३५ मंत्राभिमंत्रितंकृत्वाकुशपूतंतथाजलं आचम्यविधिवन्द्रीमान्संध्योपासनमाचरेत् ३६
सौंकारांचैवगायत्रींजप्त्वाव्याहृतिपूर्विकां आपोहिष्ठादिजल्पंतिदेवताश्चापिपूर्वकं ३७ ओंवोमीतिनि
योगेश्चमंत्रब्राह्मणसंयुतं एतद्धीनंनकुर्वीत कुर्याच्चेत्स्यात्तदासुरं ३८ मृत्युपीतोपुरादेवैःवालान्यस्तान
छंदोभिःसंस्मृतानीह छादितास्तेस्ततोमराः ३९ छादनाच्छंदउद्दिष्टंवापापांयाथवाक्रमा छंदो
तंसर्वविद्यात्सर्वश्चनान्यतः ४० यस्मिन्मंत्रेचयोदेवस्तेनदेवेनचिह्नितम् मंत्रंतद्दैवतंविद्यात्सोस्ति
तत्रदेवता ४१ येनयद्दधिणादृष्टंसिद्धिःप्राप्तानुयेनवै मंत्रेणतस्यसप्रोक्तोमुनेर्भावस्तदात्मकः ४२
पत्रकर्मणिचाग्नौ जपहोमार्चनादिकैः विनियोगस्तस्यमंत्रस्य ४३

चार्योयमयंमंत्रो यवर्तते तत्रस्वब्राह्मणोज्ञेयंमंत्रस्येतिश्रुतिक्रमः ४४ एतद्विपंचकंज्ञात्वाक्रियते
कर्मयद्विजैः तदनंतफलंतेषांपावेदेदनिदर्शनात् ४५ एकांशेनापियन्न्यूनंकुर्यात्कर्मद्विजोत्तमः तेना
शोहन्यतेकर्तामृतोगर्तंलभृच्छति ४६ कुर्वन्नज्ञोद्विजःकर्मंजपहोमादिकिंचन नाप्नोतस्यफलंविंदत्क्लेश
मात्रंहितस्यतत् ४७ आपद्यतेस्थाणुगर्तंस्वयंवापिप्रलीयते यातयामानिच्छंदांसिभवंतिफलदान्यपि
४८ सिंधुद्वीपऋषिच्छंदोवैगायत्रमृत्युतिसृषु आपोहिदैवतंप्राहुरापोहिष्ठादिषुद्विजाः ४९ कोकिलोराज
पुत्रस्तुद्रुपदाद्यापंमुच्यते आनुष्टुभंभवेच्छंदआपश्चैवतुदैवतं ५० अघमर्षणसूक्तस्यऋषिरघमर्ष
णं छंदोस्यानुष्टुभंप्राहुरापश्चैवतुदैवतं ५१ शौत्रामण्यावभृथकेविनियोगोस्यकल्पितः उदुत्यमिति
प्रस्कण्वोगायत्र्यंसूर्यदेवता ५२ चित्रमित्यस्यकुत्सस्तुशाक्वरीसूर्यदेवता प्रणवोभूर्भुवःस्वश्चगायत्र्यापि
त्रृचोयं ५३ द्रुपदाघमर्षणंसूक्तंमार्जनेव्याहरेदिति स्मृतिभिःपरिशिष्टेश्चविशेषस्तोयसेचने ५४
उक्तोधोर्ध्वविभागेनकर्तव्यःसोपिसद्विजैः आपोहिष्ठेतिचऋचामध्याक्षरपदेनच ५५ पदांतेतुक्षिपेद्वा
रिपदमध्येतुनक्षिपेत् भूमौमूर्ध्नितथाकाशेमूर्ध्न्याकाशेपुनर्भुवि ५६ एवंवारिद्विजःक्षिपेत्तपर्यत्नवं
देवताः ऋगंतेमार्जनंकुर्यात्सदातेवाससाहितः ५७ ऋगर्धेवाप्रकुर्वीतशिष्टानांमतमीदृशं उदुत्यंचि
त्रंदेवानामुपस्थानेनियोजयेत् ५८ हंसःशुचिषदित्यादिकेचिदिच्छंतिसूरयः अन्यात्तताभिर्दृत्याशी
तादेवासुरमानुषं संक्षेपेणासृजद्ब्रह्मासमेमाव्याहृतीःपुरा ५९ भूर्भुवःस्वर्महर्जनस्तपःसत्यंतथैवच
आद्यास्तिस्रोमहाप्रोक्तास्तासांसर्वत्रयोजना ६० अग्निर्वायुस्तथादित्योबृहस्पतापएवच इंद्रश्च

देवताःसमुदाहृताः ६१ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्चबृहतीपंक्तिरेवच त्रिष्टुप्चजगतीचैवछंदां
न्यनुक्रमात् ६२ भारद्वाजःकश्यपश्चगौतमोत्रिस्तथैवच विश्वामित्रोजमदग्निर्वसिष्ठऋषयः
क्रमात् ६३ एताभिःसकलंव्याप्तमेताभ्योनास्तिचापरं॥ सप्तैतेस्वर्गलोकावैसत्यादूर्ध्वंनविद्यते ६४ तस्मा
ल्लोकास्तरासुक्तिरवांचीनाद्यपेक्षया प्राणसंयमनेध्येताअभ्यस्ताःसूरकादिभिः ६५ ओमापोज्योतीरसं
तच्छिरःपश्चात्संयुज्यते प्रत्योंकारसमायुक्तोमंत्रोयंतेत्त्रिशीर्षके ६६ अत्रोंकारवदार्षादिविदुर्ब्रह्मविदो
जनाः प्रणवाद्यंतगायत्रीप्राणायामेष्वयंविधिः ६७ गायत्र्यादिकवित्रातैर्मंत्रैश्चप्रागुदीरितैः उपासीर
न्द्विजास्तावद्यावच्चोदेतिभास्करः ६८ गवांवालपवित्रेणपश्येत्तुसंध्यामुपासते सर्वतीर्थाभिषेकंतुलभंते
नात्रसंशयः ६९ गोवालदर्भसारंचखड्गंकनकमेवच दर्भतास्रतिलैर्वापि एभिस्तर्पणकृद्द्विजः ७० सर्व
तर्पयेत्पितॄन्देवानात्मानंत्रिद्विजेनयेत् त्रिंशत्कोट्यस्तुविख्यातामंदेहानामराक्षसाः ७१ उद्यंतंतंविवस्वंतं
बलादिच्छंतिखादितुं दिनेदिनेसहस्रांशुरलक्ष्यैस्तैरभिद्रुतः भानुर्हीनःकृतोनित्यंतद्रक्षत्वमिवा
७२ अतस्तस्यनतेपांचभवेद्युद्धंसुदारुणं किंभविष्यतियुद्धेस्मिन्नित्यभूत्सुरविस्मयः ७३ अ
रुणस्यचयेबाणाज्वलंतोयेचभास्वतः विकस्यास्तेनिवर्तंतेमंदेहानामदर्शनात् ७४ रवेरध्यशवो
यस्माद्यतोयातात्ययशक्तितः अप्राप्ताश्चशरीराणांस्वाभिन्न्येवलयंगताः ७५ हेषाशब्दमकुर्वाणाःश
फस्फुरणवर्जिताः शुष्कांगानिर्जवाजाताःसूर्यस्यंदनवाजिनः ७६ ततोदेवगणाःसर्वेमुनयश्चत
पोधनाः तेसंध्यामुपासंतःक्षिपंतिस्मजलंमहत् ७७ ओंकारब्रह्मसंयुक्तंगायत्र्याचाभिमंत्रितं द

त्यंतेनतंदत्वावर्ज्जीभूतेनवारिणा ७८ सहस्रांशोरथेतिधन्योधीयायवतुःश्रुतीः याज्ञवल्क्यःसमी-
हेनभिद्दृशायांकृतांजलः ७९ मत्वेत्यनुदितादित्येसंध्योपास्तिकरोभवेत् उदितेसतियासंध्याबालक्री
डोपमाहिसा ८० संध्यायेननविज्ञातानचसंध्याउपासिता सजीवन्नापिशूद्रःस्यात्सदापातकसंयु
तः ८१ मांत्रंपार्थिवमाग्नेयंवायव्यंदिव्यमेवच वारुणंमानसंचेतिसप्तस्नानान्यनुक्रमात् ८२ शं
नआपस्तुमंत्रंमृदालंभस्तुपार्थिवं भस्मनास्नानमाग्नेयंगवांरेणुभिरानिलं ८३ आतपेसतियावृ
ष्टिस्तद्दिव्यंस्नानमुच्यते अवगाहनंनद्यादिकंस्नानंवारुणंतत्प्रकीर्तितं ८४ यद्ध्यानंमनसाविष्णोर्मानसं
कथ्यतेबुधैः अशक्तयोनुकायस्यकालशक्त्याद्यपेक्षया ८५ सर्वाणिफलतुल्यानिस्युरित्याहपराश
रः स्नानानांमानसंस्नानंमन्वाद्यैःपरमंस्मृतं ८६ कृतेनयेनमुच्यंतेगृहस्थाअपिसद्द्विजाः नित्यादी
नांत्रयाणांतुस्नानानांगौणमपरं ८७ उपस्युषसियत्स्नानंक्रियतेत्वनुदितेरवौ प्राजापत्येनतत्तुल्यंमहा
पातकनाशनं ८८ प्रातरुत्थाययोविप्रःप्रातःस्नायीसदाभवेत् सर्वपापविनिर्मुक्तःपरंब्रह्माधिगच्छ-
ति ८९ अस्नात्वानाचरेत्कर्मजपहोमादिकिंचन क्लिद्यंतेह्यसुप्तानिइंद्रियाणिक्षरंतिच ९० अंगानिस
मतांयांतिउत्तमान्यधमैःसह अत्यंतमलिनःकायोनवच्छिद्रसमन्वितः ९१ स्रवत्येषदिवारात्रौप्रातः
स्नानंविशोधनं उपःस्नानंप्रशंसंतिसर्वेपिपितरोनराः ९२ इत्याहपुष्करंपुण्यंशंसंतिमुनयोपिहि प्रा
तःस्नातिहियोविप्रःसोहंस्यात्सर्वकर्मसु प्राप्नोतितत्कृतंपुण्यंसर्वंचस्याद्यथार्थवत् ९३ अविद्या
स्नानकालेतुयःकुर्याद्दंतधावनं पापीयान्नोरवेयातिपितृशापहतोद्विजः ९४ यत्त्वश्मश्रुषुकेशेषु

सु नहस्ताभ्यांनवस्त्रेणजलंविद्वान्प्रमार्जयेत् ९५ मार्जितेपितरस्तोयेसर्वांअपिहि दे
वैतः तथासर्वंमनुष्याश्चत्यजंत्यन्हायतोद्विज ९६स्नातुःरोवांतितत्सर्वंतीर्थेपितृदिवौकसः ननोःन्य
घघसोगच्छेन्नियशास्तेशपंतिहि ९७ यातुःस्नानार्थिनस्तीर्थंचिंतितंजलाशयं तदेहमुपतिष्ठंति
तृसयेपितृदेवताः ९८ अतोनचिंतयेत्तीर्थंव्रजेदेवतुचिंतितं देवखातनदीस्रोतःसरस्सुस्नानमाचरेत्
९९ स्नानंनद्यादिवद्धेषुसाङ्गःकार्यंसदैवतु कृत्रिमंतोयवंधलंतोयंतन्नचकृत्रिमं १०० नतीर्थेस्त्रा
कुलेस्नायान्नासज्जनसमाकुले दर्पहीनोन्यवित्तश्चनननग्नोनशिरोविना १ कदाचिद्दुषामत्यानस्ना
तव्यंपरांभसा अंबुकृद्दुष्कृतानांशेनस्नानकर्तांविलिप्यते सप्तवापंचवापिंडान्स्नानादुद्धृत्यनचतु वृथा
स्नानादिकानीहविशेषणाविवर्जयेत् ३ वृथेवोष्णोदकस्नानंवृथाजाप्यमवैदिकं अश्रोत्रिये वृथादानं
वृथाभुक्तमसाक्षिकं ४मासेनभागिनस्नायात्कदाचिन्निम्नगासुच ५जस्वलाप्रवर्त्येतावर्जयित्वारासु
द्रगाः ५नापोमूत्रपुरीषाभ्यांनाग्निर्दहनकर्मणा नस्त्रीदुष्यतिचारेणब्राह्मणोवेदकर्मणा ६ नस्नाया
त्सुषितास्वपुनस्तयंक्षोभयेच्चताः ननिर्गतासुतीर्थांत्र्चपतंतीष्वाहतासुच ७रविसंक्रांतिवारेषुग्रह
णेचशशिक्षये॥ व्रतेषुचैवपष्ठीषुनस्नायादुष्णवारिणा ८ नस्नायाच्छूद्रहस्तेननैकहस्तेनवापुनः
उद्धृताभिरपिस्नायादाहृताभिर्द्विजातिभिः ९ स्वभावाभिरनुष्णाभिःस्नेहाभिस्तथाद्विजाः नवापि
निदेशाद्वाशिरसंस्पृष्टाभिरत्यजेः १० यःस्नानमाचरेन्नित्यंतंप्रशंसंतिदेवताः तस्माद्बहुगुणंस्ना
नंसदाकार्यंद्विजातिभिः ११ उत्साहाप्यायनेस्वांतप्रशांतिःशक्तिवर्द्धकं कीर्तिकांतिवपुःपुष्टि

सौभाग्यायुःप्रवर्धनं ११ स्नानेनदशभिर्युक्तंगुणैःस्नानंचशस्यते [illegible]
कं त्वनापकीर्तिमरणसुतस्नानामभृत्यवः आयुरर्कादिनारोग्य [illegible] १३ [illegible]
स्नानंनित्यंसर्वेषुवर्णिषु शक्तेरहरहः कार्यंनस्याथानिमिक्त्यन्ते १४ [illegible]
कातथा स्नानार्थंमयतेनित्यंस्नानकालेगमात्वरेत १५ [illegible]
नाचस्यविधिवच्छिरस्त्रांचंद्रेकचेलसा १६ मृदंनुमिः [illegible]
वक्रमात्यागंतुभिस्त्रिभिः १७ प्रदाल्य [illegible]
तांजलिः १८ उरुद्दर्शतिन्वसंवेगकुर्यादंगानिसंचरणं [illegible] १९ [illegible]
स्थानेषुचतीर्थंनदीषु [illegible] गंगादिपुण्यतीर्थानि [illegible] २० [illegible]
पितीर्थंसन्यन्नचिंतयेत् [illegible] २१ [illegible]
प्सुस्त्रोविशेत् येअग्नयोदर्भा [illegible] ॥२२॥ [illegible]
आनस्याथाहरेन्मृत्स्नांतथाकार्यसमालभेत् २३ [illegible]
सेपायंयन्मयापूर्वसंचितं २४ मृत्तिकाहरणसंचार्गा [illegible]
धावादिभिर्द्विजः २५ शिरस्त्रांगातुरस्त्रोरुपादांजंघेकायेगतु [illegible]
त्रिभिः २६ उन्मृज्यसर्वगात्राणिनिमज्ज्यपुनःपुनः [illegible] २७ [illegible]
स्तोकइतिसुक्तायारवोद्नाक्रमेणतु २८ इदंमेवरुणान्नः [illegible]

२८ निमज्याचम्यचात्मानंदौमंत्रैश्च पावयेत् सर्वपापापनोदार्थमारवदंगक्रमेणतु २९
हविष्मतीरिमाआपइदमापस्तथैवच ३० देवीरापइतिद्वाभ्या
मापोदेवीइतित्यृचं ३१ प्रत्येकंमंत्रनवकं मापोदेव्यःपुनंतुमां चित्प
तिमांपुनातेतन्मंत्रेणापिचपावयेत् ३२ हिरण्यवर्णाइतिचपावमान्यस्तथापरे तरत्समंदीधावतिपवि
त्राण्यानिसर्वतः ३३ स्नानकर्मात्मकैर्मंत्रैरन्यैरथर्वुदैवतैः प्राव्यात्मानंनिमज्याथआचांतस्तन्मदाच
रेत् ३४ कालक्रायमदेशानांतथावेवोदकस्यच भाकृत्येसतिचैवायंविधिरन्योविपर्यये ३५ सोंकारांचैवगा
यत्रीं महाव्याहृतिभिःसह त्रिषणावेकधाहृत्वास्नातिविद्वानपिद्विजः ३६ छंदांस्यन्यपरैर्युक्तंस्मशारवास्य
रसंयुतं आवर्त्त्यप्रणवंस्नायाच्छतशोथशतंदश ३७ चिद्रूपंपरमंज्योतिर्निरालंबमनामयं अव्यक्तमव्य
यंशांतंस्नायाद्योपहारिंस्मरन् ३८ गायत्रीवारिसंस्नातःप्रणवैर्निर्मलीकृतः विष्णुस्मरणतःशुद्धोयोन्यःस
संयुक्तमस्तु ३९ योधीतवेदवेदार्थःस्नातःसर्वेषुवारिषु नशुद्धोदशुचिस्नांतस्तच्छुद्ध्यस्तुशुचिर्यतः ४० मं
यैश्चमनसास्नानंनगोमयमृदंबुभिः नैर्हीनाः स्वरमल्यास्मस्नानात्फलसवाप्नुयुः ४१ भावपूतःपवित्रःस्ना
मंत्रपूतस्तथानरः उभयेनपवित्रस्तुनित्यस्नायीशुचिर्नरः ४२ विधिहीनंतुयत्कर्मंकरोत्यविधिनातुयः न
किंचित्फलमाप्नोतिक्लेशमात्रंहितस्यतत् ४३ उत्पद्यंतेजलेमत्स्याविपद्यंतेतुतत्रच तिष्ठंतोपिनतेस्नानफ
लंनैवाप्नुयुर्मताः ४४ विधिहीनंभावदुष्टंकृतमश्रद्धयापियत् तद्धरंत्यसुरास्तस्यमूढत्वादकृतात्मनः ४५
श्रद्धाविधिसमायुक्तं यत्कर्मक्रियतेनृभिः सुविशुद्धैःकाचित्तैश्चतदानंत्यायकल्पते ४६ उदात्तमनुदात्तंच

स्वरितंप्लुतमेवच द्रुतंचस्वरितोदात्तंस्वरंविधानयाप्लुतं ४७ स्वरांतंव्यंजनांतंचविरागांतंतथैवच सानुस्व
पृथक्कंचज्ञातव्यंपरमंचयत् ४८ वज्रंशतक्रतुर्हंतिवज्रेणशतपर्वणा यथातथामवक्तारंमंत्रहीनंस्वरादि
: ४९ स्वरतोवर्णतःसम्यक्संध्यास्नानजपादिषु सर्वेमंत्राःप्रयोक्तव्याहीनाःस्युरफलानृणां ५० नाभेर
धस्तादंगानिक्षालयित्वामृदंभसा उपरिष्टाद्वस्त्रेणमंत्रैःप्रोक्ष्यशुचिर्भवेत् ५१ चतुरश्चतुरस्त्वंघ्रोर्द्वौद्वौ
चजंघयोस्तथा द्वौद्वौचजानुनोर्न्यस्यऊर्वोःपंचचपंचच ५२ द्वावपिचतथागुह्येदशदशोदरवक्षसोः द्वौद्वौ
चगलबाह्वोश्चद्वौद्वावंसयुरेवपिच ५३ द्वौद्वौचचक्षुषोःश्रुत्योःसओंकारांश्चमूर्धनि न्यस्तप्रणवसंयोगःस्ना
तःस्यात्सर्ववारिषु ५४ अकारंमूर्ध्निविन्यस्यउकारंनेत्रमध्यतः मकारंकंठदेशेतुब्रह्मीभवतिवैद्विजः ५५
अव्यंगाक्लिष्टधौतेतुविद्वान्शुक्लेचवाससी परिधायमृदंबुभ्यांसूरुणादौचमार्जयेत् ५६ तद्वाराशीरसंप
त्तौशाणक्षौमाविकानितु कुतपंयोगपट्टंवाद्विवासास्तुयथाभवेत् ५७ नजीर्णंनीलकाषायमाजिष्ठंन
तुवाससा मूत्राद्युपहतेनैवशुचिःस्यान्नैकवाससा ५८ एवंवासोयथाशास्त्रंपरिधायमनःशुचिः अन्यत्क्ल
त्वोत्तरसंगमाचम्यप्राङ्मुखःस्थितः ५९ सप्तोंकारसमायुक्ताःप्रणवाद्यंतकास्तथा महाव्याहृतयःसप्तदे
दसंयुताः ६० प्रणवाद्यंतगायत्रीशिरस्तस्यास्तथैवच त्रिरावर्तनमेतस्याःप्राणायामोविधीयते
६१ शक्त्यासुसंयमंकृत्वातथाचम्यविधानतः उपास्यविधिवत्संध्यामुपस्थायचभास्करं गायत्रींशक्ति
तोजप्त्वातर्पयेद्देवताःपितृन् ६२ अन्वारब्धेनसव्येनपाणिनादक्षिणेनतु तृप्यतामितिसेक्तव्यंनाम्नातुप्र
णवादिना ६३ ब्रह्मेशकेशवान्पूर्वंप्रजापतिमथाब्रवीत् छंदोयक्षान्नृपान्सिद्धानाचार्यान्तत्रयानपि ६४

ान्दिननिशास्तथा देवान्देवानुगांश्चैव नागान्नागकुलानि च ६४ सरितः सागरांस्तीर्थान्य
ंतान् किन्नरान्वैनरान्यक्षान्मनुष्यान्प्यतर्पयेत् ६५ सनकश्च ततः पश्चात्सनंदनसनातनः
कपिलश्चैव वोढुः पंचशिखस्तथा ६६ मनुष्यान्यातुधानांश्च तेषांचैव कुलान्यपि सुपर्णांश्च पिशाचां
श्च भूतान्यथ पशूंस्तथा ६७ वनस्पतीनोषधींश्च भूतग्रामं चतुर्विधं ब्रह्मादयो मया हूता आगच्छंत्वाद दंत
पः ६८ अनुग्रहं प्रकुर्वंतु प्रसीदंतु मनोपरि ततः पूर्वाग्रदर्भेषु साग्रेषु सकुशेषु च प्रादेशकेषु शुद्धेषु ब्रह्मा
दीन्वै नु संनयेत् [illegible] अन्वारब्धापसव्येन पाणिना दक्षिणेन तु दक्षिणजानु भूतले गोदेवेभ्यः संत्यजेज्जलं
७१ देवेभ्यश्च नमः स्वाहा पितृभ्यश्च नमः स्वधा मन्यंते कवयः केचिदित्येवं तर्पणक्रमं ७२ तर्प्यमाणेषु कर्म
लंत्सजंतं च क्रियापदं तर्पयामि पितृन्देवानित्याहुरपरे पुनः ७३ सिच्यमानेन तोयेन सन्त्यं ते सुनयोपरे दे
वास्तृप्यंतु पितरस्तृप्यंतिति निदर्शनं ७४ उदीरतामंगिरस आयंतु नोर्जमित्यपि पितृभ्यश्च स्वधायिभ्यो
येन्नेह पितरस्तथा ७५ अग्निष्वात्तोपहूतास्च तथा बर्हिषदोपि च येनः पूर्वे च पितरः सोमपाना उदीरये
न् ७६ आवाह्य पितृन्नथं तेरपसव्योपवीतिनः दक्षिणाभिमुखो ह्यास्यां कराभ्यामबु सेचयेत् ७७ मूलम
सत्यजानुश्च दक्षिणाग्रकुशेषु च रुक्मरोप्यतिलैस्तास्च मंत्रैर्दर्भैः क्षिपेत्पयः ७८ विनारोप्यसुवर्णाभ्यां वि
नाताम्रतिलैरपि विनादर्भैश्च मंत्रैश्च पितृणां नोपतिष्ठति ७९ दर्भैर्लोहितदर्भैश्च काशवीरण बल्वजैः
शुक्रथान्यतृणैर्वापि दर्भकार्यं च यो द्विजः ८० न तर्पयेत्सततीभिर्विहीनाद्भिः कथंचन पात्रस्याभिः सद
पाभिः सतिलाभिश्च तर्पयेत ८१ वसून्रुद्रांस्तथादित्यान्नमस्कारसमन्वितान् एतेचदिव्याः...

यंतु मानुषं ८२ ध्रुवोधरश्च सोमश्च आपश्चैवानिलोनलः प्रत्यूषश्च प्रभासश्च वसवोष्टौ प्रकीर्तिताः ८३
अजैकपादहिर्बुध्न्यो विरूपाक्षश्च त्र्यंबकः हरश्च बहुरूपश्च रैवतश्च सुरेश्वरः ८४ सावित्रश्च जयंतश्च
पिनाकी चापराजितः एते रुद्राः समाख्याता एकादश सुरोत्तमाः ८५ इंद्रो धाता भगः पूषा मित्रोथ वरु-
णोर्यमा अंशुर्विवस्वान्त्वष्टा च सविता विष्णुरेव च ८६ एते वै द्वादशादित्या देवानां परमाः स्मृताः एवं हि दि-
व्यपितरः पूज्याः सर्वप्रयत्नतः ८७ कव्यवाहोनलः सोमो यमश्चैव तथार्यमा अग्निष्वात्ताः सोमपाश्च तथा
बर्हिषदोपि च ८८ एते चान्ये च पितरः पूज्याः सर्वप्रयत्नतः एतैस्तु तर्पितैः सर्वैः सुरूपास्तीर्णानां पिः ८९
यमश्च धर्मराजश्च मृत्युश्चैवांतकस्तथा वैवस्वतश्च कालश्च सर्वभूतक्षयस्तथा ९० औदुंबरश्च नीलश्च दध्न
श्च परमेष्ठिनः चित्रश्च चित्रगुप्तश्च वृकोदरस्तथा च मा ९१ एतैस्तु तर्पितैः सर्वैर्विश्वस्यात्तर्पितं नरैः त
स्मात्सर्वप्रयत्नेनाभिवादं तर्पयेत्ततः ९२ मातामहान्मातुलांश्च सखिसंबंधिबांधवान् स्वजनान्सु
निवर्गीयान्गुणागारानुरूपाणि ९३ मित्रान्भृत्यान्पत्नींश्च ये भवंति तदाश्रिताः तान्सर्वांस्तर्पयेद्धि द्वानाद्र
गैर्गत्वा जलं ९४ जलस्थश्च जले सिंचेन्स्थलस्थश्च तथा स्थले पादौ स्थाप्योभयत्र आपि प्रदाल्योभयत्र
शुचिः ९५ जलांतं शुष्कवस्त्रेण स्थलं चैवार्द्रवाससा कुर्याद्धोमं जपं दानं तत्सर्वं निष्फलं भवेत् ९६ नार्द्र
वासास्थलस्थस्तु तु धस्तर्पणमाचरेत् आनुदभ्रश्च जलस्थो वा विगलत्स्नानवस्त्रगः ९७ गोशृंगमात्रमु
दूधृत्यांभो जलस्थितः अंबरं तु क्षिपेद्वारि पितृणां तृप्तिमावहन् ९८ करावध्वा सेचयेद्वारि आकाशे
दक्षिणामुखः पितॄणां स्थानमाकाशं दक्षिणा दिक्तथैव च ९९ स्थलगो नार्द्रवासास्तु कुर्याद्वै तर्पणादिकं

:समाचरेत् २४४ एवंविहितर्पणंकृत्वासर्वेषांविधिवद्द्विजः निष्पीडयेत्स्नानव
स्त्रंस्नातोयेनशवेद्द्विजः १निष्पीडयतियःपूर्वंस्नानवस्त्रमबुद्धिमान् निराशाःपितरस्तस्य यांतिदेवाःस
हर्षिभिः २निष्पीडयेत्स्नानवस्त्रंतिलदर्भसमन्वितं नपूर्वंतर्पणाद्वस्त्रंनचांभसिनपादयोः ३ एषुचेत्
ड्यहस्त्रंतत्पसानांफलभवेत् वस्त्रनिष्पीडनेविप्रइमंश्लोकमुदीरयेत् ४येमेकुलेलुप्तपिंडाःपुत्रदा
रविवर्जिताः तेषांप्रदत्तमद्याभिदमस्तुतिलोदकं ५पितृवंशेमृतायेचमातृवंशेकुमृत्युना तेषांतृ
मिर्भवत्वेषातिलमिश्रेणवारिणा ६जलमध्येतुयःकश्चिद्ब्राह्मणोज्ञानदुर्बलः निष्पीडयतिचेद्वस्त्रंस्ना
नंतस्यवृथाभवेत् ७यदस्तुमलनिःक्षेपःशौचस्नानादिकुर्वतः तत्पापस्यव्यपोहार्थमिममंत्रमु
दीरयेत् ८यन्मयादूषितंतोयंमलैःशारीरसंभवैः तस्यपापस्यनिष्कृत्यैयक्ष्मणस्त्वतर्पणं ९ अंबुपे
फ.१५ यक्ष्मणेप्योदद्यादेतांजलांजलिं अन्यथाघ्नंतितेसर्वंसुकृतंपूर्वसंचितं १० अपुत्रायेमृताःकेचि
त्पुमांसोयापितोपिवा अस्मद्वंशेतुनेप्योवेदत्तंवस्त्रजलंमया ११ नास्तिस्येनापयोविप्रस्तर्पयेसि
तृदेवताः सतत्तृप्तिकृतोधर्मात्स्याप्नुयात्तरमांगतिं १२ नास्तिक्याद्वाथतोयस्तुतर्पयेन्नपितृन्द्विजः
पिबंतिदेहनिःस्रावंपितरस्तज्जलार्थिनः १३ पितॄणांपितृतीर्थेनदेवानांदेवकेनतु इतिमत्वाप्रकुर्वाणा
मुच्यंतेगृहमेधिनः १४ पंचतीर्थानिविप्रस्यकरेतिष्ठतिदक्षिणे ब्राह्मंदेवंतथापित्र्यंप्राजापत्यंचसौमि
कं १५ ब्राह्मंपश्चिमलेखायांदेवमंगुलिमूर्धनि प्राजापत्यंकनिष्ठादौमध्येसौम्यंविजानता १६ अंगु
ष्ठतर्जन्योर्मध्येपित्र्यंप्रकीर्तितं कुर्याद्योहरहस्त्वेवसम्यक्ज्ञात्वाविधानतः [redacted] सप्राप्नुयाद्गृहस्थो

पदमव्ययं स्नात्वाजस्वान्हुत्वाचशक्त्यादत्वाचयोश्नुते १८ सोमृतंनित्यमश्नातितस्यस्नानम
अस्नात्वान्नमलंभुंक्तेअजस्नापूयशोणितं अजुह्वन्कृमीन्कीटानदत्वाशकृत्तथा १९ आल्हा
...रूपोकापहंतथा दुःस्वप्ननाशनंचैवकार्यंस्नानमतःसदा २० चित्तप्रसादबलरूपत
ऊर्जस्वितात्विषमदात्युरुपस्यचीर्णंस्नानंयशोविभवपुः
... २१ गीर्नाणवृंदोद्विजसत्तमःसुनःश्रासोमयायस्तुवशिष्ठपोत्रतः पापप्रणाशंवितनोतिपुष्क
लःस्नानविधिःशरुशतः २२ उद्दिशतोमयोप्रोक्तःस्नानस्यपरमोविधिः द्विजन्मनांहितार्थ
विधिः २३ इतिवृद्धहारीतधर्मशास्त्रेसुव्रतप्रोक्तसंहितायांषष्ठमणिस्नानविधिः
... माथिंणारार्णोदितं यत्नाद्विजपोयस्तुयथाकार्योद्विजातिभिः १ जप्यानिब्रह्मसू
क्तानिवैष्णवानि...निरौद्रवैष्णवानिनसूक्तानितथासौराण्यनेकधा २ सारस्वतानिदोर्गाणिवारुण्या
न्यानिलानिच पौराणिकानिचान्यानितथासिद्धांतिकानिच ३ सर्वेषांजप्यसूक्तानांऋचांचयजुषांत
था साम्नांचैकाक्षरादीनांगायत्रीपरमोजपः ४ तस्याश्चैवतुओंकारोब्रह्मणायमुपासितः आभ्यां
तुपरंजप्यंत्रैलोक्येपिननिद्यते ५ तयोस्तुदेवतार्षादिसमासेनाभिधीयते येनविज्ञानमात्रेणद्विजो
ब्रह्मगतिंव्रजेत् ६ आसीन्नैवपदार्थोनिरात्सदेवासुरमानुषं तदेकाक्षरमेवासीदात्मविन्यस्तविग्रहः
७ गततीत द्वितीयपएकाकीसनभोदते चिंतयामासगायत्रीप्रत्यक्षासाभवत्तदा ८ गायत्रीसाभव
त्स्वात्मणतोगृह्णातिसदा पुनरन्योन्यदांपत्यादिनिताप्यामभूज्जगत् ९ प्रणवोहिपरंतत्वंत्रिवेदत्रि

:प्रज्ञंत्रिरवस्थितं १० त्रैमात्रंचत्रिकालंचत्रिलिंगंमुनयोविदुः सर्वमे
११ ऋग्यजुःसामवेदश्चत्रिवेदीतिनिगद्यते सत्वंरजस्तमश्चैवत्रिगुणः प
१२ ब्रह्माविष्णुस्तथेशानस्त्रिदैवतमितिष्यते अग्निःसूर्यश्चसोमश्चत्रिधामेतिप्रकीर्त्यते १३
अंतःप्रज्ञंवहिःप्रज्ञंघनप्रज्ञमुदाहृतं हृत्कंठतालुकंचेतित्रिस्थानमिदमुच्यते १४ अकारोकारमश्चेति
त्रिमात्रःप्रोच्यतेबुधैः भूतंभव्यंभाविष्यंचत्रिकालमितिसंस्मृतं १५
संस्मृतः त्रिस्वभावस्थितोदेवोमंतव्योब्रह्मवादिभिः १६ पर्यवस्यतियत्रैवविश्वमुत्पद्यतेयतः
त्रकःसमात्रोपिसादिरेवनिरादिकः १७ सजप्यःसर्वदासाङ्गं ध्यातव्यश्चविधानतः वेदेषुचैवशास्त्रेषु
वहुधासव्यवस्थितः १८ तथासत्यपिचैकोयंघटाकाशइवस्थितः कर्मारंभेषुसर्वेषुत्रिमात्रःसमकीर्ति
तः १९ स्थितोयत्रयथोक्तश्चस्मर्तव्यःसतथैवच ऋग्वेदस्वरितोदात्तउदात्तश्चयजुःश्रुतौ २०
सविशेषोदीर्घःसप्लुतएवच सनत्कुमारसिद्धांतेप्रणवोविष्णुरुच्यते २१
रंब्रह्मसंज्ञकं २२ उच्चारितश्चतस्याथविश्रांतौनयदक्षरं तदक्षरंसदाध्यायेद्यत्तत्रैवप्रलीयते २२ घं
टास्वनितवत्तस्यविश्रांतिःशब्दवेधसः कुर्वंतिब्रह्मविद्विप्रोयदीच्छेद्योगमात्मनः २३
ध्वस्यतंतउच्चारितस्ययत् तद्ध्यायेद्यस्तुसज्ञानीशब्दब्रह्मविदुच्यते २४ याज्ञवल्क्योमुनीनांचप्राग्व
वीज्जनकस्यच वासिष्ठजोपितंब्रूयात्प्रभावंशब्दवेधसः २५ तैलधारामिवाच्छिन्नंदीर्घघंटानिनाद
वत् अपारंप्रणवस्याग्रंयस्तंवेदसवेदवित् २६ स्थितासर्वेषुभावेषुसर्वव्यासमनेननवै नतेनहिवि

नार्कोनिदनं कृयानिगिरा पिबन् २७ उद्गीथमक्षरं ह्येतदुद्गीथः साउणास्यथे उपास्योमध्यतस्त्वेपनादेवि
थानत्युदि २८ प्रणवाद्याः स्मृता वेदाः प्रणवे पर्यवस्थिताः वाङ्मयं प्रणवे सर्वे तस्मात्प्रणवमभ्यसेत्
● ब्रह्माणं तत्र ऋषिं ज्ञेयं गायत्रं छन्द उच्यते आद्यं छन्दः स्मरेत्तत्र नियोगोत्थादिकर्मणि ३० उत्पन्नमेतत्तु
यतः सर्वसंख्यात्तत्तति प्रत्यक्पर्यायिवत् एकाक्षरेणापि जगति येन व्याप्तानि कोन्यः परमोस्ति तस्मात्
३१ येयं नम्र गंननरूनलीयं यगान्नदेवाद्धरणीयमन्यत् दुस्तारसंसारपयोधिमग्ने तारायविष्णुः प
रमः सप्तनः ३२ तं गुह्य गतां ह्येतद्रूपमेकाक्षरस्य च जप्यानुरात तद्देवी गायत्री साधुनोच्यते ३३ इ
नि श्रीभट्टनारायणविरचितायां शुद्धप्रणवसंहितायां संक्षेपप्रणवस्वरूपकथनं गायत्र्याः संप
नदर्थानदर्शनार्थं तत्कारणात् अक्षराणां तु विन्यासं तत्पंचैव तु देवताः १ जपेयथाविधाकार्या यथा
ध्यानगानेन द्वौ गंयथा न कृतं न्याययाथेनाभिचारकं २ यत्कृतं जपहोमादौ यथावज्जायते तु सा
आत्मानं नयादशीत यावत्तान्निबोधत ३ गायत्री तु परं तत्त्वं गायत्री परमा गतिः सर्वासमरोति येध्याता
गर्भं ज्ञानं यथा जगत् ४ उत्पत्तिं विशादा वक्तुं नक्तास्यां विशोदिदं गायत्री प्रकृतिर्ज्ञेया ओंकारः पु
रुषः स्मृतः ५ एतयोस्तं तयोगात्स जगत्सर्वं प्रवर्तते पादास्त्रयस्त्रयो वेदास्तेषु दलाक्षराणि च ६ चतु
र्विंशतिरेतास्तां दिव्याभमिदं जगत् ७ आदायत्र्कं प्रथमं तु पादं ऋग्भ्यो द्वितीयं तु तथा यजुर्भ्यः सा
मभ्यस्तृतीयं तु ततो गन्तसारान्निधिदनोत्स्वयमेव स्वर्गं ७ देवत्वमस्याः सविता सुराद्यैः छन्दोपि गायत्र
मयास्वरसाः विश्वामित्रो द्विजराजऋष्योस्तु नियोगस्तु जपादिकेषु ८ अस्यां तु तत्त्वाक्षर विंश

गत्मकोरपादत्रितयंचतस्यां भूरादिकाभिस्तिसृभिः प्रयुक्तोसोकारमेतद्वदनंपरस्याः ९ केचिद्दुता
त्ररूपेतिसावित्रिदेव्याः श्रुतितत्वविज्ञाः इयंचवक्रंसकलामराणामित्येतयाव्याप्तमशेषमेतत् १०
स्याः कीर्त्यते त्रितयेनपादंपादंचवेदत्रितयेनचास्याः प्राणादिकेनत्रितयेनपादंपादैस्त्रिभिर्व्याप्तमशेषम
अंत ११ यस्तुचेमस्याद्विजवेत्तिपादंसर्ववेत्तिविद्वान्परमंपदंतु व्याप्तिः परास्याः सकलापिचैषायोवेत्ति
वेनासतुवित्तमःस्यात् १२ गायत्रींयोनजानाति ज्ञात्वापारस्तेनयोद्विजः नासधारकमात्रोसौनविप्रःशूद्र
एवसः १३ किंवेदैः पठितैःसर्वैःसेतिहासपुराणकैः सांगैःसावित्रहीनेननविप्रत्वमवाप्यते १४ गायत्री
मेवयोज्ञात्वासम्यगुच्चारयेत्पुनः इहामुत्रचपूज्योसौब्रह्मलोकमवाप्नुयात् १५ गायत्रीचतथावेदाब्रह्म
णातोलिताःपुरा वेदेभ्योपिषडंगेभ्योगायत्र्यतिगरीयसी १६ यदक्षरंतुदैवत्यंचतुर्विंशतिरुच्यते संध्या
संपाद्वियोधेन्कुर्वन्ब्रह्मत्वमाप्नुयात् १७ जानीयादक्षरंदेव्याः प्रथमंवायुशुक्षणे प्राभंजनंद्वितीयंतु
तृतीयंशाशिदैवतं १८ विद्युतश्चतुर्थंतु पंचमंतुयमस्यच षष्ठंचवारुणंतत्वंसप्तमंतुबृहस्पतेः १९ प
र्जन्यमष्टमंतत्वंनवमंचंद्रदैवतं गांधर्वंदशमंविद्यात्पौष्णमेकादशंतथा २० मैत्रावरुणमन्यद्वैतथा
न्वाष्ट्रंत्रयोदशं चतुर्दशंसुरेशस्यप्राणिदंब्रह्मणास्मृतं २१ मरुद्दैवतकंज्ञेयंपंचदश्यंयदक्षरं सौम्यं
चषोडशंतत्वंतथांगिरसंपरं २२ विश्वेषांचैवदेवानामष्टादशमथाक्षरं अश्विनैकोनविंशस्याद्विं
विंशंप्रजापतेः २३ एकविंशंकुबेरस्यद्वाविंशंशंकरस्यच त्रयोविंशंतथाब्राह्मंचतुर्विंशंचवैष्णवं २४
इतिज्ञात्वाद्विजःसम्यक्सर्वाक्षरदेवताः कुर्वंजपादिकंविप्रः [illegible]

दिमूर्धांतमात्मनोवपुषिन्यसेत् अक्षराणिचसर्वाणिवांछन्ब्रह्मसत्तमात्मनः २६ पादांगुष्ठयुगलेकमेकेक·
गुल्फयोर्द्वयोः जानुनोश्चद्वयोरेकमेकेनूरुकयोर्द्वयोः २७ गुह्येकट्यांतथैकैकमेकैकंजठरोरसोः स्त
नद्वयेतथैकैकंन्यसेदेकंगलेतथा २८ वक्त्रतालुनिदृक्श्रुत्योश्चतुर्ष्वेकैकमेवच भ्रुवोर्मध्येतथैवैकंल
लाटेचैकमेवहि २९ याम्यपश्चिमसौम्येषुएकैकंचैवमूर्धनि गायत्रीन्यस्तसर्वांगोगायत्रीब्रह्मउच्यते
३० लिप्यतेनैवपापेनपद्मपत्रमिवांभसा प्रोक्तःप्रणवविन्यासोव्याहृतीनामथोच्यते ३१ सप्तभिर्व्या
हृतीन्र्यस्यशवेदहांजपादिषु भूर्लोकंपादयोर्न्यस्यभुवर्लोकंतुजानुनोः ३२ स्वर्लोकंकटिदेशेतुना
भिदेशेमहस्तथा जनलोकंतुहृदयेकंठदेशेतपस्तथा ३३ भ्रुवोर्ललाटसंध्योस्तुसत्यलोकःप्रतिष्ठितः
हिरण्मयेपरेकोशेविरजंब्रह्मनिष्कलं ३४ तत्सु ज्योतिषांज्योतिस्तद्यदात्मविदोविदुः देवस्यसवि
तुर्भर्गोवरेण्यंनधीमहि ३५ तदस्माकंधियोयस्तुब्रह्मत्वेचप्रचोदयात् छंदोदैवतमार्षंचविनियोगं
चब्राह्मणं ३६ मंत्रंपर्न्नविधिज्ञात्वाद्विजःकर्मसमाचरेत् स्वरतोवर्णतश्चैवपरिपूर्णंभवेद्यथा. ३७ हीनं
नैवप्रयुंजीतमंत्रंतुभावयापिच देवतायतनेकुर्याज्जपंनद्यादिकेषुच ३८ आश्रमेषुयतीनांचगोष्ठे
गोष्ठगृहेपिवा ३८ चतुर्थंत्यसपूर्वंतुत्युत्तमादिक्रमेणतु दशगुणंसहस्रंस्यात्फलंविष्णावनंतकं·
३९ अपांसमीपेजपंकुर्यात्संख्यातद्भवेद्यथा असंख्यमासुरंयस्मात्तस्मात्तद्गणयेद्ध्रुवं ४० स्फाटिकेजाक्ष
द्राक्षपद्मजीवपुत्रसुद्भवैः अक्षमालाप्रकर्तव्याप्रशस्ताचोत्तरोत्तरा ४१ अभावेत्वक्षमालायाःकुशग्रंथ्या
थपाणिना यथाकथंचिद्गणयेत्ससंख्यंतद्भवेद्यथा ४२ प्रणवोभूर्भुवःस्वश्चपुनःप्रणवसंयुतं अंत्यो

तिस्तु चला रुपादन्वितयं चनस्यां भूरादिकाभिस्तिसृभिः प्रयुक्तासोंकारमेत दूदनं परस्याः ९ केचिद्‌द्धुता

शंनदनंवद निशाविश्विदेव्याः श्रुतितत्त्वविज्ञाः इयंच वक्त्रं सकलाक्षराणामित्येतया व्याप्तमशेषमेतत् १०

भूरादिकेनान्वितयेन पादं पादं च वदन्वितयेन चास्याः प्राणादिकेनान्वितयेन पादं पादेस्त्रिभिर्व्याप्तमशेषम

स्याः ११ यस्तु यं मस्याद्विजवेत्ति पादं सवेत्ति विद्वान्परमं पदं तु व्याप्तिः परास्याः सकलापि चैषा यो वेत्ति

चैनां सतु वित्तमः स्यात् १२ गायत्रीं यो न जानाति ज्ञात्वोपास्ते न यो द्विजः नामधारक मात्रोसौ न विप्रः शूद्र

एव सः १३ किं वेदैः पठितैः सर्वैः सेतिहासपुराणकैः सांगैः सावित्रिहीनेन न विप्रत्वमवाप्यते १४ गायत्री

गेन पोज्ञाला सम्यगभ्यच्यंते पुनः इहामुत्र च पुज्योसौ ब्रह्मलोकमवाप्नुयात् १५ गायत्री चैव तथा वेदा ब्रह्म

णा तोलिताः पुरा वेदेभ्योपि षडंगेभ्यो गायत्र्यतिगरीयसी १६ यदक्षरं तु देवत्वं चतुर्विंशतिमुच्यते संध्या

संपाद्यो धेनुकुं वंन्त्वसलमाप्नुयात् १७ जानीयादक्षरं देव्याः प्रथमं वाशुशुक्षणे प्राभंजनो द्वितीयं तु

तृतीयं शाशि दैवतं १८ विद्युतश्च तुरीयं तु पंचमं तु यमस्य च षष्ठं च वारुणं तत्त्वं सप्तमं तु बृहस्पतेः १९ प

र्जन्यमष्टमं तत्त्वं नवमं चेंद्र दैवतं गांधर्वं दशमं विद्यात्ता ष्ण्मेकादशं तथा २० मैत्रावरुणमन्यद्वै तथा

न्यञ्च पादशं चतुर्दशं सुरेशस्य भागिदं ब्रह्मणा स्मृतं २१ मरुद्दैवतकं ज्ञेयं पंचदशं यदक्षरं सौम्यं

नपोडशं तत्त्वं न यथांगिरसं परं २२ विश्वेषां चैव देवानामष्टादशमथाक्षरं अश्विनेकोनविंशंस्त्वविदु

विंशं प्रजापतेः २३ एकविंशं कुबेरस्य द्वाविंशं शंकरस्य च त्रयोविंशं तथा ब्राह्मं चतुर्विंशं च वैष्णवं [illegible]

इति ज्ञात्वा द्विजः सम्यक्सर्वान्भक्तरदेवताः कुर्वञ्जपादिकं विप्रः परं श्रेयोधिगच्छति [illegible] पादांगुष्ठा

दिमूर्धांतमात्मनोवसुधिन्यसेत् अक्षराणिवसर्वाणिवांछन्ब्रह्मलमात्मनः २६ पादांगुष्ठयुगेलेकमेकेकं
गुल्फयोर्द्वयोः जानुनोश्चद्वयोरेकमेकंनूरुकयोर्द्वयोः २७ गुह्येकंन्यातथैकैकमेकेकंजठरोरसोः स्त
नद्वयेतथैकेकंन्यसेदेकंगलेतथा २८ वक्त्रेतालुनिदृक्श्रुत्योश्चतुष्वेकेकमेवच भ्रुवोर्मध्येतथैवेकंल
लाटेन्येकमेवहि २९ यास्यपश्चिमसोत्स्येषुएकेकंचैवमूर्धनि गायत्रीन्यस्तसर्वांगोगायत्रीब्रह्मउच्यते
३० लिप्यतेनैवपापेनपद्मपत्रमिवांभसा प्रोक्तःप्रणवविन्यासोव्याहृतीनामथोच्यते ३१ सप्तभिर्व्या
हृतीर्न्यस्यभवेद्ब्रह्मजपादिषु भूर्लोकंपादयोर्न्यस्यभुवर्लोकंतुजानुनोः ३२ स्वर्लोकंकटिदेशेतुना
भिदेशेमहस्तथा जनलोकंतुहृदयेकंठदेशेतपस्तथा ३३ भ्रुवोर्ललाटसंध्योस्तुसत्यलोकःप्रतिष्ठितः
हिरण्मयेपरेकोशेविरजंब्रह्मनिष्कलं ३४ तत्शुभ्रं ज्योतिषांज्योतिस्तद्यदात्मविदोविदुः देवस्यसवि
तुर्भर्गोवरणीयंचधीमहि ३५ तदस्माकंधियोयस्तुब्रह्मत्वेचप्रचोदयात् छंदोदैवतमार्षंचविनियोगं
चब्राह्मणं ३६ मंत्रंपश्चनिर्धज्ञात्वाद्विजकर्मसमाचरेत् स्वरतोवर्णतश्चैवपरिपूर्णंसवेदयथा ३७ हीनं
नैवप्रयुंजीतमंत्रंतुमानवोधिच देवतायतनेकुर्याज्जपंनद्यादिकेषुच ३८ आश्रमेषुयतीनांचगोष्ठे
वास्वगृहेपिवा ३९ चतुर्ष्वेतेषुपूर्वेषुत्युत्तमोद्रेकमेणतु दशगुणंसहस्रंस्यात्फलंविष्णावनंतकं
३९ अग्निसमीपेजपंकुर्यात्ससंख्यंतद्भवेद्यथा असंख्यमासुरंयस्मात्तस्मात्तद्गणयेद्ध्रुवं ४० स्फाटिकेंद्राक्ष
रुद्राक्षपुत्रजीवसमुद्भवैः अक्षमालाप्रकर्तव्याप्रशस्तानोत्तरोत्तरा ४१ अभावेत्वक्षमालायाःकुशग्रंथ्या
थपाणिना यंथाकथ्यनिद्गणयेत्ससंख्यंतद्भवेद्यथा ४२ प्रणवोभूर्भुवःस्वश्चपुनःप्रणवसंयुतं अंत्यो

प्रणवांतेतथावादावाहुरन्येजपक्रमं आदावेवतु चोंकार मा
आद्यंतरक्षितांकुर्यादितिपाराशरोब्रवीत्
मत्योंकारमसौकुर्वन्नक्षरंमोक्षमाप्नुयात् ४५ अक्षरं
प्रातिलोम्येन सोंकारेणक्रमेणतु फट्कारांतांचकुर्वीतप्रेच्छन्नरिवधंबुधः ४६ होमेपिचजपंकुर्यात्प्रणवा
वर्तनंबुधः अभिप्रेतार्थहोमादौस्वाहांतांतामुदीरयेत् ४८ संकीर्णतांयदापश्येद्रोगाद्वाद्विषतोपिवा
तदाजपेच्चगायत्रींसर्वदोषापनुत्तये ४९ रुद्रजाप्यानिकार्याणिसूक्तंचपुरुषस्यच शिवसंकल्पजाप्यं
चसर्वंकुर्याद्विधानतः ५० जाप्यानिघ्नंतिपापानिश्रेयोदद्युस्तदर्थिनां अतोजपंसदाकुर्याद्यदीच्छे-
त्तुममात्मनः ५१ हुपदांवाजपेद्देवीमजपांजपतुकांतथा प्रणवंचसदाभ्यसेद्यदिब्रह्मत्वमिच्छति ५२
श्रुतेः पुंसोगच्छत्यहोरात्रंतत्संख्यामजपांविदुः ५३ रविमंडल
मूर्ध्नस्थेपुरुषेलोकसाक्षिणि समर्पितमथाचेदंसूर्याख्येब्रह्मणःपदे ५४
ब्रह्मणाभागधेयस्तुतेषांचैवविधिः स्मृतः ५५ उपांशुस्तुजपंकुर्याद्ब्राह्मणोवाथमानसं
५६ द्विविधस्तुजपःप्रोक्तउपांशुर्मानसस्तथा
ॐः
णः सहस्रोमानसःस्मृतः ५७ उपांशुजपयुक्तस्यमानसेचरतस्तथा इहैवायातिविविधंमिति
५८ विधियज्ञाःपाकयज्ञायेचान्येवहवोमखाः सर्वेतेजपयज्ञस्य कलांनार्हंतिषोड
१९
कुर्याद्न्यन्नवाकुर्यान्मैत्रोब्राह्मणउच्यते ६० शतेन

जन्मजनितंसहस्रेणपुराकृतं अयुतेनत्रिजन्मोत्थंगायत्रीहंतिपातकं ६१अस्मिन्कलौचविदुषाविधिवत्कृ
तंयत्कृतं सर्वदशगुणंतद्धृतादेर्युगतोधिकं ६२ नचतच्छक्यतेकर्तुंगंत्रास्मायस्यदूषणात् अयथार्थ
कृतात्पापान्मंत्रीशाद्रौरवेयसौ ६३ नचंक्रमन्नचहसन्नपार्श्वमवलोकयन् नान्यासक्तोनजल्पंश्चनचै
वोर्ध्वशिरास्तथा नांघ्रिणापीडयन्पादंनचैवहिकरावपि नैवंविधंजपंकुर्यान्नचसंचलयेत्करं ६५प्रच्छिन्ना
निनदानानिज्ञानंचनिरहंकृतं जप्यानिचशुभानितेषांफलमनंतकं ६६यएवमभ्यसेन्नित्यंब्राह्मणः
संयतेंद्रियः ब्रह्मलोकमवाप्नोतिध्यानाद्देवार्चनादपि ६७अथान्यत्संप्रवक्ष्यामियथाततपितामहः क
थयामास्नःपूर्वंगायत्रीध्यानमुत्तमं ६८ यदक्षरेषुयद्वर्णंयत्रयत्रयतत्स्मरेत् यत्फलंलभतेतत्स्वाध्याय
यातत्स्याःशरणंतं ६९ तत्कृतिःशरस्वांतविकारोबुद्धिरेवच तुरित्येतदहंकारंवशाब्दंविद्धिपापहं ७०
रंस्पर्शंचणिरूपंचरसंगंधमतःपरं गोश्रोत्रंद्देलचंगावचक्षुःस्यरसनातथा ७१धीनासाचमनाचात्व
हिहस्तौधीनपादुयं यस्तुपस्थंगुखंवा योनःशब्दकारसाकृतं ७२चोतेजोदजलंयात्सागायत्र्याःस्तत्वचिं
तनं चतुर्विंशतितत्त्वानांप्रत्येकंवाक्षरेषुयः ७३ गायत्र्याःसंस्मरेद्योगीसयातिब्रह्मणःपदं तकारंपाद
योर्न्यस्यब्रह्मविष्णुशिवाकृतिं ७४ शांतंपद्मासनारूढंध्यानाद्धंतिकिल्बिषं सकारंगुल्फयोर्न्यस्येद
तसीपुष्पसंनिभं ७५ पयमध्यस्थितंसौम्यंनिर्दहेच्चोपपातकं विकारंजंघयोर्दीप्तंध्यायेद्वैद्विजोत्तमः
७६ब्रह्महत्याकृतंपापंहन्यादेतत्स्मृतंक्षणात् तुकारंजानुदेशेतुइंद्रनीलसमप्रभं निर्दहेत्सर्वपापा
निग्रहदोषात्तुपद्रवं ७७ ऊर्वोर्वैविमलंध्यायन्शुद्धस्फटिकसद्युतिं विज्ञातंहंतितत्पापमगम्या

मित्रद्रोहकृतं पापं संस्मरन्नाशयेद्द्विजः ७९ पिं
तं गुरुहत्याकृतं पापं नाशयेच्चिंतनादिह ८० यंकुर्यात्तारकावर्णं
[illegible]नांगरदंशाद्ब्रह्महत्याविशोधनं ८१ भकारं चादिवर्णाभं मेघोन्नतमहाद्युतिं
[illegible] दूषणि पातकं ८२ जठरे भृंगवर्णं तु मात्राढ्यं च विभूषितं गोहत्यादिकृतं पा
[illegible] ८३ पवनं तु स्कंदे कारं ध्यानं तद्विनाशयेद्धृदि हृदि कुंदेंदुवर्णाभं वकारममृतस्रव
[illegible] ८४ [illegible] गुरुहत्याकृतं पापं वकारेण प्रणश्यति ८५ स्यकारं विन्यसेः
[illegible] मानसोपार्जितं पापं स्यकारेण प्रणश्यति ८६
तं [illegible] नकारेण प्रणश्यति ८७ मकारं पद्मनाभं तु स्फुरंतं दीप्ततेजसं पूर्वजन्मकृतं
[illegible] ८८ ह्रिंकारं नासिकाग्रे तु पूर्णचंद्रसमप्रभं
[illegible] मनोवाक्कायजं पापं चिंतितादेव नश्यति ९० चोकारो ह्यधू
[illegible] ध्यायन्नित्यं द्विजो नूनं सर्वपापैः प्रमुच्यते नकारं तु मुखे पूर्वे द्वादशादि
[illegible] द्विजः श्रेष्ठः प्राप्नोति ब्रह्मणः पदं ९२ भकारं दक्षिणे वक्त्रे कालाग्निरुद्रसंनि
[illegible] परं पदमाप्नुयात् ९३ चोकारं पश्चिमे वक्त्रे विद्युद्दीप्तिसमप्रभं एकवारं हि
[illegible] पदमाप्नुयात् ९४ हकारमुत्तरे वक्त्रे शुक्लवर्णं सद्युतिं सकृद्ध्यानाद्द्विजश्रेष्ठः प्राप्नु
[illegible] तुर्विंशतिमस्फुट

यंयंपश्यतिचक्षुर्भ्यां यंयंस्पृशतिपाणिना यंयमाश्रयते किंचित्तत्सर्वंपूतमेवच १७ जाप्येनुत्रिप
दाज्ञेयापूजनेतुचतुष्पदा न्यासेजप्येतथाध्यानेअग्निकार्येतथार्चने सर्वत्रत्रिपदाज्ञेयाब्राह्मणैस्तु
त्ववित्तकैः जंबुकनामसादेवीयजुर्वेदप्रतिष्ठिता १९ अंतर्जलेत्रिरावर्त्यमुच्यतेब्रह्महत्यया सादे
वीद्रुपदानामसमंत्रवाजसनेयके १०० अंतर्जलेत्रिरावर्त्यगुरुतल्पगपापकृत् सोपनीयसमस्तानिम
हीनांसद्विजोत्तमः १ ब्रह्मणःपदमाप्नोतियत्नात्वानिवर्तते विनाश्राद्धंप्रसादाद्धाजपंकुर्युरिमंय
दि स्मरणादेवतद्विष्णोःपदमाप्नोतिवैश्रुतिः २ तद्विष्णोरितिमंत्रोयंस्मर्तव्यःसर्वकर्मसु आवर्त्य
प्रणवोवापिसर्वस्यादिर्यतोहिसः ३ अभ्यसेत्प्रणवंनित्यमेकचित्तःसमाहितः गायत्रींचसदादेवी
मभ्यस्यन्मुक्तिमाप्नुयात् ४ वैदिकेतुजपंकुर्यात्पौराणंपंचरात्रकं योवेत्तितानिचैतानियान्येतानि
चसाश्रुतिः ५ जपेनयेनेहकृतेनपुंसोददातिमार्गंसवितापिकर्तुः अयंहिसर्वेष्टकृतांवरिष्ठो
विधेःपदंयास्यतिनिर्विकल्पं ६ यदुक्तंसर्वशास्त्रेषुतथासर्वश्रुतिष्वपि उपनिषन्मतंतद्वैविभाव्येतसं
कीर्तितं ७ न्यासंतनुत्रंनवबंधदेहजग्राहनोंकारमसिंसुतीक्ष्णं विप्रोवशंयस्त्रिपदानचक्रेलोकेसुरु
षःकिंसुकृत्यकुर्यात् ८ तस्योद्देशोमयाप्रोक्तोविधिर्जाप्यस्यपावनः देवार्चनविधानंतुसंप्रवक्ष्याम्य
तःपरं ९ इतिबृहत्पाराशरीयेधर्मशास्त्रेजपविधिः देवार्चनमहंवक्ष्येयदुक्तंमुनिभिःपुरा
वैदिकैरेवतन्मंत्रैर्यस्यार्चयेत्तस्यतैरपि १ अर्चयन्वैदिकैर्मंत्रैर्नानुग्रहमुपेक्षते वैदिकोनुग्रहस्तस्य
किंवेदादधिकंपरं २ ब्रह्माणंवैधसैर्मंत्रैर्विष्णुंस्वैःशंकरंस्वकैः अन्यानपितथादेवानर्चयेन्निजमं

गायत्र्योंकारन्यस्तांगः पूजयेद्विष्णुमव्ययं ८४ विन्यस्य
...णंतु ब्रह्म ... ः शुचिः शांतोदेवयागसुपाचरेत् ५ विष्णुरादिरयंदे
न्ःग ... स्सणार्जितः नास्यग्रहणमात्रेणपापराशिंछिनत्तियः ६ तदर्चनंप्रवक्ष्यामिविष्णोरमित
तेजसः यज्ञानान्मुनयःसर्वेविष्णोःसायुज्यमाप्नुयुः ७ षट्स्वसीषुहरेःसम्यगर्चनंमुनिभिःकृतं
अप्स्वग्नौहृदयेसूर्येस्थंडिलेप्रतिमासुच ८ अग्नौक्रियावतांदेवोदिविदेवोमनीषिणां प्रतिमास्व
ल्पबुद्धीनांयोगिनांहृदयेहरिः ९ आपोह्यायतनंतस्यतस्मात्तासुहरिःसदा सर्वगत्वेनविष्णोस्तु
स्थंडिलेभावितात्मनां १० दद्यात्पुरुषसूक्तेनआपःपुष्पाणिचैवहि अर्चितंस्यादिदंतेनविश्वं
गुनरासकं ११ आनुष्टुभस्यसूक्तस्यत्रिष्टुबंतस्यदैवतं पुरुषोयोजगद्बीजमृषिर्नारायणःस्मृ
तः १२ तस्यसूक्तस्यसर्वस्यऋचांन्यासंयथाविधि देवेचैवात्मनियथासंप्रवक्ष्याम्यतःपरं १३ ह
स्तन्यासंतथाकृत्वास्मृत्वाविष्णुंतथाव्ययं शिखाबंधंचदिग्बंधंसंचिंत्यविष्णुमात्मनि १४ विन्यसे
त्प्रथमांवामेद्वितीयांदक्षिणेकरे तृतीयांवामपादेतुचतुर्थींदक्षिणेन्यसेत् १५ पंचमींवामजानौतु
षष्ठींदक्षिणतोन्यसेत् सप्तमींवामकट्यांचदक्षिणस्यांतथाष्टमीं नवमींनाभिमध्येतुदशमीं
चैन्यसेत् एकादशींवामबाहौद्वादशींदक्षिणेन्यसेत् १७ कंठेत्रयोदशींन्यस्यतथावक्त्रेचतुर्दशीं
अक्ष्णोःपंचदशींन्यस्यषोडशींमूर्ध्निविन्यसेत् १८ एवंन्यासविधिंकृत्वापश्चाद्यागंसमाचरेत् आस
नंचिंतयेन्नेरुमष्टपत्रंसकर्णिकं १९ आत्मनीनामयन्न्यासंतंकुर्यात्तिभिर्द्विजः पश्चैकंपादयोर्न्यं

स्वर्भुवर्लोकंतुजानुनोः २० स्वर्लोकंकटिदेशेतुनाभिदेशेमहस्तथा जनलोकंतुहृदयेकंठदेशेतपस्तथा
२१ भ्रुवोर्ललाटसंध्यांतुसत्यलोकःप्रतिष्ठितः हिरण्मयेपरेनित्येविरजंब्रह्मनिष्कलं २२ तच्छुभ्रंज्यो
तिषांज्योतिस्तद्यदात्मविदोविदुः आवाहनमथाहविष्णोरमिततेजसः यथार्चाक्रियतेतत्रस्वदेहेपि
तथैवतथा २३ आद्ययाचाहयेद्देवमृचान्तुपुरुषोत्तमं यथादेहेतथादेवेन्यासंकुर्याद्विधानतः २४ द्वितीय
यासनंदद्यात्पाद्यंचैवतृतीयया चतुर्थ्यार्घःप्रदातव्यःपंचम्याचमनंतथा २५ षष्ठ्यास्नानंप्रकुर्वीतसप्तम
स्यावसनंतथा यज्ञोपवीतंचाष्टम्यानवम्यागंधधूपनं २६ पुष्पंदद्यद्दशम्यातुएकादश्याचधूपयेत् द्वा
दश्यादीपकंदद्यात्त्रयोदश्यानिवेद्यकं २७ चतुर्दश्यांजलिंकुर्यात्पंचदश्याप्रदक्षिणां षोडश्याद्वासनं
कुर्याच्छेषकर्माणिपूर्ववत् २८ स्नानेवस्त्रेचनैवेद्येदद्यादाचमनंहरेः षण्मासात्सिद्धिमाप्नोतियोर्चयेत्
हरिंनरः २९ आदित्यमंडलेदेवंध्यात्वाविष्णुसनातनं सयातिब्रह्मणःस्थानंनात्रकार्याविचारणा
३० ध्येयःसदासवितृमंडलमध्यवर्तीनारायणःसरसिजासनसन्निविष्टः केयूरवान्मकरकुंडलवान्
किरीटीहारीहिरण्मयवपुर्धृतशंखचक्रः ३१ सूक्तेनविष्णुविधिनासमुदीरितेनयोनेननित्यमजमा
दिमनंतमूर्तिं गच्छत्यसौपरमपदंसविष्णुदेहंविष्णोर्विशुद्धविवरणकृतार्थदेहः ३२ पंचरात्रवि
धानेनस्थंडिलेवापिपूजयेत् जलमध्यगतोवापिपूजयेज्जलमध्यतः ३३ द्वादशारंतुवंव्यूहपंच
रात्रंगणत्तु अभावेप्रतिवस्त्रस्यपत्रिकायास्तथाद्विजः ३४ जलेपिद्विजलेनैवमंत्रेणैवार्चयेद्ध
रिं [illegible] ३५ प्रजापतिमन्यथारीनःशयानोपिसदाहरिम॥ संस्म

वेन्नृणां ३७ रुद्रं रुद्रविधानेन ब्रह्माणं च विधानतः सूर्यं संहितमंत्रैश्च तदीरि
... ४८ दुर्गां कात्यायनीं देवीं तथा वाग्देवतामपि स्कंदं विनायकं चैव योगिनीं क्षेत्रपालका
न् ४९ नित्यं पूजयेद्यस्तु तोन्यो नित्यं भक्तितत्परः विष्णुना सुप्रसन्नेन विष्णुलोकमवाप्नुयात् ३९ ग्रहांश्च
पूजयेत्सम्यग्ब्राह्मणः शांतितत्परः आरोग्यपुष्टिसंयुक्तो दीर्घमायुरवाप्नुयात् ५० ग्रहा गावो नृपा विप्राः
गांधर्वाः पूज्या नरैः सदा नरैः पूजिताः पूजयंत्येते निर्दहंत्यपमानिताः ५१ यो हितः सर्वसत्त्वेषु नृपगोब्राह्मणे
षु च रक्षासु च न पूज्यांशो विष्णुलोकमवाप्नुयात् ५२ उक्तो गृहस्थस्य सुरार्चनस्य धन्यो विधिर्विष्णुपदाप
नार्थो दुर्गा द्विजातिः प्रतिवासरं यो वेदोक्तमंत्रैः सभयाहिताचां ५३ देवपूजाविधिः प्रोक्त एष तूद्देशतो
मया गंधादस्यनकृत्यः पुण्यो निधिर्मयाधुना ५४ इति श्रीवृद्धहारीतीये धर्मशास्त्रे सुव्रतप्रोक्ते सं
[illegible] देवपूजाविधिः वैश्वदेवं प्रवक्ष्यामि यथा कार्यं द्विजातिभिः स्वगृह्योक्तविधानेन जुहुयाद्दे
वदैविकं १ हविष्यस्याद्विजो गावं यथालाभं शृतं हविः जुहुयाद्दधि चेद्गव्यं यथा स्याच्चिन्नाग्निहूतिः
२ यदा तद्धापि होतव्यमग्नौ किंचिद्विजातिभिः फलं वा यदि वा मूलं घासं दारु तथा पयः ३ अहुत्वा न द्विजो
भोक्तव्यं ... अथ यद्यश्नीयाच्चेदहुत्वापि नरकं प्रतिपद्यते ४ जुहुयाद्व्यंजनक्षारवर्जं सम्यग्घुता
शने अनुज्ञातो द्विजस्तेस्तुतिः कुलः पुरुषर्षभः ५ यत्रान्नो हूयते नैव यस्य वान्नं न दीयते अभोज्यं
तद्द्विजातीनां भुक्त्वा चान्द्रायणं चरेत् ६ लौकिके वैदिके वापि वैश्वदेवो हि नित्यशः लौकिके पापनाशा
र्थं वैदिके स्वर्गमाप्नुयात् ७ अभावादग्निहोत्रस्य तथा चावसथस्य च यस्मिन्नग्नौ पचेदन्नं तत्राग्नौ

धन्वंतरिः कुहूस्तद्वदनुमतिः प्रजापतिः
मार्गधावते ❀ अग्निः सोमः समस्तोतोविश्वेदेवास्तथैवच
१ द्यावापृथिव्योः स्विष्टकृते हुत्वैतेभ्यः पुनस्ततः कुर्याद्बलिं ततः पश्चात्सर्वदिक्षु प्रदक्षिणं १० सुत्रात्मो
नस्त्वंद्रस्य च यमाय च सहानुगैः वरुणाय सहैतेस्तु सोमाय च सहानुगैः ११ मरुद्भ्यः क्षिपेद्द्वारि अ
द्भ्यश्च तथाहरेत् वनस्पतिभ्यः सर्वेभ्यो मुसलोलूखले हरेत् १२ श्रियेच भद्रकाल्यै च उच्छीर्षपाद
वोः क्रमात् ब्रह्मणे वास्तुनाथायेति मध्ये चैव बलिं हरेत् १३ वास्तवे सानुगायेति वास्तुमध्ये बलिं हरेत्
विश्वेभ्यश्चैव देवेभ्यो बलिमाकाश उत्क्षिपेत् १४ दिवाचरेभ्यो भूतेभ्यो नक्तंचारिभ्य एवच वास्तोः पृ
ष्ठे कुर्यात् बलिं सायं तु वृत्तये १५ पितृभ्यो बलिशेषं तु सर्वं दक्षिणतो हरेत् पतितेभ्यः श्वपाकेभ्यः पा
पानां पापरोगिणां १६ कृमिकीटपतंगानां गवे भ्योपि बलिं हरेत् एवं सर्वाणि भूतानि योर्चयेन्नित्यमन्ने
न १७ तस्यानंत परमा शांतिः स्यात् तिः परिवेषणाः १८ गृह्येग्नौ वैश्वदेवं तु योक्तमेतन्मनीषिभिः अ
नग्निकस्तु कुर्वीत वैश्वदेवं कथं त्विति १९ महाव्याहृतयस्तिस्रः स्तुर्याचैव तथापरा इत्याहुतीश्च तस्य
स्नानयादिन कृतेतिन १९ त्र्यंबकं यजामहे इत्यादिना हुतिं हुत्वा वैश्वदेवे च जुहुयाद्विशेषान्यत्र वै पुनः
१० अन्नगृह्य निवृत्ययं गायुः पूर्णैश्च हृदये जुहुयात्र्यंबकं देवं बिल्वपत्रैस्तिलैस्तथा २१ विनायकाय
होमञ्चापृतस्याहुतयस्तथा सर्वविघ्नोपशांत्यर्थं पूजयेद्यत्नतस्तु तं २२ गणानां त्वेति मंत्रेण स्वाहाका
रांतगादनः ततरसो जुहुयात्तस्मै गणेशायनथाहुतीः २३ तद्विष्णोरिति जुहुयाद्विधेः संपूर्णता कु
तः प्रणवेन नगायत्र्या कुर्वेज्जुहोति तद्विजाः २४ एतो हि सर्वदेवत्यो तत्सरं न तु किंचन एताभ्याच

क्रीतेनगोविकारेणानिलतैले
पनाभ्यक्तंनाश्नुयादपि निःस्नेहायवगोधूमशालयोहवनीयकाः २७
क्रमहविस्तुहविर्यतः अभ्यक्तमेवहोतव्यमतोरूक्षंविवर्जयेत् दारिद्र्यन्धितत्ता
रुक्षान्नहवनंविदुः २८ जठराग्नोक्षयंचैके रूक्षमन्नंनहूयते ओंकारपूर्विकाः सर्वाः स्वाहाका
तिकास्तथा २९ जुहुयादग्निकोविप्रोगृहमेधीहिनित्यशः बलिंचोपांत भूतेभ्यः सर्वेभ्योप्यवि
घतः ३० हुत्वातु कृष्णवर्त्मानंकृतांजलिः प्रसादयेत् त्वमग्नेद्युभिरेतेनमंत्रेणभक्तिमान्द्विजः
त्रिस्त्रिन्तिमंत्रंतुजपेद्वै सर्वकामिकं ३१ अहाव्यग्नेइतित्र्येनमंत्रंचप्रयतोजपेत् अन्यहोनाश
नंमंत्रंजपित्वातुप्रसादयेत् ३२ अन्यानिचैवसूक्तानिपवित्राणिततोजपेत् सर्वशांतिकृत्कल्पयेत
थाग्निदंवतेतिच ३३ ज्ञानंधनमरोगित्वंगतिमिच्छंस्तथाद्विजः शंभुमग्निंरविंविष्णुमर्चयेद्भक्तितः
क्रमात् ३४ अजानन्योद्विजोनित्यमहुत्वातिस्मृतंहविः पितृदेवमनुष्याणामृणयुक्तः सपातयः ३५
शाकंवापितृणंवापिहुत्वाग्नावश्नुतेद्विजः सर्वकामसमायुक्तः सोत्रापिसुखमश्नुते ३६ स्वरेणवर्णेन
नयद्विहीनंतथैवहीनंक्रिययापियच्च तथातिरिक्तंमम तत्क्षमस्वतदस्तुचास्तुपरिपूर्णमेतत् ३७
सर्वपापापनोदायसर्वकामफलायच द्विजन्मनांहितार्थायवैश्वदेवमुदीरितं ३८ इतिश्रीब्रह्मा
राशरेवैश्वदेवविधिः अथातिथ्यंप्रवक्ष्यामिचातुर्वर्ण्यफलप्रदं चातुर्वर्ण्यानांतिथिः [illegible]
[illegible] माप्तोजरे [illegible]

चिरन्यते २ तृणाद्यपरित्यांतः श्रमत्राणान्भयानकः गृहीतयात्रामात्रः सन्गृहद्वारमुपागतः ३ वि
मुखोऽतिथिः यायं गन्तारायमुपागतः इतिमत्वामहाशान्त्यारणुयाद्भोजनायतं ४ स्वंपुण्येनसमाया
तः शर्वंदृरगर्वोऽतिथिः निर्दत्युरावंशपानिगमायंसंन्यास्यति ५ ब्राह्मणैः सह भोज्योरोभन्त्याभक्ता
स्यणाद्भूयं आगतानाचोदिकंदत्वा पूत्वास्वन्वन्दनादिकं ६ योगिनोविविधैरूपैर्भ्रमंतिधरणीतले नरा
णामृपकारायतन्तज्ञानस्वरूपिणः ७ तस्मादभ्यर्चयेत्तासंश्राद्धकालेतिथींद्विजः श्राद्धक्रियाफल
र्हतिनयंनाप्रजितोऽतिथिः ८ तस्मादपूर्वमेवात्र पूजयेदागतातिथिं कापिकदाचिदागच्छेत्तारयेद्यस्तु
पूर्वजान् ९ यतिर्वत्वाग्निहोत्रीवानतथान्यग्रवकोद्विजः सदैतेतिथयः प्रोक्ता अपूर्वाश्चदिनेदिने १० अ
तिथिः यरदृद्दत्वागन्तारायीगृहागतः संसारपंकमग्नंमामुद्धरस्वापनाशनः ११ नैकाश्रमेवसान्विप्रो
गृहीद्वंगच्छतोऽतिथिः अन्यत्रपूर्वदृष्टोवानाप्रावतिथिरुच्यते १२ क्षत्रियोपिपथागच्छेदतिथित्वेनवे
श्मनि गृहागतस्तुविप्रकामनस्तुनमाशयेत् १३ वैश्योवायदिवाशूद्रोविप्रगेहंसमाव्रजेत् राभृत्यैः
गृहेणानकार्यइतिपाराशरोवदत् १४ क्षीवोवायदिवाकाणः कुष्ठीवाव्याधितोपिवा आगतोवैश्वदेवा
न्तेद्रष्टव्यः सर्वदेवतन् १५ क्षत्रियणापिवैश्येनतथैवव्रषलेनच आतिथ्यंसर्ववर्णानांकर्तव्यंस्यादसं
शयं १६ यातिथिंपूजयेद्भक्त्याभूर्वंगाग्न्यागतंतथा बालवृद्धादिकंचैवतस्यविष्णुः प्रसीदति १७ देवा
मनुष्याः पितरश्चसर्वेस्सुर्येनतृप्तनन्नगृहीदिष्ट तस्यान्नदातुस्तुसमागतानापितस्यात्तिथेः केनसम
लंगिता १८ इतिश्रीबृहत्पाराशरेधर्मशास्त्रेऽतिथिपूजाविधिः वर्णधर्मान्प्रवक्ष्यामियत्न

१ यजनंयाजनंविप्रोतथादानप्रतिग्रहो
नषट्कनथा २ प्रजानांरक्षणंदानमक्षीणांनिग्रहस्तथा यजनाध्ययनेरात्रि
विषयासक्तिवर्जनं ३ यजनाध्ययनेदानंपाशुपाल्यंतथाविशि वाणिज्यंचकुसीदंचकर्मषट्कंप्रकीर्ति-
तं ४ शुश्रूषाब्राह्मणादीनांतदाज्ञापालनंतथा एषधर्मःस्मृतःशूद्रेवाणिज्येनतुजीवनं ५ सर्वेषां
जीवनंप्रोक्तंधर्मेणैवचकर्षणं भिन्नवृत्तिर्यथानस्यात्कुर्याद्विप्रस्तथाचतत् ६ कुर्वन्नुक्तानिकर्मा
णिनृत्यावाक्षत्रियस्यच वृत्त्यभावेद्विजोजीवेद्भिन्नवृत्तिंविवर्जयेत् ७ प्रजानांपालनंदानंशस्त्रवृत्ति
प्रकल्पना निर्जयःपरसैन्यानामेषधर्मःस्मृतोनृपे ८ पुष्पंपुष्पंविचिन्वीतमूलच्छेदंनकारयेत् माला-
कारइवारामेप्रजासुस्यात्तथानृपः ९ लोहकर्मरथानांतुगवांचपरिपालनं
वृत्तिरुदाहृता १० शूद्रस्यद्विजशुश्रूषापरोधर्मःप्रकीर्तितः यदन्यत्कुरुतेधर्मतद्भवेत्तस्यनिष्फलं
११ लवणंमधुतैलंचदधितक्रंघृतंपयः नदुष्येच्छूद्रजातीनांकुर्यात्सर्वस्यविक्रयं १२ विक्रयंमद्यमांसा
नामभक्ष्यस्यचभक्षणं अगम्यागमिनाचौर्यंशूद्रैःस्युःपातहेतवः १३ कपिलाक्षीरपानेनब्राह्मणीगमनेन
नच वेदाक्षरविचारेणशूद्रस्यनरकोध्रुवं १४ इतिश्रीबृहत्पाराशरीयेधर्मशास्त्रेसुव्रतप्रोक्त
संहितायांद्वितीयोऽध्यायः २ अतःपरंगृहस्थस्यधर्माचारंकलौयुगे धर्मंसाधारणंसाक्षा
च्चातुर्वर्ण्यक्रमागतं १ युष्माकंसंप्रवक्ष्यामिपाराशरमुखाच्छ्रुतं षट्कर्मसहितोविप्रःकृषिवृत्तिंसमाश्र
येत् २ हीनांगंव्याधिसंयुक्तंप्राणहीनंचदुर्बलं क्षुधितंतृषितंश्रान्तमनड्वाहंनवाहयेत् ३ स्थिरांगंनिरु

शांतंचसबलंतृसंवाहयेहृषपंकृषी ४ वाहयेद्दिवसस्यार्धंततः स्नानंसमाचरे
५ वंधनंपालनंरक्षांद्विजःकुर्याद्रवांगृही वत्साश्चयत्नतोरक्ष्या
गावोदूरेणचरंत्यानशवंतिशुभायतः ७ प्रा
दोग्धुर्हिपयसोनैववर्धंतेताःकदाचन ८ अनादेयतृणास्त्यक्ता
:पूज्याःकथंनताः ९ स्पृष्टाश्चगावः शमयंतिपापंसंसेविता
१० यस्याःशिरसिब्रह्मास्ते
११ अन्यायादेवनाःसर्वा गवांलोमसुताः
: १२ दहंतिस्पर्शनात्पापंपयसापोषयंतिया: प्रापयंतिदिवं
: १३ यत्खुराहतभूमेस्तुउत्पद्यंतेरजःकणाः प्रलीनंपातकंतैस्तुपूज्यागावः
किमपूज्यंहितस्यागोरितिपराशरोब्रवीत् १४ गौ
दे२
रवला
प्रसूताचदशाहार्वाक्दोग्धिचेन्नरकंव्रजेत् १५ दुर्बलाव्याधिताभी
५॥ दक्सापूः साधुभिर्नैवदोग्धव्याधार्मिकैर्धनमीप्सुभिः १७ कुलांतेपुष्पितागावःकुलांते
बहवस्त्रियः कुलांतेचलचित्तास्त्रीकुलांतेबंधुविग्रहः १८ एकत्रपृथिवीसर्वासशैलवनकानना तस्या
गौर्ज्यायसीसाक्षादेकत्रोभयतोमुखी १९ यथोक्तविधिनाचैतावर्णैःपूज्याःसुपूजिताः पालयन्पूजय
न्नेनाः प्रेत्येहचसमोदते २० दक्षिणाभिमुखागावउत्तराभिमुखाअपि बंधनीयातथाचैतान्नप्राक्य

ः २१ वाजिगोवृषशालायांसुतीक्ष्णंलोहयंत्रकं स्थाप्यंतुसर्वदातस्याद्दुःखलब्धिविमोक्ष
कृत् २२ मावोदेवाःसदारक्षाःपाल्याःपोष्याश्चसर्वदा ताडयंतिचयेपापायेचाक्रोशंतितान्नराः २३ नर
कान्नोनचपच्यंतेगोभिःश्वासप्रपीडिताः सपलाशेनशुष्केणनादंडेननिवर्तयेत् गच्छागच्छेतितांब्रूयान्मा
मापीरितिवारयेत् २४ यांसंस्मृत्यनमस्कृत्यकुर्यात्तांचप्रदक्षिणां प्रदक्षिणीकृतातेनससद्वीपावसुंध
रा २५ तृणोदकादिसंयुक्तंयोददातिगवाह्निकं सोश्वमेधसमंपुण्यंलभतेनात्रसंशयः २६ गवांकंडूय
नंधर्म्यंगोप्रदानसमंभवेत् तुल्यंगोशतदानस्यभयतोगांप्रपातियः २७ पृथिव्यांयानितीर्थानिआस-
मुद्रसरांसिच गवांशृंगोदकस्यापिकलांनार्हंतिषोडशीं २८ पातकानिकुतस्तेषांयेषांगृहमलंकृतं ।
सुवालवत्साभिःसदाश्रीभिरिवस्वयं २९ ब्राह्मणानांगवांचैवकुलमेकंद्विधाकृतं तिष्ठंतियत्रमंत्राश्च-
यत्रसंतिहवींषिच ३० गोभिर्यज्ञाःप्रवर्तंतेगोभिर्वेदाःप्रवर्धिताः गोभिर्वेदाःसमुत्तीर्णाःसषडंगपदक्र
माः ३१ सुरेतायस्ययस्याग्रेपृष्ठतोयस्यताःस्थिताः वसंतिहृदयेनित्यंतासांमध्येवसंतिये ३२ तेपु-
ण्याःपुरुषाःक्षोण्यांनाकलोकेपिदुर्लभाः येगोभक्तिकरानित्यंपालयेयेचगोप्रदाः। ३३ शृंगमूलेस्थितोब्र
ह्माशृंगमध्येतुकेशवः शृंगाग्रेशंकरंविद्यात्त्रयोदेवाःप्रकीर्तिताः ३४ तीर्थानियस्याःशृंगाग्रस्थावरा-
णिचराणिच सर्वेदेवाःस्थितादेहेसर्वदेवमयाहिगौः ३५ ललाटाग्रेस्थितादेवानासामध्येतुषण्मुखः
कंबलाश्वतरौनागौतत्कर्णयोर्व्यवस्थितौ ३६ सौरभेय्याःस्थितौतस्याश्चक्षुषोःशशिभास्करौ
वसवश्चाष्टौजिह्वायांवरुणःस्थितः ३७ सरस्वतीचहुंकारेयमयक्षौचगंडयोः

वेजाह्नवीजलं कालिंदीगोमयेतस्यादेवताअपराअपि अष्टाविंशतिदेवानांकोट्योलोमसुसंस्थिताः ३९
उदरेगार्हपत्योग्निर्हृदयेदक्षिणस्तथा मुखेष्वाहवनीयस्तुकुक्षौसभ्यावसथ्यकौ ४० एवंयोवर्तते
गोषुताडनक्रोधवर्जितः सपुष्टांश्रियमाप्नोतिस्वर्गलोकेमहीयते ४१ कुलंतस्यानलंघेतपूति
गंधंनवर्जयेत् यावत्सिंचतितद्भूमिंतावत्पुण्यंप्रवर्धते ४२ पयस्विनींसवत्सांयःसुशीलांतरुणींतथा
गांशिवस्यालयेदद्यात्तेनदत्तंजगत्त्रयं ४३ इतिबृहत्पाराशरीयेगोमाहिमा उक्षाणोवैधरा
सृष्टाः सस्यस्योत्पादनायच तेरुत्पादितसस्यैश्चसर्वमेतद्विधार्यते १ यस्त्वेतान्पालयेद्यत्नाद्दध्यै
श्चैवयत्नतः जगंतितेनसर्वाणिपालितानिनसंशयः २ यावद्गोपालनेपुण्यंप्रोक्तंपूर्वंमनीषिभिः
उक्ष्णांचपालनेपुंसांफलंदशगुणंभवेत् ३ जगदेतद्धृतंसर्वमनडुद्भिश्चराचरं वृषाएवततोरक्ष्याः
पालनीयाःप्रयत्नतः ४ धर्मोयंभूतलेसाक्षाद्ब्रह्मणात्यवतारितः त्रैलोक्यधारणायालमन्नानांचप्र
सूतये ५ अनाघ्रातानिघासानिभक्षयंतिस्वकामतः फलाभिलाभूतलेदूरमुदाराःकेर्नपूजिताः ६ उ
त्पादयंतिसस्यानिमर्दयंतिवहंतिच आनयंतिदवीयस्तदुक्षतःकोधिकोभुवि ७ स्कंधेनपृथ्वी
चवहंतिभारंनाकांक्षंतिकिंचिद्धनिकस्यदुःखं स्वीयेनदेहेनपरस्यजीवान्पुष्यंतिरक्षंतिचवर्धयंति ८
धन्यास्तुगावोवसुधातलेस्मिन्विशेषतस्तुगोवृषगर्भभारं भारःपृथिव्यादशताडितायाएकस्यचोक्ष्णो
प्यपिसाधुवाद्यः ९ एकेनदत्तेनवृषेणयेनभवंतिदत्तादशसौरभेय्यः माहेश्व्यपीयंसरणीसमाना त
स्माद्वृषात्पूज्यतमोस्तिनान्यः १० उत्पाद्यसस्यानितृणान्यदंतितान्येवभूयःसततंवहंति नभारवि

॥ ११ चतुर्थेब्दे तृतीये वा यदा वत्सो हढो भवेत् तदा नासास्य
दन कीलसुखादि रोवाथ शैशवः द्वादशांगुलकः कार्यं २
हयानां तां याम्यदिक्‌द्वारवतीं विदध्यात् सौम्याककुप्‌द्वार
शमिच्छन्भुवमात्मनश्च १४ गावो हपा वा गजवाजिनो वा परेपि सर्वे पशवो हि जो
द्वा याम्यासुखा उत्तरदिङ्‌मुखा वा नान्याशकास्ते खलु बंधनीयाः १५ शालाप्रवेशे हषगोपशूनां
जापयत्वा द्विजवाजिनां च होमं च सप्तार्चिषि शास्त्रयुक्त्या कुर्याद्विधिज्ञो द्विजपूजनं च १६ शा
द्दत्साराशरीयेधर्मशास्त्रे हषप्रशंसा लांगलं च प्रवक्ष्यामि यत्काष्ठं यत्प्रमाणतः हलीषायास्तथा
मानं प्रतोदस्य युगस्य च १ चत्वारिंशत्तथा चाष्टावंगुलानि कुवः स्मृतः ऊर्ध्वाधमंगुले भेद्याहलीषावेध
तश्चयः २ षोडशैव तु तस्याधः षड्विंशतिस्तथोपरि वेधस्तस्यास्तु कर्तव्यः प्रमाणेन षडंगुलः ३ अंगु
लैश्चाष्टभिस्तस्मा द्दूधः स्यात्पातिहारकः तस्याधस्ताच्च चत्वारि स वेधश्चतुरंगुलः ४ अष्टांगुलमुर
स्य वेधादूर्ध्वं प्रकल्पयेत् ग्रीवा दशांगुला चोर्ध्वं हस्तग्राहीततः स्मृतः ५ सापि तत्रैः शुभाकार्या तद्वेध
स्त्र्यंगुलो भवेत् पंचांगुलमुरस्तस्य शिरसीति विभावनं ६ पृथुलं शिरसो धार्यं हस्तनलप्रमाणकं
अंगुलानि तथा चाष्टावुरसः पृथुता भवेत् ७ वेधाद्वाहिः प्रतीकारी षट्‌त्रिंशदंगुला भवेत् सुनी
क्ष्णलोहफालास्यान्मृत्काष्ठादिविकारकृत् ८ नसीरं क्षीरवृक्षस्य न बिल्वपिचुमंदयोः इत्यादीनां प्रकु
र्वाणो न नंदति चिरं गृही ९ प्रशस्तयोर्नन्त्तुर्या ... तौ तयोः ...

नश्यतेगृही पांजलासप्तहस्तान्वचतुरस्राचवर्तुला शालादिशुभकाष्ठानांहलीयाविदुषांमता
नस्यावेधःसकर्णायाः कार्यानववितस्तिभिः नीचोच्चवृषमानेनतज्ज्ञास्तांप्रवदंतिहि १२ चतुर्ह
स्तंयुगंकार्यंस्कंधस्थानेऽर्धचंद्रकं मेषशृंग्याःकदंबस्यशालाद्यन्यतमस्यच १३ शम्यावेधाद्बहिःका
र्यादशांगुलप्रमाणिका तन्मानेनप्रवालीचतदंतरंदशांगुलं १४ मनोज्ञसमग्रंथिर्वैणवश्चचतुः
करः तदग्रेचापिकर्तव्यायवाकारातुलोहवत् १५ हीनातिरिक्तंकर्तव्यंनैवकिंचित्प्रमाणतः कुर्या
दनडुहान्नियादहत्यानरकंव्रजेत् १६ यथाहृदयथाशोभंवाहकस्यप्रमाणतः भूमेश्चकर्षणापालंसी
रंतज्ज्ञावदंतिहि १७ योजनंतुहलस्याथप्रवक्ष्यामियथातथा ज्येष्ठानक्षत्रसंयुक्तेपुण्येहनिविधीय
ते १८ अन्यत्रापिशुभेभेतुदिनेयत्रतुवध्यते शुभेराशिगतेचंद्रेतत्प्रकार्यंविपश्चिता १९ यत्नलक्ष्य
हितंचापिपुण्यंवामनसिस्फुरेत् तत्रविद्वान्द्विजश्रेष्ठःपुण्येहनिकरोतितत् २० मातृश्राद्धंद्विजःकुर्या
द्यथोक्तविधिनागृही द्रव्यकालानुमानेनकुर्वाणोधर्मतःकृषिं २१ गोलिख्यमंडलंपुष्पधूपदीपैःस
मर्च्यच इंद्रायचतथाश्विभ्यांमरुद्भ्यश्चतथाद्विजः २२ कुर्याद्बलिंद्रुतिंविद्वान्गुधान्नंकश्यपायच
तथाकुमार्यैसीतायैअनुमत्यैतथाबलिं २३ नमःस्वाहेतिमंत्रेणसर्वांछन्नात्मनःशुभं दधिगंधा
क्षतैःपुष्पैःशमीपत्रैस्तिलैस्तथा २४ दद्याद्बलिंवृषाणांतुमध्वाज्यप्राशनंतथा संघृष्यसीरफालाग्रं
हेम्नावारजतेनवा २५ प्रलिप्यमधुसर्पिभ्यांतत्कुर्वीतप्रदक्षिणां अग्नेउष्णोमंडलंकृत्वाकुर्यात्सीर
प्रवाहणं २६ पुण्यंलांगलकल्याणःकल्याणायनमोस्त्विति सीतायाः

दधिदूर्वाक्षतैः पुष्पैः शमीपत्रैः शुभप्रदैः २८ सीतां पूज्य तु
स सप्तधान्यानि चादाय प्रोक्ष्य पूर्वामुखो हली २९ तानि दत्वा द्विजः क्षेत्रे तु
किरन्भूमिं कृषेद्द्विजः न तिलैर्न यवैर्हीनो द्विजः कुर्वीत कर्षणं ३० तद्विहीनं प्रकुर्वाणं न प्रशंसंति देवताः
तिलपत्राच्च्युतं तोयं दक्षिणस्यां पतेद्दिशि तृप्यंति पितरस्तेन यावन्नातिलविक्रयः ३१ विक्रीणीते ति
लान्यस्तु मुक्त्वान्यद्धान्यसामकान् प्रमुच्य पितरस्तं तु प्रयांति हि तिलैः सह ३२ तुषाज्जलं यवस्थं तु प
त्रेभ्यो भूतले पतेत् पयोदधिघृताद्यैस्तु तर्पयेत्सर्वदेवताः ३३ दैवपर्जन्यभूसीरयोगात्कृषिः प्रजाय
ते व्यापारात्पुरुषस्यापि तस्मात्तत्रोद्यतो भवेत् ३४ शालीक्षुशणकार्पासवार्ताकप्रभृतीनि च वाप
येत्सर्वबीजानि सर्वं चापि न सीदति ३५ चंद्रक्षये तिथौ विप्रो यो भुनक्ति हि पक्वचित् तं पंचदश वर्षा
णि त्यजंति पितरो हतं ३६ चंद्रक्षये द्विजो विद्वान्यो भुनक्ति पराशनं भोक्तुर्मासार्जितं पुण्यं भवेद्दा
नदस्य तत् ३७ चंद्रार्कयोः समायोगे तरुस्तंबादिकृंतनं तत्पर्णसंव्ययात्तस्य भ्रूणहत्या न संशयः ३८
चंद्रार्कयोः समायोगे यः कुर्यात्स्त्रीनिषेवणं स्युः शुक्रभोजिनस्तस्य तं मासं पितरो हताः ३९ वनस्प
तिगते सोमे यो ध्यानं गच्छति द्विजः प्रनष्टद्विजकर्माणं तं त्यजंत्यमरादयः ४० वासांसि द्रुमणाशे तु
रजकस्यांतिके क्षिपेत् पिबंति पितरस्तस्य मासं वस्त्रमलांबु तत् ४१ सोमक्षये द्विजो याति त्यक्त्वा
न्यं यस्तु वाशनं स देवपितृशापाग्निदग्धो नरकमावसेत् ४२ अष्टमीकामभोगेन षष्ठी तैलोपभोग
तः कुहूश्च दंतकाष्ठेन हिनस्त्यासप्तमं कुलं ४३ चंद्राप्रतीतो पुरुषस्तु देवाद्याद्मत्यायद्दिंतका

र्थं तारयिनाथः स्वादिनस्तुनेनपालः कृतः स्याशिनृदेवतानां ४४ तत्राभ्यज्य विपाणानि नृपाणांनगवास
ि नरणावणिगृज्यंते आगतानिशिभोजयेत् ४५ उत्साधयेत्रसस्यानिसर्वाणितृणचारिणः जगत्सर्वेधृ
तंतैस्तुपूज्यंतेकिंनतेनृणाः ४६ येनैकेनप्रदत्तेनदत्तंगोदशकंभवेत् यद्रूपेणास्थितोधर्मः पूज्यंतेकिं नतेनृताः
४७ गान्यासंगल्लतानिलंवाह्नीयाययाविधि सयातिनरकंघोरंयोवाहयेदपालयन् ४८ नाधिकांगोनहीं
नांगः गृपितांगोनदूषितः वाह्नीयोनरुद्रेणवाहयन्दायमश्नुते ४९ वर्जयेद्दष्टदोषांस्तुवाहनेदोहनेनरः
गान्यास्तेगल्लतः सर्वगाल्यन्तुगमाप्नुयात् ५० अन्नार्थेनृपशान्पृथ्वासराजपरमेश्वरः अन्नेनाप्यायते
सर्वत्रैलोक्यंसचराचरं ५१ अग्निर्ज्वलतिचान्नार्थेवातिचान्नार्थमारुतः गृह्णातिचांशुभिःसूर्योरसानन्ना
गर्गर्गाः ५२ अन्नंप्राणाबलंचान्नमन्नंजीवितमुच्यते अन्नंचजगदाधारंसर्वमन्नेप्रतिष्ठितं ५३ सर्वेषांदे
वतादीनामन्नंजीवःप्रकीर्तितः तस्मादन्नात्परंतत्वंनभूतंनभविष्यति ५४ योऽपुमान्धरणीनारीवीजमंभो
दिवश्रुतं गृभाधीतोनराग्योगादन्नादीनांहिसंभवः ५५ मूलमापोहिसर्वस्यसर्वमप्सुप्रतिष्ठितं आपोमृतं
रसांत्प्राण भापः शुक्रंबलंमहः ५६ बीजमापोहिसर्वस्यसर्वमद्भिःसमावृतं सद्य आप्यायनादापआपोज्येष्ठ
तराततः ५७ किंचित्कालंविनाप्यन्नंजीवंतिमनुजादयः नजीवंतिविनाताभिस्तस्मादापोऽमृतंस्मृताः
५८ दत्तापिराद्रैरतसात्किंनदत्तंकलौयुगे नयान्नेनप्रदत्तेनराचंदत्तंभवेदिह ५९ अतोप्यन्नार्थभावेनक
र्मकर्षणांद्विजः नयांत्रेनविधानेनलांगलादियोजनं ६० सीतेसौम्येकुमारित्वंदेवलक्ष्मीसुगर्विते
शरीरशनांयाशिद्धानयामिसाद्रदागव ६१ शाकसूनोर्विनानास्तिसीतायाः स्थापनंविना विनाश्युस्स

एषएवविधिर्ज्ञेयोधान्यानांचप्रवेशने
सीमांश्मशानभूमिंचवृक्षछायाक्षितिंतथा ६४ भूमिंनिखात
यूपांनचयनस्थानमेवच अन्यामपिहिनिर्वाप्यांनकृषेत्कृषिकृद्भुवं ६५ नोखनांवाहयेद्भूमिंनचाश्मशर्क
राकुलां नगोचरांनप्रदत्तांननदीपुलिनंतथा ६६ यद्यसौवाहयेल्लोभा द्वेषान्मत्सरतोपिच क्षीयतेसौनि·
राशापैःसपुत्रपशुबांधवः ६७ तामिस्रंनरकंघोरंपापीयान्यातिनिश्चितं योपहृत्यपरकीयांकृषिकृद्वाहये
द्भुवं सभूमिस्तेयपापेनचिरंनरकेवसेत् ६८ एकसंख्यमपिस्वर्णंभूमिमंगुलमात्रिकां तथैकामपिगांहृत्वा·
मृत्युंतंनरकंवसेत् ६९ नदूरेवाहयेत्क्षेत्रंनचैवात्यंतिकेतथा नवाहयेत्साथिक्षेत्रंवाहयन्दुःखितःसदा ७० क्षे·
त्रेष्वेवंवृतिंकुर्याद्यासुष्ट्रोनविलोकयेत् नलंघयेत्पशुर्नाश्वोनमहिषोयाचशूकरः ७१ वंशाश्चयत्नतःकार्या
मृगादिवासनायच तयाप्युपद्रवंराजातस्करादिसमुद्भवं ७२ संरक्षेत्सर्वतोयत्नाद्यस्मात्कृष्यात्यसौकृशान्
पिकृन्मानवस्त्वेवंमलापर्संकृषेद्धरां अनवद्यांशुभांस्निग्धांजलावगाहनक्षमां ७३ धरणींवाहयेन्नित्यां·
यत्रतोयंस्थिरीभवेत् वाहयेत्सलिलासन्नमृद्धांसेकसंभवः ७४ शारद्यमुच्चकेभूमौकांवाद्यंवापयेद्धली
अथितत्काप्रकार्पासंवदंस्यऋतुहेमजं ७५ वासंतंग्रीष्मकालीयंवाप्यंस्निग्धेषुलहृदः
जलोपांतेपुनेक्षवः ७६ मूलवृंताकशाकानिकंदलानिजलांतिके विद्यांतदपिपानीयेक्षेत्रेष्वेवंयवादि
कं ७७ गोधूमाश्चमसूराश्चवल्लाःखलकुशास्तथा समास्तेपुचतेवाप्याधान्यान्यन्यानियोगतः ७८ कु
लत्थामुद्गमाषाश्चराजमाषादिकास्तथा वाप्याभूमिविशेषेतुभूमिजीवंविजानता ७९ तिलाबहुविधा

शाया भवनी गृहमेधस्य मृदूपुपोगजसर्वपापपकृषिकृत्नरः ८० सर्वपापस्वरतः सर्वान्माहू पादान्स्वपगृ
हा नितरंत्नमगान्नीयांसपर्पेनकृषिंव्रजेत् ८१ प्रथमंकृषिवाणिज्यंद्वितीयंपशुपालनं तृतीयंक्रीत
विक्रीतंनतुर्यंनृपसेवनं लस्रंनोभोलिखनेयस्याः पापमाहुर्मनीषिणः तस्याःसीरविदारेणकिंनपापंक्षिते
संयंत ८३ कृषिकर्त्तुःदमात्रेपिप्रोच्यतेक्षयमायुषः असंख्यकंदमनाशादसंख्यातंभवेदघं ८४ यद्दैवं
सन्नवंधनानांचयांकारिणागाण अंहःकुपदिकानांचतद्दिनेकृषिकारिणां एकाहेघातकानांनयत्सा
पंमृगयारिण कृदयांणांनयत्पापंतद्दिनेकृषिजीविनां ८६ नणांनांनगृहस्थानांकृषिवृत्त्युपजीविनां
तद्दिनगांनगृहस्थंयादगतपतीपतिः ८७ द्वादशोनवमोवापिसप्तमः पंचमोपिवा धान्यभागःप्रदात
व्यः सीरिणा सक्तंभुवं ८८ असार्पच्चूदभूगांचविंशांशीसेनसुखभवेत् एकैकांशायकर्षः स्याद्याव
द्भागसमोग्रामेशस्यनृपस्यापिवर्णिभिः कृषिजीविभिः सस्यभागःप्रदातव्योयतस्तौबलिभागि
नौ ९० ब्राह्मणस्तुकृषिंकुर्वन्महद्योदन्द्धयाधरां नकिंचित्कस्यचिद्द्यात्सम्सर्वस्यप्रभुर्यतः ९१ ब्रह्मा
णेब्राह्मणानांस्वामीगृहस्थजदादितः तद्रक्षणायवाहुभ्यामसृजत्क्षत्रियानपि ९२ पाशुपाल्यंशालोस
नाकृतयंकागंयाभिराः द्विजदास्यायशुध्यायपज्ञांशूद्रमकल्पयत् ९३ यत्किंचिज्जगतित्यत्र भूहंसा
श्रमादिकं समस्तंनारीप्रियाणांब्रह्मास्त्रयमकल्पयत् ९४ ब्राह्मणाश्चैवराजाचद्वावप्येतौधृतव्रतौ
गंनयोस्तरंकिंचिन्दर्गनजातिरक्षणे ९५ तस्मात्त्वब्राह्मणोदद्यात्कुर्वाणोधर्मतः कृषिं ग्रामेशस्यनृ
पस्यापिनियंतागपरोनहि ९६ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामिकृषिकृच्छुद्धिकारणं संशुद्धः कर्षकोयेन

सोपकारायसर्वयज्ञादिसिद्धये नृपस्यकोशवृध्यर्थंजायतेकृषिकृन्नरः ९८
कृषिकु० ९ सर्वसत्वोपजीवनं पितृदेवमनुष्याणां पुण्यंस्यात्कृषीवलः ९९ वयांसिचान्यसत्वानिक्षु
तृष्णापीडिताःप्रजाः उपभुंजंतिसस्यानिक्षेत्रजातानिनित्यशः १०० पुण्यार्थंबुध्यमेकोवाददत्वापंच्य·
पोहति यस्यक्षेत्रस्ययावंतिसस्यान्यदंतिप्राणिनः १ तावंतोपिविमुच्यंतेपातकात्कृषिकारकाः कृ
कार्यदेहोपिब्राह्मणोन्यतमोपिवा २ आददानःपरक्षेत्रेपथिगच्छन्नलिप्यते क्षेत्रीविमुच्यतेपापान्नियतं
कृषिसंभवात् ३ गृहीतंक्षेत्रिणोधान्यंनिवेदयतिवाणवपि अनिवेदितेतदर्धस्यात्स्यात्कर्षकस्यच ४
वशुद्धावतोधर्मोत्यनेनतद्विशोधयेत् ५ सुपिंतुकल्पयन्धान्यंसर्वपापंव्यपोहति कृषिकृद्यदहोरात्रं
यत्किंचित्स्वशक्तितः प्रदद्यादर्थिनामन्नंतेनैवाघंव्यपोहति ६ यत्किंचिदर्थिनेदद्याद्भिक्षामात्रंचभि
क्षवे अन्नंसुसंस्कृतंवापितेनसीराविशुध्यति ७ सीतायज्ञंचयःकुर्यात्सिद्धसस्येखलागते अनंतकृत·
पापोपिमुक्तोभवतिकर्षकः ८ खलयज्ञंप्रवक्ष्याभियत्कुर्वाणोद्विजातयः विमुक्ताःसर्वपापेभ्यःस्वर्गौ
कसमवाप्नुयुः ९ चतुर्दिक्षुखलेकुर्यात्तोत्कामतिघनांवृतिं सैकद्वारपिधानांचविदध्यात्त्वेवसर्वतः १०
खरोष्ट्राजारणास्तत्रविशतोप्यनिवारयेत् श्वसूकरसृगालादीन्काकोलूककपोतकान् ११ त्रिसंध्यंप्रो
क्षंकुर्याद्दानीतान्युक्षणांबुभिः रक्षांचभस्मनाकुर्याज्जलधारापरिरक्षणं १२ त्रिसंध्यमर्चयेत्सीतांपा
राशरस्मृतिंस्मरन् प्रेतभूतानिनामानिनवदेत्खलमध्यगः १३ सूतिकागृहवत्तत्रकर्तव्यंपरिरक्षणं ह
रंसरक्षितंतस्माद्राक्षसाःसर्वभेगाट १४ प्रशस्तादिनपूर्वाह्णेनापराह्णेनसंध्ययोः धान्योन्मानंप्रकुर्वीत

श्रीनागृ नलगृनंकं [illegible] गजेन्द्रनन्दैतु सिद्धाशिः कालेरौहिणएवहि तत्रयात्म्याम दत्तं यद्वेत्सर्वेन दक्षयं १६ खल
वनंदात्तुर्येपात्र मृणानिभिनाप्पुरा भागधेयम यांकुलानांगृह्णतिहृयाभिको १७ शतक्रत्वाद् योदेवाः पितरः सो
ममदाः मनकादिमनुष्याश्च येचान्ये दक्षिणाशिनः १८ एतदुद्दिश्य विप्रेभ्यः प्रदद्यात्सर्वमंहली अन्येषामर्थि
नांगभ्यान्कारुकाणांततः परं १९ दीनानामप्यनाथानां कुष्ठिनांकृशरीरिणां क्लीबांधबधिरादीनां सर्वेषामपि
दीयते [illegible] वर्णानां पतितानांच दद्यादन्नानि तर्पयेत् चांडालांश्च श्वपाकांश्च प्रीत्यानुच्चावचान्ददत् २१ येकेचि
द्यत्नात्सत्र गृत्वातो निथयो द्विजाः तांकृशः शरीरिभिः सर्ववर्णिभिर्गृहमेधिभिः २२ दद्यात्तु मधुरां वाचंक
मात्तं चाश्वा गतेनाः गम्भीरत्वावानं गेहेत्यान्दुमास्युदत्तं च येन् २३ शस्वेमंतवासंतनवान्नैः श्राद्धमीरितं नाक्ष
नान्नंतद्यात् नान्नदन्नलपणवृणे २५ कृषादुत्वाद्यधान्यानि स्वलयज्ञं समाप्य च सर्वसत्वहितेयुक्त इहामुत्रसु
खीभवेत् [illegible] कृषिं रत्नधनोधर्मो नलागः कृषितोन्यतः सुसंनकृपितोन्यत्र यदिधर्मेण वर्तते २६ अवस्त्रत्वंनि
रन्नत्वंकृषितोनैवजायते अनातिथ्यंच दुःस्वत्वं गोभातानकृदानन २७ निर्धनत्वमसत्यत्वं विद्यायुक्तस्य न
कर्हिचित् भरणानि गणान्यंगनृपोत्कृष्टकार्दीनित् २८ वदंति मुनयः केचित्कृष्यादीनां विशुद्धये लाभस्यां
शत्रयंगवर्गायां ग्राह्यमुद्रुतं २९ यतिग्रहात्तुयोंशं वणिक्लाभात्तृतीयकं कृषितोविंशकंचैव ददतोनास्ति
पातकं [illegible] राज्ञांक्त्रायणगुर्णांदेवानांचैकाविंशकं अचरित्रिंशंचविप्राणां कृषिकर्मानलिप्यते ३१ कृषायदुत्पा
तयत्तादसानिधान्यानि सूत्रांशिनिरस्थानि भाव पुत्तांगृहस्वोपिपराशरेणाक्तस्याम याकश्चिदनादिशेषः ३२
दैत्यामनुष्याः पितरश्चसर्वे साध्याश्च यक्षाश्च सकिंनराश्च गावोद्विजेंद्राः सहसर्वसत्वैः कृष्यान्नतृप्तानिमनाक्रो

कुटुंबिसीरेणाविवाहितापिस्याद्भूतधात्रीवरदानुदात्री
: तेमरादिवरप्राप्ताः स्वर्गलोकमवाप्नुयुः ३५ षड्भिर्गोभिः कृषिःप्रोक्ता
गृहंचगृहिणीसाहुस्तद्विवाहस्तथोच्यते ३६ इतिबृहत्पाराशरीयेधर्मशास्त्रेसुव्रतप्रोक्त
संहितायांकृषिकर्मसीताधर्मोयज्ञोपधर्मोनामतृतीयोऽध्यायः ३ स्वयंचवाहितैः क्षेत्रैर्धान्यैश्चस्वयम
र्जितैः कुर्याद्विवाहयागादिपंचयज्ञांश्चनित्यशः १ अष्टौविवाहानारीणांसंस्कारार्थंप्रकीर्तिताः ब्राह्मादिका
न्क्रमेणैतान्संप्रवक्ष्याम्यतःपृथक् २ जात्यादिगुणयुक्तायपुंस्त्वेसतिवरायच कन्यालंकृत्यदीयेतविवाहोवैधसः
स्मृतः ३ रेतोमज्जतियस्यास्तु मूत्रंचह्रादिफेनिलं स्यात्पुमांल्लक्षणैरेतैर्विपरीतस्तुषंढकः ४ यायज्ञेवर्तमा
नेत्वृत्विजेकर्मकुर्वते कन्यालंकृत्यदीयेतविवाहःसतुदैविकः ५ वरायगुणयुक्तायविदुषेसदृशायच क
न्यागोद्वयमादायदीयेतार्षःसउच्यते ६ कन्याचैववरश्चोभौस्वेच्छयाधर्मचारिणौ स्यातामितिहियत्रोक्त्वादा
नंकार्यंविधिस्त्वयं ७ एतावद्देहिमेद्रव्यमित्युक्त्वाप्रवरायच यत्रकन्याप्रदीयेतसवैदैत्याविधिःस्मृतः ८ यत्रा
न्योन्याभिलाषेणउभयोर्वरकन्ययोः तयोस्तुयोविवाहःस्याद्गांधर्वःप्रथितस्तुसः ९ युद्धेहृत्वाबलात्कन्यांय
श्छिद्यापहृत्यच ऊह्यतेसतुविद्वाद्भिर्विवाहोराक्षसःस्मृतः १० सुप्तांमत्तांप्रमत्तांवाछलात्कन्यांप्रगृह्यतेसर्वे
ष्यःसतुपापिष्ठःपैशाचःप्रथितोऽष्टमः ११ आद्याआद्यस्यषट्प्रोक्ताधर्म्याश्चत्वारएवहि
आद्यस्यचद्वयस्यच १२ पंचमश्चतथाषष्ठःस्मृतौत्रिचतुर्थयोः द्वितीयस्यापियेप्रोक्ताएतयोस्तेनचाष्टमः
वैधस्याच्चानुरूपेणद्वितीयाःपरमाःस्मृताः सर्वेसममेकस्यद्वितीयस्यैवकीर्तिताः १३ अंत्यावित्तधर्मेप्रोक्तौ

...द्दांशोर्धांतसूनुना तथासुरस्वरूपेण प्रोक्तो दैत्यस्तु मानवः १५ नार्यते प्राकृततोपस्ताच्चतुराद्यविवाहजैः सा
...न्यनार्हगुणानन्वरगान्दशसप्तचषमषट् १६ स्त्रीणामाजीवशामर्थं वंशशुद्ध्यै प्रयत्नवान् वरं हि वरयेद्धीमाञ्जात्या
दिगुणसंयुतं १७ जातिर्विद्यावयः शक्तिरारोग्यं बहुपक्षता शीलं च वित्तसंपत्तिरष्टावेते वरे गुणाः १८ जातिर्वि
...गानरूपं च शीलं चैव नवं वयः अरोगित्वं विशेषेण पुंस्त्वे सत्यपि लक्षयेत् १९ जातिरूपं च शीलं च वयो नवमरोगि
तां [illegible] विशेषेण संलक्ष्य वरमाश्रयेत् २० सज्जातिरूपवित्तं च तथा नववयः सदृढं संतोषजननं स्त्रीणां प्रज्ञा
नानाश्रयं द्वरं २१ न जातिं न च विद्यां च वित्तं नाचरणं स्त्रियः किंतु ताः प्रीतिमिच्छंति तस्मात्प्रीतिकरं श्रयेत्
२२ पित्रा यस्य सगोत्रत्वं मात्रा यस्य सपिंडता न च तासु द्विहेत्कन्यां दारकर्मण्ययं नादृतः २३ कन्यायाश्च वरस्या
पि [illegible] तथा कन्यां वरं धीमान्वरयेद्वंशशुद्धये २४ नानामतानि सर्वेषां सतां संति वरं प्रति सं
[illegible] गुह्यं जात्यादि [illegible] न्यतः २५ दूरस्थानामविद्यानां मुमुक्षूणां गरीयसां शूराणां निर्धनानां च
न देया कन्यका बुधैः २६ नातिदूरे न नासन्ने अत्याढ्ये नातिदुर्बले वृत्तिहीने च मूर्खे च षट्सु कन्या न दीयते
२७ [illegible] कन्यां हीनांगरोगिणीं सलोमां लोमहीनां च निर्वाच्च मतिवाग्युतां २८ पिता पिता
महो भ्राता [illegible] कन्यादाः स्युः क्रमेणैते पूर्वाभावे परः परः २९ पिंगलां कृष्णपिंगाक्षां दुष्टवाक्या
[illegible] नां स्थूलांगजानुगदां सदा चाप्रियवादिनीं ३० त्यजेन्नगनदीनाम्नीं पक्षिवृक्षर्क्षनामिकां अहि
[illegible] नाम्नीं तथा भीषणनामिकां ३१ सजातिशुद्धहेत्कन्यां सुरूपां लक्षणान्वितां अरोगिणीं सुशीलां च
[illegible] गतीमपि ३२ सर्वावयवसंपूर्णामसगोत्रां कुलोद्भवां हंसमातंगगमनां मृद्वंगीं च सुलोचनां ३३

मध्यगुणः कामोऽव्यवसायश्च षड्गुणः लज्जा चतुर्गुणा तासामाहारश्च तदर्धकः ५२ नजातिर्नैव वित्तं च न च रूप-
मपेक्षते किंतु नारीः पुमानेव इति मलेन युज्यते ५३ किं कुर्वाणाः स्त्रियो भर्तुरायुष्यधननाशकाः अनायासेन
तासां स्वप्रसादं सर्वथा त्यजेत् ५४ नारीणां च नदीनां च गतिर्न ज्ञायते नृभिः कुलकूलप्रपाते च कालक्षेपो न विद्य-
ते ५५ नैव नारीश्चरित्राणि स्त्रीणां देवा न जानते किं पुनः प्राणिमात्रास्तु सर्वथा नष्टबुद्धयः ५६ तस्मात्ताः
सर्वथा रक्ष्याः सर्वोपायैर्नृभिः सदा श्वशुरैर्देवरैश्चैव पितृभ्रात्रादिभिस्तथा ५७ विवाहात्प्राक् पितारक्षेद्यौ-
वनस्थां पतिस्तथा रक्षेत्पुत्रोऽपि किंतु वा नास्ति स्त्रीणां स्वतंत्रता ५८ स्वातंत्र्येण विनश्यंति कुलजा अपि योषि-
तः भ्रमात्तंत्रतः स्त्रीणां प्रजापतिरकल्पयत् ५९ अशौचाश्च सशौचास्ता अमेध्या अपि पावनाः दुर्वासो
ऽपि गुणानस्तासां स्वादनेप्रवर्तिताः ६० शौनं तानं च मेध्यत्वं सोम गंधर्वपावकाः ददुस्तासां वरानेतांस्तस्मा-
न्नोपहताः स्त्रियः ६१ सर्वान्कामान्प्रयच्छंति सुषमे जिनानुसारिणः यथेच्छाकामिनः सर्वे तासामिंद्रो वरं ददौ
६२ न त्यागो दुष्कृतानां ग्राम्यधर्माश्रियः रक्षणीया यतस्तास्तु सर्वोपायेन योषितः ६३ सामाह
गृहे भिन्नाः रहस्यं स्त्रीणामेतन्ना अधःकार्यान्तराणां ताः स्त्रीणां नातः पृथग्व्रतं ६४ नादिवा परिस्त्रयं गच्छेद्दि-
वसं गत्वा नरो नारीरात्रौ च तु पर्वे ६५ नोदक्यां न दिवा गच्छेन्न सगर्भां व्रतस्थितां
अपि गर्भिणीं सदा रत्नशुः सवर्णा निज ६६ वंध्याऽष्टमे परित्याज्या नवमे च मृतप्रजा एकादशे स्त्री जननी
सद्यस्त्वप्रियवादिनी ६७ न च स्त्रीणां गंधपांसाणि ग्राह्याणि तु योषितः कुर्याद्द्वेषितरस्तस्य रेतोऽभ्युजः पतं
ति ६८ तापाधीनं गुणवंतं सा पापाधीनं गृहं धनं पापाधीनाः सुनोऽपत्ति भांयाभीजः शुभोदयः ६९ नगृ

...नन्यां शुभनादांच पतिप्रीतिकरामपि श्वश्रूश्वशुरयुर्वादिशुश्रूषाकारिणीं प्रियां ३४ अव्यंगां कुलजातां ताम्
...नभिशक्तवंशजां प्रस्वेदशुभगंधांच शुभमिच्छन्समुद्वहेत् ३५ विप्रः स्वामपरे द्वे च राजा स्वामपरां तथा वैश्यः
...स्वां च तुर्यां च क्रमेणैव समुद्वहेत् ३६ पितृतः सप्तमीमेके मातृतः पंचमीमपि उद्वहेदिति मन्यंते कुलधर्मस
...माश्रिताः ३७ उक्तलक्षणकन्यायाः कृतपाणिग्रहं द्विजः धर्म्योद्वाहेन केनापि तदा दद्याद्धुताशनं ३८ दायाद्यकालेवाद
...यात्तदुक्तकर्मकृद्द्विजः यदा वापि भवेच्छूद्रासंपत्तिर्वा यदा भवेत् ३९ ऋतावृतौ स्त्रियं गच्छेत् स्त्रीच्छया वाव
...स्मरन् सर्वतादिच्छया कुर्याद्यथोभयोर्भवेद्धृतिः ४० भोज्यालंकारवासोभिः पूज्याः स्युः सर्वदा स्त्रियः यथा
...केचिन्न शोचंति नित्यं कार्यं तथा नृभिः ४१ आयुर्वित्तं यशः पुत्राः स्त्रीप्रीत्या स्युर्नृणां सदा नश्यंते ते तदप्रीतौ
...शापादसंशयं ४२ स्त्रियो यत्र तु पूज्यंते सर्वदा भूषणादिभिः पितृदेवमनुष्याश्च मोदंते तत्र वेश्मनि ४३
...त्ययस्तु यतः स्त्रियः साक्षाद्गृहस्थे गृहदेवताः वर्धयंति कुलं तु या नाशयंत्यपमानिताः ४४ नावमान्याः स्त्रि
यः साङ्गः पतिश्वशुरदेवरैः भ्रात्रा पित्रा च मात्रा च तथा बंधुभिरेव च ४५ स्त्रियाश्च पुरुषस्यापि भवेद्यत्रो
भयोर्धृतिः तत्र धर्मार्थकामाः स्युस्तदधीनाः पतस्स्वामी ४६ षट्कर्माणि नृणां तेषां येषां भार्या पतिव्रता
पतिलोकं तु ता याति तपसा तेन योगवत् ४७ पतिव्रता सुधाध्वीस्त्री अपि दुष्कृतकारिणं याति या पतिमु
हत्य केलीव पतितोरगं ४८ जीवन्वापि मृतो वापि पतिरेव प्रभुः स्त्रियाः नान्यास्ति देवता तासां पतिरेव
प्रभुर्यतः ४९ मनसापि हि दुष्टा स्त्री यान्यभावा पतिं प्रति सा याति नरकं घोरं तद्द्रोहादणुतोपि वा ५०
नियोज्या गृहकृत्येषु सर्वदा सन्निधि स्त्रियः गृहार्थासक्तचित्तास्तास्तदेवाहं इति शोचितुं ५१ स्त्रीणा

मयूगुणः कामोव्यवसायश्चषड्गुणः लज्जाचतुर्गुणातासामाहारश्चतदर्धकः ५२ नजातिंनैववित्तंचनचरूप·
मपेक्षते किंतुताभिःपुमानेषदतिमत्तैवभुज्यते ५३ किंकुर्वाणाःस्त्रियोभर्तुरायुष्यधननाशकाः अनाचारेण
तास्तस्यपरासक्ताभवंतिहि ५४ नारीणांचनदीनांचगतिर्नज्ञायतेनृभिः कुलकूलप्रपातेचकालक्षेपेणविध्य
ते ५५ नैवचारित्रनित्तानिस्त्रीणांदेवानजानते किंपुनःप्राणिमात्रास्तुसर्वथानरबुद्धयः ५६ तस्मात्ताः
सर्वथारक्ष्याः सर्वेपियेर्नृभिः सदा श्वशुरैर्देवरार्येश्रपितृभ्रात्रादिभिस्तथा ५७ विवाहात्प्राक्पितारक्षेद्यौ
वनस्थांपतिस्तथा रक्षेत्पुत्रःस्थविरेतुनास्तिस्त्रीणांस्वतंत्रता ५८ स्वातंत्र्येणविनश्यंतिकुलजाअपियोषि
तः अस्वातंत्र्यमतःस्त्रीणांप्रजापतिरकल्पयत् ५९ अशौचाश्चसशौचास्ताअमेध्याअपिपावनाः दुर्वाचो
पिसुनानस्तास्तस्मादन्नेपयेन्नताः ६० शौचंचवाचंचमेध्यत्वंसोमगंधर्वपावकाः ददुस्तासांवरानेतांस्तस्मा
न्मेध्यतराःस्त्रियः ६१ भर्तारंवोभाविष्यंतिशुभंन्नित्तानुसारिणः यथेच्छाकामिनःसर्वेतासामिन्द्रोवरंददौ
६२ तस्मात्तदिच्छयाकामीपुमान्नस्याद्यथास्त्रियः रक्षणीयायतस्तास्तुसर्वोपायेनयोषितः ६३ सामाह
मृत्कभिल्याधर्देवेभ्यंस्तान्नृणांतनौ अर्थकायानराणांताःस्त्रीणांनातःपृथग्व्रतं ६४ नदिवापिस्त्रियंगच्छेदि
च्छेत्तादिच्छयापिच नपर्वसुनसंध्यासुनतौरात्रिचतुष्टये ६५ नोदक्यांनदिवागच्छेन्नसगर्भांव्रतस्थितां
अधिगच्छेदविद्वान्यस्तदायुःक्षयमेतिच ६६ वंध्याष्टमेपरित्याज्यानवमेचमृतप्रजा एकादशेस्त्रीजननी
शयस्त्वप्रियवादिनी ६७ नवक्रोभिगमंकुर्यात्पाणिग्राहीतुयोषितः कुर्याच्चेत्पितरस्तस्यरेतोभुजःपतं
तिहि ६८ भार्याधीनंसुखंपुंसांभार्याधीनंगृहंधनं भार्याधीनाश्रुतोत्पत्तिर्भार्याधीनःशुभोदयः ६९ नगृ

गार्हस्थ्यं तत्र [illegible] ७० [illegible]
गृहस्थः स्यात्क्रयात्तान्वततस्ततः ७१ [illegible]
न्सूनादोषापनुत्तये ७२ पंचसूनावहं त्यच सर्वेषां गृहमेधिनां ७३ [illegible]
७४ यदादौ वेदपारस्य [illegible] द्विजोत्तमः अध्यापयेद्द्विजान् [illegible] ७४ [illegible]
हः सर्वान्देवांश्च [illegible] तर्पयेदंभसा भक्त्या पितृगणाः सर्वे [illegible] ७५ [illegible]
हुताशनं विधिवन्नित्यशो विप्रः सतु देवगणः स्मृतः ७६ [illegible]
यातेभ्यः सर्वभूतगणो गतः ७७ आयांतमतिथिं [illegible]
प्योपिरुच्यते ७८ एवं पंचमहायज्ञान्कुर्वन् [illegible]
गृहस्थाये उपासीरन्वाचं धेनुं चतुःस्तनीं [illegible] ७९
यजुर्वेदउदाहृताः स्वाहाकारो वषट्कारो हंतकारः [illegible] ८० [illegible]
पितृणां हि नतु [illegible] ८१ [illegible]
न्नमपापहं ८३ अदत्ता [illegible]
८४ मा स्मृतवादिकर्मणा [illegible]
माग्निहोत्रस्य [illegible] द्विजसत्तमाः [illegible] ८५ [illegible]
संसारबंधनाशकः [illegible]
[illegible]

वैंष्टफलभाग्याबद्ब्रह्मणः पदमव्ययं ८८ यः कालाकालविद्विप्रोनेनेनस्पर्शीसकर्हिचित् प्रोस्पृष्टेनापिरोत्त
त्रयकृत्वानेतिसंस्मृतो ८९ दशपंचांगुलिव्याप्तंनासिकायांबहिःस्थितं जीवोयत्रविबुध्येत साकलाषोडशी
स्मृता ९० सर्वमेतत्तयाव्याप्तंत्रैलोक्यंसचराचरं ब्रह्मविद्येतिविख्यातावेदांतेषुप्रदर्शिता ९१ नवेदंवेदमित्या
हुर्वेदानांपरमंपदं तत्पदंविदितंयेनसविप्रोवेदपारगः ९२ आहुतिःसापराज्ञेयासाचशांतिःप्रकीर्तिता गा
यत्रीसाचविज्ञेयासाचसंध्याप्रकीर्तिता ९३ तज्जप्यंतच्चविज्ञेयंतद्हुतंतदुपासितं तांकलांयोविजानातिस
कलाज्ञोद्विजःस्मृतः ९४ तत्तुरीयंपदंशांतंयस्मिन्लीनमिदंजगत् तज्ज्ञात्वापरमंतत्त्वंनभूयःपुरुषोभवेत्
९५ प्राणमार्गास्त्रयःप्रोक्तास्तिस्रोनाड्यःप्रकीर्तिताः इडाचपिंगलाचैवसुषुम्नाचतृतीयका ९६ इडानवै
ष्णवीनाडीब्रह्माणीपिंगलास्मृता सुषुम्नाचेश्वरीनाडीत्रिधाप्राणवहास्मृता ९७ उत्तरंदक्षिणंज्ञेयंदक्षि
णोत्तरसंज्ञिकं मध्येतुविषुवंप्रोक्तंपुरहृदयविनिःसृतं ९८ संक्रांतौविषुवेचैवयोविजानातिविग्रहं नित्ययु
क्तःसयोगीनब्रह्मवादिभिरुच्यते ९९ मध्याह्नेचार्धरात्रेचप्रभातेस्तमयेतथा विषुवंतंविजानीयात्पुरहृदय
विनिर्गतं १०० हृत्पुंडरीकसरणिंमनोसंस्थानमेवच प्राणायामोभ्यसेद्भिसात्माध्वर्युःप्रतिष्ठितः १ ज्वल
येत्पूरकेणाग्निंस्थापयेत्कुंभकेनतु रेचकेणार्धचक्रेणततोहोमंकरोतियः २ यत्तद्हृदिस्थितंपद्मसधोना
लंव्यवस्थितं तस्मिन्विकसितेपद्मेप्राणोवायुर्विसर्पति ३ वामहस्तधृतेपात्रेदक्षिणेचांससिस्थितः सना
ड्युच्चरेद्धिप्रोअच्छिन्नाग्रंतुपूरयेत् ४ पूरयन्पूरकंप्राहुर्निश्चलंकुंभकंविदुः निर्गच्छतिशनैर्वायोरेचकंतं
विनिर्दिशेत् ५ स्वाहांतैःप्रणवाद्यैश्चपुमान्नाम्नाचवायुभिः जितात्मायोजितःषष्ठःषडाहुत्याहुतंभवे

स्पृष्टमात्रेणपुनराचमनंचरेत् ७ सुरव्यसाहवनीयोग्निर्गा
दक्षिणाग्निश्चगृह्याग्निश्चापिदक्षिणे ८ सभ्यश्चोत्तरतश्चित्यइत्यग्निसारणक्रमः प्रा
दचिंतयेत्तद्देवत्तु ९ होतारंप्राणमित्याहुरुद्गातारमपानकं ब्रह्माणंव्यानमित्येकेदानम
ध्व मित्यपि १० समानंचेहयज्ञानमित्यार्त्विजांकसंबुधाः अहंकारंपशुंचात्रप्रणवंयूपमित्यपि ११ बुद्धि
रित्यरणिः सृष्टिलोमानिचकुशाःस्मृताः मनोविपक्तालग्निजस्तातज्ञोशितिमचक्षते १२ कलाग्निमात्रगोंका
रंहुंकारंचतथापुनः उत्तिष्ठजननाचग्नेहरिलोहितपिंगल १३ सप्तपरिधयेतुग्यंस्तुदन्हिदैवतंन्नयत् ॥
द्विजिव्हजठरायसेस्वाहोंप्राणायच्यत्सयः १४ इंद्रगोपकवर्णाय त्रिजिह्वायाग्निदेवता ॐस्वाहेतिअपा·
नायस्वाहाकारांतमुच्चरेत् १५ पद्मकिंजल्कवर्णायबहुरूपायचाग्नये पशनलायव्यानायओंस्वाहाइति
चोच्चरेत् १६ गोक्षीरसमवर्णायपर्जन्यवन्हिदैवत स्वाहोदनायसोंकारमलनायपरिलिये १७ तडित्स·
मानवर्णायवाय्वग्निदैवतायते ओंस्वाहेतिसमानायओंस्वाहावेतिवेधसे १८ तर्जनीमध्यमांगुष्ठलग्ना
प्राणस्यचाहुतिः मध्यमानामिकांगुष्ठेरपानायाहुतिःस्मृता कनिष्ठानामिकांगुष्ठैर्व्यानस्यपरिकीर्तिता १९
मध्यमानामिकास्त्वन्यासुदानेजुहुयाद्बुधः समानेसर्वैरुन्हृत्यआहुतेःस्यात्समानता २० जलंपीत्वाचतृप्यं
तिरेचयेच्चशनैःशनैः ततोन्यदन्नमश्नीयात्पूरणायोदरस्यतु २१ विप्राणामग्निहोत्रस्ययेद्विजानैवजा
नते अपानेनतुभुंजंतितेषांसुरवमपानवत् २२ ज्ञात्वाविधिंचयोभुंक्तेयथोक्तमिदमाचरन् इहामुत्रच
पूज्यतंब्रह्मभूयायकल्पते २३ त्रिःसप्तकुलमुधृत्यदातुरप्यन्नयंपावेत् दातुरेवाहितत्पुण्यंभोक्तुश्चापिहि

तत्फलं २४ दाताचैवतु भोक्ताचताबुभौस्वर्गगामिनौ योजानातिविधिंचैभंसभवेद्ब्रह्मवित्तमः २५ एकंपिबति
गंडूषंत्यजेदर्धंधरातले पीतेनपितृतृप्तिस्तुभूत्यक्तेभूमिदेवताः २६ पिबेदेकंचगंडूषंब्राह्मणोज्ञानदुर्बलः स
हत्वापितृदेवांश्चआत्मानंनरकंनयेत् २७ रहस्यंसर्वशास्त्राणांक्षितावस्यंतदुर्लभं ज्ञानानामुत्तमंज्ञानंकस्य·
चिन्नप्रकाशयेत् २८ योज्ञात्वात्वप्रकाशयानिमुंसामविदुषांवदेत् प्राणायामफलंहत्वाआत्मानंनरकंनयेत्
२९ योश्नीयाद्द्विधिवद्विप्रःकृत पात्रपरिग्रहः पूजितान्नमवाप्नुपंसापोशानंससाक्षिकं ३० वाग्यतोन्यत्तपा
त्रोश्नन्यासावधावपिद्विजः तस्यत्रिरात्रिपुण्यासिदानेपिमुनयोविदुः ३१ चतुस्त्रिकोणांवृत्तांचविभक्तत्वावि
शांक्रमात् प्राहुःपरिहृतंसंतस्तद्वीनंनतुराक्षसं ३२ गृह्णीयात्सागपोशानंतथामुक्त्वासकृत्सयः अनग्नस
मृतंतत्स्याद्भुक्तमन्नंद्विजन्मनां ३३ कालेभुक्त्वासमुत्थायप्रेक्षविप्रंसमीत्स्वन अहपतिंमुखंस्थित्वाचिंतयेद्
द्विकृत्यकं ३४ सायंभोजनवेलायांभिक्षाःसम्प्राप्यपंचवा दत्वाशेषंसमश्नीयात्सापत्याभृतकैःसह ३५ नि
र्वसकलंसापिकिंचित्स्थित्वासुखेनतु स्वस्त्रीयरतिकार्येषुसापिस्यात्तत्परापुनः ३६ उपास्यपश्चिमांसंध्यां·
हुत्वाचैवहुताशनं किंचित्सायंसमश्नीयात्सायंप्रातरितिश्रुतिः ३७ स्वाध्यायमभ्यसेत्किंचिद्यामयुग्मंशयी
तत्र शयनेमध्यमौयामौब्रह्मभूयायकल्पते ३८ शयीतशयनेपश्चादेकांतेवास्त्रियासह सेवनंमैथुनादी
नांवदंतिमुनिपुंगवाः ३९ ऋतुकालापुत्रार्थीआधानविधिनाद्विजः प्रसाधशयनात्योनिमितिमंत्रनिदर्श
नात् ४० कृत्वाभीनविधानंतुस्त्रीयोगमभ्यसेत्तुनः नवेदविकृतोयोनौविकाराद्विकृताःप्रजाः ४१ ब्रह्म·
मुहूर्तमुत्थायप्रातःसंध्यामुपक्रमे आसूर्यदर्शनात्संध्यासायंचैवार्कदर्शनात् ४२ बहिःसंध्यामुपासीत

४३ अनृतंमद्यगंधंचादिवामैथुनसेवनं पुनातिवृ
उदयेस्तमयेप्यानोस्तावत्संध्येतिस
सीमंतोन्नयनं षष्ठेकार्यंमासेष्टमेपिवा ४६ जातस्यजा
दिनेचैकादशेनामशर्मादिद्विजजन्मनां ४७ तुर्येनिःक्रमणेमासिषष्ठेनप्रा
चूडाकर्मतृतीयेब्देकार्यंवाकुलधर्मतः ४८ स्त्रीणांसर्वंविमंत्रंस्यात्कार्यंकायविशुद्धये यस्यन
स्युर्द्विजस्यैताःक्रियायदिकथंचन ४९ सर्वान्यःसर्वथात्याज्योद्विजोयस्माद्द्विजन्मनः मुंजमौर्वशणानांच
त्रिवृतारशनास्मृता ५० कार्पासशणमेषोर्णान्युपवीतानित्रिवृंति पालाशवटपीलूनांदंडाःक्रमशोमताः ५१
कार्पांचरौरवंबास्तमजिनानिद्विजन्मनां शिरोललाटनासांताःक्रमाद्दंडाःप्रकीर्तिताः ५२ अव्रणास्त्वचोद
यथाउक्ताःशुभकरानृणां गायत्र्यात्रिष्टुजगत्यानत्रयाणामुपनायनं ५३ गायत्र्यामविशेषोवामुंजादिष्वपरेषु
च तत्सवितुर्वृणीमहे त्वा क्रमात् ५४ उपनायनिकामंत्राविप्रादीनामुदाहृताः ब्राह्मणोवि
प्रगेहेषुनृपस्त्वेषूत्तमेषुच ५५ वैश्योविप्रनृपस्तेषुकुर्याद्भिक्षांसुवृत्तये एकान्नेनद्विजोश्नीयाद्ब्रह्मचारिव्र
तेस्थितः ५६ भिक्षावृत्तिर्द्विजातीनामुपवाससमास्मृता प्रतिग्रहोनभिक्षास्यान्नतस्यापरपाकता ५७
सोमपानसमाभिक्षा ततोश्नीयात्सभिक्षया भिक्षयायस्तुभुंजीतनिराहारःसउच्यते ५८ भिक्षामनभियास्ते
षुसाचारेषुद्विजेषुच भिक्षेतभिक्षांक्रमशोगुरोःकुलंविवर्जयेत् ५९ स्वसारंमातरंवापिमातृस्वसारमेवच
भिक्षेतप्रथमंभिक्षांयाचान्यानविमानयेत् ६० भवतिभिक्षांमेदेहि भिक्षांभवतिदेहिमे भिक्षांदेहिमेभव

त्रिकर्मणांतद्वाहरेत् [illegible] द्वादशाद्ब्रतंधार्यंषडब्दंवाश्रुतिंप्रति अधीत्यार्थोतत्जेत्तद्वेदलाब्धुरवेवरं ६२ य
थमुस्नातकाःप्रोक्ताविद्याव्रतोपसेविनः विद्यांसमाप्ययःस्नायाद्विद्यास्नातकउच्यते ६३ अब्देकृद्वादशाब्दा
निगर्भाणिद्विजन्मनां मुख्यकालोव्रतस्यायमन्यउक्तोविपर्यये ६४ द्विगुणाब्देतुकर्तव्याकृसाद्युपनतिर्द्विजे
द्वैव्रत्यावधिकव्रात्याउक्तकालादनंतरं ६५ नाध्याप्यानैवचोद्वात्याव्यवहारविवर्जिताः नायाज्यानार्यकार्येषुप्र
शस्यास्तेदर्शनेवृथा ६६ स्त्रीवन्निर्लोमवक्त्रायेनिर्लोमदेहवक्षसः उग्रोरसोनपत्याश्च अदृश्यास्तेपिगर्हिताः
६८ अन्नस्यापिदितंकुर्युः प्राभुयुक्तेरादायुगं दीर्घायुस्त्वंप्रजावत्त्वमरोगित्वंयशोदिवं ६९ क्षीणायुस्त्वंदरिद्र
त्वमभक्ष्यभक्षणोधिनां गर्हितत्वंचलोकेषुभोक्तुर्निषिद्धकारिणां ७० प्रातर्वायदिवासायं नाद्यादन्नमनर्चितं
नानाद्यमनर्चितान्नंगृहस्थःशुद्धिजःसदा ७१ आपोशानंविनानाद्यान्नाद्यादन्नमनर्चितं अनाद्यंनदिवासायं
गृहाभिन्नमन्नमिवामृतं ७२ षोडशाब्दादिविप्रस्यद्वाविंशतिर्नृपस्यच चतुर्विंशतिरन्यस्यव्रात्यास्तेस्युरतःपरं
७३ अनंतरान्तरापन्नाव्रात्याःशूद्रधर्मिणः व्यवहार्यानवाज्याइतिधर्मविदोविदुः ७४ स्त्रीणांस्युब्राह्मण
संबंधिनःपतनोविधिः स्त्रीपुंसयोश्चविन्यासस्तयोरन्योन्यमुच्यते ७५ स्वस्मिन्यस्माद्विभर्त्येषापतिर्वि
गर्भिणीनां भर्तागर्भयोनगतांत्रलव्रवेदोनिदर्शनं ७६ पतिर्विशतियज्जायांगर्भोभूत्वेहमातरं तस्यांपु
नर्नवोभूत्वादशमेमासिजायते ७७ जायोक्तातेनवैजायायदस्यांजायतेपतिः यद्भ्रमभवत्भार्याबीजम
वाप्निनित्यतं ७८ देवाऋषयंगणाद्धिशार्यापजननीत्वतः आत्मनाजायतेत्रात्मासेशापत्यविधारणी७९
गार्भोजायाजनन्यांगर्भदर्शोपिता पुन्नाम्नस्त्रायतेयस्मान्नरकात्पुत्रमुच्यते ८० यःपिताजातपुत्र

ातिब्रह्मणः पदं ८१ तेनयासंफलंसर्वमैहिकामुष्मिकंचयत्
ाभाधिभिः ८२पुमांसःपुत्रानिच्छंतुतेवैलोकेपराहसः प्राणोन्तमपिमन्यार·
शवोविवाहाः जायासखावाकृपणंहिपुत्राज्योतिःपरंपुत्रइहाप्यमुत्र ८३सपुण्यकृत्त
त्राश्चिरायुषः विशेषेणापिधर्मज्ञास्तपरंब्रह्मविंदति ८४पुत्रेणप्राप्यतेस्वर्गोजातमात्रेणानि·
तस्मादिच्छंतिसर्वेपिपशवोपिवयांस्यपि ८५जायायास्तद्धिजायात्वंयदस्यांजायतेपुनः पुत्रस्यापि·
पुत्रत्वंत्रायतेनरकाणंवात् ८६यःपितासतुपुत्रःस्याज्जायैवहिजनन्यपि नपृथक्त्वंविदुस्तत्रास्तयोश्चा
योरपि ८७अयंहिपंथाःपुरुषस्यतस्यध्रुवंभवेत्पुत्रजनिर्हियस्य तद्धीस्यचोर्ध्वंपशवोवयांसिपुत्रार्थिनो
तरमाशुहंति ८८जनिष्यमाणानिच्छंतिपितरःस्वकुलेसुतान् कश्चिद्गत्वागयायांनोवंशोपिंडान्प्रदास्य
८९यस्त्वन्योऽश्वमेधेननालंमोक्षितवाहृषं दानदोवाकुरुक्षेत्रेज्ञानीवाथभविष्यति ९० शुद्धशौर्यैकस्वि
ाहिमाणान्मोक्षतिगोगृहे एष्टव्यांपितृभिःसर्वंपुत्रेभ्यःसकलंफलं ९१ जीवतोवाक्यकरणात्क्षयाहे भूरि·
जनात् गयायांपिंडदानाच्चत्रिभिःपुत्रस्यपुत्रता ९२पुच्छेशिरसियःशुक्लःशुक्लपाल्लोहितवपुः देवा
ीष्टोनीलोयमुत्सृष्टःपावनोवृषः ९३ रक्तकृष्णोपिवाशुक्लस्तुविषाणःशुभिक्षणः योनहीनातिरिक्तांगो
तंवासमुत्सृजेत् ९४दुहितापितथासाध्वीश्वशुरयोरुपास्तिकृत् पतिव्रताचधर्मज्ञासिन्नोत्युंकृतिकृ
तन् ९५सापितासतुवैपुत्रस्तसमाद्दुहितापिच पुत्रश्चदुहिताचोभौपितुःसंतानकारकौ ९६तत्सुतःपा
हंशास्त्रींश्चमातामहादिकान् दौहित्रःपुत्रवस्तस्मर्यउक्तोशास्त्रेषुतोऽसतो ९७आधानादिकसंस्काराः

प्रोक्तामैर्नाद्विजन्मनां कर्तव्यास्तेस्वशास्त्रोक्ताः केचित्कुलक्रमेणतु ९८ चत्वारिंशच्चतेसर्वेनिषेकाद्याःप्रकी
र्तिताः गर्भदाद्याश्चविधिवात्स्वयंवांतेष्टिकर्मच ९९ कुलाचारोपिकर्तव्यइतिशास्त्रविदोविदुः देशाचार
स्तथाधर्मस्तुवानप्रस्थः १००आचारःपरमोधर्मः सर्वेषामितिनिश्चयः हीनाचारस्यपुरुषःप्रेत्यचेहविन
श्यति १ क्रियागीनसततंव्याधितोल्पायुरेवच आचारोव्यवहारश्चदुराचारोविपर्ययः २ नृणामाचार
लोभः स्याद्धर्मोविपर्ययात् तस्मादाचारवर्तेत व्यसनंतुविवर्जयेत् ३ आचारवंतोमनुजालभंतेवित्तं
तथापुत्रसुतांश्चसौख्यं धर्मंतथाशास्त्रतमीशलोकमत्रापिविद्वज्जनपूजितांच ४ वेदाःसहांगाः
सपुराणविद्याःशास्त्राणिसर्वाणितथाहिहीनं कुर्युःस्वधीतान्यपिनस्मृतानिनरंपवित्रंमुनयोवदंति ५ ये
धर्महीनाःक्रियया हीनाजीवंतिवेदंमनुजाधमास्तान् वेदास्त्यजेयुर्मरणस्यकालेनीडंशकुंताइवजातप
क्षाः ६ आचारहीननरदंगनाश्चवेदःशोचंतिकिंतुक्तवंतइतिस्मचित्ते यत्नोभवद्गुणिपुण्यशुभप्र
हीणस्थानंसदागगर्भान्निधिरंगोत्थः ७ कर्तव्यंयत्नतःशौचंशौचमूलाद्विजाःस्मृताः शौचाचारवि
हीनानांसर्वाःनिष्फलाःक्रियाः ८ नत्सार्द्धविधंप्रोक्तंबाह्यमाभ्यंतरंतथा विण्मूत्रशोधनंबाह्यंचित्त
शुद्धिस्तदंतरं ९ मृज्जलाद्यैर्बहिःशौचंनकर्तव्यंद्विजातिभिः भावशुद्धिपरंशौचमाहुराभ्यांतरंबुधाः १०
शौचंस्नानंदानंगंशौचगाहुर्मनीषिणः यस्यपुंसस्यतच्छौचंशौचैस्तस्यकिमन्यकैः ११ वाङ्मनोजलशौ
चानिसदायेषांद्विजन्मनां त्रिभिःशौचैरुपेतोयःसस्वर्गोनात्रसंशयः १२ स्त्रियंपिरंसुर्द्रविणंजिहीर्षु
र्योन्नित्यगसंज्ञः परस्य जिनक्षुमन्यंतमवाच्यवाक्यंकथंसशुद्धिसमुपेतिशौचात् १३ किंभिःका

तस्मात्तस्यनदातव्यंसहदात्रासमज्जति १५ यथाभस्मतथामूर्खोविद्वान्प्रज्वलिता
१६ यथाशूद्रस्तथामूर्खःशूद्रस्येवचभस्मवत् शूद्रे
१७ गृहीतायोनचोद्विद्वान्तदातारोहिकोयथा आत्मानंतारयेत्तंचनदी
वैतरिणींद्विजः १८ योमूर्खोपिसदाचारःषट्कर्मनिरतःसदा सनयेत्स्वर्गमात्मानंद्वांश्चैवनपीडयेत् १९
नविद्यानतपोयस्यआदत्तेचप्रतिग्रहं आददानस्त्वनाचारोदातारमपिवर्जयेत् २० तिलान्स्वर्णंचगांभूमि
मविद्वानाददातियः भस्मीभवतिसोन्हायदातुःस्यादफलंचतत् २१ तस्मादविद्वान्नादद्यादल्पशोपिप्रति
ग्रहं विपत्स्वपिरज्ञानीविषेणात्मेननश्यति २२ सर्वंगवादिकंदानंपात्रेदातव्यमर्चितं विद्वद्भिर्नत्वपात्रेषु
गतिमिच्छद्भिरात्मनः २३ हस्तिकृष्णाजिनाद्यास्तुगर्हितायेप्रतिग्रहाः सद्भिस्तान्नगृह्णीयुर्गृह्णंतस्तु
पतंतिते २४ कृष्णाजिनप्रतिग्राहीहयानांशुकविक्रयी नवश्राद्धेषुयोभोक्तानभूयःपुरुषोभवेत् २५ यो
गृह्णातिकुरुक्षेत्रेग्रामंगांद्विसुवर्णंद्वयं नवश्राद्धान्नशुक्रंचवर्ज्यानिसोल्यवाद्विजाः २६ एतेषांसंधता
भिस्त्वंयावन्मनुसहस्रकं २६ विद्याश्चवान्हश्चचराश्चजातापृथ्वीचराजश्चसुनोशगोश्च कालेसुपात्रे
विधिवत्प्रदत्ताप्राप्नोतिलोकत्रयमेतदुक्तं २७ वेदविद्वान्सदाचारःसदातिष्ठतिसन्निधौ भोजनेचैवदाने
भोजनेचैवदानेचाहिनस्त्यास
... २८ अन्यासन्नमधीयानंब्राह्मणंयोव्यतिक्रमेन

दु प्रोक्तप्रतिग्रहाणांभयात्मांगृहदापदि विप्रोश्नन्प्रतिगृह्णन्वायतःस्यातापिनाघभाक् ३१ गुर्वादर्पा·
न्ववगांयंदेवाद्यर्थंनरावंतः प्रतदेयाद्विजान्यस्तुभृत्यर्थेचात्मनोपिच ३२ दधिक्षीराज्यमांसानिगंधपुष्पां
गुमन्यकान् शय्यासनासनंशाकंमत्सस्वेयंनकर्हिचित् ३३ अपिदुष्कृतकर्मस्यसमायातमयाचितं प्रति
नेग्राह्यतदानेभ्यःप्रतिग्राह्यमसंशयं ३४ शक्तःप्रतिगृहीतुंयोवेदहस्तःसुसंहतः दीयमानंनगृह्णातिस्वर्गत
स्यालाकंफलं ३५ प्रतिग्रहभृणंचापियाचितंयोनयच्छति सकोटिगुणितग्रस्तोभृतोदासत्वमृच्छति ३६ प्रदा
तानरागंदानंप्रतिग्राह्यानयान्विते तावुभौनरकंयातौदाताचापिप्रतिग्रही ३७ अपात्रस्यहियद्दत्तंदानमल्प
मपिद्विजैः गृहीतातल्लाणाद्यातिशरसमल्पमविचारतः ३८ वदंतिमुनयःकेचिद्दानप्रतिग्रहंप्रति प्रत्यक्ष·
लिंगमेकस्याद्दातृयाचकयोरिह ३९ दातेहस्तोभवेदूर्ध्वंगृहीतुश्चभवत्यधः दातृयाचकयोर्भेदः कराभ्या·
मेवलक्षितः ४० शूद्रादीनांचतुर्णांतुनयानिंदितभूपते नविद्वान्प्रतिगृह्णीयात्प्रतिगृह्णन्व्रजत्यधः ४१
दृष्याद्वाणंशूद्रान्नात्पात्रविभयकृत् वेश्यानिपिद्धनृपतिःप्रतिग्रहपरःक्रमात् ४२ परपाकंवृथा·
मांसंदेवाग्निगृहिदूषितं अनुपाकंवृथामांसंनपस्यंलशुनादिकं ४३ नभोक्तव्यमभोज्यान्नंकंदमूल·
फलादिकं नपानव्यमपेयंनाद्विजैरत्यंतगर्हितं ४४ सत्ययुक्तंसदाब्रूयाच्छनैर्धर्मंसदाचरेत् यमान्सं
नियमान्कुर्वाद्वादंस्थंव्रतमाचरन् ४५ मातृपितृनुपाध्यायाञ्गुरून्वृद्धान्सदार्चयेत् एतान्वृद्धांस्तथा
न्यान्नित्यंनिर्भाभिवादयेत् ४६ दम्भंनसर्वदाकुर्याद्दानंशक्त्यासदैवहि दयांजंतुषुकुर्वीततद्धीनो
नरकाश्रयः ४७ शाद्विजानांनरस्यान्नंदानंदत्तसदाजनाः दयध्वमपिचैवैषांश्रुतिर्वाजसनेयिकी

नंदिवि ददद्देतिदमंदानंयदोभितिचशिक्षयेत् ४९ रसा रसैः समा
या रसैर्नलवणंग्राह्यंसमतोहीनतोपिच ५० तिला अपिसमादेयाधान्यैरन्यैर्द्विजा
नतेयंत्रेण नष्पीड्याब्रूयुरेतन्मनीषिणः ५१ विक्रयव्यपदेशेनदुग्धदध्यादिसर्पिषां लोभात्कु
र्जन्मायः सतुशूद्रसमस्स्मृतः ५२ शुश्रूषान्नतिरस्कुर्यादुपास्यान्नावधारयेत् नानिंदेच्चसमभ्यर्च्यो
न्विक्रीणितगर्हितान् ५३ अदेयानिनवेदद्यात्त्याज्यानिनवैत्यजेत् अभाष्यान्नैवभाष्येत हीनांगाद्यां
श्वनक्षिपेत् ५४ नसंवदेच्चपित्राद्यैः पतिताद्यैर्नसंवसेत् नमतिंनीचवर्णायदद्यादुच्छिष्टमेववा ५५ मतिं
शूद्रस्ययोदद्यान्नरकंप्रतिपद्यते नतस्यकिंचिदाख्येयंव्रतादिनियमादिकं ५६ आचक्षाणस्तुतच्चसंनर
कान्नोपपच्यते नाद्यादन्नंनिषिद्धस्थंसंध्याशय्यार्धरात्रिषु ५७ वेदविद्यादियानानिनविक्रीणीतकर्हि
चित् नापत्यानिनसद्यानि भूहत्तिंचान्वयेसति ५८ नापः पिबेच्चपाणिभ्यांनकंडूयतिकूर्द्वेत् विदिक्ष
सशुदग्यस्तुशयीतान्हानसंध्ययोः ५९ पादुकादिनपालाशंनवृक्षादिनिकृंतनं नोत्साययेद्दीवनाद्यंतुन
कदाचिद्द्वादिषु ६० पद्भ्यांस्पृशान्नवाद्यंनानोच्छिष्टोनचतद्गतिः नलंघ्यावत्सतंत्राद्यावास्वर्गोनात
रागतिः ६१ नद्वयोर्विप्रयोर्नारुन्याः सौरभ्योर्नपतिस्त्रियोः विप्राग्न्योर्विप्रपिंडानांनोग्रोष्ट्योर्विष्णुतार्क्ष्य
योः ६२ सौरभेयोर्नलाग्न्याश्च माहेयीजलयोरपि मातुर्व्योमादिकानांतुनकुर्यादंतरागतिं ६३ भोज
नादिषुसक्तानांनपश्येद्दिगतांशुकं नगच्छेत्स्त्रीजनैर्युक्तअश्नीयान्नतयासह ६४ उत्तरीयंविना
नैवनननग्नोनशयीतच नामेहच्चैवमार्गादौनानिषिद्धकुकुस्वः नोपगंगामराचौदिनविषा

दिगृहांतिके अतिकालादियानेचशुभमिच्छन्विवर्जयेत् ६६ ज्येष्ठेंद्रचापरुद्रायामूलनाम्नानिर्दि
शेत् इंद्रचापंधयंतीगौनरिव्यातव्यंपरस्यतं ६७ वर्जयेद्धावनेचैवपादयोःकांस्यभाजने पैशून्यंम
र्मभेदंचनवदेन्म्लेछभाषितम् ६८ प्राकृतंचकुशास्त्राणिपाखंडहेतुकानिच नश्रोतव्यानिविप्रेणाया
तनाकारणानिच ६९ नकरंमस्तकेदद्यान्नकरेमस्तकंतथा नजानुनोःशिरोधार्यंनप्रावृतशिराश्चभ
त् ७० वेदाश्ववन्ह्याश्चकदर्यचौरक्लीबाभिशस्तागणिकातुयाच योग्रहूजीवागणदीक्षकायेनभोज्यमे
षामशनंद्विजेन ७१ क्रूरानराःक्रूरचिकित्सकायेयापुंश्चलीयोंचविरोधिशत्रू व्रात्योग्रमर्त्यामिहिला
जिनाश्चस्यात्नाद्यमेषामशनंद्विजेन ७२ येदांभिकायेचसुवर्णकाराउच्छिष्टभोजीपतितश्चयश्च येवि
प्रभार्यावहुयाजकायेविप्रस्यचैतेपिनभोज्यधान्याः ७३ यःसोमशस्त्रास्त्रकृतांश्रुतक्षीराज्यमांसंलव
णाजिनानि क्षौमानिभिक्षांश्चतिलान्फलानिविक्रेतुरेषामशनंनभोज्यम् ७४ जीवंतिवृत्यारसदानपानांक
र्मारकायेपिचतंतुवाद्याः राजानृशंसोरजकःकृतघ्नोभोज्याशनानैवविहिंसकाश्च ७५ येतैलधारासुसु
राकृतायेपैशून्यवाचोवितथंवदाश्च येबंदिनोयेपिचचाक्रिकाश्चविप्रस्यचैतेपिनभोज्यसस्याः ७६ म
द्यासनंमधूच्छिष्टंदधिक्षीररसौदनाः मनुष्योपलपूपाश्चकुशमृत्पुष्पवीरुधः ७७ कौशेयकेशकुत
पाविषनीररसास्तथा शाकैकशफपिण्याकगंधानौषधिमूलकान् ७८ विक्रीणंतियएतानिवस्तूनिम
नुजाधमाः तेषामन्नंनभोक्तव्यंसहोपपतिवेश्मनः ७९ योपथ्यस्यकदर्यस्यभुंजीतान्नंद्विजाधमः त
स्माच्छूद्रवत्सस्यान्मृतोविट्सूकरोभवेत् ८० योन्नंवार्धुषिकस्याद्यादजापालादिकस्यच अन्यस्या

८१ पाणिगृहीतभार्यायोसत्यांयस्तुनराधमः शूद्रीहस्तेनभुंजीतपति
८२ त्यक्तायेनोढभार्यातुत्यक्तःसपितृदैवतैः त्यक्तादेवैःसपापीयान्शूद्रादप्यधमः
८३ यःशूद्रींभजतेनित्यंशूद्रीचगृहमेधिनी वर्जितःपितृदेवैश्चरौरवंयात्यसौद्विजः ८४ यःशूद्र्यां
नस्वयंजातोयोन्यस्यांवासमुद्भवः अन्यस्यांवाभवेत्सोपितस्यकिमेत्यचिंतितम् ८५ सर्वान्भुंजीतनरका
न्विंशतिप्वेनवर्जनात् रौरवाद्यान्क्रमेणैतान्यावदंबरम् ८६ हेमंतशिशिरर्तौचप्रोष्ठपद्यांपर
स्यच पंचत्वपरपक्षेतुकार्यासाग्निभिरष्टकाः ८७ हेमंतशिशिरेचैकातथैकैकापराथवा प्रोष्ठपद्यादि
अष्टकाइतिकेचन ८८ दर्शश्चपूर्णमासीचतथैवाग्रयणद्वयम् चातुर्मास्यव्रतान्येवकार्याणिसा
: ८९ अनूचानकुलेजाताःसदैवव्रतचारिणः अग्निहोत्ररतानित्यंमातृपित्रादिपूजकाः ९०
: वृत्तवंतश्चयेविप्राःस्नातकास्तेप्रकीर्तिताः ९१ संक्रांतयोः
: शुभर्क्षदिनयोगाश्चकार्याःसाग्निभिरष्टकाः ९२ नशूद्राद्भिक्षितेनैवकर्तव्यंकर्मस
: चंडालत्वमवाप्नोतियज्ञार्थंशूद्रयाचकः ९३ लब्धंयज्ञाययोविप्रोनदद्याद्यज्ञकर्मणि सभासःका
कोगृध्रोवाश्मशानेनिर्जलेभवेत् ९४ शिलोंछवृत्तिर्विप्रःस्यादथवैकाह्निकाशनः
भीकुसूलधान्यकः ९५ पूर्वःपरतरःश्रेयानेषांसद्भिःप्रकीर्तितः सोमपःस्याच्चिवर्षान्नस्तत्पूर्वकृत्समाशनः
९६ सोमेष्टिंपशुयज्ञांश्चकुर्वीतप्रतिवासरम् इष्टिर्वैश्वानरीयातुकर्तव्येतदसंभवे ९७
तांनकुर्याद्धीनदक्षिणाम् तत्कृतंतुभवेद्व्यर्थंप्राप्नुयात्सशुयोनिताम् ९८

भिंनम यान्नंनापिदातव्यंयच्चाशृतंथनंनरैः २९ शूद्रान्नंब्राह्मणोभुक्त्वामासंमासार्द्धमेववा नद्योनावेवजा
यंतसत्यमेवंविदुर्बुधाः ३० आशूद्रस्यशूद्रान्नोमृतःश्वाचोपजायते दशाहाद्दशवर्षोवागृधशूकरपुक्क
सः१ उदरस्थितशूद्रान्नोयोधीयानोपिनित्यशः जुह्वन्नापिजपन्वापिगतिमूर्द्धांनविंदति २ अमृतंब्राह्मण
स्यान्नंक्षत्रियान्नंपयःस्मृतम् वैश्यस्यचान्नमेवान्नंशूद्रस्यरुधिरंस्मृतम् ३ आमंशूद्रस्यशूद्रान्नंपक्वमु
च्छिष्टमुच्यते तस्मादामंचपक्वंचशूद्रस्यपरिवर्जयेत् ४ कणभिक्षांनिराकुर्याद्यदिकुर्याद्दृष्टकः सच्छू
द्राणांगृहंकृत्वंनतद्दोषेणलिप्यते ५ निशुद्धान्नपसंभृतोनिवृत्तोमद्यमांसतः द्विजभक्तोवणिग्वृत्तिः स
च्छूद्रः परिकीर्तितः ६ उदक्यास्पृष्टसंघुष्टंवीक्षितंचाप्युदक्यया श्वस्पृष्टंशकुनोच्छिष्टंप्रयत्नेनविवर्ज
येत् ७ उच्छिष्टंचपदास्पृष्टंशुक्तंचपतितेक्षितम् पर्युषितंविरस्यंचकेशकीटादिदूषितम् ८ पंक्त्युच्छि
ष्टंगणान्नंप्रयत्नेनविवर्जयेत् नाश्नीयात्तदन्नंयदि भिच्छंतोद्विजातयः ९ शूद्राणामपिभोज्यान्नाः कु
दभिन्नापितादयः शाक्लेनगवांतभोज्यंनिरस्यमपिचद्रवेत् १० अनाहूताअपिभोज्याः स्युः सद्यश्चितप
तादयः गर्भिणीवत्सशूतस्यागवादेवर्जयेत्पयः ११ स्त्रीणामेकशफोष्ट्रीणांतथारण्यकमाविकम् प्रसूता
भ्रात्वर्णागौस्त्वमहिष्याः गाक्षवैवत्र १२ दशरात्रेणशुद्ध्यतिभूमिसंस्थंनवंपयः शाकादिकंचविज्ञातंकवक्र
मिननवर्जयेत् १३ मांसंक्रीडादिनाजुष्टंप्रयत्नेनपरित्यजेत् येनयःक्रव्यमश्नातितथाविधाशुजन्मये १४ शु
कादींश्चपदानखाः कपोतपिकसारिकाः सेधाप्रांश्चपंचनखान्सिंहाद्यान्मत्स्यकांस्तथा १५ धर्मशास्त्रा
दिनांगालायाांशान्वर्जयेत् मत्स्यमाणालयेमांसंस्याद्दुयज्ञोत्सवेष्वपि १६ यत्रवातत्रवाकालेना

यदेवाभिषसंपत्तिस्तथैवामंत्रयेद्द्विजान् १७ कृत्वाचविधिनाश्राद्धंपश्चात्तत्त्वयमश्नुते
नाद्यादविधिनामांसंमृत्युकालेपिधर्मवित् १८ भक्षयेन्नरकेतिष्ठेत्पशुरोमसमाःसमाः गृहस्थोपिहियो
नाद्यात्तिशितंतुकदाचन १९ ससाक्षात्साधुभिःप्रोक्तोयोगीचब्रह्मलोकगः नस्वयंतुपशुंहन्याच्छ्राद्धका
लेप्युपस्थिते २० क्रव्याद्यैःसारमेयाद्यैर्हतंमृगादिकंहरेत् इदंशाकवदिच्छंतिपवित्रंमुनिसत्तमाः २१
यस्ययस्यस्यादन्नंदेहीतिदेहिनः सतदत्तिनिरातंकोलोकदृष्टंनिगद्यते २२ अन्नादेरपिभक्षस्यस्नेहमध्याभि
पस्यच महाफलानिवृत्तिःस्यान्निवृत्तिःस्वर्गसाधना २३ एकोप्यंशतमन्वेनयजेतपशुनाद्विजः नान्यस्तुमांस
मश्नातिस्वर्गभाक्स्तयोःसमा २४ हेमराजतशंखानांपात्राणांवैणवस्यच चर्मणोरज्जवस्त्राणांशुद्धिर्भवति
वारिणा २५ स्रुगादीनांयज्ञपात्राणांधान्यानांवाससामपि अन्येषांचयरूपाणांप्रोक्षणाच्छुद्धिरिष्यते २६ मार्जे
नान्यत्रपात्राणांहस्तेनमखकर्मणि अंभोजमंत्रकेरूप्येःशुध्यतःकौशिकाविके २७ श्रीफलैरंशुपट्टा
नांसारिष्टैःकुतपस्यच मृन्मयानिपुनःपाकैःक्षौमाणिसितसर्षपैः २८ शुध्येतकारुहस्तस्थंपण्यशुद्धं
प्रसारितम् भैक्ष्यस्यप्रोक्षणाच्छुद्धिःसंस्पृष्टिःस्यान्नयत्रतु २९ स्त्रीमुखंतुसदाशुद्धंभूमिलेपविवर्जिता
९ : ३० द्रव्याणिचैवशुध्यंतिवन्हिनाप्लवनेनच क्रव्यादाद्यैर्हतंमांसंसर्व
दाशुचिकीर्तितम् ३१ नृसिंहकृत्सौरपोष्याश्वस्तथावस्थंमहागतम् वदंतिसुरयोवारिपवित्रमितिसर्वदा ३२
गोर्वन्हिर्भानवश्छायाजलमश्वंवसुंधरा विप्रुषोमक्षिकावायुर्नदुष्यंतिकदाचन ३३ शुचिःप्रस्रवणेव
त्सःकृतयाजाश्वौसुखेशुनी नतुगोमुखतोमेध्यानचगोमुखजामलाः ३४ सोमभास्करयोर्भाभिः

ह्रिः प्रकीर्तिता ओघाधरसुखंश्मश्रुसस्नेहं भोजनादतु ३५ नदुष्टं ऋत्विजः प्राहुः स्त्रीवृद्ध शिशुरोगिणा
म् स्नात्वाशुक्लाचपीत्वाचक्षुत्वासुप्त्वातथैवच ३६ गत्वारथ्यादिकंपुंसांशुद्धिराचमनेनतु नाणीमूत्रपु
रीषाभ्यांनाग्निदहनकर्मणा नस्त्रीदुष्यतिजारेण ब्राह्मणोवेदकर्मणा ३७ पश्चात्मलोद्भफलकाधन
र्मभांडस्थतोयैः स्वयमेवशौचात् पुंसांनिशास्वध्वनिचासखानांस्त्रीणांचशुद्धिर्विहितासदापि ३८
नभसः पंचदश्यांचपंचम्यांचतथापरे नभस्यस्यचतुर्दश्यामुपाकर्मयथोदितम् ३९ नाद्रिदाः केचि
दिच्छंतिनभसः श्रवणेनतत् हस्तेनवाथपंचम्यामध्यायानांवदंतितत् ४० यत्रशाखोपनीतः स्याद्ब्र
ह्मचारीद्विजोत्तमः तच्छाखाविहितंतस्यउपाकर्मादिकीर्तितं ४१ अतोवेदाधिकारित्वंवेदपाठस्यक
थ्यते अनुपाकृतविप्रादेर्वेदाध्ययनदुष्कृतिः ४२ मुंजोपवीताजिनदंडकाद्यमाज्यंनतत्स्याद्व्रतचा
रिणांतु अक्षिप्रमेकोव्रतलोपपापंसंस्कारमन्यंपुनरर्हयेतुः ४३ ओषधीनांतुसद्भावेस्वशाखावि
हितंहितम् रोहिण्यांचैवहस्तस्यउपाकर्मणिकुर्वता ४४ नभवेदनुपाकर्माद्ब्राह्मणः स्नातकोद्विजः
कर्मच्युतोभवेद्यस्मात्सोव्रात्योनप्रकीर्तितः ४५ अथातः स्याद्नध्यायोमृतगुर्वादिषुत्र्यहम् निर्घा
तादिष्वहोरात्रमधीत्यारण्यकश्रुतीः ४६ अष्टकासुतथाष्टम्यांपूर्णिमास्यांशशिक्षये मन्वादौयुग
पक्षादाविंद्रपातोक्त्रियेपिच ४७ चातुर्मास्यद्वितीयायांचतुर्दश्यामहर्निशम् अहोरात्रंनृपेसंस्थे
ग्रतिनिश्रोत्रियेयतौ ४८ अत्र्यहमनध्यायमिच्छंतिचापरित्र्यहम् आशौचेसूतकांतंतु यावच्छु
द्धिस्तयोर्भवेत् ४९ देशांतरगतेप्रेतेश्रुतेपिस्यादहर्निशम् गुर्वादौचनृपस्यादौद्गनिवाशिवजोत्रवी

तेगृत्यत्वहोरात्रंमुक्त्वाश्राद्धिकमेवच तद्वज्ञात्सुरनध्यायमृतुसंधावहर्निशम् ५१ पश्चाद्येरं
रायातेरहोरात्रंविदुर्बुधाः अकालगर्जितेवृष्टावग्निदीर्घेचसत्तम ५२ स्वनेशुद्रःखितानांचरवरादी
नांचनिःस्वने पतितःशवशूद्रांत्यसन्निधानेनकीर्तयेत् ५३ आत्मन्यशुचिदेशेतुविद्युत्स्तनितरोदि
ते मृतेचकलहेदेशविप्लवेलोकविड्वरे ५४ पांशुवर्षेषुमध्येचत्वग्दाहग्रामदाहयोः नीहारेचभयेविद्वा
न्संध्ययोरुभयोरपि ५५ धावंश्चनपठेद्विद्वान्पूतिगंधेतथैवच शिशिष्टेचागतेगेहंगात्रासृङ्निर्गमेन
था ५६ भोजनायोपविष्टस्यउच्छिष्टस्यार्द्रपाणिनः वांतेप्यन्नेतथाजीर्णेमहारात्रेतिमारुते ५७ रजो
वृष्टौचयानादौआरूढस्तुतथाद्विजः भवंतिसफलास्तस्यवेदाःप्रोक्तफलप्रदाः ५८ येचैतेषुपठंत्यज्ञाः
पाठलोभेनलोभिताः नशास्त्वताभवेद्विद्यानिष्फलाचैवजायते ५९ यःपठेद्विधिवद्विद्यांतदतींद्रिय
संयमी ब्रह्मत्वमिहलोकेपिसुखमैश्वर्यमश्नुते ६० जनानांशृण्वतांमार्गेगच्छन्यस्तुपठेद्द्विजः नि
ष्फलास्तस्यवेदास्तुवेदविप्लवदोषभाक् ६१ यःपठेत्स्वरहीनंचलक्षणेनविवर्जितम् संकीर्णग्राममम
ध्येतुसभवेद्वेदविप्लवी ६२ येस्वाध्यायमधीयीरन्ननध्यायेषुलोभतः वज्ररूपेणतेमंत्रामूर्ध्नितेषां
पतंतिहि ६३ नाक्रामेदमरादीनांछायांचपरयोषिताम् वांतष्ठीवनविण्मूत्रकर्पासास्थिकपालिकाम्
६४ नाविज्ञेयाःकदापिस्युर्नृपविप्रोरगादयः श्रियंचाजस्रमाकांक्षेन्नस्पृशेन्मर्मकस्यचित् ६५ नीत्या
वर्तेतसततंधर्मार्थौचसदार्जयेत् नकिंचित्ताडयेद्धीमान्सुतंशिष्यंचताडयेत् ६६ ताडयेन्नाभितो
धस्तात्ताडयंस्तन्नकर्हिचित् आचारेणसदाविद्वान्वर्तेतयोजितेंद्रियः ६७ सब्रह्मपरमभ्येतिस्वरेण्यो

मुक्तेश्च आचारमूलंश्रुतिशास्त्रवित्तमाचारशाखान्श्चनदुक्तकृत्यम् आचारपर्णानिहितन्नियोग-
आचारपुष्पाणि यशोद्युगानि ३८ आचारवृक्षस्यफलंहिनाकस्तस्मात्सुखादर्थफलंहिमुक्तिः तस्माद
नंतफलदंसहितंस्वाचारमेवाश्रयपत्नपूर्वम् ६९ येधर्मशास्त्रेविहिताश्चकेचिद्धर्माद्विजाग्र्यैरपितेन्नस
र्वे यत्नेनकार्याः पितृदेवभक्तैः श्राद्धंचकार्याण्यथतानिवर्ज्य ७० यत्नेनधर्मोगृहमेधिनिमैर्वित्तेनतान्ना
वसुधान्नकार्यः आयुःप्रजाःश्रीर्जनपूजितत्वंलभेततस्माद्दिविदेवभोगान् ७१ इतिवृद्धशा
तातपीयेधर्मशास्त्रेसुव्रतप्रोक्तसंहितायांचतुर्थोध्यायः ४ श्राद्धंवृद्धावचंद्रेभछायाग्रहणसं
क्रमे व्यतीपातविषुवत्कृष्णपक्षेपात्रार्थलब्धिषु १ अष्टका अनयेद्वेचश्राद्धंप्रतिपदारुचिः पुण्य
श्राद्धस्यकालोयमृषिभिःपरिकीर्तितः २ युगादिषुचकर्तव्यंतथामन्वंतरादिषु कथितःश्राद्धकालोयं
मन्वाद्यैर्धर्मवक्तृभिः ३ नवान्नेनचतोयेननवछत्रगृहेतथा नवैंसवेपुनांछंतिपितरोपिमघास्तपि ४
काणःपौनर्भवोरोगीपिशुनोवृद्धजीवकः कृतघ्नोमत्सरीक्रूरोमित्रध्रुक्कुनखोगदी ५ ध्वांक्षप्रजन
नश्वित्रीश्यावदंतावकीर्णिनः हीनांगश्चातिरिक्तांगोविक्लवःपरिविंदकः ६ क्लीवाभिशस्तवार्दुष्यभृ
तकाध्यापकस्तथा कंन्यादूषीवणिग्वृत्तिर्विनाग्निःसोमविक्रयी ७ भार्याजितोःनपत्यश्चकुंडाशीकुं
डगोलकौ पित्रादित्यागकृत्स्तेनवृषलीपतितज्ञकाः ८ अनुक्तवृत्तिस्त्वस्नातःपरपूर्वापतिस्तथा
अजापालोमाहिषकःकुमंडुथश्चनिंदिताः ९ योसत्प्रतिग्रहग्राहीनित्यंचश्वप्रतिग्रही गृहसूचकदू
तौचपितृकार्येषुवर्जिताः १० प्रेतस्पृक्तैलनिर्णेक्तावहुयाजकयाचकौ बककाकविडालाश्चशूद्र

वृत्तिश्च गर्हिताः ११ वाग्दुष्टो वालदुष्टो वा नित्यमप्रियवाक्यः आसक्तो द्यूतकामादौ वर्तिवाक्यैव दूषितः १२
निराचाराश्च ये विप्राः पितृमातृविवर्जिताः विद्वांसोपि न ते भ्यर्च्या पितृश्राद्धेषु मानवैः १३ न वेदैः केवलै
र्वापि तपसा केवलेन वा संवृत्तैरेव सा प्रोक्ता पात्रता ब्राह्मणस्य च १४ यत्र वेदास्तपो यत्र यत्र वृत्तं द्विजा
ग्रजे पितृश्राद्धेषु तं यत्नाद्विद्वान्विप्रं समर्चयेत् १५ वेदशास्त्रार्थविच्छान्तः शुचिर्धर्ममनाः सदा गायत्री
ब्रह्मनिष्ठाश्च पितृश्राद्धेषु पावनाः १६ रथंतरं ब्रह्मज्येष्ठसामवित्त्रिसुपर्णकः त्रिमधुश्चाग्नियो विप्रः पि
तृश्राद्धे सपूजितः १७ मातामहश्च दौहित्रो भागिनेयो मातुलस्तथा मातृष्वस्रेय तज्जश्च तथा मातुलपु
त्रकः १८ जामाता श्वशुरो बंधु भार्याभ्राता च तत्सुतः सुव्रताश्च सदाचारा एते श्राद्धेषु पावनाः १९ ऋ
त्विग्गुरुरुपाध्याय आचार्यः श्रोत्रियोपरः एते श्राद्धेषु संपूज्या ज्ञातिसंबंधिबांधवाः २० अग्निहोत्र
चर्योविप्र आवासथ्याग्निकोपि वा पितृमातृपरा वेतौ भोक्तव्यौ हव्यकव्ययोः २१ कृष्येकवृत्तिजीवी
योभक्तो मात्रादिकेषु च षट्कर्मनिरतः पूज्यो हव्यकव्येषु सर्वदा २२ क्षत्रवृत्तिसमाचारो मात्रादिभ-
क्तितत्परः शुचिः षट्कर्मयुक्तश्च हव्यकव्ये सपूजितः २३ इत्युक्तगुणसंपन्नान्ब्राह्मणान्पूर्ववासरे
निमंत्रयेत तान्भक्त्या नियोगाख्यानपूर्वकम् २४ सव्येन देवतार्थं च पित्रर्थमपसव्यवान् चरितव्यं
ततस्तैः स्यादुक्तं पितृव्रतं द्विजैः २५ जितेंद्रियैस्तु भाव्यं स्यादहोरात्रमतंद्रितैः तस्मिन्नहनि प्रा
तर्वा यत्र श्राद्धमुपस्थितम् २६ निमंत्रयेत तान्भक्त्या तैश्च भाव्यं जितेंद्रियैः विप्रो रः मार्गपृष्ठस्थाः
पितृमातामहादयः भुंजते क्रमशः श्राद्धे तथा पिंडाशिनोपि च निमंत्रितो द्विजः श्राद्धे न शायी

म्लेच्छपतितैःसार्द्धंनवदेच्चनिषिद्धकैः २८ माजुगुप्सेदवक्रोविप्रोनिमान्त्र्यउदङ्मुखः एकैकोवोभय
चरेत्श्राद्धंसंपत्यार्थितक्रमः २९ पात्रंवादेनिकृत्तानिमएकस्तुपृथक् इतिवानिर्वपेच्छ्राद्धं निर्धनश्चान्यदा
चरेत् ३१ गत्वारण्यंमनाप्युच्चऊर्ध्वबाहुर्विगोत्सदः निरन्नोनिर्धनोदेवाः पितारोमातृणंकथाः ३२ नमे-
स्तिवित्तंनगृहंनगावःश्राद्धंकथंवः पितरःकरोमि वनेभविष्येहकृतंमयोच्चैर्भुजौकृतौवर्त्मनिमारुतस्य
३३ श्राद्धार्थगेतद्दत्ततांमदत्तंगत्वांदयध्वंपितृदेवताद्याः आख्यायचोल्लिख्यभुजावरेचादिनंचरात्रिं
गुणंप्यतिष्ठेत् ३४ गवेन्द्रस्तेनकृतेनमेपाम्रृणेनमुक्तःपितृदेवतानां निर्द्धननिर्भायेनिरान्नपाणां
श्राद्धस्नानांगोगदितोमुनीन्द्रैः ३५ यथाख्यातंकृदित्वाचपितरःश्राद्धदेवताः श्राद्धर्णस्यविमुक्तोहम
हमात्मनेनगेगया ३६ कृतोपवासस्तत्राह्निश्राद्धर्णान्मुच्यतेद्विजः एतच्चापिनयःकुर्यात्सितरस्तेनवै
हताः ३७ तंयतावपंमात्राणागेकैकस्यत्रयस्त्रयः पित्रादेर्ब्राह्मणाःभोज्याश्चत्वारोवैश्वदेविके ३८ न
कंतुयतंगगाप्याप्तमतःस्थितम् पितॄणामर्चयेदिद्भिर्मंत्रपिंडानिदर्शनम् ३९ नयानामहिकं
श्राद्धंगांगुप्तकंतुसाग्निकैः अनाग्निकस्तुतत्कुर्यादितिकेचिन्मतंविदुः ४० साग्निकेरपिकर्तव्यं
गातागदर्शद्विजैः ग्रहदेवस्याभिनित्येकएकेतुपार्वणद्वयम् ४१ अपुत्रस्यापितृव्यस्यनतुत्रोमातृजोभवे
त ग्रपनतस्यकृनीतपिंडदानोदकक्रियाम् ४२ पार्वणंतेनकार्यंस्यात्तत्रतातृजेनतु पितृस्थाने
पितंकृत्वाशेषंपूर्ववदाचरेत् ४३ श्राद्धंपत्न्यापिकार्यंस्यादपुत्रायाश्चचोदितः तस्यापिहि

ः ११ गान्दुष्टंवालदुष्टेनानित्यगर्भियगाकृपः आरक्तोयूनकामादावतिवार्द्धेवदूषितः१२
स्त्रियाः पितृगातृविवर्जिताः विद्वांसोपिनतेभ्यर्च्याःपितृश्राद्धेषुमानवैः १३ नवेदैःकेवले
लिंगना गंङ्गत्तैरेवसायोन्क्तापात्रतानाब्राह्मणस्यच १४ यत्रवेदास्तपोयत्र यत्र वृत्तं द्विजा
ष्टुगंपत्नाद्दिद्वान्नियंसगन्वयेत् १५ वेदशास्त्रार्थविच्छांतःशुचिर्धर्मेमनाः सदा गायत्री
नुश्राद्धेषुपावनाः १६ रथंतरंब्रह्मज्येष्ठसामवित्त्रिसुपर्णकः त्रिमधुश्चाग्नियोविप्रःपि
ततः गातामहश्चदौहित्रोभागिनेयोमातुलस्तथा मातृष्वस्रेयतज्जश्च तथा मातुलपु
गातान्यगुरोबंधु मार्गामातानतत्सुतः सुव्रत्ताश्च सदाचारा एतेश्राद्धेषुपावनाः १९ अ
ध्यायआचार्यःश्रोत्रियोपरः एतेश्राद्धेषुसंपूज्याज्ञातिसंबंधिबांधवाः २० अग्निहोत्री
गानारव्याग्निकोपिवा पितृमातृपरावेतौ भोक्तव्यौहव्यकव्ययोः २१ कृष्यैकवृत्तिजीवी
षट्कर्मनिरतःपूज्यो हव्यकव्येषुसर्वदा २२ क्षत्रवृत्तिसमाचारोमात्रादिभ·
त्रिनः· २३ स्वयंगुणसंपन्नात्व्याह्मणान्यर्नेतास्मे

सद्युगान्येकविंशति [illegible] भोजितेनतुविप्रेणयत्पापंतस्यजायते तेनासौलिप्यतेमूढोयः शूद्रोभोजयेद्द्वि
जान् [illegible] यः शूद्रोभोजयेद्विप्रान्शृतपाकेनदुर्मतिः सगच्छेन्नरकंघोरंपुनरावृत्तिवर्जितं [illegible] यत
किंचित्किल्बिषंविप्रैःकृतपूर्वंतुतिष्ठति तेनासौलिप्यतेपापीयः शूद्रोभोजयेद्द्विजान् ६५ शूद्रान्नंयोद्वि
जोभुंक्तेमतिपूर्वंद्विजाधमः कृमित्वंयातिविष्ठायांसद्युगान्येकविंशति ६६ शूद्रोच्छिष्टंतुयोभुंक्तेपंचा
हानिद्विजोत्तमः नद्विष्ठायांकृमित्वंसंप्राप्नोतिचशतंसमाः ६७ अतोनभोजयेद्विप्रंनिर्वपेन्नैवपू
जयेत् आदानंभोजनाद्युक्तमितिपाराशरोब्रवीत् ६८ नभोजयेत्स्त्रियंश्राद्धेयद्यपिब्रह्मचारिणी
द्विजन्मानोपिकुर्वीरन्श्राद्धमामाशनेनतु ६९ यदैवस्युःप्रवासस्थाभार्यायत्रससन्निधौ व्यवधानेन
भार्यायाग्रहणेपुत्रजन्मनि ७० कुर्यादामाशनश्राद्धमितिपाराशरोब्रवीत् अग्नौकरणपिंडांश्चकु
र्यादामाशनेनतु सतिलैर्दधिमध्वाज्यसंपृक्तैःसक्तुभिरपि ७१ यवाद्यंसंस्कृतान्नेनहव्यंवापिचनि
र्वपेत् जलेनपयसावापिनस्यादश्राद्धकृद्यथा [illegible] आमान्नेनद्विजैःकार्यंनकदाचिदपिद्विजाः
श्रपयित्वाविनैकोस्तु तथापिपाकमाश्रयेत् ७३ नकुर्यात्परपाकेनकार्यंपिंडविवर्जितम् नैकश्राद्ध
द्वयंकुर्यान्नचकुर्यात्सरान्नशुक् ७४ पित्रादीनांस्वगोत्रायतथामातामहस्यच तेषामेकेनपाकेनका
र्यंपिंडविवर्जितं ७५ केचित्सपिंडमिच्छंतिसमगोत्रतयानघ अपिमातामहानांस्याद्भिन्नगोत्रत
यातथा ७६ पृथक्कर्तुमशक्यत्वादर्घपात्राद्यसंभवे अवश्यंतद्धिकर्तव्यमेकदैवतमाश्रयेत् ७७ ते
पांनोद्वाहसंस्कारा अन्यसंस्कारसंस्कृताः सांकल्पिकंभवेत्तेषांश्राद्धंकार्यंमृताहनि ७८ केचित्

...स्यकुर्वीत सज्येष्ठोप्यनुजस्यच दैवहीनंतुतत्कुर्यादितिधर्मवि
४६ पितुःपुत्रेणकर्तव्याःपिंडदानोदकक्रियाः पुत्राभावेतुपत्न्यापितदभावेसहोदरैः ४७ मा
त्रादीनांचकर्तव्यंसमीहंतेयतोप्यमी नावज्ञेयास्तुतेसर्वेकृतेतुस्यान्महाफलं ४८ पितामहस्तद
न्योवायस्यजीवन्भवेद्द्विजः प्रत्यक्षास्तेपिवैपूज्याः संस्थितस्यर्थयतश्चतत् ४९ विद्यमानस्त्रयाणांस्या
त्प्रत्यक्षःपूज्यएवसः गौतमस्यमतेचैतदितिवाभिष्ठजोऽब्रवीत् ५० विद्यमानेतुपितरिश्राद्धंकर्तुमु
पस्थितः पितृवत्सितृपित्रादेःकुर्याच्छ्राद्धमसंशयं ५१ पुत्रिकायाःसुतःश्राद्धंनिर्वपेन्मातुरेवसः
तत्पितुर्निर्वपेत्स्वस्था तृतीयंतुपितुःपितुः ५२ अतएवद्विजःपुत्रीमुद्वहेन्नकथंचन उद्वोढुःपुत्रपुत्रो
सौमातुरेवहिपुत्रकः ५३ पुत्रस्यदुहितुःपुत्रः समौतौधार्मिकेपथि
क्तिजोऽब्रवीत् ५४ कुर्याद्यथापितुःश्राद्धंतथामातामहस्यच पुत्रदौहित्रयोर्लोके विशेषोनोपपद्यते ५५
दौहित्रःपावनःश्राद्धे कालस्तुकुतपःस्मृतः तथाकृष्णास्तिलाविद्वानितिश्राद्धविदोविदुः ५६ काम्यमा
भ्युदयंचैवद्विविधंपार्वणंस्मृतं यथाकाम्यंतुकाम्यंस्याद्वृद्धावाभ्युदयंस्मृतं ५७ क्षत्रियायांतुयोजातो
वैश्यायांतुतथासुतः ब्राह्मणस्यापितुस्तौतु निर्वपेतांद्विजान्यवत् ५८ क्षत्रियस्यसुतश्चैवतथावैश्यस्तु
तोपिवा श्रतान्नेनद्विजांस्तर्प्यश्राद्धद्वयंचनिर्वपेत् ५९ आमान्नेनतुशूद्रस्यतूष्णींचद्विजपूजनं
कृत्वातुनिर्वाप्यसजातीनाशयेदथ ६० यः शूद्रोभोजयेद्विप्रान्भृतपाकाशनेनतु
नोभिलिप्यतेशक्तिजोऽब्रवीत ६१ शूद्रःपाकंद्विजेभ्यश्चविप्रवाधोट्टातिथः कृमिर्भवतिविष्ठायां

सयुगान्येकविंशति ६४ भोजितेनतुविप्रेणयत्पापंतस्यजायते तेनासौलिप्यतेमूढोयः शूद्रोभोजयेद्द्वि
जान् ६५ यः शूद्रोभोजयेद्विप्रान्शृतपाकेनदुर्मतिः सगच्छेन्नरकंघोरंपुनरावृत्तिवर्जितं ६६ यत
किंचित्किल्बिषंविप्रैःकृतपूर्वंतुतिष्ठति तेनासौलिप्यतेपापीयः शूद्रोभोजयेद्द्विजान् ६१ शूद्रान्नंयोद्वि
जोभुंक्तेमतिपूर्वंद्विजाधमः कृमित्वंयातिविष्ठायांसयुगान्येकविंशति ६८ शूद्रोच्छिष्टंतुयोभुंक्तेपंचा
हानिद्विजोत्तमः तद्विष्ठायांकृमित्वंसप्राप्नोतिचशतंसमाः ६७ अतोनभोजयेद्विप्रंनिर्वपेन्नैनपू
जयेत् आदानंभोजनाद्युक्तमितिपाराशरोब्रवीत् ६८ नभोजयेत्स्त्रियंश्राद्धेयद्यपिब्रह्मचारिणी
द्विजन्मानोपिकुर्वीरन्श्राद्धमामाशनेनतु ६९ यदेवस्युःप्रवासस्थाभार्यायत्रससन्निधौ व्यवधानेन
भार्यायाग्रहणेपुत्रजन्मनि ७० कुर्यादामाशनश्राद्धमितिपाराशरोब्रवीत् अग्नौकरणपिंडांश्चकु
र्यादामाशनेनतु सतिलैर्दधिमध्वाज्यसंपृक्तैःसक्तुभिरपि ७१ यवाद्यंसंस्कृतान्नेन हव्यंवापिचनि
र्वपेत् जलेनपयसावापिनस्यादश्राद्धकृद्यथा ७२ आमान्नेनद्विजैःकार्यंनकदाचिदपिद्विजाः
अर्पयित्वाविनेकोस्तुतथापिपाकमाश्रयेत् ७३ नकुर्यात्सरपाकेनकार्यंपिंडविवर्जितम् नैकेश्राद्ध
द्वयंकुर्यान्नचकुर्यात्सरान्नसुकृ ७४ पित्रादीनांस्वगोत्राणांतथामातामहस्यच तेषामेकेनपाकेनका
र्यंपिंडविवर्जितं ७५ केचित्सपिंडमिच्छंतिसमगोत्रतयानघ अपिमातामहानस्याद्भिन्नगोत्रत
यातथा ७६ पृथक्कर्तुमशक्यत्वादर्घपात्राद्यसंभवे अवश्यंतद्धिकर्तव्यमेकदेवतमाश्रयेत् ७७ तं
पानोद्वाहसंस्कारा अन्यसंस्कारसंस्कृताः सांकल्पिकंभवेत्तेषांश्राद्धंकार्यंमृताहनि ७८ केचित्

मिच्छंतिब्रह्मसंस्कारवत्तया आद्योहिब्रह्मसंस्कारस्तस्मात्पिंडंप्रदीयते ७९ पर्वस्वपिनिमि
त्तेषुकर्तव्यंपिंडसंयुतं पितॄणांहिविधायस्माद्वृत्तिःप्रोक्तामुनीश्वरैः ८० वैश्वदेवःकदाकार्यःश्राद्धका
लउपस्थिते पाकशुद्ध्यर्थमेवेतत्पूर्वमेवविधीयते ८१ वैश्वदेवोग्रतस्तस्माच्छ्राद्धकालेविशेषतः
पाकशुद्धिस्तुविज्ञेयाभुक्तोच्छिष्टंतुवर्जयेत् ८२ समासेपार्वणश्राद्धेएकोद्दिष्टेतथैवच अग्रतोवैश्वदे
वःस्यात्पश्चादेकादशेहनि ८३ एकोद्दिष्टेविशेषेणप्रागेवत्यग्निपूजनं कालस्तुकुतुपस्तस्यरोहि
णःपार्वणस्यच ८४ आसनेत्वासनंदद्याद्वामेवादक्षिणेपिवा पितृकार्येषुवामंतद्देवकर्मणि
दक्षिणं ८५ पितृकार्येषुयोदद्याद्दक्षिणेदर्भासनं नाश्नंतिपितरस्तस्यसार्द्धानिवत्सराणिषट् ८६
तस्माद्वामतएवात्रपितृकर्मणिचासनं दैविकेदक्षिणंतद्वदितिवासिष्ठजोब्रवीत् ८७ कुत्रकाले
प्रकर्तव्यंश्राद्धंतत्सैतृकंप्रभो वेदस्यनिश्चयंतत्रकृदत्तंचाक्षयंभवेत् ८८ पंचदशमुहूर्ताहस्तत्रागं
दिनंस्मृतं अपराह्नंस्मृतंगाभिस्तन्मध्यंकुतपोमतः ८९ यथायथावर्द्धस्वतुपुंसच्छायेनसो
तथातथापवित्रःस्यात्कालश्चान्द्रार्चनादिषु ९० छायायांपुरुषस्येनतत्सादान्द्वोभवेद्यदा आधान
श्राद्धदानादेःसकालःक्षयकृत्स्मृतः ९१ अष्टौतुमुहूर्तानांवर्णाष्टशतसंयुतं त्रिंशद्भिस्तैर्द्वारा
त्रमितिमाध्यंदिनीश्रुतिः ९२ मध्यान्हेतुगतेसूर्येनपूर्वेनचपश्चिमे तुलाग्रसंस्थितेचैवसोष्टमो
भागउच्यते ९३ मध्यान्हात्स्खलितोभानुःकिंचिन्मंदगतिर्भवेत् सकालोरौहिणोनामपितॄणांदत्त-
मक्षयं ९४ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनरौहिणंतुनलंघये [illegible] लेविधिनादत्तंनदेवपितृगामितत् ९५ अह्न

वृद्धिर्भवेद्यत्र तत्राब्दमुभयात्मकं श्राद्धं तत्र प्रकुर्वीत मासयोरुभयोरपि नवंध्यं दिवसं कुर्यान्मासयोरुभयो
रपि पिंडवर्ज्यमसंक्रांते संक्रांते पिंडसंयुतं ९७ षष्टिभिर्दिवसैर्मासस्त्रिंशद्भिः पक्ष उच्यते संक्रांतिरहि
तः पक्षस्तत्र कार्यं सपिंडकं ९८ सिनीवालीमतिक्रम्य यदा संक्रमते रविः युक्तः साधारणो मासैः स का
ल उत्तरो भवेत् ९९ संक्रांतिवर्जितः कालः समलः पापसंभवः रक्षसां भागधेयोसावुत्सवादिषु वर्जितः
१०० तत्र नैमित्तिकं श्राद्धं कार्यं पिंडविवर्जितं नित्यं तु सततं कार्यमिति पाराशरोब्रवीत् १ अहोभिर्ग
णितैर्यस्मात्तत्कार्यं तत्र सर्वदा तिथिनक्षत्रयोगाश्च जातकर्मादिकाश्च ये २ नैमित्तिकाश्च ये चान्ये का
र्यास्ते वै मलिम्लुचे तीर्थस्नानं गजच्छाया द्विसुखी गोप्रदानवत् मलिम्लुचेपि कर्तव्यं सपिंडीकरणादि
कं ३ आग्रायणममावास्या मष्टकाग्रहसंक्रमं अधिमासेपि कार्यं स्यादिति शक्तिसुतोब्रवीत् ४ नित्यं
च नित्यशः कार्यं मिथीः काम्याश्च वर्जयेत् वार्षिकं पिंडवर्ज्यं स्यादन्यस्मिन्पिंडसंयुतं ५ श्रीराग्रयणं
श्राद्धमन्वाहार्यं च सर्वदा कर्तव्यं सर्वदा विप्रैरिष्टीः काम्याश्च वर्जयेत् ६ दैवे कर्मणि संप्राप्ते तिथौ यत्रो
दितो रविः सा तिथिः सकला ज्ञेया विपरीता तु पैतृके ७ वृद्धिमहिवसे कार्यं श्राद्धमाभ्युदयं द्विजाः क्षी
यमाण दिने कुर्याच्छ्राद्धं विद्वान्स यादिकं ८ मैत्रे चैव सगोत्रे च पितृमातृसहोदरे आसनं नैव दातव्यं
भोक्तव्या एव भवते ९ ब्राह्मणं न सगोत्रं च पूजयेत्पितृकर्मणि नोपतिष्ठति तत्तेषां किंतु स्यात्तु निराशा
ता १० सगोत्रं भोजयेद्यस्तु पितृश्राद्धेषु वै द्विजः हतास्तु पितरस्तेन न भुक्तं फलदं भवेत् ११ श्राद्धं कु
र्वन्द्विजो ज्ञानात्सगोत्रं यस्तु भोजयेत् स तु स पितृदेवैः सन्नरकं प्रतिपद्यते १२ तस्मान्न गोत्रिणं विप्रं

धिपूर्वकं सज्जातिमध्येभोज्यःस्यादुत्थितैस्तु द्विजोत्तमैः १३ दक्षिणाप्रवणेदेशेश्राद्धंकुर्वीत
णांवाच्यनोद्देशः सप्रोक्तोसयतृप्तिकृत् १४ देशेकालेचपात्रेचविधिनाहविषाचयत् तिलैर्दर्भै
श्चमंत्रैश्चश्राद्धंस्याच्छ्रद्धयायुतं १५ अर्घ्यार्थंभोजनार्थंचपात्राणितैजसानिच मृत्पाषाणमयान्येकेवि
दुरन्यपराणिच १६ पलाशपद्मपत्राणिननिषिद्धानियानितु श्राद्धेषुतानिकार्याणिपात्राणिभोजना
र्घयोः १७ हरिश्राद्धेषुमन्यंतेमृन्मयानितुकेचन शौनकस्यमतंचैतद्यथाकार्यंतुमृन्मयं १८ एकद्रव्या
णिकार्याणिभोजनार्घयोरपि त्रीणिपैतृकपात्राणिद्वेद्वेवैश्वदैविके १९ एकस्यवैश्वदेवानिपैतृका
न्येववस्तुतः इतिपात्राणिकार्याणिभेदमेकत्रवर्जयेत् २० वटाश्वत्थार्कपत्रेषुकुंभीतिंदुकयोरपि को
विदारकरंजेषुनभुंजीतकदाचन २१ नजातीकुसुमैर्विद्वान्बिल्वपत्रैश्चनार्चयेत् सुरभीनागकर्णाद्यैर्ह
यारिकांचनारकैः २२ बिल्वैर्यस्यार्चयेद्विद्वान्पितॄन्श्राद्धेतिगर्हितः तद्भुंजतेसुराः श्राद्धेनिराशाः पितृणि
गतैः २३ सर्वाणिरक्तपुष्पाणिनिषिद्धान्यपराणिच वर्जयेत्पितृकार्येषुकेतकीकुसुमानिच २४ गौरंभा
भृंगराजाद्यैर्मल्लिकाकुब्जकैरपि समर्पयेद्द्विजान्श्राद्धेहव्यकव्योदितोद्विजः २५ नदद्याद्गुग्गुलंश्रा
द्धेद्विजानांपितृदैवते धूपाभावेगुडोदेयोघृतधूपोद्विजोत्तमैः २६ कुंकुमंचंदनंवर्ज्यंदद्यद्गंधविमिश्रि
तं ऊर्ध्वंचतिलकंकार्यंतैर्वाकुर्यात्त्रिपुंड्रकं २७ ऊर्ध्वंचतिलकंकार्यंदैवेपित्र्येचकर्मणि निराशाः पितरो
यांतिदृष्ट्वाविप्रंत्रिपुंड्रकं २८ पवित्रंपाद्यवादर्भकरेकृत्वाद्विजान्नरः समालभेतदुर्बुद्धिरक्तकाश्मा
सुरंभवेत् २९ गंधाश्चविधिनादेयाः कर्पूरागरुमिश्रिताः [illegible]

दीपश्चसर्पिषादेयस्तिलतैलेनवापुनः नकाष्ठतैलैरन्यैर्वाकदाचित्सर्षपानसः ३१ दशाधमरसमाश्रित्यकु
लधर्मंतथापरे सूरयःश्राद्धमिच्छंतिपार्वणंतुमृताहनि ३२ स्त्रीणामपिपृथक्श्राद्धंतेमन्यंतेस्वधर्मतः
मातामहस्यपौत्रेणमातुस्तेनसपिंडतां ३३ मातामह्यासहेच्छंतिमातुस्तेनसपिंडतां स्त्रीणांस्त्रीगोत्र
संबंधात्पुंगोत्रेणनृणांयतः ३४ सपिंडीकरणेकालेश्राद्धद्वयमुपस्थितं देवाद्यंप्रथमंकुर्यात्पितृणांतदनं
तरं ३५ देवाद्यंपार्वणंप्रोक्तंप्रेतश्राद्धमथापरं एकलंतुततःपश्चात्कृत्वाविप्रांश्चभोजयेत् ३६ येसमाना
इतिद्वाभ्यांपूर्ववच्छेषमाचरेत् सपिंडीकरणंयस्यकृतंतस्याद्विजन्मनः ३७ अदैवंतस्यतद्देयंपिंडमेकं
तुनिर्वपेत् सपिंडीकरणंचेतत्क्रियाश्चैवक्षयाहिकं ३८ एकादशाह्निकंत्वाद्यंमासिमासिचमासिकं व
र्षेवर्षेनकर्तव्यंमृताहनिचतत्पुनः ३९ नापुत्रस्यसपिंडत्वंकेचिदिच्छंतितद्विदः विशेषतोनपत्न्यस्यस
त्सपुत्राधिकारिणी ४० विद्यमानःपितायस्यसचेद्यादिविपद्यते तदंतरासपिंडत्वंवदंतिश्राद्धवेदिनः
४१ आभ्युदयकसंभाषावर्गेवतुकारयेत् कुर्यात्सरिप्रजन्मेतत्स्वयंवापिद्विजोत्तमः ४२ संन्यसन्स
र्वकर्माणितच्छ्राद्धानिचतद्दिने अग्निदाघदिनंचैकेकेचिन्मृतदिनंविदुः ४३ विदेशस्थेत्वमृताहस्तुकृष्णा
वाद्वादशीसिता संग्रामेसंस्थितानांचप्रेतपक्षेशशिक्षये तेषांपार्वणमेवोक्तंक्षयाहेपिचसत्तमाः ४४
चंद्रक्षयानाशकसंयुगेषुयःप्रेतपक्षेमृतवान्सपिंडः सपिंडतानंतरमाब्दिकानिभवंतितेषामिहपार्वणा
नि ४५ अग्निसर्पादिमृत्यूनांषण्मासोपरिसत्क्रियाः क्षयाह्निकानिकार्याणिब्रूयुर्धर्मविदोजनाः ४६ अ
ब्दादूर्ध्वंवदंत्येकेकृत्वावैष्णवंबलिं कृष्णार्चनंविनानार्योक्ष्यदत्तमुपतिष्ठति ४७ विद्युताहृदपातेन

भोजयेद्विधिपूर्वकं सज्जातिमध्येभोज्यःस्यादुस्थितेस्तुद्विजोत्तमे॥ १३ दक्षिणाश्रवणेदेशेश्राद्धंकुर्वीत
पैतृकं पितृणांवाचनोद्देशःसप्रोक्तोक्षयतृप्तिकृत् १४ देशेकालेचपात्रेचविधिनाहविषाचयत् तिलैर्दर्भै
श्चमंत्रैश्चश्राद्धंस्यात्तुद्रव्यायुतं १५ अर्घ्यार्थेभोजनार्थेचपात्राणितैजसानिच मृत्पाषाणमयान्यकेचि
दुरन्येपराणिच १६ पलाशपद्मपत्राणिननिषिद्धानियानितु श्राद्धेषुतानिकार्याणिपात्राणिभोजना
र्घयोः १७ इच्छिश्राद्धेषुमन्यंतेमृन्मयानितुकेचन शौनकस्यमतंचैतद्यथाकार्यंतुमृन्मयं १८ एकद्रव्या
णिकार्याणिभोजनार्घयोरपि त्रीणिपैतृकपात्राणिद्वेद्वेवैश्वदेविके १९ एकस्यवैश्वदेवानिपैतृका
न्येववस्तुतः इतिवातानिकार्याणिभेदमेकत्रवर्जयेत् २० वटाश्वत्थार्कपत्रेषुकुंभीतिंदुकयोरपि को
विदारकरंजेषुनभुंजीतकदाचन २१ नजातीकुसुमैर्विद्वान्बिल्वपत्रैश्चनार्चयेत् सुरभीनागकर्णाद्यैर्हं
याभिकांचनारकैः २२ बिल्वैर्यस्त्वर्चयेद्विद्वान्पितृश्राद्धेतिगर्हितः तद्भुंजतेसुराःश्राद्धेनिराशाःपितृभि
र्गतैः २३ सर्वाणिरक्तपुष्पाणिनिषिद्धान्यपराणिच वर्जयेत्पितृकार्येषुकेतकीकुसुमानिच २४ गौरंभा
भृंगराजाद्यैर्मल्लिकाकुब्जकैरपि समर्पयेद्द्विजान्श्राद्धेहव्यकव्योदितोद्विजः २५ नदद्यात्गुग्गुलंश्रा
द्धेद्विजानांपितृदेवते धूपाभावेगुडोदेयोघृतधूपोद्विजोत्तमैः २६ कुंकुमंचंदनंवर्ज्यंदेयंगंधविमिश्रि
तं ऊर्ध्वंचतिलकंकार्यंतैर्वाकुर्यात्त्रिपुंड्रकं २७ ऊर्ध्वंचतिलकंकार्यंदैवेपित्र्येचकर्मणि निराशाःपितरो
यांतिदृष्ट्वाविप्रंत्रिपुंड्रकं २८ पवित्रंपादवादर्भंकृत्वाद्विजान्नरः समालभेतदुर्बुद्धिस्तच्छ्राद्धंभा
सुरंभवेत् २९ गंधाश्चविधिनादेयाःकर्पूरागरुमिश्रिताः ... [illegible]

रीपश्चसर्पिषादेयस्तिलतैलेननापुनः नकाथतैलैरन्यैर्वाकदाचित्सर्पपानसैः ३१ देशधर्मेसमाश्रित्यकु
लधर्मंतथापरे सूरयःश्राद्धमिच्छंतिपार्वणंतुमृताहनि ३२ स्त्रीणामपिपृथक्श्राद्धंतेमन्यंतेस्वधर्मतः
मातामहस्यपौत्रेणमातुस्तेनसपिंडतां ३३ मातामत्यासहेच्छंतिमातुस्तेनसपिंडतां स्त्रीणांस्त्रीगोत्र
संबंधाद्गोत्रेणनृणांयतः ३४ सपिंडीकरणेकालेश्राद्धद्वयमुपस्थितं देवाद्यंप्रथमंकुर्यात्सिनृणांतदनं
तरं ३५ देवाद्यंपार्वणंप्रोक्तंप्रेतश्राद्धमथापरं एकतंत्रंततःपश्चात्कृत्वाविप्रांश्चभोजयेत् ३६ येसमाना
इतिद्वाभ्यांपूर्वमन्त्रेपमानयेत् सपिंडीकरणंयस्यकृतंनस्याद्द्विजन्मनः ३७ अदेवंतस्यतद्देयंपिंडमेकं
तुभिर्नयेत् सपिंडीकरणंनैतत्स्त्रियाश्चैवतयाह्निकं ३८ एकादशाहिकंत्वाद्यंमासिमासिचमासिकं व
र्षेवर्षेनकर्तव्यंमृताहनितद्युनः ३९ नापुत्रस्यसपिंडत्वंकेचिदिच्छंतितद्विदः विशेषतोनपत्न्यस्य
साप्याधिकारिणी ४० विद्यमानःपितायस्यसचेद्यादिविपद्यते तदंतरासपिंडत्वंवदंतिश्राद्धवेदिनः
४१ आभ्युदयकंसामायवर्गेनकारयेत् कुर्यात्सविप्रजन्मेतत्स्वयंचापिद्विजोत्तमः ४२ संन्यसन्स
र्वकर्माणितच्छारानिचतद्दिने अग्निदापादिनंचैकेकेचिन्मृतादिनंविदुः ४३ विदेशस्थेश्रुताहस्तुकृष्णा
गादादशीरिता संग्रामेसंस्थितानांचप्रेतपक्षेशाशिक्षये तेषांपार्वणमेवोक्तंक्षयाहेपिचसत्तमाः ४४
चंद्रदानागाकरांशुगेशुचःप्रेतपक्षंमृतवान्सपिंडः सपिंडतानंतरमाब्दिकानिभवंतितेषामिहपार्वणा
नि ४५ अग्निसर्पादिमृत्यूनांपण्मासोपरिसत्क्रियाः क्षयाह्निकानिकार्याणिब्रूयुर्धर्मविदोजनाः ४६ अ
शात्पूर्वंगदंतंसंकृत्वाशेषेणपार्वणाकं कृष्णार्चनंविनानाद्यंश्राद्धमुपतिष्ठति ४७ विद्युताद्दस्पातेन

सर्पेणमहिषेणच इत्यादिकेनमृत्युः स्यात्तिथौयत्रचतत्रच ४८ तन्निमित्तस्यकर्तव्यंमासिमासिदयान्हि
कं कर्तव्यमवधीयावत्ततःकुर्वीतसत्क्रियां ४९ अनाशकमृतानांतु मृताहेपार्वणंभवेत् सन्यासविधिंम
न्येतंकेचिद्विदुरवैदिकं ५० एकोद्दिष्टमदैवंस्यात्तथैकार्घपवित्रकं आवाहनाग्नौकरणरहितंत्वपसव्य
वत् ५१ पूर्वोत्तरप्लवेदेशेश्राद्धंस्यान्मातृपूर्वकं सितपीतादिपिष्टेनचर्चितेभूतलेचतत् ५२ उद्दिष्टंकृत्यमे
तस्यनत्यागेवविधीयते आभ्युदयिकदेवानिपूर्वाह्णेस्युरितिश्रुतिः ५३ तिलाक्षतोदकैर्युक्तान्यासनानि
प्रदक्षिणं परिहृत्यादिपिष्टेनकृत्वंशांतिकपूर्वकं ५४ व्रीहयोयवगोधूमाअक्षतास्त्वाक्षताःस्मृताः अ
क्षतामलकैःपिंडान्दधिककर्कंधुमिश्रितैः ५५ नांदीमुखेभ्योदेवेभ्यः प्रदक्षिणकुशासनं पितृभ्यस्तन्मुखं
भ्यश्चप्रदक्षिणमितिस्मृतं ५६ कर्कंधुभिर्यवैर्माषैः शमीपत्रैस्तिलैरपि अर्घस्तेभ्यः प्रदातव्यः पितृभ्यो
दैवतैःसह ५७ मातामहानामप्येवंषड्दैवतंचरेद्द्विजः मांगल्यपूर्वकंसर्वंगंधाद्यपिचदापयेत् ५८ नृ
सिंहसितृमातृणांधूपोदेयश्चगुग्गुलः घृताभिघारधूपोवायथास्यात्सरिपूर्णता ५९ दीपाश्चबहवोदेयाः
प्रतिबिंबघृतेनतु तैलेनयेनकेनापिनवनीतेनचैवहि ६० मालत्याः शतपत्र्यावामल्लिकाकुब्जयोस्तथा
केतक्याःपाटलायावास्रजोदेयानलोहिताः ६१ वासांसिचयथाशक्त्यादद्यात्तेभ्योप्यनिष्क्रयं परिपूर्णं
यथातत्स्यात्तथाकार्यंद्विजातिभिः ६२ सुवेषभूषणौरत्रसालंकारैस्तथानरैः कुंकुमाद्यनुलिप्तांगैर्मा
कारिकाः ६३ सोमसदोग्निष्वात्ताश्चतथाबर्हिषदोपिच सोमपाश्चतथाचिहन्तथैवचहविर्भुजः

ज्यपाश्वस्तथावत्सस्तथात्यन्येस्तुकालिनः एतेन्चान्येपिपितरः पूज्याःसर्वैर्द्विजाग्रजैः ६६ वसवश्च तथा
रुद्रास्तथैवादितिसूनवः देवताअपियज्ञेषुस्वायंभुवादिकीर्तिताः ६७ एतेचपितरोदिव्यास्तयान्ये
तत्सुतादयः एतत्पौत्राश्चपौत्राश्च संख्याताःपितरोमताः ६८ एतेश्राद्धेषुसंतर्प्यामुन्यं नाद्यैर्द्विजादिभिः
इमेसंतर्पिताः सर्वान्प्रीणयंतिनृणांपितॄन् ६९ यथोक्तंकेतितान्विप्रान्स्नातान्कालेसमागतान् दत्त्वार्घ्यं
कृतपान्छौचानाचांतान्तुप्रवेशयेत् ७० येस्पृशंतस्तुखान्यद्भिराचामंतिपिबंतिन नतेषांजायतेतृप्तिरा
चामस्तसृजाहिते ७१ सर्वाणिस्वानिवक्त्राणिकायछिद्राणिचात्मनः तैराचांतेर्भवेच्छुद्धिस्तन्यथाप्य
शुचिर्भवेत् ७२ व्याहृत्यवैष्णवान्मंत्रान्स्मृत्वाचसर्वमातरं शांतस्तांतोद्विजान्पृच्छेत्करिष्येश्राद्धमित्य
थ ७३ करवैकरवाणीतिपृच्छेयुर्द्विजास्ततः अनुज्ञातावचोह्येतत्कुरुष्वक्रियतांकुरु ७४ ततोदर्भा
सनंदद्याद्देवेभ्यःसयवंपुनः दक्षिणंजानुमन्वास्यतत्क्षणंचनदासनं ७५ पात्रद्वयमतोर्घार्थंतैजसं
चैककस्तुजं सासनंसपवित्रंतत्सम्यगर्च्यविधानतः ७६ मास्तुरखोमरतीर्थेन शन्नोदेव्युदकंक्षिपे
त् यवोसीतियवांस्तत्रतूष्णींपुष्पाणिचंदनं ७७ यवोसिपुण्यामृतमिश्रितोसिसमस्तधान्यप्रभुरस्य
मुत्र मरुन्मनुष्यपितृदेवतानांधरावतीर्णोसिहितोसिपुंसां ७८ उत्पाद्यपूर्वंकृमिमानमृतेनवेधाभूयः
प्रसन्नमनसातदुपासितोसि त्रिदशेपतान्वरुणलोकहितायसिक्तास्तेनामृतावरुणदैवतकाधभूयः ७९
आनीतवान्विधिरिमान्वरुणस्यलोकादन्नप्रभूतमपियवास्तुरलोकतृप्त्यै तसिद्धपक्वहविषापितृदे
वतानांतृप्ताःवसंतिदिवितेवरदानवाचः ८० ततःसव्यंकरंन्यस्यविप्रदक्षिणजानुनि देवानांवाहयिष्येहमि

निधाचमुदीरयेत् ८१ आवाहयेत्समनुज्ञातो विश्वेदेवास आगतः विश्वेदेवाः शृणुतेमभिति मंत्रद्वयं पठेत् ८२ सोमेन
सहराज्ञेति केचित्सर्वत्रपदोपि च व्याहृत्य मंत्रमावाह्य हस्ते दत्वा पवित्रकं ८३ तमर्चयेद्द्विजं पश्चेदर्घोदर्घकरेपुनः वि
श्वेभ्यस्तेवदेवेभ्य एषवोर्घः प्रदीयते ८४ यादिव्या इति मंत्रेण पाणौ विप्रस्य तं क्षिपेत् अपसव्यमतः कुर्यान्निवर्त्य वै
श्वदेविकं ८५ आपो भूमिगताः केचिद्यादिव्येत्यभिमंत्र्य च पुनस्ताभिः कराभ्यां च कुर्वंति मुखमार्जनं ८६ उदकं गंधपु
ष्पाणि वासांसि चंदनं स्रजः दत्वापसव्यवद्भूत्वा दद्यात्पितृकुशासनं ८७ सोदकान्द्विगुणीभूतान्सतिलान्सकुशानपि
गोकर्णमात्रकान्सायान्प्रदद्यात्रामपार्श्वतः ८८ चतुर्थ्यंतं सगोत्रं च पितृनाम च शर्मवत् उच्चार्य परयोस्तद्वद्
दद्युश्च कुशासनं ८९ पित्रर्थमर्घपात्राणि संपूज्य दक्षिणामुखः तिलोसीत्येतदुच्चार्य पयवस्थाने तिला
न्क्षिपेत् ९० मूलस्नसव्यजानुः सन्पितृतीर्थेन वाग्यतः पितृध्यानमनाः कुर्यात्पितृध्यानमशेषतः ९१ आ
वाहयिष्ये पित्रादीननुज्ञावाहयेति च उशंतस्त्वेति मोदीर्य तथायंतु न इत्यपि ९२ अन्ये च पहतासुरा इ
त्याद्यपि पठंति हि अन्नविघ्नव्यपोहार्थं वक्तव्यमिति केचिदपि ९३ प्राग्वद्भिर्मार्जनं कार्यं प्राग्वदर्घप्रसेचना
नंतरं प्राग्वन्मंत्रं समुच्चार्य प्राग्वत्स्यान्मुखमार्जनं ९४ एते तिलास्तु विधिना शशिलोकतस्तु प्राहृत्य भूजन
हिनेच शुभाय धान्याः क्षिप्रामलानि पुरुषस्य च तर्पणाय येयेंभ्यति तेषु सुविसत्सु कुतो भयं स्यात् ९५ ति
लोसि चंद्रामृतदेवतोसि हितोसि तृप्त्यै पितृदेवतानां कर्तासि तृप्तिपरमो पितॄणां सुकृतस्तु न स्त्वं विधिसंभ
वोसि ९६ पवित्राणि च सर्वाणि कृत्वा तान्याद्यपात्रके पितृभ्यः स्थानमसीति न्युब्जं कुर्याद्धर्मनयत् ९७
यस्तूद्धरेन्न दज्ञानादर्घपात्रं तु पेनकं तच्छ्राद्धमभोज्यं स्यात्तुष्टैः पितृगणैर्गतैः ९८ आश्चिसमयम

पायंतिपंतिपितरोनृणां श्राद्धेनस्मान्नतहिद्वाजुहुरेस्मयमेसुधीः ११ वाचयेत्सरिपूर्णत्वंवासोदत्वा
विधानतः अस्त्वेतसारिपूर्णंतुब्रूयुरेतद्विजातयः २०० ससार्पिरन्नमादायसापिधानंद्विजाग्रतः मूला
सर्वान्द्विजान्पृच्छेत्करिष्येग्नौइतिद्विजः १कुरुष्वेतित्यनुज्ञातोजुहोत्यग्नौततःपुनः भाजनेपितृपा
त्राणामितिमंत्रमुदीरयेत् २ अग्निशब्दंचतुर्थ्यंकृत्वन्नांतंसमुच्चरेत् कव्यवाहनशब्दंचसोमेपितृम
द्वत्यपि ३ पंक्तिमूर्द्धन्यगेनाग्नपृच्छेदितिहकेचन पितृश्राद्धप्रधानत्वात्सामगानाथवापुनः ४ तृतीयं
गनरादग्यापणायस्वेतिवापुनः तूष्णींयत्रतुहोमादौप्रजापतिस्तुतत्रतु ५ अहव्यवान्हितस्मिन्वा-
न्नसांनादौपून्नगिरा अहव्यवाग्यतोवाणीअभूयज्ञेप्रजापतेः ६ अग्नावाहुतयःप्रोक्तास्तास्त्वेवम
ग्नौविधिः अग्निनाद्विजपात्रेषुपश्चात्तज्जुहुयाद्विजः ७ अग्नौकरणशेषंतुपितृपात्रेषुदापयेत् प्रति
पात्रपितृणांतुदयाद्वैनम्स्वदैविकं ८ पश्चाग्नौकरणंदद्यात्तदाविभकरेपुच तेनोच्छेषितमेतस्यात्स
र्वाविसर्जनं ९ पितरःकरमध्यास्तुवन्हिवक्त्रास्तुदेवताः अतःपाणौनतद्दद्यात्पात्रेदद्यात्कुशान्वि
तं १० नैस्वदैविकविप्राणांपात्रेनापदिवाकरे अनग्निकस्तुतद्द्यात्स्वयमेवैस्वदेविकं ११ हुतशे-
षमशेषाणांपात्रेदद्याद्विजोत्तमः पृच्छेत्सर्वांश्चयत्कृत्वंसामान्येनद्विजोत्तमान् १२ दत्वाग्नौकरण-
मन्येविप्राणांप्रतिहूर्नः परंदद्यादितिब्रूयुस्ततोविधिरनंतरः १३ आगम्नौकरणंदत्वादद्यादन्य-
त्पूतिकृतं एवंकृतंतुभुंजानाःप्रीणयंतिनृणांपितॄन् १४ परिवेष्यहविःसर्वंतदर्थंयच्चनच्छृतं अ
भिमंत्र्यततःपात्रमशेषानप्रदानवत् १५ अन्नपूर्णस्यपात्रस्यकृत्वंचमभिपेचनं आपोदत्वातुसंकु

दत्तंभवतीहविद्वन् हेमांबुनिक्षेपहरिस्मृतिभ्यामछिद्रतामेतिपराशरोक्तिः [illegible] यत्क्षीरसारेक्षवखंडयोगा
च्छाकाभिधेयंभवतीहविद्वन् प्राण्यंगधूपान्मरीचादियोगात्साकस्यसिद्धिंप्रवदंतितज्ज्ञाः [illegible] व्रीहयोयव
गोधूमासुद्गामाषास्तिलाअपि नीवारश्यामकाद्यंचअकृष्टसंभवानिच ३४ आरण्यकालशाकादिमानिणि
द्रापराणिच माहेयीक्षीरमध्वादिपङ्कादिपिशितानिच ३५ शर्करागुडखंडादिसंशुद्धंक्षौद्रमेवच पितृभ्या
द्देहनिर्मुख्यंयद्धानहाप्यलाभतः ३६ यद्देहिनामन्नशरीरपुष्टैधातासमर्जाशननामकिंचित् नत्तस्यधा-
न्यान्नमितिनिधैवमून्वेमुनींद्रेणपराशरेण ३७ श्यामाकराद्यादिकंतुजातिर्यत्किंचिदस्मिंस्तुपसाररूपं
अरण्यजंवाकृपिसंभवंवासस्यंतदुक्तंमुनिनाद्विजेंद्र ३८ कांडोद्भवंयत्तशनेषुकिंचित्कंदोद्भवंवास्थल
संभवंवा यत्तुच्छसारंबहुसारमस्मिन्सर्वाणिधान्यानिवमूकदंति ३९ यत्सर्वसारंसघुपंचभक्ष्यंनिःशू
कशूक्यान्वितमंत्रकिंचित् आप्यायनंदेहभृतांतुसघस्तदुक्तमाधैरसनेषुचान्नं ४० प्रतिश्रुतंनचसूक्तं
नकुड्डतिक्तंचयत्रयं केचिदूच्चुरदेयानिभोत्सातभतिरोपिच ४१ तुंडीरकान्यलाबूनिलिंगास्याभि
चपानिच श्राद्धेनित्यमदेयानिश्राहसत्यवतीपतिः ४२ सोंकारयाचगायत्र्यादशावर्तितयाजलं पूतंतु
तेनतच्चोस्यंसर्वमन्नंविशुद्धये ४३ शुद्धवत्योथकूष्मांड्यःपावमान्यस्तरत्समाः पूतेनवारिणैताभिरन्न
शोधनमुत्तमम् ४४ तद्विष्णोरितिमंत्रेणगायत्र्याचप्रयत्नवान् प्रोक्षयेदशनंसर्वशूद्रहस्तादिशुद्धये ४५
गृहाग्निशिशुदेवानांयतीनांब्रह्मचारिणां तावन्नदीयतेकिंचिद्यावत्पिंडान्ननिर्वपेत् ४६ कांजिकंद
धितक्रंचघृतंचान्नृतमेनवा पूर्वाह्णेनप्रदातव्यमेकोद्दिष्टेथपार्वणे ४७ अपिंडदानतोदद्याद्यत्किंचि

स्याएपश्राद्धविधिर्वरः १६ वर्जितानिनदेयानिपितॄणांतृप्तिमिच्छता हविष्याणिप्रदेयानिवक्ष्यमाणा
निवर्जयेत् १७ निष्पावराजमाषाणुकुलित्थान्कोरदूषकान् मसूरान्भीतपाकंचवुलकंशाणमर्कटाः
१८ आरक्तभितसिद्धार्थवल्लुविछिन्नधान्यकं पण्यकंपरिदग्धंचमथितंचापिवर्जयेत् १९ नापिनीर
सनिर्गंधंकरंजंसर्वसुक्तकं अप्रोक्षितंचयत्किंचित्सर्युषितंविवर्जयेत् २० लोहितान्वृक्षनिर्यासान्प्रत्य
क्षलवणानिच कृतकृष्णानिलवणासर्वाःपलांडुजातयः २१ कृष्णाजीरकवंशाग्र्यभूतृणानिविवर्जये
त् कुंभीकचूपपालंकाकप्कलंतुंडुलीयकाः २२ नालिकश्चसमठ्यासोभांजनकुसुंभिकाः कोविदार
करंजौचसुपुष्पामूलकंतथा २३ कूष्मांडगौरवार्ताकेवृहत्यान्यफलानिच करीरफलपुष्पाणिविडंगम
रिचानिच २४ जंबीरिकासजंवीरासमृज्जाबीजपूरकाः जंन्वलाबुनिपिप्पल्यः पटोलंपिंडमूलकं २५
मसूरांजनसुपर्णंचदद्याच्छ्राद्धेपतत्सधः निषद्धमहतंमांसमन्यच्चचिरसंस्थितं २६ नित्यंश्राद्धेविवर्ज्यं
स्याद्विडुराहचकोरयोः स्वायंभुवादिभिःसर्वैर्मुनिभिर्धर्मदर्शिभिः २७ निषिद्धानिनदेयानिपितॄणामम
हितानिच २७ श्राद्धेनिषिद्धानशनानिविप्रैस्ततःपितॄणांनतुकिंप्रदेयं ऐकेनकिंचिच्चपरेणकिंचित्किं
चिच्चकिंचिच्चपरैर्मुनीन्द्रैः २८ सौवीरतिक्तैर्लवणादिकैस्तत्साकस्यशुद्धिर्भवतीहयेस्तु तद्बीजपूरान्म
रीचादियोगात्सिद्धंप्रदेयंनतुदुष्यतीति २९ श्राद्धंतुयस्याद्विजदीयमानंपित्र्यादिकस्येहभवेन्मनुष्यैः य
द्वस्तुनस्येहमनस्यभीष्टमासीत्सुपातस्यतदेवदेयं ३१ सातुभ्यमयस्मिन्मनसोभिलापःश्रद्धाभवेद्यत्रतुदी
यमाने श्राद्धेप्रदेयंनिधिनंतदेवनतत्समस्यामितिस्मृतिनिश्च ३१ आनीतमंमोनिधिवल्कयंनिपतत्साणि

हेमांबुनिक्षेपहरिस्मृतिभ्यामछिद्रतामेतिपराशरोक्तिः ३५ यत्क्षीरसारंक्षवरलंडयोगा
प्राण्यंगधूपान्मरीचादियोगात्पाकस्यसिद्धिंप्रवदंतितज्ज्ञाः ३६ ब्रीहयोयव
अपि नीवारश्यामकादयन्नअकृष्टसंभवानिच ३७ आरण्यकालशाकादिमतिथि
१ ३१ शर्करागुडखंडादिसंशुद्धंक्षौद्रमेवच पितृन्या
: ३८ यद्देहिनामन्नशरीरसृष्टौधातासमर्जाशननामकिंचित् तत्सस्यधा-
न्यान्नमितिविधैवमूचेमुनींद्रेणपराशरेण ३७ श्यामांबराद्यादिककंतुजातिर्यत्किंचिदस्मिंस्तुपसाररूपं
३८ कांडोद्भवंयत्त्वशनेषुकिंचित्तंकोद्भवंवास्थल
यत्तुच्छसारंवहुसारमस्मिन्सर्वाणिधान्यानिवदंतिकदंति ३९ यत्सर्वसारंसगुणंचमत्स्यंनिःशू
आप्यायनंदेहभृतांतुसद्यस्तदुक्तमाद्यैरसनेषुचान्नं ४० मतिस्तुतंचसूक्तं
चकुडुणिकंचयत्रयं केनिदूत्तुरदेयानिप्रोत्सातप्रतिरोपिच ४१ तुंडीरकान्यलाबूनिलिंगाख्यानि
नच श्राद्धेनित्यमदेयानिप्राहसत्यवतीपतिः ४२ सोंकारयाचगायत्र्यादशावर्तितयाजलं पूतंतु
तत्प्रोक्ष्यंसर्वमन्नंविशुद्धये ४३ शुद्धवत्तोयकूष्मांड्यःपावमान्यस्तरत्समाः पूतेनवारिणैताभिरन्न
शोधनमुत्तमम् ४४ तद्विष्णोरितिमंत्रेणगायत्र्याचप्रयत्नवान् प्रोक्षयेदशनंसर्वंशूद्रहस्तादिशुद्धये ४५
२ तावन्नदीयतेकिंचिद्यावत्पिंडान्ननिर्वपेत् ४६ कांजिकंद
धितक्रंचशृतंचाशृतमेववा पूर्वाह्णेनप्रदातव्यमेकोद्दिष्टेथपार्वणे ४७ अपिंडदानतोदद्याद्यत्किंचि

ज्ञान्द्वासरं तेनैवपितरोयांतिश्राद्धंगृहंतिनैवच ४५ परिवेषयेत्समंसर्वं पंक्तिभेदोनकारयेत पंक्तिभेदी
नृयापाकीनित्यंब्राह्मणनिंदकः ४६ आदेशीवेदविक्रेतापंचैतेब्रह्मघातकाः ४७ यद्येकपंक्त्यांविषमंददा
तिस्नेहाद्भयाद्वायदिवार्थलोभात् वेदेषुदृष्टंमुनिभिश्चगीतंतद्ब्रह्महत्यासदृशंवदंति ४८ देवान्पितॄंश्च
तृप्यांश्चवन्हिमभ्यागतांस्तथा अनभ्यर्च्यचभुंजानोवृथापाकइतिस्मृतः ४९ पृथ्वीतेपात्रमित्येवद्यौरपी
तिपिधानकं एतद्ब्राह्मणस्यास्येजुहोमिचामृतेमृतं ५० इदंविष्णुरितित्येतंमंत्रमुच्चार्यचापरे द्विजां
गुष्ठंतुतंत्रांतेनिवेशयंतितदिदं ५१ जप्त्वाव्याहृतिभिःसाग्ध्यांगायत्रींमधुमतीरपि संकल्प्यान्नमपोशा
नंतुपात्रमधुमध्विति ५२ आपोशानंप्रदायान्नंनतत्संकल्पयेद्द्विजः संकल्पान्नरकेयातिनिराशाःपितृभि
र्गतैः ५३ आपोशानोदकेविप्रपाणौतिष्ठतियोद्विजः संकल्पंकुरुतेमोहात्तस्तेनापितरोहताः ५४ जप्त्वा
न्वैष्णवान्मंत्रान्विप्रान्भूपाद्ययासुखं भुंजीरन्वाग्यतास्तेस्तुपितृदेवाहितोषिणः ५५ तदुव्याप्रशनंकार्यं
वाचावाच्यपितृप्रियं शूद्रांश्चसूकरान्पक्षिकुक्कुटानपनायच ५६ भुंजतेब्राह्मणायावत्तावत्तुपयंजपंज
पेत् पावमान्यश्चवाक्यानिपितृवास्यानिचैवहि ५७ ततस्तृप्तान्द्विजान्पृच्छेत्तृप्तास्थेतितुशासनं तृप्ता
निद्विजा ब्रूयुस्तदन्नंविकिरेद्भुवि ६० सकृत्सकृदपोदत्वाशेषमन्नंनिवेदयेत् यथानुज्ञातयाकृत्वापिं
डांस्तदनुनिर्वपेत् ६१ यद्यदुक्तंद्विजैरन्नंतत्तदादायविस्तरः स्थालीपाकतिलोपेतंदक्षिणाभिमुखस्त
तः ६२ अथतेभ्यस्तिलान्दर्भान्पिंडार्थमवनीतले यस्मिंश्चनिर्वपेत्पिंडान्गोत्रनामकपूर्वकान् ये
लोकीपितृ [illegible] त्नयेवनरकंनराये अन्नोद्धृते [illegible]

यदन्नंलेपरूपंतुकमात्तेषुचनिर्वपेत् प्रक्षाल्यसलिलंचापिअवनेजनवत्पुनः ६५ निवृत्तानर्चयेत्पिंडान्पुष्प
गंधानुलेपनैः दीपवासःप्रदानेनपितॄन्ध्यायन्समाहितः ६६ वासोवस्त्रदशांदद्याद्विधिवन्मंत्रपूर्वकं केचि
दत्राविकंलोमकेचिन्मतंनतदिति ६७ अशीतिवार्षिकोयस्तुदद्याल्लोमस्वमंशुकं तच्चावश्यंप्रदेयंस्याद्वि
धिसंपूर्णताकृते ६८ पवित्रंयद्विवादर्भकरात्तत्रविनिक्षिपेत् प्रक्षाल्यहस्तावाचम्यप्रोक्षणादिकमाचरेत्
६९ निर्वपेत्सपरेपिंडान्प्रागेवाद्विजभोजनात् स्वादयेयुःशकुंतास्तान्पितॄणांप्रीतिनत्पराः मातामहानाम
प्येवंविप्रानाचमयेदथ वाचयेत्द्विजान्स्वस्तिदद्याच्चैवाक्षयोदकं ७१ दक्षिणांहेमदेवानांपितॄणांरज
तंमतं शक्त्यादद्यात्स्वधाकारंव्याहरेच्छ्राद्धकृद्विजः ७२ तिष्ठन्पिंडांतिकेब्रूयाद्वाचयिष्येस्वधामपि वा
च्यतामितिविप्रोक्तःप्रवदेद्गोत्रपूर्वकं ७३ स्वधोच्यतामितिब्रूयादस्तुस्वधेतितद्वचः ऊर्जंवहंतिरुच्चार्य
जलंपिंडेषुसेचयेत् ७४ याःकाश्चिद्देवताःश्राद्धेविश्वशब्देनकीर्तिताः प्रीयंतांताइतिब्रूयाद्विप्रैरुक्तेत्वि
दंजपेत् ७५ दातारोनोभिवर्धंतांवेदाःसंततिरेवच श्रद्धाचनोमाव्यगमद्बहुदेयंचनोस्त्विति ७६ सुअ
पिंडार्घपात्राणिकुलोत्तानानिसंस्रवान् क्षिप्त्वापिंडेष्वतोविप्रान्पितॄन्पूर्वंविसर्जयेत् ७७ वाजेवाजेइति
प्रोच्यआमावाजस्यतान्बहिः ब्रूयात्सदक्षिणंकुलदक्षमध्यमिदमित्यपि ७८ पिंडानांमध्यमंपिंडंपितॄन्
ध्यायन्समाहितः प्राशयेत्पुत्रकामांतुतांभार्यांश्राद्धकृन्नरः ७९ स्नुषावापिसगोत्रावाप्रसुतेपुत्रकांक्षि
णी आधत्तपितरोगर्भंव्याहरेयुर्द्विजोत्तमाः ८० महारोगगृहीतोवातद्रोगोपशमायच प्रंतुमेपितरो
रोगभित्युक्त्वाप्राशयेच्चतं ८१ अन्यानप्युद्धृतान्शेवाक्षिपेत्पिंडान्द्विजायवा अजायवाथितान्दद्या

४१

।सन्न्याद्विप्रविसर्जनं ८२ उच्चारं पैतृकादेके पाकान्मातामहाय च एकेनैवाहि चेत्केपि षट्‌दैवत्यादितिश्रुतिः
८३ निदध्युः पृथगुद्धृत्य पात्रे पिंडार्थमोदनं तथा पाकमपीच्छंति भिन्नगोत्रे तथा द्विजाः ८४ अदैवे क्षय
स्थाने तु चक्रव्यस्य पतिष्ठतां अभिरम्यतां स्वधास्थाने विप्रैरभिमताः स्मृह ८५ ऊर्ध्वं तु मोक्षपदास्तु मति
पदादिकाश्रयाः पुण्यास्ताश्तिथयः सर्वा दशापि सह पंचभिः ८६ तेषां चतुर्दशी पुण्या शस्त्रेणोपहतास्य
ये पितृभ्यस्त्रयोदश्यां गयाश्राद्धादिकं फलं ८७ न तत्र पातयेत्पिंडान्संताने स्युः कदाचन पिंडदानेन तु
नयः प्राहुर्वंशक्षयं बुधाः ८८ संताने स्युस्त्रयोदश्यां न पिंडान्पातयेद्द्विजः पातयेन्नमभिस्थं च प्राहुः
सत्यवतीपतिः ८९ यथा तु क्त त्रयोदश्यां पिंडनिर्वपनं द्विजः ससंतानो न कुर्वीत प्रोक्तः केपि मुनीश्वराः
९० यः संक्रमे भ्रातृदिने न कुर्याद्विपोषणं पारणकं द्विजन्मा पिंडप्रधानं पितृभ्यश्च तद्वज्ज्येष्ठो विपद्येत
पुत्रोनुजो वा ९१ पंचमी पुत्रका मातु तथैवैकादशी तिथिः काममप्रदाल मा वा स्या पंच स्युर्द्वंधुभाः स्मृ
ताः ९२ अन्नं क्षीरं घृतं क्षौद्रं मेक्षवं काल शाकवत एतेभ्येन पिता विप्रास्ते पातृ मातृ पूर्वजाः ९३ देशः
र्वाणिकालश्च हविः पात्रं च सत्क्रिया पितृदैवे कचित्तत्संयोगान्वा पितृभ्रादिभिः ९४ शौचं च पात्रशुद्धि
श्च श्रद्धा च परमा यदि अनंततृप्ति कृच्छ्राद्धे नूनमेतन्न चामिषं ९५ यस्तु प्राणिवधं कृत्वा मांसेन तर्पये
त्पितॄन् सोविद्वान्चंदनं दग्ध्वा कुर्यादंगारविक्रयं ९६ क्षिप्त्वा कूपे यथा किंचिद्बाल आदातुमिच्छति
तत्स ज्ञानतः सोपि तथा मांसेन श्राद्धकृत ९७ सर्वथान्नं प्रदानस्यात्तदैवामिषमाश्रयेत ब्राह्मणस्य
नायायात्तस्य स्वादिहतं यदि ९८ अथान्य सापमृत्यूनां स्तुत्य यंपापमुच्यते कतेन तेन येभ्योनुप्रपने

तकीटाश्वस्लेच्छैश्चैवहतानराः पापमृत्यवएतेवैशुभांगत्यर्थमुच्यते १ नारायणोबलिः कार्योविधानंतस्य
कथ्यते ऊर्द्ध्वंपण्मासतःकुर्यादेकेऊर्ध्वंतुवत्सरात् २ तेषांपापव्यपोहार्थंकार्योनारायणोबलिः धौतवासा
शुचिःस्नातएकादश्यामुपोषितः ३ शुक्लपक्षेतुसंपूज्यविष्णुमीशंयमंतथा नदीतीरंसुचिंगत्वाप्रदद्याद्द
शपिंडकान् ४ क्षौद्राज्यतिलसंयुक्तान्हविषादक्षिणामुखः अभ्यर्च्यपुष्पधूपाद्यैस्तन्नामगोत्रपूर्वकान्
५ विशुद्धांतमनाःकुर्यात्ततस्तानंभसिक्षिपेत् निमंत्रयेतविप्रांश्चपंचसप्तथवानव ६ द्वादशवांकुलपेता
न्धौतवस्त्रान्समागतान् कृष्णाराधनकृत्तत्यापादप्रक्षालितान्शुभान् ७ दक्षिणाप्लवनेदेशेशुचिस्था
नुपवेशयेत् द्वौदैवेत्रयःपित्र्येप्राङ्मुखोदङ्मुखान्द्विजान् ८ आसनावाहनाद्यंचकुर्यात्सार्वणवाद्विजः
भोजयेन्नाख्यभोज्यैश्चक्षौद्रैःसवाज्यपायसैः ९ तृप्तांस्तानथविप्रेशान्तृप्तिंपृच्छेद्यथाविधि साज्येनाति
लमिश्रेणहविष्येणचतान्पुनः १० पंचपिंडान्प्रदद्याद्धैदैवंरूपमनुस्मरन् विष्णुब्रह्मशिवेभ्यश्चत्रीन्पिंडां
श्चयथाक्रमं ११ यमायसानुगायायचतुर्थंपिंडमुत्सृजेत् मृतंसंचिंत्यमनसागोत्रनामकपूर्वकं १२ विष्णुं
स्मृत्वाक्षिपेत्पिंडान्पंचपंचततःपुनः दक्षिणाभिमुखोभूत्वानिर्वपेत्संचपिंडकान् १२ आचम्यब्राह्म
णान्पश्चात्प्रोक्षणादिकमाचरेत् १३ हिरण्येनचवासोभिर्गोभिर्भूम्याचतान्द्विजान् प्रणम्यशिरसापश्चा
द्विनयेनप्रसादयेत् १४ तिलोदकंकरेकृत्वाप्रेतंसंस्मृत्यचेतसा गोत्रपूर्वंक्षिपेत्पाणौशुद्धोविष्णुंनिवे
दयन्च १५ बहिर्गत्वातिलांभस्तुतस्मैदद्यात्समाहितः मित्रभृत्यैर्निजैःसार्द्धंपश्चाद्भुंजीतवाग्यतः

३६ एवंविष्णुमतेस्थित्वा योदद्यात्पापमृत्यवे समुद्धरति तंप्रेतं पाराशरवचोयथा १७ सर्वेषांपापमृत्यूनां
कार्योनारायणोबलिः तस्मादूर्ध्वंचतेभ्योवैप्रदत्तमुपतिष्ठति १८ एवंश्राद्धैः समस्तान्यः संतर्पयतिवैपि
तॄन् ददंत्यनुत्तमांस्तस्यपितरस्तर्पिताः सुतान् १९ विद्यातपोसुखान्पुत्रान्पूज्य त्वमथयोषितः सौभाग्यं
शौर्यमोजश्चबलंचैश्वर्यमरोगितां २० यशःकुप्यमशोकत्वंसिद्धश्चैवात्मवांछितं यशश्चदीर्घमायुश्चतथै
वानुत्तमांगतिम् २१ अथान्यत्किंचिदाख्यामि पितॄणांमुक्तिदायकं कृतेनस्वल्पकेनापिप्राप्नुवंतिविधेःफ
लं २२ उत्सृष्टस्यविसर्गार्थंविधिस्तात्कालिकोहियः श्राद्धेवैविहितेयस्मात्पितृगणाहितैर्विधिभिः २३ आ
दायसर्वंसुच्छिद्रसवनेजनवद्बुधाः तत्रैवनिक्षिपेद्भूमौतिलदर्भसमन्वितं २४ नरकेषुगतायेवैअप
मृत्युमृतामम एतदाप्यायनंतेषांनिरायास्त्रवीन्मुनिः २५ करस्यमध्यतोदेवाः करपृष्ठेतुराक्षसाः पा
त्राल्वालंबनात्स्मात्तत्तस्मात्तंनदर्शयेत् २६ दर्भाग्र्यस्वयमानेयाद्दक्षिणाप्रवणोद्भवाः तर्पणाद्युत्थि-
तायेवैइत्याद्यांश्चविवर्जयेत् २७ नकुशंकुशमित्याहुर्दर्भमूलंकुशाःस्मृतः छिन्नादर्भाइतिप्रोक्तस्तदग्रं
कुतपःस्मृतः २८ हरितायाज्ञियादर्भाः पीतकाः पाकयज्ञिकाः सकुशाःपितृदेवत्याश्छिन्नावैवैश्वदेवि
काः २९ दर्भमूलेस्थितोब्रह्मा दर्भमध्येजनार्दनः दर्भाग्रेशंकरस्तस्मात् दर्भाएवंत्रयान्विताः ३० अहन्येका
दशेश्राद्धेप्रतिमासंतुवत्सरं प्रतिसंवत्सरंकार्यमेकोद्दिष्टंतुसर्वदा ३१ एकस्यप्रथमंश्राद्धमवर्गाद्वाच्च
मासिकं प्रतिसंवत्सरंचैवशेषंत्रिपुरुषंस्मृतं [illegible] सापिंडीकरणादूर्ध्वंप्रतिसंवत्सरंसुतैः मातापित्रोःपृ
यक्कार्यमेकोद्दिष्टंमृताहनि [illegible] चतुर्दश्यांतुपञ्चदश्यांसापिंडीकरणे एकोद्दिष्टविधानेननकुर्या

च्छ्राद्धानि च ३५ पित्रादयस्तु यो यस्य तस्याधानात्तु तु क्रमात् संभूते पार्वणं कुर्यादाब्दिकानि पृथक्पृथ
क् ३६ सपिंडीकरणादूर्ध्वं पितुर्यः प्रपितामहः सतु लेपभुगित्येव प्रलुप्तः प्रतिपिंडतः ३७ सपिंडीकरणादू
र्ध्वं कुर्यात्तानं गतत्वात् प्रतिसंवत्सरं विद्वान्च्छागलेयोदितो विधिः ३८ सपिंडतातु कर्तव्या पितुः पुत्रैः पृथक्
पृथक् स्वाधिकारप्रवृत्तत्वाद्दितरः श्राद्धकृन्नतु ३९ यस्य संवत्सरादर्वाक् सपिंडीकरणं भवेत् प्रतिमा
सं तस्य कुर्यात्प्रतिसंवत्सरं तथा ४० अर्वाक्संवत्सराद्यस्य पूर्णे संवत्सरेपि वा येसपिंडीकृताः प्रेतास्तु तेषां
पृथक् क्रिया ४१ एकसपिंडीकृतानां तु पृथक्नोपपद्यते सपिंडीकरणादूर्ध्वं मृते कृष्णचतुर्दशी ४१ येसपिं
डीकृतास्तेषां पृथक्त्वं नोपपद्यते पृथक्करणे तस्य पुनः कार्या सपिंडता ४२ संस्थां स्त्रियं पतिर्मात्रा तया स
ह सपिंडनं गताद्या वा पितामह्यात्तन्मात्रा वा परे विदुः ४३ नान्यया तु पिता मह्या मातामह्या तथा परे
[illegible] सपिंडनं नराद्[illegible] प्रदीयते ४४ अपुत्रा ये मृताः केचित्स्त्रियो वा पुरुषा अपि तेषामपि भवेद्देयं स्या
देकोद्दिष्टं न पार्वणं [illegible] अपुत्राश्च मृता ये न कुमाराः संस्कृता अपि तेषां समानतानस्यान्न त्वथनाभिरन्य
ता ४५ [illegible] सपिंडत्वं स्त्रीणां कार्यं त्रिपुरुषं विदुः स्वस्यासहापरेतस्यास्तस्मा ज्ञात्वा परे विदुः ४७ अ
[illegible] पुनस्तथनाभिरन्यतां [illegible] पुनस्तथनाभिरन्यतां ४८ मित्रबंधुसपिंडेभ्यः स्त्री
कुमारस्तत्रीति दद्यात् मासिकं श्राद्धं संवत्सरं तु नान्यथा ४९ अप्रत्यपगताश्चैव देशकालव्यवस्थया
[illegible] तनयेनहिनिर्वपेत ५० नात्यर्थं दृश्यते स्मृतिमानवलिंगमेव च दृढीकृताश्च वि
[illegible] ५१ निकल्पेषु च सत्सु स्त्वपमेकेन सादितः अंगीकरोति यं कृतास विधिस्त

स्यनेतरः ५२ भत्यहं याचतेयस्तुवर्णान्वाद्यांस्तुनित्यशः म्लेछांश्च शौंडिकांश्चैव सविप्रोबकउच्यते ५३
यस्तुर्थं येणदुष्टात्मा सुवर्णगोपहारकः संगृहीतसवर्णस्त्रीसविप्रोगणउच्यते ५४ मृतेभर्तरियानारीर
हस्यं कुरुतेपतिं तस्यवैस्त्रावयेद्गर्भंसानारीगणिकास्मृता ५५ अन्यदत्तातुयाकन्यापुनरन्यत्रदीयते
अपितस्यानभोक्तव्यंपुनर्भूसाप्रकीर्तिता ५६ कौमारंपतिमुत्सृज्ययापरंपुरुषंश्रिता पुनःपत्युर्गृहंगच्छे
त्पुनर्भूःसाप्रकीर्तिता ५७ असत्सु देवरेषुस्त्री बांधवैर्याप्रदीयते सवर्णायसपिंडाय सापुनर्भूस्तृती
यका ५८ संप्राप्तेद्वादशेवर्षेयागर्भंनबिभर्तिहि धारितंतुतयारेतोरेतोधाःसाप्रकीर्तिता ५९ याप्र
तुर्थंभिनारेणकामंचरतिनित्यशः तस्याअपिनभोक्तव्यंसाभवेत्कामचारिणी ६० पतिंहत्वातुयाना
रीगृहादन्यत्रगच्छति वरेपुरमतेनित्यंस्वैरिणीसाप्रकीर्तिता ६१
त् वर्ततेब्राह्मणत्वेनद्वितीयास्वैरिणीमता ६२ मृतेभर्तरियायातिक्षुत्पिपासातुरातुया तवाहमितिसं
प्राप्यतृतीयास्वैरिणीचसा ६३ देशकालाद्यपेक्ष्यैवगुरुभिर्याप्रदीयते उत्पन्नसाहसान्यस्मैचतुर्थी
स्वैरिणीचसा ६४ आसांपुत्राश्चयेजातास्तेवर्ज्याहव्यकव्ययोः तथैवपतयस्तासांवर्जनीयाःप्रयत्न
तः श्राद्धंतेष्वनकर्तव्यंप्रतिलोमविधानतः वर्णाश्रमबहिःस्थास्तेसंकीर्णजन्मसंभवाः मातृ
णांचपितृणांचत्रयाणांनैवपिंडदाः उपपतिसुतोपस्तुयश्चैवदधिषूपतिः परपूर्वपतेर्जाताःस
र्वेवर्ज्याःप्रयत्नतः अजापालादिजातांश्चविशेषेणातुवर्जयेत् मृतानुगमनंनास्तिब्राह्मण्याब्र
इतरेषुचसर्वेषुतपःपरमसुच्यते भर्तुश्चितांसमारोहेद्याचनारीपतिव्रता अहन्य

कादगेशात्तेपृथक्पिंडेनियोजयेत्॥ ७०॥ श्रोतेस्मार्तेमंत्रेश्चदंपत्यावेकतांगतौ ॥ एकमृत्युमृ
तौतौनिद्वन्द्वावेकत्रयोद्धृतौ ७१ एकत्वंचत्रयोर्यस्मात्ज्ञातामाद्यावसानकं एकादशादिकंश्रा
द्धमेकमेवस्मृतंबुधैः ७२ आरुह्यतुश्चितिमंगनायायाप्नोतिमृत्युंवहुसत्त्वयुक्ता एकादशा
हेपितृयोर्विधेयंश्राद्धंपृथक्स्वर्गसमपेक्षसद्भिः ७३ एकत्वमिच्छंतिमतिप्रहीनाएकादशाहादिषु
येनृनार्यौः तेस्वर्गमार्गंविनिहत्यकुर्युः स्त्रीसत्ययातान्नरकेधिवासं ७४ समानमृत्युनायस्तुमृ
तोभर्तातुयोपिता तस्याः सपिंडतातेनापिंडमेकंतुनिर्वपेत् ७५ स्त्रीपात्रंपितृपात्रेषुसंचयेदकेम
वाहि श्राद्धंत्रिपुरुषेचीर्णितत्त्वतस्तपितृष्यति ७६ पत्यासहपराभूत्वातेनैवास्याः सपिंडता पि
तामत्यापिचान्यत्रवाक्यमाहपराशरः ७७ अन्यप्रीतोनचान्यस्यतृप्तिःक्वापिदृश्यते एवंधामा
नपुत्रापितस्मान्नैकत्वमाश्रयेत् ७८ एकत्वाश्रयणेधर्मोनार्योलुप्तोभवेद्ध्रुवं तस्याः सुकृतसाम
र्थ्यात्तत्तुः स्वर्गमिहेष्यते ७९ भर्त्रासहमृतायातुनाकलोकसमीहया साधश्राद्धपृथक्पिंडाने-
कत्वंतुबुधैःस्मृतं ८० पतिमृत्युस्त्रियामृत्युनिमित्तमेवजायते निर्निमित्तोनवैमृत्युर्मृत्युनानेक
ताभवेत् ८१ भर्त्रासहमृतानारीभर्तारंयासमुद्धरेत् तस्याः पतिव्रताधर्मः पिंडैकेनहतोभवेत्
८२ वलीयस्त्वेनधर्मस्यतुच्छत्वादागमस्यच धर्मेणलुप्यतेपापमेकत्वेसमतानयोः ८३ नैकत्वं
चतयोस्तस्माद्कर्तव्यंश्राद्धकर्मणि पृथगेवहिकर्तव्यंश्राद्धमेकादशाहिकं ८४ श्राद्धानियानिका
र्याणितान्युक्तानिपृथक्पृथक् कर्तव्यंयैस्तुतेप्युक्ताविशेषंतुनिबोधत ८५ औरस्याद्याः स्मृताः

त्याम्भनिभिह्रांदशैवतु यथाजात्यनुसारेणवर्णानामनुसारतः ८६ श्राद्धप्रदाः क्रमेणस्युः पूर्वाभा
नरःपरः तस्याद्योजायतेपुत्रः सभवेत्तस्यपिंडदः ८७ तस्मात्तस्मादपीहंतेमृताः प्रेतत्वमाग
ताः तस्मादवश्यमेवंहिश्राद्धंकार्यंविजानता ८८ शूद्रस्यदासिजःपुत्रः कामतस्तुसपिंडदः जा
त्याजातः सतामातुः पिंडदः स्यात्सुतोपिच ८९ जनकस्यनकिंचित्स्यादर्थाद्धर्मप्रवर्तनात् वायुभूता
श्चपितरोदत्ताशिकांक्षिणः सदा तस्मात्तेभ्यः सदादेयंस्मृतिधर्मरतैर्जनैः ९० येरक्तमांसमधुपा
यरासर्पिस्तैर्दैशोचकालसहितैश्चसुपात्रदत्तैः प्रीणातिदेवमनुजान्पितृवंशजानान्तेपानृणांचपित
रिपरदाशयंति ९१ मयाश्राद्धविधिः प्रोक्तोवर्णानांपितृतृप्तिकृत् एवंदास्यतियः श्राद्धंसर्वकामा
न्नालिप्स्यते ९२ इतिबृहत्पाराशरीयेधर्मशास्त्रेसुव्रतप्रोक्तसंहितायांश्राद्धाधिकारेपंचमो
ध्यायः ५ अथातः संप्रवक्ष्यामिशुद्धिंपाराशरोदितां सूतकेप्यथवाशौचेयथावत्तांनिबोध
तः १ मारावसूतकंप्राहुः शावमाशौचमुच्यते यावत्कालंचयन्मानंतथातावन्निबोधत २ केषांचि
त्तेनचैस्यातांकेषांचिन्मरणांतिके अपः शौचास्तथाचान्येस्मृताश्चैकाहिकाः परे ३ त्रिपद्दशाद
शह्नास्यादशभिःसहपंचभिः तान्येवत्रिगुणान्याहुर्वदंत्येवंमनीषिणः ४ वक्ष्यमाणांनिबोधध्वमु
क्रममिदंबुधाः शक्तिजो[illegible]
विष्णुध्यानरतानांच सदैवब्रन

संसर्गंवर्जयन्स्यादकिल्विषी ९ वदंतिमुनयःप्राच्याःसंसर्गंदोषकारणं असंसर्गःस्वकर्मस्थो
द्विजोदोषेर्नलिप्यते १० दानोद्वाहेपिसंग्रामे देशविप्लवकादिषु सद्यःशौचंद्विजातीनांसूतकाशौ
चयोरपि ११ दातृणांव्रतिनामेकैकवयःसनृणामपि सद्यःशौचमदोषाणामूचुर्धर्मविदःकलौ
११ सर्वमंत्रपवित्रःस्यादग्निहोत्रीषडंगवित् राजाचश्रोत्रियश्चैव सद्यःशौचाःप्रकीर्तिताः १२ दे
शांतरगतेजातेमृतेवापिसगोत्रिणि सत्यप्येकनिवासेतुसद्यःशौचंविशोधनं १३ सद्यःशौचंविधा
तव्यसर्वांत्यरानजन्मनः वाथवादिषुविज्ञेयमन्यदूर्ध्वंविधीयते १४ नाशौचसूतकेस्यात्तांनृपतौ
गोकुदाचन यज्ञकर्मप्रवृत्तस्यऋत्विजोदीक्षितस्यच १५ पृथक्पिंडेमृतेबालेनिर्देशेन्यत्रचश्रुते
जातेनापिविशुद्धिःस्यात्सद्यःशौचादसंशयं १६ सवेदस्याग्निरेकाहाद्ब्राह्मणःशुद्धिमाप्नुयात् त
थैकाहोनृपेसंस्थेनयेवब्रह्मचारिणि १७ दुर्भिक्षेराष्ट्रभंगेचविपत्कालउपस्थिते उपसर्गमृते-
चापिसद्यःशौचंविधीयते १८ गोद्विजार्थेविपन्नानामाहवेषुगतासुषां तेषांगोभिःसमाज्ञेयाः
सद्यःशौचाःप्रकीर्तिताः १९ विप्रेसंस्थेव्रतादर्वाक्श्रोत्रियेचद्विजेमृते अनूचानेगुरौचैव आचा
र्येचापिसंस्थिते २० स्त्रीणामसंस्कृतानांचश्रोत्रियेचनृपेमृते त्रिरात्रमेवशौचंस्यात्तथैवोद
कदायिनां २१ विद्वाननग्निकोविप्रस्त्रिरात्राच्छुद्धिमाप्नुयात् मनीषिणोपरेप्राहुरसपिंडेत्र्यहंत्र्य
हं २२ प्रेतीभूतंचयःशूद्रंब्राह्मणोज्ञानदुर्बलः अनुगच्छेन्नीयमानंत्रिरात्रमशुचिर्भवेत् २३ षट्
रात्रंनपरान्नंचशवस्पृश्याविशुद्धिकृत् अहश्चैवविशुद्ध्यर्थंधर्मशास्त्रविदोविदुः २४ अनाथंब्राह्म

गंभ्रंतंयत्रहंतिद्विजातयः पदेपदेयज्ञफलमनुपूर्वेलभंतिते २५ अस्थिचित्वंनतेषांतु पापंवाशुभकारि
णां जलावगाहनात्तेषांसद्यःशुद्धिःप्रकीर्तिता २६ असगोत्रमसंबंधंप्रेतभूतंतथाद्विजं उद्धृत्यद्वा
द्विजाःसर्वेस्नानात्तेशुचयःस्मृताः २७ एकरात्रंवदंत्येकेसद्यःस्नानमथापरे गोगृहादिमृतानांचमु
नयःशुद्धिकारणं २८ हतःशूरोपिपद्येतशत्रुभिर्यत्रकुत्रचित् समुक्तोयतिवत्सद्यः
सि २९ संन्यासीसंस्थितोयोगीसन्मुखोयोरणेहतः सूर्यमंडलभेत्तारावितिप्राहुर्मनीषिणः ३० परा
ङ्मुखंहतेसैन्येयांसुद्धार्यानिवर्तते तत्तदानींघृतुल्यानिस्युरित्याहपराशरः ३१ वदनेप्रविशेद्येषां
लोहितंशिरसःपतन् सोमपानेनतत्तुल्यांविंदंतारुधिरस्यवै ३२ संन्यासेनमृतायेस्युर्येसंग्रामे न
नुत्यजः शुद्धिभाजोनरास्तेस्युरितिवेदोपिकीर्तयेत् ३३ सद्यः शौचंविधातव्यंशुद्धिरेवंविधाय-
नं तेनान्यत्रमृतालोकात्साद्याब्रह्मवपुर्गताः ३४ संध्याचारविहीनानांसूतकेब्राह्मणस्यवा अशौ
चंद्वादशाहंस्यादितिपाराशरोब्रवीत् ३५ राज्ञांचद्वादशाहंतुपक्षोवैश्यस्यपावनः वृषलस्यतथा
मासःस्वल्पादपिपथमंतः ३६ क्षपाचपक्षिणीसार्द्धःमातुलादिषुकीर्तिता
पोमारसमिताः ३७ स्यावंगमंस्यनिष्ठासोमासादर्वाक्चतुर्थकात्
सूतके ३८ ऋणाव्यसनिरोगार्तपराधीनकदर्यकाः तृष्णावंतोनिराचाराः पितृमातृविवर्जिताः
स्त्रीजिताश्चानपत्याश्चदेवब्राह्मणवर्जिताः परद्रव्यग्रहस्तास्ताःसदासूतकिनःस्मृताः
केचन्तोगोनेयाअन्यदापद्यतेयदि पूर्वेणैवतुसुध्येतजातेजातेमृतेमृते एकपिंडास्तदापादाः

पृथक्कृतानिकेतना: जनान्यपमृतेवापितेपांचेसूतकंभवेत् ४२ मूलवन्हिप्रपातेचदेशांतरमृतेषुच
यतेनगंन्यासेसद्यः शौचंविधीयते ४३ अजातदंतायेबालायेचगर्भाद्विनिर्गताः नतेषाम-
ग्निसंस्कारोनाशौचंनोदकक्रिया: ४४ विवाहोत्सवयज्ञेषु अंतरामृतसूतके पूर्वसंकल्पितानर्था
नांत्यागानत्वर्थान्यासु: ४५ शिल्पिनः कारुकाश्चैववदासीदासास्तथैवच इत्यादीनांनतेस्यातामं
नपरंदानादिषु: ४६ पितापुत्रेणजातेनदद्यात्स्नात्वायथाविधि तत्राप्यनंतकंदानंकृतंव्येषुच
जन्मनि ४७ वर्णानांद्विजातीनांनकुर्यात्संकरंयदि दशाहाच्छुध्यतेमाताअवगाह्यपिताशुचिः
४८ गोब्राह्मणादीनिक्रोधात्कालहाद्वायदिवागमान् उद्बध्यम्रियतेयस्तुनतस्याग्निःप्रदीयते ४९
नस्नानात्नोदकंदद्यात्नापिकुर्याद्शौचकं सर्पेणान्नृगणावापिजलेनवन्हिनातथा ५० नस्नाना
दीनिनस्नानदानानिन: अथा नेदानादग्निनेवदद्यान्मृतस्यच ५१ किंतुतान्निरवने
दूरेकुर्यात्नोदकक्रिया: षण्मासेनुगतेकार्यासुनि:थाहपराशरः ५२ सर्पादिघातमृत्यूनां
गन्दिदाहादिकाः क्रिया: शास्त्रदृष्टंद्विजैःकार्यंमास्थिसंचयनादिकं ५३ तत्कुलात्यक्तदिवसेषु
द्विपदेविधानः ५३ अन्यायमृतानिप्राणांचवादारा भवंतिहि अग्निदाश्चैवयतेपातयोदकादि
दायिनः ५४ उद्बंधनेमृतस्यापियश्छिंद्यात्पाशरज्जुकं सर्वेतेपापसंयुक्ताःप्रायश्चित्तस्यभाजनाः
५५ गजतक्रमेनिवृत्तिकृत्स्वादास्थायकालेनमनुक्रमेण पराशरस्यानुजनिः सूतायवाच्या
सातानिष्कालनांद्विजेसा: ५६ सूतकाशौचयोरुक्तासुद्धिर्यथानुपूर्वशः सर्वपापविशुद्ध्यर्थंप्रा

यश्चित्तमथोच्यते ५७ मनुर्याज्ञवल्क्यस्तु वसिष्ठः प्राह निष्कृतिः साकृतादिस वर्णानां सति धर्मे
चतुष्पदे ५८ मानसा वाचिका दोषास्तथा ये कायकारिताः धर्माधीना नृणां सर्वे जायंते ते ष्यनिछ
तां ५९ ते पसुपरता क्षाणा अत्यहं शुभमिच्छतां शक्तिजो निष्कृतिं प्राह युगधर्मानुसारतः ६० विष्कृ
तव्यवहाराणां पापो निष्कृतिकृद्द्विजः कतिविप्रैः कथंरूपैरितिवाच्या भवेदिसा ६१ तद्रूपंचप्रवक्ष्या
मि सा यावद्भिर्द्विजैर्भवेत् यथाविधाश्च विप्रास्तु रिति विद्भिः प्रकीर्त्यते ६२ पर्षद्दशावरा प्रोक्ता ब्राह्म
णैर्वेदपारगैः सायद्रूपा स धर्मः स्यादिति यम्भूरित्यकल्पयत् ६३ वेदशास्त्रविदो विप्रा यं ब्रूयुः सप्त पंच
वा त्रयो वापि स धर्मः स्यादेको वाध्यात्मवित्तमः ६४ संयमं नियमं वापि उपवासादिकं च यत् ताद्
रा परिपूर्णा स्यान्निष्कृतिर्व्यवहारिका ६५ नलक्षेणापि मूर्खाणां नचैवाधर्मवेदिनां विदुषां नापि
लुब्धानां नचापि पक्षपातिनां ६६ श्रुताध्ययनसंपन्नः सत्यवादी जितेंद्रियः सदा धर्मरतः शांतः ए
कः पर्षत्वमर्हति ६७ नसा वृद्धैर्न तरुणैर्न सुरूपैर्धनान्वितैः त्रिभिरेकेन पर्षत्स्याद्द्वाद्विद्वद्भिर्विदुषापि
वा ६८ वयसा लघवो पि स्युर्वृद्धा धर्मविदो द्विजाः शिशवोपि हि मध्यस्थाः सर्वत्र समदर्शनः ६९
नसा वृद्धैर्भवेद्विप्रैर्वृद्धास्तु ब्रह्मवादिनः यत्र सत्यं स धर्मः स्याद्यच्छलं तन्न गृह्यते ७० नसा सभा
ः वृद्धा न ते येन वदंति धर्मं नासौ धर्मो यत्र नो सत्यमस्ति नो तत्सत्यं यच्छलेनानु
विद्धं ७१ निष्कृते व्यवहारे च प्रनस्या शंसनेतया धर्मं वा यदि वाधर्मं परिषद्यावहत्तद्भवेत् ७२ प्र
विश्य पर्षदं ते वै सभानामग्रतः स्थिताः यथाकालं प्रकुर्युस्ते प्रायश्चित्तं तदीरितं ७३

चतेदेवावदंतेत्रद्विजातयः सर्वेकुर्वंतिनियतंगतपापंनसंशयः ७४ प्रसादोद्विविधोज्ञेयोदैत्यश्चा
सुरएवच क्रीडयापिचतत्रैवदेवास्तथैवतेद्विजाः ७५ व्यवहारेगोसभेस्तुप्रब्रूयाद्वापितेरतः य
थाकृतंचयसापंतथैववाविनिवेदयेत् ७६ यस्तेपामन्यथाब्रूयात्सपापीयान्नसंशयः सत्यमसत्यमे
वात्रविपर्यस्तंचवेदितः ७७ सएवानृतवादीस्यादनंतेनरकेव्रजेत् ज्योतिषंव्यवहारंचशायाश्चि
त्तंचिकित्सितं ७८ अजानन्योनरोब्रूतिसाहसंकिमतःपरं व्यवहारस्मृतेःप्रोक्तोमन्वाद्यैर्धर्मवा
दिभिः ७९ प्रजाभिर्नतुसर्वाभिर्मान्यश्चैवतुमानवैः तच्छोधकप्रमाणानिलिखितादीनितोवि
ना जलादीनिचदिव्यानिसाख्योक्तशपथानिच ८० अन्येजनपदाचाराअप्युधर्मस्तथापरः प
रिपद्ब्राह्मणेसंध्यानिर्णेतव्यायथाविधि ८१ नान्यजात्यनुसारेणदेशकालादिधर्मतः कर्तव्यंसत्त
मैःसर्वैःमाननीयोविवादिभिः ८२ गोब्राह्मणहतादीनांतथादंशादिकारिणां नसकृच्छ्रेणशुद्धिः
स्यादितिपराशरोब्रवीत् ८३ भोजयेद्ब्राह्मणान्यत्नात्सवृषागोश्चदक्षिणा जायंतेपापनिर्मुक्ताः
शक्तिसूनोर्यथावचः ८४ अनाशकान्निवृत्तायेब्रह्मचर्यात्तथाद्विजाः विडालिकास्तेविज्ञेयाःस
र्वधर्मविवर्जिताः ८५ सर्वेप्रवेशितायेयेचवैडालिकैःसमाः तेषांसर्वाण्यपत्यानिपुल्कसैःसह
घातयेत् ८६ स्त्रीणांचबालवृद्धानांक्षपिणांकुशरीरिणां उपवासाद्यशक्तानांकर्तव्योनुग्रहस्मृतेः
८७ ज्ञात्वादेशंचकालंचवयःसामर्थ्यमेवच कर्तव्योनुग्रहःसद्भिर्मुनिभिःपरिकीर्तितः ८८ लो
भान्मोहान्भयान्मैत्र्याद्यदिकुर्युरनुग्रहं तेमूढानरकंयांतिशनधाग्रामपातकाः ८९ ब्रह्मभस्व

सुरापश्चस्तेयीगुर्वंगनागमः एतेषांनिष्कृतिंब्रूयादेतत्संसर्गिणामपि १० द्वादशाब्दानिविच
रेद्ब्रह्मस्तत्कपालभृत् सर्वत्रख्यापयन्कर्मभिक्षांविप्रेषुसंचरन् ११ हत्वासेतुंसमुद्रस्यस्ना
त्वावेलवणांभसि ब्राह्मणेषुचरेद्भिक्षांस्वकर्मख्यापयन्शुचिः १२ मुंडःसन्सशिखावर्जःसकोपि
नोनिराश्रयः चीरचीवरवासावैत्रिःस्नायीसन्शुचिव्रती १३ वीताक्षश्चचरेच्छांतः छत्रोपान
द्विवर्जितः ब्रह्मघ्नोस्मीत्यहंवाचमितिसर्वत्रवैवदेत् १४ गवांचविंशतिंदद्याद्दक्षिणांवृषसंयुतां
ब्राह्मणेभ्योनिवेद्यैताः शुचिरास्थायभूपतेः १५ परोक्षंप्रत्यवसितोप्रायश्चित्तमिदंस्मृतं ब्राह्म
णानांप्रसादेनतीर्थंयुगमनेनच १६ अवभृथेऽश्वमेधस्यस्नात्वाशुद्धिमवाप्नुयात् आख्यायन्
पतेर्वापितेनसंशोधितःशुचिः १७ महापापानिसर्वाणिकथयित्वामहीपतेः निष्कृतिंनाद्रि
यादन्यथातेपितत्समाः १८ रोगार्तांगांगुरुंवापिमार्गेखेदसमन्विते हत्वाकृत्वानिरातंकांब्रह्म
हाशुद्धिमाप्नुयात् १९ असंख्यातंधनंदत्वाविप्रेभ्योवाविशुद्ध्यति अरण्येनिर्जलेजप्त्वाशुद्ध्येद्विवे
दसंहितां १०० सुरापस्याथवक्ष्यामिनिष्कृतिंश्रोतुमर्हति सुरापोनसुरांतप्तांपयोवाजलमेववा १
तप्तंगोमूत्रमाज्यंवामृतःपीत्वाविशुद्ध्यति जटीवाबालवासावाब्रह्महत्याव्रतंचरेत् २
पिबेन्मद्यंद्विजातिर्वाकदाचन पुनःसंस्कारकरणाच्छुध्येदाहपराशरः ३ सूर्यंकृत्वासुवर्णस्यशु
द्ध्येसर्वेद्विजातयः समभ्यंसुशलंराज्ञेख्यापयन्स्तेयकर्मतत् ४ आत्तिंचाभयतस्तीस्यांस्मायसंदं
डमेववा स्यादिंलकुंडंवापिहन्यादेकेनतंनृप ५ जीवन्नपिमवेच्छुद्धोमुक्तोवानेनपावन: न

श्वेतेनसंयुक्तोदिनिपाराशरोब्रवीत् ६ अथः स्त्रीप्रकृतिंकृत्वावन्हिवर्णांचतांधमेत् शुवंगना
गमीतस्यालोहमय्यांतुशाययेत् ७ वृषणौपुनरुत्कृत्यनेकृत्यांसुत्सृजेत्ततु समृतःशुद्धिमा
प्नोतिनान्यानस्यतुनिष्कृतिः ८ संवत्सरंचरेत्कृच्छ्रंप्राजापत्यमथापिवा चांद्रायणंचरेद्वापित्री
न्मासान्नियतेंद्रियः ९ व्रतेषुक्रियमाणेषुविपत्तिःस्यात्कथंचन समृतोपिभवेच्छुद्धइतिधर्म
विनिर्णयः १० अनिर्दिष्टस्यपापस्यतथोपपातकस्यच तच्छुध्यैपावनंकुर्याच्चांद्रव्रतसमाहितः
११ निष्प्रमाणंपयोन्यत्वापराकंवाचरेद्व्रतं अनिर्दिष्टस्यपापस्यशुद्धिरेषाप्रकीर्तिता १२ ब्राह्म
णः क्षत्रियंहत्वागवांदद्यात्सहस्रकं वृषभेणैकेनसंयुक्तंपापात्स्मात्प्रमुच्यते १३ वर्षाणित्रीणि
वापुष्येब्रह्मघ्नस्यव्रतंचरेत् चांद्रायणानिवात्रीणिकृच्छ्राणित्रीणिवाचरेत् १४ वैश्यंहत्वाद्विजा
श्चैतदाब्दंकृच्छ्रव्रतंचरेत् शतमेकंगवांदद्यात्चरेच्चांद्रायणंनव १५ कृच्छ्राणित्रीणिवाकुर्याच्च
नाद्दिदुगामशो यद्वसूरमदुष्टस्त्रीनातुवर्णाद्विजातयः १६ शूद्रहत्याव्रतंतेतुचरंतःशुद्धिमाप्नुयुः
शूद्रांचआनुलोम्येननिहत्याव्यभिचारिणीं मुनयःशुद्धिमिच्छंतिचंद्रव्रतेनकेचन १७ व्यभि
चारात्रतांहत्वापिताब्राह्मणादयः हंतिधेनुंवत्सभविकसाद्युविशुद्ध्येसाध्वीनांतुनरोह
त्वागवांनिरवाद्सहस्रकं शास्त्रीनांतुनरोहत्वानिरस्थीनांसहस्रकं चीर्णेनशुद्धिमाप्नोतियोषाह
त्याव्रतंचरेत् १९ अथगोघस्यवक्ष्यामिनिष्कृतिंश्रोतुमर्हथ यथायथाविपत्तिःस्याद्व्रतंतथोत
च्यते २० गोपातीपंचगव्याशीगोष्ठशायीनिगोनुगः मासमेकंव्रतंचित्वागोप्रदानेनशुद्ध्यति२१

चौरव्याघ्रादिकेभ्यश्च सर्वथा गोः समुद्धरेत् गर्तभ्रतापपंकाच्च तथान्यत्रोपकारतः २२
त्राणात्स्वात्मप्रभूणादिपूर्वकात् दद्याद्गां वृषभं चैकं ततः शुध्येत्स किल्बिषात् २३ मुनयः केचिदि
च्छंति विचित्रासु विपत्तिषु यथासंभवतस्तासु निष्कृतिश्च पृथक्पृथक् २४
शिरःशिश्नघातनं योक्त्रणं तारणं रोधं बंधनं विद्युदग्नयः २५ गृहकुड्यप्रपातश्च वन्यव्याघ्रादि भक्ष
णं क्षुत्तृड्रोगचिकित्सासु तथाति दोहवाहने २६ मृत्युस्थानानि चैतानि गवामति प्रधावनं प्राय
श्चित्तं पृथगेतेषु प्रायश्चित्तं पराशरः २७ उपेक्षणे च पंकादौ तथा च विषभक्षणे वक्ष्यमाणक्रमेणेत
च्छृणुध्वं द्विजसत्तमाः २८ शस्त्रेण त्रीणि कृच्छ्राणि तदर्धं वा समाचरेत् अश्मना द्वे चरेत्कृच्छ्रे मृ
त्पिंडे वापि कृच्छ्रकं २९ यष्ट्यां तु द्वे चरेत्कृच्छ्रे सार्धं तत्तु व्यस्तं तु तच्चरेत् योक्त्रेण पादमेकं तु तारणे पा
दमेव तु ३० रोधने कृच्छ्रपादे द्वे कृच्छ्रमेकं तु बंधने कूपपाते चरेत्कृच्छ्रं अर्द्धं वाप्यं समाचरेत् ३१ गो
शकृत्पिंडघातं च प्राजापत्यं चरेद्द्विजः क्षुत्तृड्रोगचिकित्सासु कृतमुपेक्षणे चरेत् ३२ पतितां प
ंकलग्नां गां सबलोऽप्यस्य यो नरः स्वस्य वान्यस्य वोपेक्षा सार्धं कृच्छ्रं चरेच्छुचिः ३३ एका चेद्बहुभि
र्दैवाद्ताडिता चेन्म्रियेत गौः पादं पादं चरेयुस्ते प्राह पाराशरो मुनिः ३४ सुबद्धा ये वा कुत्सा गां प
श्यंतो नोपकुर्वते घातनोपेक्षणं प्रोक्तं चरेयुस्ते व्रतं नराः ३५ या गतां दौ विपद्येत त्वेडितासां प्र
धवा पादं त्वेडितयोरुक्तं तत्कृतां व्रतमाचरेत् ३६ प्रबद्धा रज्जुदोषेण गौर्विपद्येत यस्य सः
पादं चरेत् कुर्यात् किंचिद्दद्याच्च दक्षिणां [illegible] यो गामपालयन्तुल्याद्रक्षयं वा ह्यचेहर्षं च ...

तद्दोषात्तदा कृच्छ्रार्धमाचरेत् ३८ ग्रासंयोक्तुधार्तस्य तृषार्तस्य नवाजलं स्वीकृतस्य नचेद्यात्स
तस्माद्व्रतं चरेत् ३९ एकपादे तु लोमानि द्वाभ्यां श्मश्रुनिकृंतयेत् पादत्रये शिखावर्जं सशिखं तु नि
पातने ४० सशिखं वपनं कृत्वा त्रिसंध्यमवगाहनं गवां मध्ये वसेद्रात्रौ दिवा गाः समनुव्रजेत्
४१ तिष्ठंतीभिश्च तिष्ठेत व्रजंतीभिः सह व्रजेत् पिबंतीभिः पिबेत्तोयं शयंतीभिश्च संविशेत् ४२
शृंगकर्णादिसंयुक्तं चर्मोत्कृत्य तदा व्रतः विशोकस्तु चरेद्भिक्षां स्वकर्म ख्यापयन्व्रती ४३ गोघ्न
स्य देहि मे भिक्षामिति वाचमुदीरयेत् मासमेवं व्रती चीर्त्वा गोप्रदानाद्धि शुध्यति ४४ यान्त्रवद्धा चि
कित्सार्थं विशल्यकरणाय च औषधादिप्रदानाय विपत्तौ नास्ति पातकं ४५ विद्युत्पाताग्निदाघाभ्यां
कुड्यस्य पतनादिभिः गोभिर्विपत्तिमापन्नैस्तत्र दोषो न विद्यते ४६ पालस्य पश्यतोऽरण्ये गोस्तु व्या
घ्रादिभिर्हता अकुर्वतः प्रतीकारं कृच्छ्रार्धं तस्य पावनं ४७ एवं त्वन्येषु पालेषु तथान्यारण्यगा
मिषु पाले संयोपयत्स्वेवं हतात्तत्र न दोषभाक् ४८ गर्भिणीगर्भशल्यात्तु तद्गर्भस्तु विशल्यतः यत्न
तो गोर्विपद्येत तत्र दोषो न विद्यते ४९ गर्भस्य पातने पादो द्वौ पादौ गात्रसंभवे पादोनव्रतमाचरे
द्धत्वा गर्भमचेतनं ५० अंगप्रत्यंगसंभूते तद्गर्भे चेतनान्विते द्विगुणं गोव्रतं कुर्यादेषा गोघ्नस्य नि
ष्कृतिः ५१ वस्त्राद्युत्त्रासने गोश्च गलदामकदोषतः पादयोर्बंधनेच्चैव पादोनव्रतमाचरेत् ५२
घंटाभरणदोषेण गौश्चेद्बंधनमाप्नुयात् चरेदर्धव्रतं चैव भूषणार्थं कृतं यतः ५३ यः स्नाता पा
पसंभीतो विप्राराधनतत्परः तद्दत्तानि कृतिकुर्याद्दत्तेनाः शुभसंस्तुते ५४ अन्यत्प्राणिवधस्या

चौरव्याघ्रादिकेभ्यश्च सर्वप्राणैः समुद्धरेत् गर्तप्रतापपंकाच्च तथान्यत्रोपकारतः २२ भोजयेद्ब्रा
ह्मणान्सम्यक् तुष्यधूपादिपूर्वकान् दद्याद्गां वृषभं चैकं ततः शुध्येत्स किल्बिषात् २३ मुनयः केचिदि
च्छंति विचित्रासु विपत्तिषु यथासंभवतस्तासु निष्कृतिश्च पृथक्पृथक् २४ शस्त्रवस्त्राश्मभूमिसिंडय
ष्टिसुष्टिप्रघातनं योक्त्रणं तारणं रोधं बंधनं विद्युदग्नयः २५ गृहकुड्यप्रपातश्च वन्यव्याघ्रादिभक्ष
णं क्षुत्तृड्रोगाचिकित्सासु तथातिदोहवाहने २६ मृत्युस्थानानि चैतानि गवां भातिप्रधावनं प्राज्ञ
वीत्पृथगेतेषु प्रायश्चित्तं पराशरः २७ उपेक्षणे च पंकादौ तथोपविषभक्षणे वक्ष्यमाणक्रमेणेत
मा: २८ शस्त्रेण त्रीणि कृच्छ्राणि तदर्धं वा समाचरेत् अश्मना द्वे चरेत्कृच्छ्रे मृ
कं २९ यष्ट्या तु द्वे चरेत्कृच्छ्रे सार्धे तु सुष्ट्या तु तच्चरेत् योक्त्रणे पादमेकं तु तारणे पा
पादे द्वे कृच्छ्रमेकं तु बंधने कूपपाते चरेत्कृच्छ्रं अर्द्धं वाप्यां समाचरेत् ३१ गो
रे द्विजः क्षुत्तृड्रोगाचिकित्सासु कृतसुप्रेक्षणे चरेत् ३३ पतितां प
रः स्वस्य वान्यस्य वा सेव्यासार्धकृच्छ्रं चरेत्सुधीः ३२ एका चेद्बहुभि
तगोः पादं पादं चरेयुस्ते प्राह पाराशरो मुनिः ३४ सुबद्धायैव गुल्मागोप
क्षणं प्रोक्तं चरेयुस्ते व्रतं नराः ३५ यागार्ता दोविपद्येत द्वे डितासांप्रप
तत्कृतां व्रतमा प्रबद्धा रज्जुदोषेण गौर्विपद्येत यस्य सः प्रत
दक्षिणा

तथापरं भुक्त्वा विप्रस्तदन्नंस्याच्छुध्यश्चंद्रव्रतेनतु ७२ कामतस्तु द्विजःकुर्याद् कृच्छ्रीगम
नंयदि चंद्रव्रतद्वयंशुध्यैप्राहपाराशरोमुनिः ७३ दुग्धंसलवणंसक्तून्सदुग्धान्निशिसामि
षान् दंतछिन्नान्सकृद् तान्पृथक्पीतजलानपि ७४ योद्यादुच्छिष्टमाज्यंतुपीतशेषंजलंपि
बेत् एकैकशोविशुध्यर्थंविप्रश्चांद्रायणंचरेत् ७५ वासांसिधावतोयस्यपतंतिजलबिंदवः त
द्पुण्यंजलस्थानंरजकस्थशिलांतिकं ७६ तत्रपीत्वाजलंविप्रःश्रांतस्तृट्परिपीडितः तदेव
सोपिशुध्यर्थंकुर्याच्चांद्रायणव्रतं ७७ शैलूषींरजकींचैवनटींचवेणुवादिनीं गत्वाचांद्रायणं
कुर्यात्तथाचर्मोपजीविनीं ७८ गांनृपंचैववैश्यंचशूद्रंवाप्यनुलोमजं क्षत्रियादिस्त्रियंकृत्वा-
विप्रश्चांद्रायणंचरेत् ७९ ब्राह्मणान्नमदन्शूद्रः शूद्रान्नंब्राह्मणोप्यदन् द्वावप्येतावभोज्यान्नौ
चरेतांतौशशिव्रतं ८० विप्रेणामंत्रितोविप्रः शूद्राहूतश्चयोश्नुते आमंत्रपितृभोक्तारौशुध्ये-
तामैंदवेनतौ ८१ समानर्षिश्चयोगच्छेन्मातासहसगोत्रजां मातुलस्यसुतांचापिविप्रश्चांद्राय
णंचरेत् ८२ पीतशेषंजलंपीत्वाभुक्त्वोच्छिष्टमथाज्यकं अत्वामूत्रपुरीषंतुविप्रश्चांद्रायणंचरे
त् ८३ सूनाहस्तात्स्वगोमांसमत्वामद्यमकामतः पीत्वाचंद्रव्रतंकुर्यात्पावनंशुद्धिदंपरं ८४ सा
ग्निःसन्पंचयज्ञांन्सोनकुर्वीतद्विजाधमः परपाकरतोनित्यमात्मपाकविवर्जकः ८५ अदाता
चसदालुब्धःश्वपचःपरिकीर्तितः योद्विजोस्यान्नमश्नातिसकुर्यादैंदवव्रतं ८६ गणिकागण
योरन्नंयदन्नंबहुयाचकं सीमंतोन्नयनेभुक्त्वाद्विजश्चांद्रायणंचरेत् ८७ अजानन्यःसमश्नी

यान्युग्रजन्मनियोद्विजः सोभक्ष्यसमसम्भ्यानि द्विजश्चांद्रायणंचरेत् ॥८८ महापातकिनामन्नं
योयादज्ञानतोद्विजः अज्ञानात्तप्तकृच्छ्रंतुज्ञानाच्चांद्रायणंचरेत् ८९ प्रपातविषवन्ह्यंबुप्रव्र
ज्येहनवासिकान् च्युतोहतश्चहंनाचप्रत्यवासनिकाःस्मृताः ९० केचिदेनद्विशुध्यर्थंभिच्छंति
व्रतमेवदं दक्षिणांसदृशंगांचदद्युश्चद्विजभोजनं ९१ गृहद्वारेतिथौप्रासेतस्मादत्वासमश्नुते
अभोज्यमशनंतच्चभुक्त्वाचांद्रायणंचरेत् ९२ सव्यहस्तस्थितेदर्भेयोद्विजःसमुपस्पृशेत् अ
सृश्यानेनतुल्यंचपीत्वाचांद्रायणंचरेत् ९३ भुक्त्वाशय्यागतःपीत्वाविप्रश्चांद्रायणंचरेत् अभ
क्ष्येणसमंतद्वैप्रायश्चित्तंसमंभवेत् ९४ आसनारूढपादस्तुविप्रस्यार्धमधःकृतः धरासुरवेनयो
भुक्ते द्विजश्चांद्रायणाच्छुचिः ९५ उद्धृत्यवामहस्तेनकिंचित्पिबतियोद्विजः सुरापानेनतत्तुल्यं
पीत्वाचांद्रायणंचरेत् ९६ स्पृष्टेनयेनसस्नायाद्यदितन्दृ तमश्नुते चरेच्चांद्रायणंशुध्यैत्रीणिकृ
च्छ्राणिवाद्विजः ९७ चांद्रायणंनवश्याद्वेपराकोमासिकेमतः न्यूनाब्देपादकृच्छ्रंस्यादेकाहःपुन
राब्दिके ९८ स्नानमन्त्येषुकुर्वीतप्राणायामंजपंतथा यःस्वैरिणीनांचपुनर्भुवांचयःकामचार
द्विजयोषितांच क्रीतोधृतांपाकमनापदद्याद्विप्रःसचंद्रव्रतशुद्धिकृत्स्यात् ९९० वेश्मान्यज्ञात
चंडालोद्विजातेयदितिष्ठति व्रह्मकूर्चंचरेन्मासंत्रिस्नायीनियतेंद्रियः
न्यस्थाणिन्वासनानिच वह्निःकृत्वादहेद्द्रहंसंशुद्धोभोजयेद्विजान् गोविंशति
दद्याच्चदक्षिणां द्रुमंत्रनिकर्षंमुः कोपञ्चांद्रायणत्रयं अस्यपापस्यशुध्यर्थंचरेत्सांतपन

... महापातकशुध्यर्थसवानस्कृतयानरः नृपग्राम
गविदितैःकुर्वाणैःशुद्धिराप्यते ५ सुरामूत्रपुरीषाणांलीढालेक्ष्मकामतः पुनःसंस्कारकरणा
च्छुध्यंतीह पराशरः ६ अभक्ष्यभक्षणाद्विप्रस्तथैवापेयपानकृत् व्रतमन्यत्सकुर्वीतवदंत्यन्येद्वि
जोत्तमाः ७ कुशाग्रजाम्बस्य पालाशबिल्वोदुंबरवारिणा पीतेनजायतेशुद्धः षड्रात्रेणानसंश
यः ८ द्रोणपाशुशीरकुशाः स्वसृष्टाकुशवारिच पीलारण्यप्रपातोयं पंचगव्यंपिबन्शुचिः ९
भांडस्थितमभोज्यानां पयोदधिघृतंपिबेत् द्विजातेरुपवासस्याच्छूद्रोदानेनशुध्यति १० तत्तो
पयीतजीर्णांगस्तप्तकृच्छ्रंचरेद्द्विजः वांतोतेतज्जलेसद्यःप्राजापत्यंसमाचरेत् ११ रजकाद्यंबु
पानेनप्राजापत्यंसुधैःस्मृतं चांतेजलेनदर्धंतुशूद्रःस्यात्सादकृच्छ्रकृत् १२ चांडालकूपपानेनमह
दंनःप्रजायते गोमूत्रयावकाहारःशुध्येतदिवसैस्त्रिभिः १३ घृतंदधितथादुग्धंवसन्तोष्ठेनशुद्धि
मान् आभीरस्यगृहेभुक्त्वा कृत्वा वा शूद्रभोजनं १४ द्रुपदांवाद्विजोजप्त्वा मानस्तोक्यमथापिवा
शुध्यतिनीशिनः पञ्चादितिप्राहपराशरः १५ सूतकान्नंद्विजोभुक्त्वात्रिरात्रोपोषणाच्छुचिः तोय
पानंलसोंकुर्यात्पंचगव्यनिषेवणं १६ द्रोणाधिकंतदर्धंवाप्रस्थंप्रस्थार्द्धमेववा घृतंसुच्छिष्टसं
सृष्टंग्रासणाच्छुचितामियात् १७ पेयरूपंस्मृतंपक्वं अन्नंकाकाद्युपाहृतं तद्ग्रासस्थानसंत्या-
गात्तद्गात्ररत्नान् १८ केचिद्वदंतिशुद्धिस्तत्स्याग्निनावन्हुडनं केचित्तृणयुक्तेनवारिणा
प्रोक्षणंविदुः १९ केशकीटकसंदुष्टमन्नंमक्षिकयायुतं ...

उदक्याब्राह्मणीस्पृष्टाक्षत्रियापिशूद्रक्यया अर्धकृच्छ्रंचरेत्पूर्वातदर्धमपराचरेत् २१ प्राजाप
...शूद्रापाद मात्रं चरेत् शूद्रास्पृष्टाचरेत्कृच्छ्रं शूद्रीदानेनसुध्यति २२ ब्राह्मण्या
...शूद्रा उदक्योदक्ययाचने चरेतांपादकृच्छ्रं द्वे कृतेस्नानेविशुध्यति २३ द्वितीयापरयोः
...ब्राह्मणीगताचरेत् अपराक्षत्रियायाश्च वक्तव्यमेवमन्ययोः २४ रजस्वलातुसंस्पृष्टा
...स्नानं यावन्निराहारा पंचगव्येनसुध्यति २५ उदक्याब्राह्मणीस्पृष्ट्वासेद
...गोमूत्रयावकाहारा षड्रात्रेणविशुध्यति २६ उच्छिष्टोब्राह्मणःस्पृष्ट्वाद्विजाति
...प्राजापत्येनसंशुध्येत्त्रीणिकृच्छ्रेणवापुनः २७ वदंतिकवयःकेचिदेतद्दोषा
...पंचगव्यस्यभक्षणं २८ उच्छिष्टोब्राह्मणःस्पृष्टोब्राह्मणोदक्ययाचरेत् गा
...गायत्रींजपेत्स्नानंत्रिकालकृत् २९ क्षत्रियादिभिरुच्छिष्टैःसंस्पृष्टोव्रतमाचरेत् अ
...स्मृतं ३० रजकादिकसंस्पर्शेउदक्यायाश्चयोषितः प्राजापत्यंच
...३१ उदक्यांब्राह्मणींगत्वाक्षत्रियोवैश्यएववा त्रिरात्रोपोषितःशास्त्र
...३२ क्षत्रियाश्ववधेर्याश्चज्ञानत्वात्वासकामतः चरेत्सांतपनंविप्रस्तपो
...३३ गत्वाक्षत्रियांगत्वाश्चस्तुशूद्रीणांतथा प्राजापत्यंचरेतांतोऽइतिम
...३४ उच्छिष्टब्राह्मणीस्पृष्टस्तुनानाद्रूपलेनवा अशुद्धामाभवेत्तानया
...३५ ...

शूद्रिणींब्राह्मणोगत्वामासंमासार्धमेववा गोमूत्रयावकाहारोमासार्धेनविशुध्यति ३६ मृता-
ष्यस्वजनींगत्वाप्राजापत्यंसमाचरेत् वैश्यपत्नींसमोगत्वाचरन्सांतपनंशुचिः ३७ शूद्रींतुसृषि
योगत्वागोमूत्रयावकाशनः दशभिर्दिवसैःशुध्येद्वैश्योवाप्येवमेवहि ३८ उत्तमागमनेनार्थः
सर्वेतेस्युःकृताग्निना महापथंचसंप्राप्यास्वरयानेनयोषितः ३९ चंडालमेदभिन्नानामभिग
म्यसकृत्स्त्रियः शुध्येत्पयोव्रतंकुर्यान्मासार्धमघमर्षणं ४० पतितांचाद्विजाश्चस्त्रींप्राजापत्यं
चरेद्द्विजः तैलिकस्यस्त्रियंगत्वातथामद्यकृतःस्त्रियं ४१ अज्ञानाभिगतोस्त्रीणांपुंसांनुलोमज
स्यच इमांनिष्कृतिमिच्छंतिधृतयोनिंचकेचन ४२ पितृव्यभ्रातृजायांतुमातृष्वसारमेवच भ
गिनींचैवधात्रींचगत्वाकृच्छ्रंसमाचरेत् ४४ षण्मासान्केचिदिच्छंतिसंगास्यैताविशुद्धये कृ
च्छ्रंधर्मविदोविप्राःशुद्धितत्वार्थवेदिनः ४५ गुरुपत्नींद्विजोगत्वामातृष्वसृदुहितृषु क्षिपेच्छु-
ध्यर्थमात्मानंसुसमिद्धेग्नौहुताशने ४६ उपाध्यायनृपाचार्यशिष्ययोषिद्गमीनरः षण्मासकृच्छ्र
चरणाच्छुद्धिमाहपराशरः ४७ कृतचांडालसंस्पर्शःसकृन्मूत्रकरोद्विजः षड्रात्रोपोषणाच्छु
ध्येद्वत्वावांतेनवह्नुभिः ४८ ऊर्ध्वोच्छिष्टस्यसंशुद्धौकेचित्प्रजापतिव्रतं पराकंपंचगव्यंचकेचि
दाहुर्मनीषिणः ४९ उच्छिष्टोब्राह्मणःस्पृष्टःउच्छिष्टेनद्विजेनतु आचम्यैवतुशुध्येतांविष्णुना
मानुकीर्तनात् ५० क्षत्रियेणतुसंस्पृष्टोब्राह्मणोनक्तभोजनात् वैश्येनचैवसंस्पृष्टोनक्ताशीपं
चगव्यपा ५१ शूद्रेणैवतुसंस्पृष्टःएकरात्रोपवासकृत् उच्छिष्टैःपुनरेतैस्तुप्रोक्तोद्विगुणसहेति ५२

उच्छिष्टः शूद्रसंस्पृष्टः शुनावापि द्विजोत्तमः एकरात्रोपवासेन शुद्धः स्यादपरे विदुः ५३ अनु
च्छिष्टोपि यः स्पर्शात् स्नात्वा वर्णो विशुध्यति उच्छिष्टस्तस्य संस्पृष्टे चरेत् प्रजापतिव्रतं ५४ रजका
द्यंत्यजैः स्पृष्टः शुद्ध्येत् त्र्यहमाचरेत् उदक्या ब्राह्मणी कृच्छ्रात् प्राजापत्याद् यथापरे ५५ उदक्या
ब्राह्मणी स्पृष्टा शुनावा वृषलेन वा तावत्तिष्ठेन्निराहारा स्नात्वा कालेन शुध्यति ५६ उदक्यासू
तिकास्वेच्छसंस्पर्शास्त्वभितेरथो दिवात्ह तां शुना स्पृष्टा शुध्येद् द्विप्रो ग्निसंनिधौ ५७ वदंस्यपा
पवित्रत्वं दिवा सूर्यांशु मारुतैः मुनयो धर्मवेत्तारो रात्रौ चंद्रांशु मारुतैः ५८ सकृच्च ब्राह्मणः श्व
श्वपचे त्र्यहं पंचगव्यकं हेस्त्रोदद्याच्च पयसा पान्दत्वा गां च विशुध्यति ५९ पंचाहेन नृपः शुध्येत् पंच
मासान्दद्यच्च गां चतुर्भिर्दिवसैर्वैश्यश्चतुर्मासान्नावासह ६० अहेण तु चतुर्थस्तु दद्न्माषत्रयं
चगां सकृत्स्पृशन्भवेच्छुद्ध एतदाह पराशरः ६१ रक्तैर्निःसार्य विप्रस्य कामतोकामतोपि वा गा
यत्र्यष्टसहस्रेण जपेन संभवेच्छुचिः ६२ योचस्य हरते भूमिं हेम गामश्वमेव च स तं यस्मात्प्रसा
द्येवतद्भक्तः शुद्धिमाप्नुयात् ६३ आख्याय नृपते र्वापि तेन संशोधितः शुचिः
वातपसा वा शुचिर्नरः ६४ तिलाव सूनि काष्ठानि अंत्यजस्यापि वेश्मनः स्पृष्ट्वा देवलकं चैव स-
वासा जलमाविशेत् ६५ श्वजंबूक वृकाद्यैश्च यदि दष्टो भवेन्नरः सचैलो जलमाविश्य दत्वाज्यं सु
द्धिमर्हति ६६ शुना घ्राणावलीढस्य नखैर्विलिखितस्य च यतीनां दर्शनं कार्यमग्निना चोपचुड
नं ६७ अवज्ञां गुरवे कृत्वा नक्तं तस्य च भोजनं नक्षत्रदर्शनं चान्ये पराशरवचो यथा ६८ कुर्मो-

शल्यगनाद्वजंबूकेनवृकेणवा दिशंयामायतेसूर्यस्तांदिशंसाविलोकयेत् ६९ दिवसेपियथा-
शवोन्नताद्योगर्वोद्विजः विप्रंप्रदक्षिणीकृत्यघृतंप्राश्यविशुध्यति ७० चतुर्वर्णास्तुचिर्नारीकृता
भिगमनापिच प्रक्षाल्यनाभितोधस्तादाचांतस्तुशुचिर्नरः ७१ विप्रैर्मैथुनिनास्नानंकेचिद्राहि
पिरोविना नाभिंवार्ध्दशस्तद्विलिंगशौचंस्वजःशुचिः ७२ अभिगच्छन्सुतार्थंयद्दताहत्तोस्वि
यंद्विजः नकुर्यात्सचस्नानंनाभेरधस्तुशोधयेत् ७३ स्वंकारंतुगुरोःकृत्वाहुंकारंतुगरीयसः प्र
सार्थंतावनकान्स्यात्स्नात्वातुद्धोद्विजोत्तमः ७४ विवादेशास्त्रतोजित्वाजयोयस्यनजायते -
श्मशानंजायतेतस्यतमोभावेनदुष्कृतं ७५ ताडयित्वातृणेनापिस्कंधेनावध्यरज्जुना कलहा
दीर्णान्नाजंल्पतंयशाचविशुध्यति ७६ उद्गूर्णेतुचरेत्कृच्छ्रमतिकृच्छ्रंनिपातने कृच्छ्रातिकृच्छ्रो
गृह्यातेकृच्छ्रोभ्यंतरशोणिते ७७ प्रेतशूद्रान्नदग्ध्वान्चशुद्धिःस्नानाद्द्विजन्मनां उपवासेनचैके
नब्रह्मकूर्चंचगावनं ७८ प्रेतंमृतंचयःशूद्रंब्राह्मणोज्ञानदुर्बलः अनुगच्छेन्नीयमानंत्रिरात्र
मशौचभवेत् ७९ त्रिरात्रेतुततःपूर्णेनदींगत्वासमुद्रगां प्राणायामशतंकृत्वाघृतंप्राश्यविशुध्य
ति ८० अंगुल्यादंतकाष्ठंचप्रत्यक्षलवणंतथा मृत्तिकाभक्षणंचैवतुल्यंगोमांसभक्षणं ८१
कृत्वान्यनगतंतेपांहितंशुध्यर्थमात्मनः चरेच्छशिव्रतंविप्रइतिप्राहुर्मनीषिणः ८२ वदंति
कृच्छ्रः केचित्कृच्छ्रंसांतपनंतथा तदर्धंपादकृच्छ्रंवाप्राहुरन्येद्विजोत्तमाः ८३ अधोच्छिष्टो-
द्विजोज्ञानाद्यात्सधनाहिकिंचन शुक्लानाचम्यवाकुर्यान्चिण्मूत्रेकेहनिष्कृतिः ८४ नक्तोप

पवासावाधेतु अन्यत्रद्विगुणंचरेत् अष्टोत्तरशतंजप्त्वागायत्र्याः शुद्धिमर्हति ८५ अधोच्छि-
ष्टोद्विजः स्पृष्टः शुनावावृषलेनवा नक्तंदर्शनेश्नीयात्संचगव्यंपुरः सरं ८६ अधोच्छिष्टविप्रा
घाः श्वोच्छिष्टाः शूद्रसंस्पृशः उपवासेनशुध्येयुः पंचगव्यस्यपानतः ८७ श्वकाकीकाकसंस्पृष्टो
भुंजानोब्राह्मणोयदि तदन्नस्यपरित्यागात्स्नानंकृत्वाविशुध्यति ८८ विनायज्ञोपवीतेन भोजनं
कुरुतेयदि अथमूत्रपुरीषवारेनः सेचनमेववा ८९ त्रिरात्रोपोषितोविप्रः पादकृच्छ्रेतु भूमिपः
अहोरात्रोषितोवैश्यः शुद्धिरेषापुरातनी ९० विप्रस्यदक्षिणेकर्णेनित्यंवसतिपावकः अंगुष्ठेदा
पोपाणौतस्मात्तेनन्नसंस्पृशेत् ९१ प्रेक्षणंशशिनोर्कस्यब्रह्माविष्णवीशसंस्मृतिः गायत्र्याः शत
साहस्रंसर्वपापहरंस्मृतं ९२ गायत्र्यष्टसहस्रंतुब्रह्महत्याविशोधनं शूद्रवधेद्विजाध्यस्यगाय
त्रीत्रिसहस्रकं ९३ राज्ञः पंचसहस्रंतुस्याद्दिशश्चतदर्धकं योगेनगतशीलस्तुयदिवास्यात्स
दानरः ९४ ताबुभौसर्वदात्याज्यौनिश्चितंसर्वकर्मसु माक्षिकासंततिद्वाराविप्रुषोब्रह्मविंद
वः ९५
आत्मरूक्षस्तथैवच आत्मनः शुचयः सर्वेपरेषामशुचीनितु ९६
: स्नात्वास्नात्वास्पृशेदेनंततः शुध्येत्स आतुरः ९७
पलायनेतथारण्येस्पर्शदोषोनविद्यते ९८ आद्यसंगीसमो
: तत्संगीतृतीयमार्गीतु रीयस्तुनदोषभाक् ९९ आद्यस्यदूर्संवेत्स्नानं
द्वितीयस्यापितत्स्मृतं शिरः प्रोक्षणमन्येषामन्यत्राचमनंविदुः

दंतधावनकृन्नरः दिवाकीर्तिसमस्तावधावद्धेत्तुंनपश्यति १ पद्मास्यलोहफलकाधूत्तमभा
डस्थलेपास्वयमेवशौचं पुंसांनिशास्वध्वनिनिःस्वानांस्त्रीणांचसुद्धिर्विहितासदापि २ स्ने
हस्पृष्टेनयेनस्यात्काष्ठाद्यैर्यदितत्स्पृशेत् नावारोहणवत्स्पर्शेतत्रोपस्पर्शनाच्छुचिः ३ म्लेच्छ
शूद्रासनास्पर्शेक्षेत्रेवायदिवास्थले उपस्पृशेच्छिरःप्रोक्षंसंशुद्धोजायतेद्विजः ४ वस्त्रसंस्पर्श
नेतस्यसचैलोभोवगाहनं अंगस्पर्शनवत्तद्धिवदंतिद्विजसत्तमाः ५ चंडालोदकसंस्पृष्टः
शुद्धःस्नानेनजायते तथातद्भांडसंस्पर्शेस्नानमाहुर्मनीषिणः ६ उदक्यास्पर्शनेस्नानमस्पृके
नागतोपिवा तत्स्पृष्टेपिभवेत्स्नानंतुल्याःसर्वारजस्वलाः ७ संस्पर्शेभेदभिन्नानांतथैवब्र
ह्मघातिनां पतितानांचसंसर्गेस्नानमेवंविधीयते ८ रजस्वलादिसंस्पर्शेउपस्पर्शनमुच्यते उ
दक्यायास्तृतीयेन्हिकेचिदाचमनंविदुः ९ प्रथमेहनिचांडालीद्वितीयेब्रह्मघातिनि तृतीयेर
जकीप्रोक्ताचतुर्थेस्नानतःशुचिः १० पुरुहूतःपुरादैत्यंत्रिशीर्षंकृजयानयत् तद्वधब्रह्महत्या
याःस्त्रीणांसंप्रददौफलं ११ आसांतस्मभृतिस्त्रीणामस्पृश्यत्वंसमाभवेत् अंशोदनत्रयेप्येत
च्छुक्रगुर्वादिकल्पिते १२ शवरास्तुपुलिंदाश्चकेचदाश्वनटास्तथा एतान्रजकसंतुल्यान्केचि
दाहुर्मनीषिणः १३ रजक्याद्यभिगम्यत्वेवैश्यागोमूत्रयावके पिबंतिषड्गुणाहोभिःकृच्छ्रं
द्विगुणंभवेत् १४ ब्रह्मक्षत्रियविट्जाताःशूद्रास्तेनुक्रमेणतु क्रमातिक्रमतस्त्वान्येम्लेच्छास्य
वर्णसंभवः १५ भोज्याशनास्तुसच्छूद्राअभोज्यान्नाःपरेस्मृताः आमाशनानिभोज्यानिस्पृ

तस्मुच्छिष्टमुच्यते १६ दासनापितगोपालकुलमित्रार्धसीरिणः भोज्यान्नानापितश्चैव यश्चात्मा
नंनिवेदयेत् १७ पर्युषितंचिरस्थंच भोज्यंस्नेहसमन्वितं यवगोधूमावस्नेहो ततोगोरसविक्र-
याः १८ आपद्गतोद्विजोश्नीयाद्गृह्णीयाद्यायतस्ततः नसलिप्येतपापेनपद्मपत्रमिवांभसा १९ अ
पितंशूद्रगेहेन्नंकंडुपक्वंचयद्भवेत् नीत्वानद्यादिकेतद्वैभोक्तव्यंभुंजन्नदोषभाक् २० गायत्र्योंका
रभूताभिः केचिदाद्भिरपोक्षणं मन्यंतेविष्णुमंत्रेणकलिधर्मसमाश्रिताः २१ आसंमांसघृतंक्षौ
द्रस्नेहाश्चफलसंभवाः म्लेच्छभांडस्थितादुष्यानिष्क्रांताश्शुचयः स्मृताः २२ आभीरभांडसंर
निपयोदधिघृतानिच तावच्छुद्धंहितद्भांडंयावत्तन्नत्रतिष्ठति २३ पूतानिसर्वपण्यानिकारुह-
स्तस्थितानिच अदत्तानिचभक्ष्याणियत्नतस्तुद्विजातिभिः २४ सर्वस्योपस्करेश्शुत्काशस्यारक्तां
[illegible]निच पुष्पाणिचैवशुध्यंतिप्रोक्षितानिनसंशयः २५ अलेपंमृन्मयंभांडं भांडसंचयएवच
द्विवशुध्यंतिसलेपंवह्निचूलनात् २६ कांस्यंचभस्मनाशुध्येन्मद्यमांसविवर्जितं सुरा
पिंडशुध्यतेतापलेपनैः २७ आलिसमद्यपूर्वाद्यैस्ताम्रमम्लेनशुध्यति रजसास्त्री
घम्रवेगसंयुताः २८ अवेगमपियद्वारिसारिद्वारिद्दध्वयः सकृदस्पृश्यसंस्पृ
दुष्यतिचसद्बुदः २९ सत्येनपूयतेवाणीधर्मःसत्येनवर्धते तस्मात्सत्यंहिवक्तव्यंमात्मशु
द्धोन्नमः ३० रथ्याकर्दमतोयानिनावापथतृणानिच मारुतार्केणशुध्यंतिनिशिचं
मारुतैः ३१ यथासंभव[illegible]

गानंकृत्वादिनैःसांतपनंद्विजेः १३ समाहेनतुकृच्छ्रोयंमुनिभिःपरिकीर्तितः एतत्तुत्रिगुणंतस्मः
गरुसांतपनंस्मृतं १४ प्राजापत्यंतुकृच्छ्रस्यपराकस्त्रिगुणोमहान् एकभक्तंचनक्तंचअयाचि
तगुणोपणं १५ पादकृच्छ्रोयमुद्दिष्टस्त्रिभिःप्राजापतिव्रतं अयमेवातिकृच्छ्रःस्यात्पाणिपूरान्न
भोजनं १६ कृच्छ्रातिकृच्छ्रंपयसादिवसानेकविंशति दिनैर्द्वादशभिःप्रोक्तःपराकःसमुपोषितेः
१८ एकत्र्यहंस्त्र्यहंदांतिनक्तंचैवतथास्मृतं संप्राश्यतिलपिण्याकंनक्तंतोयंकुशोदकं पंचमे
त्र्यहेपराःस्यात्सौम्यकृच्छ्रोयमुच्यते २० चांद्रायणेचकृच्छ्रेचत्रिकालस्नानमाचरेत् स्नानद्व
यंप्रकर्तव्यंव्रतेसुचापरेष्वपि २१ शक्तिंज्ञात्वाशरीरस्यस्नानंकार्यंतथाव्रतं असामर्थ्येनकाय
स्यचान्यायदनुग्रहं २२ ब्रह्मकूर्चंप्रवक्ष्यामिव्रतानामुत्तमंव्रतं कृतेनयेनमुच्यन्तेमनुष्याःस
र्वकिल्बिषैः २३ नीलवर्णायास्तुगोमूत्रंकृष्णायाःशकृदुद्धरेत् अत्रावसर्ववर्णायाःकपिलायाः
गमुद्धरेत् २४ पलानिपंचमूत्रस्यअंगुष्ठार्धंतुगोमयं क्षीरंसप्तपलंग्राह्यंतथादध्नःपलत्रयं २५
घृतंचाप्येकंग्राह्यंपलंकुशोदकस्यः मंत्रैःसर्वाणिचैतानिअभिमन्त्र्याथमिश्रयेत् २६ गा
यत्र्यान्वयगोमूत्रंगंधद्वारेतिगोमयं आप्यायस्वेतिचक्षीरंदधिक्राव्णोदधिस्मृतं २७ तेजोसिशु
क्रमित्याज्यंदेवस्यत्वाकुशोदकं निष्पन्नंपंचगव्यंचपात्रेणक्रमतःपिबेत् २८ मध्यमेनपलाश
स्यतत्समर्णपर्णेद्विजाः द्वितीयंपद्मपत्रेणब्रह्मपत्रेणचापरं २९ चतुर्थंताम्रपात्रेणतस्मिंश्चैव
तदनंतरः ओंकारप्रणवेनैवनिर्मथ्यप्रणवेनतु ३१ उद्धृत्यप्रणवेनैवप्राशयेत्प्रणवेनतु वि

निह्नुजानिभिः ३२ प्रायश्चित्तं नयचोक्तं धर्मशास्त्रप्रवक्तृभिः द्विजैस्तत्र प्रकल्प्यं स्याद्धर्मशास्त्र
र्थचिंतकैः ३३ उक्ता मया निष्कृतयः समासात्संशुद्धये वर्णचतुष्टयस्य व्रतानि तेषां विहितानि
यानि वक्ष्याम्यतस्तानि निबोधतेति ३३४ इति बृहत्पाराशरीये धर्मशास्त्रे सुव्रतप्रोक्तसंहि
तायां प्रायश्चित्तनिर्णयो नाम षष्ठोऽध्यायः ६ श्री अतान्यथ प्रवक्ष्यामि ऐंदवादिक्रमे
पातु पापस्य कृतैर्यैः स्यात्सर्वार्थे तु महोदयः १ चंद्रवृध्या चरेद्ग्रासान्क्षुद्रकृष्णोदये नयेत् चंद्र
क्षयेन प्रोक्तव्यं यवमध्ये शशिव्रतं २ विपरीतक्रमेणाश्नन्नादावादाये ग्रासयेत् वर्धयेदन्यप-
क्षे तु पिपीलिकामध्यमेदवं ३ अष्टावष्टौ समश्नीयात्सव्रती प्रतिवासरं अष्टग्रासिकमित्येतच्चांद्रा
यणमथापरं ४ शतद्वयं तु पिंडानां चत्वारिंशत्समन्वितं मासेनैवोपभुंजीत चांद्रायणमथाप
५ चतुरः प्रातरश्नीयात्सायं ग्रासांश्च तावतः शिशुचांद्रायणं तज्ज्ञैः प्रोक्तं पापापनोदनं ६ म
दिने यदश्नीयादष्टौ ग्रासान्दिनं प्रति चांद्रायणं यतीनां तु व्रतज्ञैः परिकीर्तितं ७ शिखंडस
दोषः स्यादन्यथा पापावेतस्माद्व्रतं समाश्रयेत् ८ एकभक्ते
कैश्च तथैवायाचितैरपि उपवासैस्त्रिभिश्च कृच्छ्रः षोडशभिर्दिनैः ९ उष्णं जलं पयः सर्पि
वायुभक्ष्यस्त्र्यहं तिष्ठेत्तप्तकृच्छ्रोऽयमुच्यते १० पलमेकं जलं पीत्वा पलमेकं
पलमेकं तथाज्यस्य मानमेतत्प्रकीर्तितं ११ पर्णोदुंबरराजीवबिल्वपत्रकुशोदकैः
प्रत्येकं प्रत्यहं गव्यमूत्रशकृत्पयोदधि १२ [illegible]

णंगंस्नापयेद्भक्त्यापंचगव्येनचार्चयेत् ३१ कुष्मांडैर्जुहुयान्मंत्रैःपंचगव्यंहुताशने संव्यात्हत्या नगायत्र्यातथैवप्रणवेनतु ३२ ब्रह्मकूर्चमिदंप्रोक्तंव्रतंपंचदिनात्मकं पंचगव्यंचसंप्राश्यपंच गव्योपवासकृत् नक्तेनवासमश्नीयाद्यावच्छक्त्योदितानिच ३३ पंचाहिकंपारणकंव्रतस्यास्य- प्रकीर्तितं निर्दहेत्सर्वपापानिब्रह्मकूर्चमिदंव्रतं ३४ अन्येवदंतिकवयः उपवासंविनाव्रतिं जपहो मादिकर्तव्यंदेवतार्चनमेवच ३५ पंचगव्यंचहोतव्यंपंचगव्यंसमश्नीयात् ब्राह्मणान्भोजयेत्ता वद्यावत्कुर्यादिदंव्रतं ३६ यत्त्वगस्थिगतंपापंविद्यतेपुरुषस्यहि ब्रह्मकूर्चोदहेत्सर्वंसमिद्धोग्नि रिवेंधनं ३७ यानीतिपापानिसंतिपुंसांदेवादकामादथकामतोवा उक्तानितेषांमुनिनाव्रतानि शुद्ध्यर्थमेतानिपराणिनान्य ३८ धर्मार्थमेतानिकृतानिपुंसांदद्युर्दिवौकस्त्वविमुक्तसिद्धिः अ र्थाणिपूत्वनमरोपलंकितेजः शरीरेचिरमेमाति ३९ यस्यास्तिभीतिःपुरुषस्यपापादिच्छेच्च गर्भादगणेनसौख्यः प्रेत्यव्रतंचव्रतदानजाप्यंमोदिव्यसेतन्नतदन्यदस्ति ४० वदंतिदानंमुनयःप्र धानंकलौयुगेनान्यदिहास्तिकिंचित् विशोधनंसर्वमिहापिपूज्यंवदामितस्माद्यदानधर्मान् -

२१ इतिश्रीनारायणपंडितसूनुभट्टनीलकंठसंहितायांऐंद्यादिव्रतनिर्णयोनामा ःध्या

प॰ १ दानानिविधिनाराधंजगौयानिपराशरः व्यासस्यतानिवक्ष्यामिश्रूयतांद्विजसत्तमाः १ दानेनप्राप्यतेस्वर्गंमृत्युंदानेनलभ्यते इहामुत्रचदानेनपूज्योभवतिमानवः २ नदानात्सरमो धर्मोस्तिपुत्राःपुण्यधने नरात् दानंप्रदातव्यंयथाशक्त्यासदानरैः ३ मुमुक्षवोपियोगीशाभिदा

मात्रोपजीविनः तोयमन्नंच वांछंति किंपुनः सालुराशिणः ४ सर्वोपस्करसंयुक्तं गृहंच गृहमातृकं
वृषद्विसुक्तंसीरंच वृषमेकं तथैवच ५ गृहस्यग्रायाः प्रदानंच धेनुदानमथापरं द्विमुखींसोरभे
यींच तिलधेनुमतः परं ६ घृतधेनुंपयोधेनुंहेमधेनुंसुविस्तरं कृष्णाजिनप्रदानंच वाजिस्यंद
नमाहसः ७ एकवाजिप्रदानंच तथातस्यपरिग्रहः सुवासनादियानानिहस्तिरथं तथागजं ८
गजदानंचवक्ष्यामि कन्यादानफलंयथा भूमिदानफलंवक्ष्ये तुलापुरुषमेवच ९ हेमरूप्यप्रदा
नंचनाणकादिसमन्वितं त्रपुसीसकताम्रादिसर्वधातुप्रदानवत् १० नक्षत्रतिथियोगेषुयद्य
द्दानस्ययत्फलं विद्यादानफलंतस्यप्राणदानस्ययत्फलं ११ अभयादिकदानानि प्रतिग्रहेयथावि
धिं इष्टापूर्तफलोपेतां सर्वं विस्तरतोमया १२ शक्तिसूनोः श्रुतं पूर्वं कथयामि कमाच्छृणु गोभू
हेमादिदानानां सर्वेषामप्यनुत्तमं अन्नदानमपेक्षंते सर्वे आपादिवौकसः १३ अन्नार्थं मातरिश्वा
यमन्नार्थंच तथानलः अन्नार्थं सविता देवो वाति ज्वलति भासते १४ अन्नकामः ससर्जेदं विधि
र्ग्याखिलंजगत् अन्नात्परतरं तत्वं न भूतं न भविष्यति १५ दद्याद्योहरहस्तस्मादन्नं विप्राय सानुगः
भूतं वा यदि वाचामं सस्वर्गे सुखमेधते १६ शोभनान्नभृतान् कुंभान्पक्वान्नोपरिपूरितान् अपूपं
मोदकाद्यैर्नादत्वादिविसुखवसेत् १७ मणिकं कलशान्वापियो भावचाति शक्तितः सुसुभाद्रि
द्विजोकस्तुसमपाशादिवंव्रजेत् १८ यो द्विजान्पाययेत्तोयमन्यान्पिपिपासुकान् प्रपाश्च सावंय
दीर्घंदेवलोकमवाप्नुयात् १९ पट्टधा[illegible]
यंचेधा

सीतेचावरणानिच २० उपानत्पादुकेचैवददत्वामानवप्रुयान् समधान्यसमायुक्तंसर्वंस्नेहसम
न्वितं २१ सर्वोपस्करसंयुक्तंसर्वालंकारभूषितं हिरण्यगोवृषाश्चैवतूलशय्योपधानकैः २२ वस्त्र
स्त्रीभूषणैर्युक्तंसकांस्यंताम्रभाजनं पट्टधान्यादिसमायुक्तंददस्नात्वाथमानवः २३ पक्वेष्टिकाचि
तंकृत्वासर्वलक्षणसंयुतं मृन्मयंवातथावेश्मकृत्वावाप्यमयंतथा २४ दत्वास्थानमवाप्नोतिप्राजाप
त्यमसंशयं २४ प्राकारायत्रसौवर्णागृहाण्युप्तेस्तराणिच माणिक्यगारुडवज्रमौक्तिकैर्भूषितानि
च २५ देवकन्यासहस्रेणसंवृतोगीतनृत्यकैः सेव्यमानोमरुत्संघैर्वैधसासहसंवसेत् २६ अनड्वाहौ
चधूर्वाहौवलवन्तौसुलक्षणौ तरुणौसुविषाणौचघंटाभरणभूषितौ २७ अदुष्टौचैकवर्णौचसाशि
रौदक्षिणान्वितौ आहूयचद्विजाग्र्यायभक्त्यादद्यात्तुमानवः २८ सोनड्वारोमतुल्यानिस्वर्गेप
र्याप्तितिष्ठति अप्सरोभिर्वृतोनित्यंसेव्यमानःसुरासुरैः २९ एकोपिहिवृषोदेयःधूर्वहःसुलक्ष
णः अरोगस्त्वपरिक्लिष्टोयस्मात्सदशगोसमः ३० एकनदत्तेनवृषेणयस्माद्भवंतिदत्तादशसौरभे
यः माहेयिचोयंधरणीसमानस्तस्माद्वृषात्पूज्यतमोस्तिकोन्यः ३१ गृष्टिदानंप्रवक्ष्यामियथादेयंद्वि
जोत्तमे योविधिर्दक्षिणायाश्चतथासर्वंनिवोधत ३२ एकरात्रोषितःस्नातोगोदातापंचगव्यपः पं
चामृतेनसंस्नाप्यसंपूज्यगरुडध्वजं ३३ सवत्सांवत्ससंयुक्तांसितयज्ञोपवीतिनीं सुविषाणांसु
रूपांचशुभलक्षणसंयुतां ३४ हेमकल्पितशृंगांचसुरूप्यचरणाग्रकां पयस्विनींसुशीलांचहिर
ण्योपरिसंस्थितां ३५ हिरण्यंवाचयित्वाग्रेसद्विजायोपपादयेत् प्रत्यक्षुरवायविप्रायगृष्टिंचता

धर्मज्ञाः केचिदिच्छंति कृतपेचतिलास्तु ते आस्तीर्यता

जनंपुनः तिलांस्तु प्रक्षिपेत्तत्र कुर्याद्दकचतुष्टयं ५३ कुर्यादुत्तरतोस्यर्णआद

५४ आस्यं गुडमयं तस्याः सास्नासूत्रमयीतथा

५५ प्रशस्तपत्रश्रवणा फलदंतवती तथा शुभस्रग्मयलां

५६ नारंगैर्बीजपूरैश्च तथा वै नारिकेलकैः व दराम्लकपित्थैश्च मणिमुक्ता

धेनुमीदृग्विधां कृत्वा श्रद्धया परयान्वितः ५८

१० :भीयतामिति कुर्याच्च गृहे विहितां निशामप्युत्तरामुखं सम्यगुच्चार्य

: सर्वपापैः स्वयं मुक्तो पितरं च पितामहं ६० प्रपितामहं तथा पूर्वपुरुषा

मस्तान्नृतथा चैव चतुष्टयं ६१ द्विजेंद्रास्तारयत्येतान् तिलधेनुप्रदो नरः य

पितानतः ६२ चतुर्दशतथा येच दद्युश्चानुमोदकाः दीयमानं च प

मन्यं : ६३ मयोगमपि नृपवंति पत्युमानं च मानताः ते पशेषाविनिर्मुक्ता विष्णु

निर्त ६४ नशांतायसुशीलाय कृतायामलरायच तिलधेनुं नरो दद्याद्दस्मानावसीद

भगवंशांतिकारं तिलधेनुं ददाति यः एकरात्रं पुनर्भक्त्या तिलानति छयलतः ६६ दातु

पापस्थनस्त्युण्यवतो द्विजः चांद्रायणादप्यधिकं शस्तं तत्तिलभक्षणं ६७ एवं प्रतिगृही

प्रिचरणानिधिना द्विजः सतारयति दातारमात्मानं च न संशयः ६९ प्रतिग्रहं तु दीप्तार्नोद

ुरवेरिताः नस्फुरंतीहतन्मंत्राजपहोमादिकेषुच ७० नदानंदीयतेनस्मैनतंकर्मणियो-
जयंत निष्फलंतत्कृतंकर्मसूतस्यौषधदानवत् ७१ अथातःसंप्रवक्ष्यामिघृतधेनुंसमापिद्विजाः यं
नसाविधिनादेयातंप्रवक्ष्याम्यशेषतः ७१ वदामिधेनुंघृतपूरकल्पांविधिंचवस्त्राणिचयैःप्रकल्प्य
तस्याःप्रदानेनफलंचयत्स्यात्क्रियांचपात्रंतुपर्वयच्च ७२ गोक्षीरसर्पिर्मधुखंडदध्नासंस्नाप्यवि
ष्युंगुभवारिणाच संपूज्यपुष्पैश्चविलिप्यगंधैर्दद्यान्निवेद्यंचसधूपदीपं ७३ घृतंचवह्निंघृतमे
वसोमोघृतंचसूर्योघृतमेववारि प्रदेहितस्माहुतमेवविद्वान्घृतंप्रदत्तेसफलंप्रदत्तं ७४ घृतेनगा
त्वेनतुपूर्णकुंभः प्रकल्प्यनेगोः करकश्चवत्सः हिरण्यचगाभांमणिरत्नशोभां कुरुष्वकर्पूरसुचारु
नासां ७५ शृंगेचकुर्यादगुरुदारवेचसौवर्णनेत्रेपटसूत्रसास्ना लोमेचपुच्छंगुडदुग्धवक्त्रंजि
ह्वाचतस्यावरशर्करायाः ७६ द्राक्षान्तीसरवर्जूरैरन्यैःस्वादुफलैश्चपि उरस्थानचकर्तव्यान
त्रंपृष्ठंचधीमता ७७ इक्षुयष्टिमयाःपादाःशफारौप्यमयास्तथा धान्यैश्चसप्तभिःपार्श्वैर्लोमा
निसितसर्षपैः ७८ कांस्यदोहाप्रकर्तव्यासितवस्त्रावृतातथा सितछत्रसमायुक्तासितचाम
रभूषिता ७९ वत्सस्यकुर्यादितिभूषणानिप्रोक्तानिसर्वाण्यपियानिधेनो अंगानिसर्वाणिच
तद्वदस्य छत्रंचवस्त्राणिनथैवविप्रः ८० गृहाणचैनांसमपापहत्यैदुस्तारसंसारपयोधिपोतः
संसारतारोभवभूमिदेवस्वर्गप्रदानक्षमविप्रराज ८१ विष्णुःसुरेशोघृतरश्मिरस्यादानेनतु
धास्तुवरंकिंतु व्याहृत्यचैनांद्विजहस्ततोयंदत्वासमस्तानिचवारिणै
८२ दत्तो

द्विजेनाचान्नपूर्वंसुक्तंसंप्राश्यसर्पिषप्रमालभ्यध्यै कार्यंमयुक्तोऽखिलकिल्बिषैःसप्राप्नोतिकामा
न्घृतदुग्धमिश्रान् ८३ घृतक्षीरवहानद्योयत्रपायसकर्दमाः तेषुलोकेषुविप्रेशासपुण्येषूपजाय
ते ८४ पितृरूपंचयेसत्यसुरूपास्तस्यपेयथः तेषुतान्द्विजलोकेषुसनयेन्यस्तकिल्बिषः ८५
राकागतामयंपृष्टिःकथितानवसुव्रत विष्णुलोकेनरायांतिसकामाघृतधेनुदाः ८६ जलधेनुंप्रव
क्ष्यामिर्यांनयेदत्तयायथा देवदेवान्हृषीकेशःसर्वेशःसर्वभावनः ८७ जलकुंभंद्विजश्रेष्ठसुव
र्णरजतःस्थितं सरत्नगर्भंसर्वेस्तुग्राम्यैर्धान्यैःसमन्वितैः ८८ सितवस्त्रयुगच्छन्नंदूर्वापल्लव
शोभितं कुष्ठमांसीमुराशीरवालकामलकैर्युतं ८९ प्रियंगुपत्रसंयुक्तंसितयज्ञोपवीतिनं सोपा
नदंसच्छत्रंदर्भासनसंस्थितं ९० चतुर्भिःसघृतंपात्रैःस्तिलपूर्णैश्चतुर्दश स्थगितंदधिप
त्रेणघृतक्षौद्रवतामुखं शोभितःसमभ्यर्च्यवासुदेवंसुरेश्वरं ९१ पुष्पधूपोपहारैश्चयथाविभ
वसंगतं नतिशात्कुर्यात्संकल्पंसवत्साचदकर्दमैः ९२ प्रतिपांतत्रकुर्वीतमंत्रैर्वेदचतुष्टयैः क
ल्पयत्वाभ्यर्च्यतांसम्यग्जनार्दनं ९३ पूजयेद्वत्सकेनद्वत्कृतंजलमयंबुधः अत्रोच्चूरपरेके
चित्तृणंदूर्वानिर्मितां ९४ पंचांशेनतुकुर्यात्सचतुर्थांशेनवापरे एवंसंपूज्यगोविंदंजलधेनुंस
वत्सकां ९५ सिनवस्त्रधरःशांतोवीतरागोविमत्सरः दद्याद्विप्रायतांविप्राःशीलयजलशायि
नः जलशायीजगद्योनिःप्रीयतांकेशवोमम इतिनोच्चार्यविप्रेंद्राविप्रायप्रतिपादयेत् ९६ अ
पकारादिनाभाव्यमाहारात्रमतःपरं अनेनविधिनादत्वाजलधेनुंद्विजोत्तमाः ९७ सर्वाल्हा

...नाशातियद्यध्यायतिमानवः शरीरारोग्यदीर्घायुः प्रशस्यसर्वकामुकः ९९ नृणां भवति द-
तोयांजलधेनोर्नसंशयः तेपिदानंविनायांतिविष्णुलोकमसंशयं १०० हेमाज्यांचतिलैर्विद्व
धेनुर्यद्यपिकल्पिता तथापितेचभक्त्यास्तुधर्मंशास्यमना कृताः १ मक्षणीसंचयद्रस्तुधेन्वा
गेषुप्रकल्पितं तत्साहश्यंतदाश्येतिवेदमंत्रैः प्रतिष्ठितं २ पुनः संहृतमंत्रेषु तद्वच्चनस्तुद्रव्या
कृतेविसर्जनेनेषांवस्तुरूपंपुनर्भवेत् ३ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामिदानानामुत्तमंपरं यद्दत्वामान
वाचांतिसायुज्यंपरवेधसः ४ धेनुर्देयासुवर्णस्यकारयित्वाद्विजातये यांदत्वाप्राप्यहीपाला
ब्राह्मणःसदनंगताः ५ साचतुर्भिस्त्रिभिर्वापिशुद्धवर्णपलैर्द्विजाः पलाभ्यामपिचद्वाभ्यांपले
नैकेनवापुनः ६ हीनानैवप्रकर्तव्यासत्यांसंपदिसाद्विजाः मतिवित्तेतुहीनंचह्रासुनाशयते-
फलं ७ चतुर्थांशेनधेन्वास्तुहेमवत्संप्रकल्पयेत सर्वरत्नैरलंकुर्याद्वक्ष्यमाणक्रमेणतु ८ वत्स
कंराजतंकुर्याद्खुरश्चैवविपश्चितः अलंकाराश्चसर्वेपिगोवद्रत्नैः प्रकल्पिताः ९ सकाशाद्वस्तु
देवस्ययास्तुश्चावयुधिष्ठिरः दत्वामाप्नोहरेर्लोकंसामयेयमुदीरिता १० मुक्ताफलशफाकार्या
प्रवालकविषाणिका पद्मरागाक्षियुग्मासाचघृतपात्रस्तनान्विता ११ कर्पूरागरुनासासाशशकरा
मयाजिह्विका मृष्टान्नसुखसंयुक्ताशंखशृंगान्तरामता १२ जानीहिशुक्तिकललादाचद्रात्तादिरदना
स्मृता सुपयुक्षुरसपात्रासांसाक्षासमसास्मावतीनया १३ रत्नांघ्रिरुडजानुभ्यपंचगव्यगुदास्मृता ना
लेफेरेस्वकर्तव्योकर्णोपि सचकांस्यकं १४ सपडंमूत्रलांगूलासमधान्यसमन्विता स्ववर्णाधे

नुमार्यायविप्रायप्रतिपादयेत् अश्वमेधसहस्रस्यदत्वाफलमवाप्नुयात् [illegible] कुलानांत्रिसहस्रं
तुस्वर्गमायातिनिश्चितं किमन्यैर्बहुभिर्दानैरलंहेमगवानया १७ हेमधेनुप्रदानेन कृतायांगाय
तेनरः हिरण्यगर्भोभगवान्प्रीयतामितिकीर्तयेत् १८ उपवासनिसृष्टात्मादद्यात्सोमरविग्र
हे दीयमानांचपश्यंतियेनराहेमगामिमां पठ्यमानांचशृण्वंतितेपियांतित्रिविष्टपं १९ यत्रा
स्तेलिखिताग्रेहेसुवर्णधेनुसंततिः रक्षोभूतपिशाचाद्यास्ततोनश्यंतिदूरतः २० एतामयोक्ता
स्तववत्ससर्वा गृह्यादिकाविस्तरश्चगोवः इक्ष्वाकुवेणप्रभृतिक्षितीशाजग्मुर्दिवंयाविधि
वत्प्रदाय २१ इतिसुवर्णधेनुदानं अथकृष्णाजिनस्यापिवक्ष्येदानविधिंशुभं प्रमाणंचावि
धेयस्ययस्मैविप्रायदीयते २२ वैशाख्यांपूर्णिमास्यांचकार्तिक्यामपिसत्तमा एतयोस्तत्प्रदातव्यं
रविसोमग्रहेपिवा २३ अक्लिष्टमच्छिद्रमलोमकंचसप्राणरंध्रंसशफंसशेफं सांडप्रदेशंसविषाण
वक्त्रंशस्तंप्रदानेअसिसृक्षत्वचं २४ एवमेतद्विधंचर्मगृहीत्वाद्विजपावनाः कल्पयेद्वसनद्वंद्व
हेमशृंगादिकंतथा २५ शृंगेहेममयंतस्यशफास्तुरजतस्यच मुक्ताफलैश्चलांगूलंकुर्यात्छाय
विवर्जितः २६ अनुलिप्तेमहीपृष्ठेप्रास्तृतेकुतपोस्तुके तत्रप्रसारयेन्मार्गंतिलैस्तदथपूरयेत् २७
वदंतितद्विदःसर्वंचतुर्द्रोणैस्तुपूरयेत् पुंसानाभिप्रमाणंतुराशिंकुर्यात्सरेविदुः २८ दीनमात्रंव
दंतयन्येराशिंकुर्यादितिद्विजाः तिलैश्चपूरयेतस्मादजिनंचसमंततः २९ हेमनाभंचतंकुर्याद्
स्त्रीकर्पैर्यासत्तमाः शक्त्यावापिप्रकर्तव्यंमनःशुद्धिर्यथाभवेत् ३० सौवर्णंक्षीरपर्णंचपात्रंप्रा-

च्योनिधापयेत् गजतं दधिपूर्णं चन्यसेद्दक्षिणतो द्विजाः ३१ ताम्रमाज्यभृतं पात्रं पश्चिमाचादिः
शिस्पृतं क्षौद्रपूर्णं तथा कांस्यं तुत्तरस्यां क्रमेण तु ३२ शान्त्यां वापि प्रकृतं र्थ्या वित्तशाठ्येन कारयेत्
दद्याद्दर्विदे चेतद्ब्राह्मणायाहितारन्नये ३३ परिधाय्याहते वस्त्रे अलंकृत्य च भूषणैः मार्गं तच्चापि
वासोभिः समाछाद्य समंततः ३४ प्रतिदिशं तु मार्गस्य सवस्त्रवत्सभूषणाः चतस्रो गृ१९ चः कार्यं
इत्यन्ये तद्द्विदो विदुः ३५ वदंति मुनयोप्यन्ये स्योमार्गमाहात्म्यवादिनः नानाविधाश्च विद्वांसः पुराणा
र्थविदोपरे ३६ यत्तु कृष्णाजिनं दद्यात्तदुरस्पृगसंयुतं तिलैः प्रच्छाद्य वासोभिः सवरत्नैरलंकृ
तं ३७ ससस्तु द्रपृहातेन सशैलवनकानना चतुरस्या भवेद् नापृथिवी नाच संशयः ३८ कृष्णा
जिनेतिलान्कृत्वा हिरण्यं मधुसर्पिषि ददाति यस्तु विप्राय संवतरति दुष्कृतिं ३९ यः कृष्णाजिनमा
तीर्थेह मरलघुतं स्तिलैः वस्त्राच्छन्नसोपवासो विष्णोराचतनेनया ४० वैशाख्यां पूर्णमास्यांच
कार्तिक्यां वासमाहितः दद्याद्विप्रेतपोयुक्तेसद्व्रते वचतेद्विये ४१ आहितारन्नोसंसतानेचमल
दूर्वदक्षिणं यावंत्यजिनलोमानि तिलावस्त्रस्य तंतवः ४२ नानंत्यब्दसहस्राणि दाताविष्णुरे
वसेत् ४२ विशेषमपरं शृणुध्वं चायनयोर्द्वयोः तदन्नपावाहैर्लोभसप्रास्त्री च चप्रसारयेत् ४३ च
नस्पुत थादिक्षुस्तु वपारजताभिश्च निधाचगत्र्या पात्राणि घृताद्यैः पूरितानि च ४४ तस्य पस्त्रा
स्मिद्धारिं निपरिसन्नुत्यतं पुनः पर्युंज्य च परिस्त्रीचेसमहाल्याहतिभिस्ततः ४५ तमसाज्ज्यानाति
क्त्वा विप्राय प्रतिपादयेत् नाभि... तोचेमार्गार...

द्रायनाच विलाप्रतिग्रहं पश्चात्कूस्तोदकंदद्यादेषप्रतिग्रहस्थितिः [illegible] यमर्गानामथ्योगाथामुद्रा
हरंतितान्हिदः दातृणांसन्तमानांच विशेषप्रतिपत्तये ४८ गोभूहिरण्यसंयुक्तंभागमेकंददाति
यः ससर्वपापकर्मापि मायुज्यंब्रह्मणोव्रजेत् ४९ प्रोक्तेनचानेनमुनीशमार्गद्यान्द्विजेंद्रागविधि
नाप्रयुक्तं पापानिहत्वासपुरातनानि प्रयातिवेधानप्रुषीनयोगी ५० सुखासनंचयोदद्याद्द्विजा
नाख्यमनुत्तमं दिव्ययानेदिवंयातिस्तूयमानःसुरासुरैः ५१ यारथेंदवसंयुक्तंहेमप्रुष्परत्नकृतं
कृतरज्जुंचपत्राद्यैनेत्रपट्टैः कृतैरपि प्रतत्तावस्थगितंवस्त्रैः पट्टैः पट्टोलिकैःसुभैः मुक्ताफलै
स्तथानेकमणिभिश्चोपशोभितं ५३ हयोचरुचिरैवस्त्रैर्भूषितावत्सलंकृतैः तौभूषणैरलंकृत
सुखयंत्राभिशोभितौ ५४ सपर्याणौकशायुक्तौग्रीवाभरणभूषितौ सुभलक्षणसंयुक्तौतरु
णौतत्रयोजयेत् ५५ रविसोमग्रहदद्यात्सुभवान्यत्रपर्वणि प्रदद्याद्योद्विजाग्र्यायसप्राप्नोत्यक
लोकतां ५६ वसेद्वर्षसमंतत्रसेव्यमानःसदैवतैः एकंवापिदृढंदलाश्वोलंकारभूषितं सुल
क्षणंयुवानंचसोश्वलोकमवाप्नुयात् ५७ प्रदद्याद्योरथंरम्यंहेमरत्नविभूषितं दिव्यवस्त्रप
रिच्छन्नंनेत्रपट्टादिभिःशुभैः ५८ सौवर्णैरर्धचंद्रैश्चराजतैर्वापिभूषितं शुभैर्मुक्ताफलैरन्यै
र्नीलवज्रादिभिस्तथा ५९ गजौसुलक्षणोपेतौसुशीलौनिरुजावपि सुभदंतौसुरूपौचहेमा
लंकारधारिणौ ६० दिव्यवस्त्रैःपरिच्छन्नौकर्णशंखावलंबितौ पट्टनेत्रादिकक्षौनौविशिष्टस
पिमंडितौ ६१ ईदृक्रथंचसंयुज्यपताकादिविभूषितं शोभितंपुष्पमालाभिःशंखदुंदुभिनिः

चतुर्वेदाय विप्राय त्रिवेदायाथवा पुनः सुचयेवा द्विवेदाय श्रोत्रियाय कृतेऽपि वा ६३ अलं
मालस्य परिधाप्य सुवाससी तस्य हस्तोदकं दद्यात्सौ यतां केशवस्त्विति ६४ एवं हस्तिरथं द
द्यात्सम्यगर्च्य द्विजातये निहत्य सर्वपापानि विष्णुलोकं स गच्छति ६५ वापेच्छत्तु भुजङ्गसे
व्यमानस्तु भुजैः अनन्तं कालमाप्नोति ऐच्छैरवच चक्रगदाधरः ६६ पश्यन्ति सरथं येन दीयमानं न
राद्विजाः नोपि विष्णुपुरं याति वासिष्ठजवचो यथा ६७ एकं वापि हि यो दद्याद्धस्तिनं स्वर्णभूष
णं सवस्त्रं हेमरत्नैश्च रजतकल्पितैः ६८ मणिमुक्ताफलैर्युक्तं सुवर्णरजतान्वितं पूर्वोक्ता
पचार्विप्राय चतुर्वेदाय वा द्विजाः ६९ यो दद्याद्विधिवत्सोपि सदा विष्णुपुरे वसेत् विधिवद्यश्च
गृह्णाति सर्वमेव प्रतिग्रहं ७० दातृलोकमवाप्नोति पराशरवचो यथा अलंकृत्य तु यः कन्यां श्रा
द्धाहे न यच्छति ७१ अन्यो ह्यहनि केनापि गजदानशतं लभेत् गजदानस्य यत्पुण्यं तस्माच्छ
तगुणं फलं कन्यादाविधिवत्तं वै प्राप्नोति न संशयः पुत्रदानं च वाञ्छन्ति केचिद्विप्रा मनीषिणः
कन्यादानात्परं श्रेयः पुत्रदानं शतोत्तरं ७३ भूमिं सस्यवतीं दद्याद्यस्तु विप्राय शालवः सस्यशु
कृतुल्यानि विष्णुलोके सदा वसेत् ७४ दशहस्तेर्भवेद्वंशस्त्रिभिस्तैस्तु विस्तरैः दृष्टोपि दश भि
वंशगोत्रं समपरिकीर्तितं ७५ अपि गोचर्ममात्रेण भूमिं दद्याद्विजातये विष्णुलोकमवाप्नोति
केचिद्वह मनीषिणः ७६ षड्भिस्तु सहितान्विप्रवंशान्तु मयतो दश तानेव द्विगुणान्हरिति
केचिन्निवर्तनं ७७ दंडानां च हस्तानां चत्वारिंशद्दशाह्नना पंचभिर्यपिनासाङ्कैः

निवर्तनं ॥ बालवत्सकधेनूनां सहस्रं यत्र तिष्ठति तद्दै निवर्तनं प्राहुरिति केचिन्मनीषिणः ॥
नाम्नपत्रेपि यद्दे यालेखयित्वा च शासनं ग्रामं विप्राय यो दद्याद्दशसीरक्षितं पुनः ॥ सीरस्यैकस्य
वा दद्यात्तस्य पुण्यं किमुच्यते भूः पांसुकणिकातुल्याः समा विष्णुपुरे वसेत् ८१ भूमिदानात्परो ध
र्मस्त्रैलोक्येपि न विद्यते पादैकमात्र दानेन यस्या विष्णुः पुरे स्थितिः ८२ तस्य दानात्परो धर्मस्तन्हृतं
पातकं परं तस्मात्तो यत्नतो दद्याद्धरणं च विवर्जयेत् ८३ इहैव भूमिदानस्य मत्स्यचिन्हमितं ते -
क्षितिदः स्वर्गतो भ्रष्टः क्षितिनाथः पुनर्भवेत् ८४ भुनक्ति च पुनर्भोगान्यथा दिवि तथा भुवि गजै
रश्वैर्नरैर्युक्तो हेमरत्नविभूषितः ८५ वारस्त्रीगणसंसेव्यस्तूयमानश्च वंदिभिः छत्रालंकारसंयु
क्तो गीतवाद्योत्सवादिभिः ८६ इत्यादि भूमिदानस्य चिन्हं ते वत्स कीर्तितं वित्तेनापि हि यः क्रीत्वा भू
मिं विप्राय यच्छति ८७ यावंति धनिसा भूमिः स स्वर्गे तावदेधते ८७ गृहभूमिं च यो दद्याद्धाद
श्रमणात्रके गृहोपकरणं दद्याद्गृहदानफलं लभेत् ८८ हस्तमात्रां च यो दद्याद्भूमिं विप्राय मानवः त
स्यापि हि महत्पुण्यं दद्यादंगुलमात्रकं ८९ नैतस्मात्परमं दानं किंचिदस्ति धरातले पुण्यं फलं प्रव-
क्ष्यामि विशेषेण तु तच्छृणु ९० यत्र हेमानि सद्मानि मणिभिर्भूषितानि च प्राकारा यत्र सौवर्णा
श्चतुर्द्वाराः सतोरणाः ९१ दिव्या अप्सरसो यत्र तासां संख्यास्त्वनेकशः या दृष्ट्वा कामदेवोपि भवेत्का
मातुरः क्षणात् ९२ सुकेशाः सुललाटाश्च बालचंद्रोपमभ्रुवः सुनासाकर्णगंडाश्च बिंबोष्ठाधरप-
ल्लवाः ९३ सुग्रीवभुजपाण्यग्राः पीनोत्तुंगपयोधराः सुमध्योरुनितंबाश्च सुश्रोण्यश्च सुभोरसः

पादाः सुनरवास्तथा ॥ ॥ केनरूपेणतावर्ण्याभवंत्यप्सरसोद्विजाः ९१ वै
ना : ।: सर्वादिव्यस्रग्वस्त्रभूषणाः दिव्यानुलेपलिप्तांगादिव्यालंकारभूषिताः ९२ सुनी
।सिद्धांहस्ताच्चुलुस्तः क्षणान् वर्ण्यंतेताकथंदेव्याचालक्ष्मीप्रतिमोपमाः १७ वैषावा
सरसांसंघेर्वृतस्त्वासुरधारिभिः गीयमानश्चगंधर्वैः स्तूयमानः सदैवतैः १८ यसोद्विष्णुपुरेता
वद्यावद्वासुवर्हेक्षितौ पुण्यंचभूमिदानस्यकथितंतववत्सक १९ मेरुर्धरिच्चोकुलपर्वतास्तपा
थोणंवःस्वर्गतलावधीनि दानानिसर्वाण्यपिभोगकामैः प्रोक्तानिदेवानिपुराणविद्भिः २० आ
सतुल्यसुवर्णयोरजतंद्रव्यमेवच प्रयच्छतिद्विजाग्र्येभ्यस्तस्याप्येतत्फलंभवेत् २१ ब्रह्महत्यादि
भिःपापैर्यदियुक्तोभवेन्नरः सतैःपापैर्विनिर्मुक्तःप्रोक्तोविष्णुपुरेवसेत् २२ तुलापुरुषभूमिंचदी
यमानांचयेनराः पश्यंतितेपितंचांतियेपिस्युरनुमोदकाः ३ गुडवाचादिवारवंडेलवर्णवापितेलि
तं योददात्यात्मनातुल्यंनारीवापुरुषोपिवा ४ पुमान्महद्युन्मवत्सरस्यान्नारीस्याच्चुरनेःसमा सु
गोरूपसंपन्नेसुजातातातौश्चविष्टपं ५ हिरण्यदक्षिणायुक्तंसवस्त्रभूषणान्वितं अलंकृत्यद्वि
द्यंतंपरिधाप्यचवाससी ६ खंडादितोलिनंसर्वंविप्रेभ्यःप्रतिपादयेत् सर्वकामसमृद्धात्माचिर
कालवसेद्दिवि ७ ऊर्ध्वंरवराजमाहिपंचमेषमथकरेणमहिषीप्रजाच ऋषःरवरोष्ट्रविकसंवसं
तोहेमादियुक्तंसकलंप्रदेयं ८ वराणिरत्नानिचहेमरूप्येःशुभानिवासांसिचताम्रकांस्यं उपा
श्मान्नकरभादिकृत्वाहेमादिदानंद्विजपुंगवेभ्यः ९ वदंनिकेचित्...निकृत्वा...यान्यपिस

नहेमधेनुवत् १० अर्चविलाद्दपीकेशंपुग्येन्हिविधिपूर्वकं अग्निस्तुरुं सुर
पञ्चविमानाहूयपच्छति ११ सप्तुल्काविष्णुलोकंतुयदागच्छतिसंसृतो तदासोतेनपुण्येनधन
: १२ योरूप्यसुन्नमंदद्याद्थिनेब्राह्मणायच सोतीवधनसंयुक्तोरूपयुक्तः प्रजाय
१ नाणकानिविचित्राणिनानानामानियोनरः तथाताम्रंचकांस्यंचवस्त्रवासांसिकादिवा १४ यो
दद्याद्भक्तितोर्थिभ्यः सोमलोकमवाप्नुयात् ससंभुज्यतुतंलोकंरूपवानिहजायते १५ घृतदानानि
चाविप्रसोत्यंतंसुखमेधते भोजनाभ्यंजनार्थंचभवेत्सोपिसुखीनरः १६ सततंतैलदानेन भोज
नाभ्यंजनायच स्निग्धदेहोतितेजस्वीरूपयुक्तः प्रजायते १७ मृगनाभिंचकर्पूरंतगरंचंदनादि
कं गंधद्रव्याणियोदद्याद्नोभोगीसजायते १८ तांबूलंपुष्पमालाचपुण्याण्याभरणानिच योद
द्यादूपवान्भोगीधनयुक्तश्चजायते १९ शशिरतोंचयोदद्यादनलंसेधनंनरः ससर्भिद्धोग्रभिनः सु
न्भजारूपयुनोभवेत् २० योदद्यादुलंभानांचानित्यमेधासिमानवः श्रियायुक्तोभवेदत्रसंपरायेप
पराजित : २१ अथकिंबहुनोक्तेनदानधर्मविवेचने यद्यदिष्टतमंलोकेतद्देयप्रतिपादयेत् २२
तिलान्दर्भांश्चनिस्यार्थंतृणान्यास्तरणानिच सोपिसुखासुखंस्वर्गेजातश्चात्रधनीसुखी २३ गु
डमिक्षुरसंखंडंदुग्धंखर्जूरंचाधकान् दत्वाफलानिसर्वाणिस्वादूनिमधुराणिच २४ रम्याणिस
र्वशाकानिसहिंगुलवणानिच स्थाल्यादिगृहपात्रंचदत्वागोत्राधिकोभवेत् २५ कूष्मांडंत्रपुसं
दत्वाघृतालंचपटोलकं शुभानिकंदमूलानिसुहृदः पुत्रवान्सुखी २६ बदराम्लकपित्थानिरव

सुजानुजंघगुल्फाश्चसुपादाःसुनखास्तथा ॥ ॥ केनरूपेणतावर्ण्याभवंत्यप्सरसोद्विजाः १५ वै
ण्याचागणिकाःसर्वादिव्यस्रग्वस्त्रभूषणाः दिव्यानुलेपलिप्तांगादिव्यालंकारभूषिताः १६ सुनी
नामपिचेतांसियाहृत्यात्तुक्षणात् वर्ण्यतेताकथंदेव्याचालक्ष्मीप्रतिमोपमाः १७ वैष्णवा
प्सरसांसंघैर्वृतश्चामरधारिभिः गीयमानश्चगंधर्वैःस्तूयमानःसदैवतैः १८ वसेद्विष्णुपुरेता
वद्यावद्ब्रह्मदिवाक्षितौ पुण्यंचभूमिदानस्यकथितंतववत्सक १९ मेरुर्धरित्र्याकुलपर्वताश्चपा
थोर्णवःस्वर्गतलावधीनि दानानिसर्वाण्यपिभोगकामैःप्रोक्तानिदेयानिपुराणविद्भिः २० आ
त्मतुल्यंसुवर्णंवारजतंद्रव्यमेवच प्रयच्छतिद्विजाग्र्येभ्यस्तस्यापेनफलंभवेत् २१ ब्रह्महत्यादि
भिःपापैर्यदियुक्तोभवेन्नरः सतैःपापैर्विनिर्मुक्तःप्रोक्तोविष्णुपुरेवसेत् २२ तुलापुरुषभूमिंचदी
यमानांचयेनराः पश्यंतितेपितेयांतियेपिस्युरनुमोदकाः २३ गुडंवाचादिवारवंडलवणंवापितोलि
तं योददात्यात्मनातुल्यंनारीवापुरुषोपिवा २४ पुमान्प्रद्युम्नवत्सस्यान्नारीस्यात्तुरतेःसमा सु
भगारूपसंपन्नासुजातातौत्रिविष्टपे २५ हिरण्यदक्षिणायुक्तंसवस्त्रंभूषणान्वितं अलंकृत्यद्वि
जोत्तंपरिधाप्यचवाससी इक्षुखंडादितोलितंसर्वविप्रेभ्यःप्रतिपादयेत् सर्वकामसमृद्धात्माचिर
कालंवसे वै २६ उग्रंखराजंमहिषंचमेषमश्वंकरेणुंमहिषीमजांच भूयःखरोष्ट्रादिकमंवसं
मदेयं २७ वस्त्राणिरत्नानिचहेमरूप्यैः शुभानिवासांसिचताम्रकांस्यं उपा
दकृत्वाहेमादिदानंद्विजपुंगवेभ्यः २८ वदंतिकेचिदनानिकृत्वाहेममयान्यपि स

भूपर्णैर्वस्त्रै रत्नैर्गोभिस्तुरंगमैः आदत्तैः प्राणहीनेन प्राणदानेन तोधिकं ४४ अन्नं प्राणा जलं शा
मुच्यते तस्मादौषधदानेन दत्तास्युः सर्वो द्विजाः ४५ प्राणदानं च यो दद्यात्सर्वेषां
पर्णदं द्विजां सयातिपरसंस्थानं यत्र देवश्चतुर्भुजः ४५ यो दद्यान्मधुरां वाचमाश्वासनकरामृतां
तेनातं स्वस्वर्गो मेध फलं लभेत् ४६ क्लीबान्धबधिरादीनां रोगार्तकुशरीरिणां तेषां यद्दीयते
४७ ये यच्छंति दयादानं सानुकंपेन चेतसा
नाप्नुवे ४८ अथौन्यत्संप्रवक्ष्यामि तिथिमासगतं द्विजाः यत्प्रदानं सुनिश्रेष्ठ विशिष्टं जायते फलं
मार्गशिरे दानं पूर्णं च ददाति यो द्विजाः विधिना तत्प्रवक्ष्यामि यत्प्रदानं महाफलं ५० अक्लिष्टं
फं लवणं पात्रे पूरितं हिरण्यनाभवस्त्रेण कौसुंभेनानुवेष्टितं ५१ स्नातः स्नातायवि
तेनापि सौभाग्यरूपलावण्ययुक्तो भवति मानवः ५२ गौरसर्षपकल्केन पौष्ये सु
गरो नरः गंधपुनर्भवकृत्वा कुंभेन गव्यसर्पिषा ५३ सर्वगंधौषधैस्तोयैः फलपुष्पसमन्वितः
सुवर्णं गृगंद ना मदद्यात्त द्विजन्मने ५४ घृतेन स्नापयेद्विष्णुं भक्त्या चैव प्रपूजयेत्
दद्यादगां घृतं दद्याद्विजातये ५५ हस्तेवस्त्रयुगं दद्यात्सोपवासः समाहितः कर्मणा तेन धर्मज्ञः
पुरुषो न्यनृतं स्नाप्य कुर्यात्तिलैः न्युच्यते सर्वपातकैः शुभं शयनमास्तीर्य फाल्गुन्यां
द्विजातये ५७ रूपद्रविणसंयुक्तां भार्यां रूपवतीं लभेत् नरः प्राप्नोति धर्मज्ञः प्रमाणं राजवेश्मनि
५८ नारी नरः गतां रूपसौभाग्यसंयुतं प्राप्नोति विपुलान्भोगान्नात्र कार्या विचारणा ५९ पूर्ण

दाडिमानिच चारांश्चामलकान्दत्वापुत्रवानिहजायते २७ यान्नारीमहाभक्त्याददद्याद्देनाभि
वाडने सुपुत्रास्तु भगाद्धि श्रापार्वतीविहजायते २८ योऽर्थिनेतृणकाष्ठानिब्राह्मणायोपपादयेत्
सर्वदत्तंभवेत्तस्यधेनुदानसमंफलं २९ भोजनाच्छादनेदत्वादत्वाचोपानहौद्विजे सर्वलोकेस
मंभुज्यपूर्णकामोऽत्रजायते ३० याःपुण्यभार्योतिसकाममुंसांकामोपभुक्तौनिजदत्तदेहा गी
र्वाणचेतोहररूपवत्यः पौरंदरस्तागणिकाभवंति ३१ गृहंवामठकंवापिशयनासनविष्टर
चक्रशिपुविह्न्योविद्वान्पादयेन्नरः ३२ महीदानादिकंव्यासविद्यादानंशताधिकं विद्य
नांचविप्राणांपादाभ्यंगसुपानहौ ३३ योददातिद्विजश्रेष्ठब्रह्मलोकेसगच्छति आदाचार
दत्वाशास्त्रंवान्यतमंद्विजः ३३ अध्यापयेद्द्विजान्शिष्यान्विद्यादानंतदुच्यते ३४ उपाध्यायनिधा
याग्रेपस्यकृत्वाच्चवर्तते भक्त्याविद्वान्प्रयच्छेद्यः परंब्रह्मसमृतोविशेत् ३५ विद्यार्थिनेचविप्राय
योदद्याद्भोजनंनरः पादाभ्यंगंतथास्नानंसोपिविद्याशाभाग्भवेत् ३६ यःस्वयंपाठयेद्द्विजान्
स्नात्वाभक्त्याचसाद्विजाः सब्रह्मसाक्षाद्भवतीतिभूयोनाचातिसंस्मृतौ ३७ ऋत्वायादि
दत्त्वावाद्विजोत्तमः अध्यापयतितस्यापिनास्तिशिष्यस्यानिष्कृतिः ३९ मंत्ररूपंचयोदद्यादेकं
वापिस्तुभास्करं तस्यदानस्यवैशिष्योनिष्कृतिंकर्तुमक्षमः ४० यद्विप्रशिष्यप्रतिपादनेनवि
द्यामदानंनतुल्यमस्ति दानंधरित्र्यामविनाशिकिंचित्तस्मात्प्रदेयंसततंतदेव ४१ रोगार्त
स्यौषधंपथ्यंयोददातिनरोयदि अन्यस्यापिचकन्यापिप्राणदःसतुनि[illegible] ४२ किंचित्तो

भूषणैर्वस्त्रै रत्नैर्गोभिस्तुरंगमैः आदत्तैः प्राणहीनेन प्राणदानं ततोधिकं ४४ अन्नं प्राणा जलं प्रा
णाः प्राणाश्चौषधमुच्यते तस्मादौषधदानेन दत्ताः स्युः सर्वतो द्विजाः ४५ प्राणदानं च यो दद्यात्सर्वेषा
मपि देहिनां स याति परमं स्थानं यत्र देवश्चतुर्भुजः ४६ यो दद्यान्मधुरां वाचं मांसाशनकरामृतां
यथो गार्तिनार्तस्य स गोमेधफलं लभेत् ४७ क्लीबांधबधिरादीनां रोगार्तकृशशरीरिणां तेषां यद्दीयते
दानं दयादानं तदुच्यते ४८ ये यच्छंति दयादानं सानुकंपेन चेतसा तेपि तद्दानधर्मेण विष्णुलोकम
वा[प्नु]युः ४९ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि तिथिमासगतं द्विजाः यत्प्रदानं मुनिश्रेष्ठ विशिष्टं जायते फलं
[मा]र्गशिरे दानं पूर्णचंद्रे तिथौ द्विजाः विधिना तत्प्रवक्ष्यामि यत्प्रदानं महाफलं ५० आकंठं
कांस्यपात्रं च लवणप्रस्थपूरितं हिरण्यनाभवस्त्रेण कौसुंभेन तु वेष्टितं ५१ स्नातः स्नाताय वि
प्राय सर्वस्वं प्रतिपादयेत् सौभाग्यरूपलावण्ययुक्तो भवति मानवः ५२ गौरसर्षपकल्केन पौष्यां तु
स्नापितो नरः स पुनरभिषेक्तव्यः कुंभेन गव्यसर्पिषा ५३ सर्वगंधौषधैस्तोयैः फलपुष्पसमन्वितैः
ससुवर्णं सुरवं (?) स्नात्वा प्रदद्यात्तु द्विजन्मने ५४ घृतेन स्नापयेद्विष्णुं भक्त्या चैव प्रपूजयेत् घृतं च
हुत्वाद्गौ घृतं दद्याद्विजातये ५५ हस्ते वस्त्रयुगं दद्यात्सोपवासः समाहितः कर्मणा तेन धर्मज्ञाः
पुष्टिमाप्नोत्यनुत्तमां ५६ माघ्यां कुर्वंस्तिलैः श्राद्धं मुच्यते सर्वपातकैः शुभं शयनमास्तीर्य फाल्गुन्यां
सद्विजातये ५७ रूपद्रविणसंयुक्तो भार्यां रूपवतीं लभेत् नरः प्राप्नोति धर्मज्ञः प्रमाणं राजवेश्मनि
५८ नारी च सुभगा भर्तारं रूपसौभाग्यसंयुतं प्राप्नोति विपुलान्भोगान्नात्र कार्या विचारणा ५९ पूर्णे

मासीसुसर्वासुमासऋक्षयुतासुच एतेषामेवदानानांफलंदशगुणंलभेत् ६० महापूर्वासुचैतासुफ
लमक्षय्यमश्नुते द्वादश्यांसुक्लपक्षस्यचैत्रेवस्त्रप्रदोनरः ६१ अक्षयान्लभतेभोगान्नाकलोकेवि
नश्वरे इत्येतत्कथितंविप्रा फलंचैतस्यसत्तमाः ६२ योदद्याद्वै भवैशाखेमेचकद्वादशीदिने सुक्ला
यांपादुकाछत्रेविष्णुलोकमवाप्नुयात् ६३ आस्तीर्यशयनंदद्याज्ज्येष्ठेशेषशायिनः आषाढेसुक्लद्वा
दश्यांन्वितद्वीपाद्यपोभवेत् ६४ श्रावणेवस्त्रदानेनविष्णुसायुज्यमृच्छति गोप्रदोयातिगोलोकंभा
सिभाद्रपदेद्विजः ६५ भीणचेदश्विशिरसमश्वंदत्वातथाश्विनी कुलत्रयंसमुद्धृत्यविष्णुलोकमवा
प्नुयात् ६६ कंबलस्यप्रदानेनकार्तिक्यांगोगमाप्नुयात् प्रदानंलवणानांतुमार्गशीर्षेमहाफलं ६७
धान्यानांचतथापौषेदारूणामथनंतरं फाल्गुनेसर्वगंधानांभवेद्दानंसुखप्रदं ६८ भगर्क्षसंयुता
चैत्रेद्वादशीतुमहाफला मासेतुमाधवेसुक्ले द्वादशीकरसंयुता ६९ वायव्येनयुतासुक्लेसु चामूल
नवैष्णावी नभस्याःश्विनयोःपुण्याश्रावण्याजर्क्षसंयुता ७० पौष्णर्क्षसंयुताचार्जेमार्गेचकृत्तिका
न्विता सहस्येभिभसंयुक्तातपस्यादित्यभान्विता तपस्येगुर्वर्क्षयुक्ताद्वादशीपावनास्मृता नक्षत्रयु
क्तास्वेतासुदत्तंदानाद्यनंतकं ७२ मेषंचमेषसंक्रांतौगोवृषांवृषसंक्रमे शयनासनदानंचमिथुना
गमेतथा ७३ सक्तून्कर्कप्रवेशेचप्रदद्यात्कर्कराशिगे सिंहराशौचपात्राणांतेजसानांप्रदायकः
७४ कन्याप्रवेशेवस्त्राणांसुरभीणांपयःस्रुतं तुलाप्रवेशेधान्यानांबीजानामपिचोत्तमं ७५ वृश्चिके
वसुवस्त्राणांवेश्मानांदानमुत्तमं धनुःप्रवेशेवस्त्राणांयानानामपिपुण्यदं ७६ मृगराशौचदारू

गोदानमग्नेः सुखप्रदं कुंभप्रवेशे दानं तु गवामर्थं तृणस्य च ॥ मीनप्रवेशे म्लानानांम
पित्रोत्तमं दानान्यथैतानि मया द्विजेंद्राः प्रोक्तानि काले षु मुनिः प्रदाय प्राप्नोति कामान्मनसापि
मृग्यान्तस्याक्षयं संति द्विकालदानं ॥ अशौचे सूतके चैव न देयं न प्रतिग्रहः सत्रोरर्पितयोर्देयं
न दानं नाभयदक्षिणा ॥ सत्रे दानं न दातव्यं दातव्यमभयं सदा इमानि त्रीणि देयानि विद्या कन्याम
निग्रहः ॥ देवानामतिथीनां च गवामपि च पूजनं अभयस्य दानकालो यदा भयमुपस्थितं ॥
अन्यप्रतिग्रहादि प्रयान्त्यास्तु शुचिभिर्द्विजैः अशौचे सूतके वापि न च ग्राह्यो भवतीति ने ८२ अभ
कानन्यथं ... शिरोपिनः स्नात्वा च प्युपस्पृश्य गृह्णीत प्रयतः शुचिः ८३ द्रव्यस्य नाम
गृह्णीयान्न थानिवेदयेन् तोयं दद्यात्तथा दाता दानेविधिरयं स्मृतः ८४ प्रतिगृहीता सावित्रं स
... शूद्रे च तत् ... यं नसदेत् हि ८५ समापयेत्ततः पश्चात्काले ... प्रीति
पर्क प्रतिग्रहं ... प्रतिगृह्णीत ... ८६ मंदपदं ... त्वोपांशु च तथा विशः मन
... ८७ सोंकारं ब्राह्मणान्नृपान्निरोंकारं महीपतौ उपांशु
... ८८ नदानं च रासं दद्यान्न भयान्नोपकारिणे न नृत्यगीतशीलेभ्यो
... ८९ ... प्रतिगृह्य प्रतिग्रहं असत्सु विनियुंजीत
... धर्मार्थे नोपभुंजीत न तं तस्करमर्प
... दानं ... चिन्त्य जलमध्ये जलं क्षिपेत्

वदंतिमुनयोगाथापरोक्षेदानसत्फलं परोक्षमक्षयंदानंप्रत्यक्षात्कोटिशोभवेत् ९३पात्रंमनसि
संचिंत्यगुणवत्तद्भीप्सितं अप्सुब्राह्मणहस्तेवाभूमौवापिजलंक्षिपेत् ९४दानकालेत्वसंप्रा
प्तेपात्रेवासान्निधौजलं अन्यविप्रकरेदत्वादानंपात्रायदीयते ९५विष्णुर्भूर्वरुणोयत्रगृण्हंतीह
करोदकं तद्दानंब्रह्मसंप्राप्तमक्षय्यमितिविष्णुगीः ९६लक्ष्मीभ्रष्टायचयद्दत्तंदरिद्रायार्थिनेद्वि
जाः तद्दत्व्यसमुद्दिष्टमितिपाराशरोवदत् ९७राज्यभ्रष्टंतुराजानंभूयोराज्येनिवेदयेत् वि
ष्णुलोकेचिरंभुक्त्वाभूयोभूमिपतिर्भवेत् ९८प्रतिश्रुत्यद्विजायार्थंयोनयच्छतितंपुनः नस्कारय
तिविप्रोपितुल्यंस्यादुपपातकं ९९प्रतिश्रुत्यनयत्किंचिद्विजेभ्योनप्रयच्छति सर्वेद्वादशजन्मानि
शृगालयोनिमाप्नुयात् १००गृह्यादीनथवक्ष्यामियथालक्षणलक्षितान् मानंभूमितिलादीनांय
थावत्तन्निबोधत १अज्ञातदंतायत्तुस्याद्गर्भदंतसमन्विता वर्षादर्वाक्चतुर्थाब्दवशिकेतिनि
गद्यते २सुशीलाचसुवर्णाचनीरोगाचपयस्विनी सवत्सामथनस्तासुगृष्टिर्गौरभिधीयते ३अ
गायापरिक्लिष्टाप्रसवत्सनसूतिका सूतासतीपयोयुक्तासागौर्भूमिसमामता ४पूर्वोक्तगुणसंयु
क्ताप्रत्यक्षप्रसवातथा सात्वगौर्धेनुरित्युक्तावसिष्ठजवचोयथा ५पंचगुंजाभवेन्माषः कर्षःषोड
शभिस्तैः तैश्चतुर्भिःपलंप्रोक्तंतौल्यमानंपुरातनैः ६भद्रंनरेकहस्ताभिःप्रसृतिभिश्चतसृभिः
मानकेतैश्चतुर्भिश्चसेतिकेतिनिगीयते ७ताभिश्चतसृभिःप्रस्थश्चतुर्भिराढकस्तथा द्रोणश्च
तुर्भिस्तैरुक्तोधान्यमानमितिस्मृतं ८तिलप्रसृतिभिर्भांडंचतुर्भिर्यत्सपूर्यते तैश्चतुर्भिश्चकर्ष

श्वतंश्चतुर्भिश्चनेफलं १ परेदत्तेश्चतुर्भिः स्यान्स्थीपादानश्चतुष्टय
..स्मृतः ११ किंतंचबहुनोक्तेनदानस्यतुपुनःपुनः दीयतेयद्दरिद्रायतद्दक्षय्यंकुटुंबिने ११
अथान्यत्संप्रवक्ष्यामिदानानिनिष्फलानिच तथानिष्फलजन्मानियथावत्तंनिबोधत १२ वृथा
जन्मानिचत्वारिवृथादानानिषोडश तानिपृथक्प्रवक्ष्यामिनिबोधध्वंद्विजोत्तमाः १३ अपुत्रस्य
वृथाजन्मयेचधर्मबहिष्कृताः दरिद्रस्यवृथाजन्मव्याधितस्यापिनिष्फलं १४ पुण्यस्थानेषुयद्दत्तं
वृथादानंतदुच्यते आरूढपतितेचैव अन्यायोपार्जितंचयत् १५ व्यर्थमब्राह्मणेदानंपतितेतस्करे
पिच गुरौचाप्रीतिजनकेकृतघ्नेग्रामयाजके १६ ब्रह्मबंधौचयद्दत्तंयद्दत्तंवृषलीपतौ
वेदविक्रयिणेयच्च १७ स्त्रीजितेचैवयद्दत्तंव्यालग्राहेपिनिष्फलं परचारकेपियद्दत्तंवृथादा
नानिषोडश १८ तमोवृतस्तुयोदद्यात्क्रोधाद्भयात्तथामानवः विप्रादानंहितत्सर्वंभुंक्तेगर्भस्थएव
हि १९ दानानांदानमेकारणात् योददातिद्विजातिभ्योबालभावेतदश्नुते २० स्वयं
...दीयते
२१
...दीयतेयदनिरुद्धेउपतिष्ठतिनाधकं २२
...दातव्यानिद्विजातिभ्यः स्वर्गमार्गप्रदानिवै २३ भूमेः प्रतिग्रहंकुर्याद्भूमिलाभदक्षि
णां ...कन्यांदासीदासानपिद्विजाः २४ करंतुहृदिविन्यस्यधर्मोज्ञेयःप्रतिग्रहः
...दासुवा २५ तथाचैकशफानांतुसर्वेषामविशेषतः प्रतिगृहीता

गांशृंगेपुच्छेकृष्णाजिनंतथा २६ कर्णाजाः पशवः सर्वेग्राह्याःपुच्छेविचक्षणैः प्रतिगृह्यथोक्तस्यस
रुत्यनपादुके २७ ईषायांतुरथोक्तेवाछत्रंदंडेप्रदीयते द्रुमाणामथसर्वेषांमूलेन्यस्तकरोभवेत्
२८ आयुधानिसमाधायतथासुच्यविभूषणं धर्मध्वजोद्विजः स्पृष्ट्वाप्रविश्यचतथागृहं २९ अवनी
यंत्रसर्वाणिजलस्थानानिचैवहि उपवेश्यचशय्यायांस्पर्शयित्वाकरेणवा ३० द्रव्याण्यन्यान्यथाद
यस्मृत्वानाब्राह्मणः पठेत् कन्यादानेतुनपठेन्नद्रव्याणिपृथक्पृथक् ३१ प्रतिगृह्यद्विजश्रेष्ठतत्रैवां
तसर्वाणितेद्रव्याणामथसर्वेषांद्रव्यसंश्रयणान्नरः ३२ वाचयेज्जलमादाय ओंकारेणप्रतिग्रहं
प्रतिग्रहस्यचोधमंत्रजानातिविधिद्विजाः सद्रव्यस्तेयसंयुक्तोनरकंप्रतिपद्यते ३३ अथापिवक्ष्या
मिविधिंविशेषान्वाजिप्रदानेचप्रतिग्रहेच दातृगृहीतोरपियेनपुण्यंस्वर्गायजायेतशृणुध्वमेत
३४ गृह्णातियोन्यविधिवद्द्विजेंद्रः कुर्यादसौपंचदिनानिपूर्वं पंचोपचारैस्तुतविष्णुपूजां कूष्मांड
मंत्रैघृतदुग्धहोमं ३५ यद्धामइत्यादिमरुत्तदीयसोकारभूरादिभिरन्वितंच प्रत्येकमष्टोत्तरहुत्वा
द्विजेंद्रःसावित्र्यमंत्रेणाचतद्दशौ ३६ षड्यामयुक्तंत्रिशतंजुहोतिकुर्याच्चगायत्रीजपसहस्रं पश्चा
त्प्रगृह्णतुरंगंद्विजाग्र्यस्तथास्वमात्मानमजनयेन ३७ दानापिचैवप्रतमाविदध्याद्विजाग्र्यव
स्मात्कनपापवंध्यं ह्यवश्यभूसूर्यजनंलभेतेसर्वत्रपूज्योद्विजवृंदमध्ये ३८ सीअस्वप्रतिग्रहविधिः
जानातियो यस्यप्रतिग्रहंचपुराणगीतास्तुभवंतिगाथाः ३९ विशेषपुण्यप्रतिपादनायतिथौ
मदत्तंद्विजयत्नयत्न ४० श्रावणेस्तुकृपक्षेतुद्वादश्यांप्रीचलेहरिः गोप्रदानेनविप्रेंद्रवदंत्येतन्मनो

षिपाः पुष्यंसुक्लेद्विजश्रेष्ठाद्वादश्यांघृतधेनुकं घृतार्चिः प्रीणनायालंभवदथास्फलदायिनी
केशवप्रीणनार्थायसर्वकामफलप्रदा ज्येष्ठमासेसि
तेपक्षद्वादश्यांजलधेनुकां दत्वाविप्रायविधिनाप्रीत्यर्थंत्वनुशायिनः ५३ यत्रयानंतनाकालयत्रान
विशेषार्थोभदेप्रोक्तंनान्यकालनिषेधकं ५४ विष्णुमुद्दिश्यविप्रेभ्योनिः संश्रायत्प्रदी
भवेत्तदक्षयंदानंउक्तमल्पाक्षरैरिदं ५५ देशेकालेचपात्रेनधनंन्यायागतंयदि दीयतेप्रास
५६ चंद्रेवायदिवासूर्यंहष्टराहोमहाग्रहं अक्षयंकथितंदानंकोविदः
: ५७ द्वादशीषुचसुक्लासुविशेषःश्रवणेनच यत्रयद्दीयतेकिंचित्तदनंतंप्रजायते ५८
विशेषात्कुभयुक्तेषुपक्षांतेषुचसर्वदा तृतीयासुचसर्वासुशुक्लासुतत्रविशेषतः ५९ वैशाखस्यशुक्लपक्षे
तुविशेषाद्दीपमानवः आषाढीकार्तिकीमाघीवैशाखीचविशेषतः ६० पौर्णिमास्यस्तुतत्रापिप्रो
क्तादानमहाफलाः व्यतीपातेषुसर्वेषुमासर्क्षेषुद्विजोत्तमाः राशिसंक्रमकालेषुतीर्थेरश्मविशे
षतः ६१ तुलामेषप्रवेशेतुयोगेतुमिथुनस्यच रवेर्महाफलंदत्तंतेभ्योपिस्यान्महाफलं ६२ यदाप्र
:प्रविशतिमकरंद्विजसत्तमाः आषाढेश्वयुजेचैवपौषेचैत्रेतथैवच ६३ द्वादशीप्रभृतिप्रोक्तं
मिथुनंचतथाकन्यांकार्मुकंमीनमेवच ६४ प्रविष्टेभास्करेषुपयंकथितंद्वि
जसत्तमाः षडशीतिमुखंनामदानेदिनचतुष्टयं ६५ अच्छिन्ननालेयद्दत्तंपुत्रेजातेद्विजोत्तमाः
संस्कारेष्वेनपुत्रस्यतदक्षय्यंप्रकीर्तितं ६६ इष्टयोविविधाप्रोक्तास्तासुकार्याययोदिताः सर्वा

आरामेषुप्रकर्तव्यापितृदेवोपभोगदाः ७४ गाथामुदाहरंत्यत्रतद्विदः कश्यपोपरे एतानि
कलोकानांउक्तायेपुण्यपादपाः ७५ अश्वत्थमेकंपिचुमंदमेकंन्यग्रोधमेकंदशचिंचिणीकं
कपित्थबिल्वामलकीत्रयंचपंचाम्रवापीनरकंनयाति ७६ स्वादंतियावंतिफलानिवृक्षान्
न्हिद्गधानरपक्षिसंघाः तावंतिवर्षाणिवसंतिनाकेवृक्षैकवापीस्त्रिदशौघसेव्याः ७७ या
तेपुष्पाणिमहीरुहाणांदिवौकसांमूर्धनिभूतलेवा पिबंतितासांतिचवत्सराणांशतानिनाके
रमतेगवापि ७८ यत्कालपक्वैर्मधुरैरजस्रंशाखाच्युतैःस्वादुफलैर्नगौघाः सत्वानिसर्वाण्यपि
तर्पयंतितत्क्रान्दुदानंसुनयोवदंति ७९ उद्दिश्यविष्णुंजगतामधीशंनारायणंयःसुकृतंक
रोति अनंतमाप्नोतिकृतंतुतस्ययस्मादनंतोभगवान्पुराणः ८० दानानिसर्वाण्यभिधाय
वेद्यानिष्टंचपूर्तंगृहमेधिकर्म कुर्वंतिशांतिंमनुजाधिपायद्वक्ष्यामितस्मादथसर्वशांतिं
८१ उक्तानिसर्वदानानिपूर्तभिष्टंचसत्तम अतःपरंप्रवक्ष्यंतेगणेशादिकशांतयः ८२
इतिवृद्धपाराशरोक्तेधर्मशास्त्रेसुव्रतप्रोक्तसंहितायांदानधर्मेष्टिपूर्तनिर्णयोनामअष्टमो
ध्यायः ८ त्रिभिःश्लोकसहस्रैस्तुत्रिभिर्वृत्तशतैरपि पराशरसुखाज्ज्ञात्वाशास्त्रंप्रोवा
चसुव्रतः १ शांतीनामथसर्वासांग्रहशांतिःपरास्मृता ग्रहेभ्योपिगणेशस्तुतस्यशांतिर
थोच्यते २ यदिसंकृतकर्माणिभवंतिफलदानिह तथाधर्मार्थकामास्त्वसंसिद्धास्तुःसदानृ
णां ३ तन्नृभिःक्रियमाणानांसर्वेषांकर्मणामसु विघ्नार्थमसृजद्ब्रह्माशंकरस्त्वविनायकं ४

तेनोपहृतपुंसांतुकर्मस्यान्निष्फलंकृतं स्त्रीणामपितथासर्वैक्रियमाणंतुनिष्फलं ५ जलावगा
हनंस्वप्नेक्रव्यादारोहणंतथा खरोष्ट्रम्लेच्छसंसर्गंमुंडकाषायवाससा ६ पश्यत्यात्मानमेवंहि
सीदंतिप्रतिवासरं यानिकुर्वंतिकर्माणितानिस्युःक्लेशदायिच ७ यजन्नप्नोनराज्यास्यावरा
स्यानवकन्यका अंतर्वत्नीअपत्यास्याआचार्यत्वंनसाद्विजाः ८ अधीयानस्तुविद्यास्याकृषि
कृत्यस्यसंपदा वणिक्त्वंनिर्मलाभेनयुज्यतेनहृतःसदा ९ तस्मात्तदुपशात्यर्थंकुर्याच्छांतिं
यत्नतः स्नपनंकारयेत्तस्यविधिवत्पुण्यवासरे १० चतुर्थ्यांशुक्लपक्षेतुअयनेचोत्तरेशुभे पु
ण्यसर्वसिध्यर्थंकुर्याच्छांतिंविनायकीं ११ स्वासनासीनमाप्लाव्य मारक्तवृषचर्मणि सितसर्ष
पकल्केनसाज्येनोत्सादितस्यच १२ विलिप्तशिरसस्तस्यसर्वगंधैस्तथौषधीः अष्टौवाचतुरोवा
पिस्वस्तिवाच्यशुभान्द्विजान् १३ एकवर्णैश्चतुर्भिश्चशुभैः कुंभैश्चपञ्जलं समानीतंक्षिपेत्तत्र
स्यमाणोमृदस्तिमाः १४ अश्वेभस्थानवल्मीकह्रदसंगमभृत्तिकाः रोचनागुग्गुलंगंधान्तस्मिन्तं
भक्षितान्क्षिपेत् १५ एतद्धिपावनस्नानसहस्राक्षमृषिस्मृतं तेनत्वाशतधारेणपावनान्यःपुनंत्वसुं
१६ नवभिःपावमानीभिःकुंभतमभिमंत्रयेत् शक्रादिदशदिक्पालाब्रह्मेशशांकरादयः १७
आपस्तेघ्नंतुदौर्भाग्यंशांतिंददतुसर्वदा सुमित्रियानइत्याद्यैर्मंत्रैरेकेभिषेचनं १८ वदंतिवद
तांश्रेष्ठदौर्भाग्यस्योपशांतये समुद्राग्निःयानद्यास्तुनयन्त्वपतिव्रताः १९ दौर्भाग्यंघ्नंतुतेसर्वेशांतिं
यच्छंतुसर्वदा पादगुल्फोरुजंघाजानुकंधोदरनाभिषु २० स्तनोरुबाहुहस्ताग्रग्रीवाअंगसांगम

धिषु ★ नासाललाटकर्णस्कंधकेशाग्रेषु च यत्स्थितं तदापो घ्नंतु दौर्भाग्यं शांतिं यच्छंतु सर्वदा ★
स्नातस्य मस्तके दर्भान्साज्येन परिगृह्य च जुहुयात्सार्षपं तैलं औदुंबरस्रुवेण च ★ मितश्च संमि
कूष्मांडो राजपुत्रश्चेत्येतैः स्वाहासमन्वितैः २३ नामभिश्च बलिं दद्यान्म
त्रैर्नमःस्तथान्वितैः चतुष्पथे समाश्रित्य सूर्पे कृत्वा कुशांस्तथा २४ निधाय तेषु सर्वेषु शुक्लाशुक्लांश्च
ओदनं पललोपेतं पक्कामान्मत्स्यकानपि २५ तथा मांसं च कुल्माषान्नथैव त्रिविधां सुरां
रक्तांश्चित्रान्सुपान्फलानि मूलकं स्रजः २६ गणेशमातुः पार्वत्यास्ततः कुर्यादुपस्थितिं दूर्वासर्षप
पुष्पैश्च पूर्णमर्घांजलिं क्षिपेत् २७ सौभाग्यं देवि के देहि भगं रूपं यशोपि च
शोपं च देहि मे २८ गणेशमातर्बालं यत्किंचिन्मदशोषितं
अतस्तु वाससी शुक्ले परिधायाहते शुभे सितचंदनलिप्तांगः सितस्रग्भूषणान्वितः ३० तानं
स्तांश्च द्विजान्सर्वान्भोजयेद्विविधाशनैः वस्त्रयुग्मं गुरोर्दद्यात्तेषु तस्य वराशिषः ३१ एतेन संपूज्य ग
णाधिनाथं विघ्नोपशांत्यै जननी तथास्य स्मार्तोक्तसम्यग्विधिना समानं प्राप्नोति यान्यान्मनसा स
रक्तेन ३२ स्नात्वा विधायार्चनमंबिकायाः संपूज्य लोकान्सह बंधुलोकान् आचार्यदृष्टान्वनि
ताकुमारीः प्रभवस्तु विघ्नः श्रियमेति गुर्वीं ३३ स्मृत्युक्तमंत्रैर्विधिवत्प्रयुक्तैर्भिस्तांद्विजानंदनपूजनं
च कृत्वा तरायान्विनिहत्य सर्वान्कुर्याद्यथा तां ग्रहयोगसेन ३४ इति विनायकशांतिः मु
नीनां व्यासमुख्यानां शक्तिसूनुः पराशरो ब्रवीत् शुभाय ग्रहपूजायां वदतस्तान्निबोधत ३५ यद्वर्णा

तेषांपदधिदैवतंसमिधोदक्षिणाश्चया ३६ यस्ययत्रचदिक्
: होमकर्मणियेविप्रायासंख्यासमिधामपि ३७ अग्निकुंडप्रमाणंतु
: ३८ रक्तःकश्यपजोभानुःशुक्लो
ब्रह्मसुतःशशी रक्तोरुद्रसुतोभौमः पीतःसोमसुतोबुधः ३९ पीतोब्राह्मःसुराचार्यःशुक्लःशु
क्रोभृगूद्वहः शनिःकृष्णोरवेःपुत्रःकृष्णोराहुःप्रजापतेः ४० कृष्णःकेतुःकृशानूत्थःकृष्णाःपापाः
[illegible] कालिंगोर्कोयामुनःसोमआवंत्योभौमउच्यते ४१ मागधोबुधइत्युक्तःसैंधवस्तु बृ
: सैंधवोदानवाचार्यः सौरिःसौराष्ट्रदेशजः ४२ राहुःसिंहलदेशोत्थोमध्यदेशभवोभिन्
: जन्मदेशाइमेप्रोक्ताग्रहजातकवादिभिः ४३ शंभुरविंसुमांचंद्रंस्कंधंभौमंहरिंबुधं ब्रह्माण
४४ कालराहुंचित्रगुसंकेतुमित्यधिदैवतं एतद्विज्ञाययःकु
४५ अर्कस्त्वर्कायहोतव्यः सर्वव्याधिविनाशनः सुधांशवेचसोमायप
लाशःसर्वकामिकः ४६ खदिरश्चार्थलाभायमंगलायविदोकभिः सुरूपकृदपामार्गःसर्वव्या
धिविनाशनः ४७ प्रभाप्रदस्तथाश्वत्थोहोतव्योमरमंत्रिणे उर्जिसौभाग्यकृद्यः दैत्यामात्या
यसद्विजैः ४८ शमीपापोपशांत्यर्थंहोतव्यामंदगामिने दीर्घायुर्धर्मकृद्दूर्वाहोतव्याराहवेद्विजाः
४९ धर्मविद्यार्थकृद्दर्भःसद्भिर्वह्निसूनवे दधिक्षीराज्यसंमिश्रासमिधः शुभकृद्ग्रहे ५० प्रादेशमा
त्रिकाःसर्वाअपत्रवर्णान्तरशात अष्टोविंशतिरेकैकसंख्येषामतिदैवतं [illegible]

शुक्लादन्यसुरसां नवभवनकंलेख्यंचतुरस्त्रंतुमंडलं ग्रहा...
मध्येतुभास्करः स्थाप्यः पूर्वदक्षिणतःशशी ५३ दक्षिणेनधरासूनुर्बुधः पूर्वोत्तरेणतु उत्तरस्यांसु
राचार्यः पूर्वस्यांभृगुनंदनः ५४ पश्चिमायांशनिःसूर्याद्राहुर्दक्षिणपश्चिमे पश्चिमोत्तरतःकेतुरि
तस्थाप्याग्रहाः क्रमात् ५५ पटेवामंडलेलेख्याईशान्यांदिशिपावकात् ताम्रोर्कस्फाटिकश्चंद्रोर
क्तचंदनकोपरः ५६ सोमस्तुसुराचार्यौस्वर्णवर्णौप्रकीर्तितौ राजतोभृगुपुत्रश्चकृष्णायसःश
नैश्चरः ५७ राहुश्चशीशकःकार्यःकार्यःकेतुश्चकांस्यजः सर्वानेतान्मयान्कृत्वासमभ्यर्च्याःसदा
ग्रहे ५८ लेख्यापटेवाकैः स्वैःस्वैर्विधिवत्सिष्टकेनवा ग्रहाणांसाधिदेवानांप्रतिष्ठापनमंत्रकान्
६१ वदंतिमंत्रतत्त्वार्थवेदिनोद्विजसत्तमाः आदित्यगर्भमित्युक्तमग्निंदूतमनेनच ६० एता
भ्यांस्थापयेदर्कंत्र्यंबकमितिशंकरं अप्स्वंतरमितिशीतांशुश्रीश्चतेइतिपार्वती स्योनापृ
थिवीतिमंत्रेणयदक्रंदइतिवागुहं इदंविष्णुर्बुधःस्थाप्यस्तद्विष्णोरितिचेहरिं इंद्रआसांसुरा
चार्यआब्रह्मन्नितिवेधसं ६१ इंद्रदेविभृगोःसूक्तुंसजोषेत्यमराधिपे शंनोदेवीर्वःसूक्तुंयमाय
त्वातथायमः ६२ आयंगौरितिराहुश्चकालःकार्षिरसीतिच ब्रह्मजज्ञेतिकेतुश्चचित्रश्चित्रा
वसोरिति ६३ भृगुरेताश्चमंत्राश्चमूलमंत्रास्तथापरे आकृष्णेनेतितीव्रांशोरिमंदेवानिशाकरं
६४ अग्निर्मूर्धेतिभौमस्यउद्बुध्यस्वबुधस्यच बृहस्पतेरितिगुरोरन्नात्परिस्रुतोभृगोः ६५ शंनो
देवीशनैश्चरः कांडात्कांडात्सरस्यच केतुंकृण्वन्नितिसूनोरितिमंत्राःप्रकीर्तिताः ६६ वेदमंत्रै

यत्सुताविह जातादेशेषु येषु च तेषां यदधिदैवत्यं समिधो दक्षिणा च या ३६ यस्य यत्र च दिग्
भागे मंडलस्याद्विवस्वतः होमकर्मणि ये विप्रा या संख्या समिधामपि ३७ अग्निकुंडप्रमाणं तु
प्रमाणं समिधामपि सर्वमेतद्यथोद्देशं वक्ष्यामि द्विजसत्तमाः ३८ रक्तः कश्यपजो भानुः शुक्लो
ब्रह्मसुतः शशी रक्तो रुद्रसुतो भौमः पीतः सोमसुतो बुधः ३९ पीतो ब्राह्मः सुराचार्यः शुक्लः शु
क्रः भृगूद्वहः शनिः कृष्णो रवेः पुत्रः कृष्णो राहुः प्रजापतेः ४० कृष्णाः केतुः कृशानूत्थः कृष्णाः पापाः
स्त्वथापरे कालिंगोर्को यामुनः सोम आवंत्यो भौम उच्यते ४१ मागधो बुध इत्युक्तः सैंधवस्तु बृ
हस्पतिः सैंधवो दानवाचार्यः सौरिः सौराष्ट्रदेशजः ४२ राहुः सिंहलदेशोत्थो मध्यदेशभवोग्नि
जः जन्मदेशा इमे प्रोक्ता गृहजातकवेदिभिः ४३ शंभुरंबिसुभां चंद्रस्कंधं भौमं हरिं बुधं ब्रह्माणं
च गुरुं विद्याच्छक्रं शुक्रं यमं शनिं ४४ कालं राहुं चित्रगुप्तं केतुमित्यधिदैवतं एताद्विज्ञाय यः कु
र्यात्तत्सर्वं सफलं भवेत् ४५ अर्कस्त्वर्काय होतव्यः सर्वव्याधिविनाशनः सुधांशवे च सोमाय पा
लाशः सर्वकामिकः ४६ खादिरश्चार्थलाभाय मंगलाय विरोकिभिः सुरूपकृदपामार्गः सर्वव्या
धिविनाशनः ४७ प्रभाप्रदस्तथाश्वत्थो होतव्योमरमंत्रिणे उर्जितो भाग्यकृद्देयः दैत्यामात्या
य सौद्विजेः ४८ शमी पापोपशांत्यर्थं होतव्या मंदगामिने दीर्घायुर्धर्मकृद्दूर्वा होतव्या राहवे द्विजाः
४९ धर्मविद्यार्थकृद्दर्भः सद्विप्रैर्वह्निसूनवे दधिक्षीराज्यसंमिश्राः समिधः शुभवृद्धये ५० प्रादेशमा
त्रिकाः सर्वा अष्टावष्टोत्तरशतं अष्टाविंशतिरेकैकं संख्येयं प्रतिदैवतं ५१ वृंद्वोत्तुफलभूयस्त्व

मुक्तादन्यसुरक्तां नवभवनकंलेख्यंचतुरस्त्रंतुमंडलं ... ग्रहास्तत्रप्रतिष्ठाप्या वक्ष्यमाण
मध्येतुभास्करः स्थाप्यः पूर्वदक्षिणतःशशी ५३ दक्षिणेनधरासूनुर्बुधः पूर्वोत्तरेणतु उत्तरस्यांसु
राचार्यः पूर्वस्यांभृगुनंदनः ५४ पश्चिमायांशनिःसूर्याद्राहुर्दक्षिणपश्चिमे पश्चिमोत्तरतः केतुरि
तिस्थाप्याग्रहाः क्रमात् ५५ पटेवामंडलेलेख्याईशान्यांदिशिपावकात् ताम्रोर्कस्फाटिकश्चंद्रोर
क्तचंदनकोपरः ५६ सोमस्ततुःसुराचार्योस्वर्णवर्णैः प्रकीर्तितौ राजतोभृगुपुत्रश्चकृष्णायसः श
नैश्चरः ५७ राहुश्चसीसकःकार्यः कार्यःकेतुश्चकांस्यजः सर्वानेतान्यथान्कृत्वासमभ्यर्च्याः सदा
ग्रहे ५८ लेख्यायद्वर्णकैः स्वैःस्वैर्विधिवाशिष्टकेनवा ग्रहाणांसाधिदेवानांप्रतिष्ठापनमंत्रकान्
५९ वदंतिमंत्रतत्त्वार्थवेदिनोद्विजसत्तमाः आदित्यगर्भमित्युक्त्वाग्निपूतमनेनच ६० एता
स्यांस्थापयेदर्कंत्र्यंबकमितिशंकरं अप्स्वंतरमितिशीतांशुंश्रीश्चतेइतिपार्वतीं स्योनापृ
थिवीतिमंत्रेणपदकृदंतिवाग्रहं इदंविष्णुर्बुधःस्थाप्यस्तद्विष्णोरितिवैहरिं इंद्रआसांसुरा
चार्यंआब्रह्मन्नितिवेधसं ६१ इंद्रदेवभृगोःसूक्तंसजोषेत्यमराधिपं शंनोदेविरवेःसूक्तंयमाय
त्वातथायमः ६२ आयंगौरितिराहुश्चकालःकार्षिरसीतिच ब्रह्मजज्ञानेतिकेतुश्चचित्रश्चित्रा
वसोरिति ६३ गृहेतास्वमंत्राश्चमूलमंत्रास्तथापरे आकृष्णेनेतितीव्रांशोरिमंदेवानिशाकरं
६४ अग्निर्मूर्धेतिभौमस्यउद्बुध्यस्वबुधस्यच बृहस्पतेरितिगुरोरन्नात्परिश्रितोभृगोः ६५ शंनो
देवीशनेरंतुः कांडात्कांडात्परस्यच केतुंकृण्वन्निसूनोरितिमंत्राः प्रकीर्तिताः ६६ वेदमंत्रै

विनाकश्चिद्विधिर्नास्तिद्विजन्मनां कर्तव्याश्चरवोमंत्रैः स्वैः स्वैश्चप्रतिदैवतं ६७ सघृताः सयवा-
श्चापिहोतव्याश्चद्विजैस्तिलाः मध्यमानामिकामूलमंगुष्ठंचतसृभिः ६८ यावंतोंगुलिभि
र्ग्राह्यास्तिलैस्तावद्भिराहुतिः हस्तमात्रंपृथक्त्वेन वेधोपितावतैवतु ६९ बाहुमात्रंवदंत्येके
ऐकेचारत्निमात्रकं चतुरस्रंखनेत्कुंडमेकयोनिसमन्वितं ७० शुभमेखलयायुक्तंसुशांतिकर
मुत्तमं होमार्थंमंडपंकुर्याच्चतुर्द्वारंसतोरणं ७१ चतुर्दिक्षुध्वजाः कार्यानानावर्णाः शुभावहाः
तथातत्रोदकुंभाश्चदूर्वापल्लवसंयुताः पुनर्नवीकृतंसम्यक्मंडपाभावआश्रयेत् ७२ षट्कर्मनि
रताः शांता येनदग्धाः प्रतिग्रहैः नियोज्यास्तेग्निकार्यादौस्फुरन्मंत्राद्विजोत्तमाः ७३ प्रतिग्रहाग्नि
दग्धस्यजपहोमादिकंतु यत् यस्यसत्राण्यवीर्याणितत्कृतंकर्मनिष्फलं ७४ ओदनंसगुडंभानोःपा
यसंचक्षपाकृतः हविष्यंभूमिपुत्रस्यक्षीरान्नंचबुधस्यच ७५ षाष्टिक्यंब्रह्मपुत्रस्यदध्यान्नंभार्गवस्य
च पूर्णहविः शनैर्गंतुः रसवाहाः सिताश्रितं ७६ चित्रान्नमग्निसूनोश्च भोज्यान्नासचिराद्विजाः
कृतहोमास्तथान्येपियेसहृत्ताद्विजोत्तमाः ७७ यथावर्णानिवासांसिदेयानिकुसुमानिच देया
गंधाश्चसर्वेषां देयोधूपश्चगुग्गुलः ७८ धेनुः शंखोवृषाः स्वर्णं वासांस्यश्वसितान्वगौः अयश्छा
गलाश्चैवक्रमशोदक्षिणाः स्मृताः ७९ प्रत्यहंप्रतिमासंचप्रत्यब्दंवाविधानतः वर्णाभिश्चग्रहाः
पूज्याः राजभिश्चसदैवहि ८० दुःस्थितोयस्तुयस्यस्यात्पूज्यस्तस्यप्रयत्नतः वेधसैतेग्रहाः प्रा
क्तवपक्तपूजयिष्यतः ८१ वरंपच्छंतिसद्यश्चावज्ञावन्हिनृपास्तथा असंतुष्टादहंत्येते तस्मा

तानर्चयेत्सदा ८४ ग्रहाधीनमिदं सर्वं सुसत्तिमलयादिकं जगत्स भावाभावौ च तस्मात्...
माग्रहाः ८२ सानुकूलैर्ग्रहैर्यानि कुर्यात्कर्माणि मानवः सफलानि भवंत्यस्य निष्फलानि स्युरन्यथा
८४ कुर्वंति चेत्तद्विधिना ग्रहाणामातिथ्यमब्दं प्रतिवासरं ये आरोग्यदेहा धनधान्ययुक्ता दीर्घायुषः
स्त्रीसहिता भवंति ८५ इति ग्रहशांतिः वत्सस्त्वकस्मात्सदने यदोद्भुतं च यो विशेषु यदर
ण्यवासिनः विशेषतो गृध्रकपोतपिंगलास्तथैव वोलूकसकाकिवायसाः ८६
शांतिस्तु सक्रादिवाथ कस्मादकुतोपि निर्भयाः विशांति यस्यैतदतीव चाद्भुतं गृहं सुरेशांतिकर्म
चास्मिन्नये ८७ अत्यद्भुतानि जायंते मृत्युं तस्य वदेद्बुधः धनधान्यक्षयं चापि भार्यापुत्रक्षयं तथा
८८ यस्याद्भुतानि जायंते वर्णानां गृहमेधिनां नानाविधानि तत्पापं तु प्रशांत्यै शांतिरिष्यते ८९ भयं
वा जायते शत्रोर्नृपाद्वा जायते भयं तस्माच्छांतिर्विधातव्या यथोक्ता मुनिपुंगवैः ९० यदि गोधूम
शाखायां यवशाखोपजायते यवे गोधूमशाखा स्याद्वंसवांशने ष्वपि ९१ सर्षपे तिलशाखा-
चेत्तिलशाखासु सर्षपाः माषेषु मुद्गजनता रक्तवृष्टिर्भवेद्यदि ९२ अंतःप्रपूर्णकुंभेषु ज्वलन्न
ग्निर्यदीक्ष्यते उद्गतं नन्तकूपानां विनतुं मधुजालकं ९३ विधिवद्वा सुलिंगेत्त्रीनेवाप्यवायवं चरूं
महा गतायसतन्तूल्हद पुत्रमुशाम्यतु ९४ त्रिपंचसप्तवाहु त्वा सर्वत्र प्यन्नतुल्यता स्त्रियो वा गोम
हिष्यो वा सुतौ वा च रुपड्का ९५ हौंहौं यत्र प्रजायते शांतिस्तत्र विधीयते वृषवद्रोदयनस्याद्ढु
वाम्यपदारूहेत ९६ अश्वतरी प्रसूतेन्हि प्रस्वेदः प्रतिमासु च मृदंगपटहादीनामकुतोपि ध्वनि-

पाठ. पं. १४ चंचचंपंडुरुं

यदि गृध्रकाककपोताद्याविशेयुर्यदि वा गृहे यवपिष्टेन ... ८ ... ग्रैवं
रुणदैवतं जुहुयाद्वरुणायते महावरुणदेवायबलानांपतयेतथा ९९ अ
जुहुयाच्चरुं जुहुयादाहुतिस्तिस्रोमंत्रैश्चवरुणायते १०० अन्यस्यतुल्यतत्वा
दैवतः इंद्रचापपतनं रात्रौशस्त्रप्रज्वलनंतथा १ गजाश्वशफवस्त्रातज्वलनंचमतीक्ष्णं स्थू
णाप्ररोहणंयत्स्याद्वांडस्थान्नप्ररोहणं २ विद्युन्निर्घातवज्राणांपतनंवाभवेद्यदि श्वमृदाको
कसंसर्गविपरीतान्यदर्शनं ३ स्थापयेच्चरुराज्ञेयोनिर्वाप्योविधिवद्द्विजैः अग्नयेस्त्वग्निराजा
यमहावैश्वानरायच ४ हृदयंममचेतनंतत्सर्वंचवदेद्बुधः ग्रहशांतिश्चसर्वत्रशनैः पूजावि
शेषतः ५ दक्षिणाः सहपागोश्ववस्त्रयुग्मं द्विजातये प्रदद्याद्दोषशांत्यर्थंसर्वोत्पातेषुवैद्वि
जाः ६ एतेषुचान्येष्वपिचाद्भुतेषुजातेषुसावित्रीजपंसहस्रं होमंविदध्यादपिविष्णुमंत्रैर्ब्र
शमंत्रैरपिवाद्विजन्मा ७ इतिशांतिध्यायेद्भुतशांतिः अभिधास्येथरुद्राणांशांतिया
गृहमेधिनां पंचांगानां विधानंतु यत्कृतं हंतिपातकं १ ब्राह्मणोविधिवत्स्नात्वासर्वोपद्रवना
शनं कुर्याद्विधानंरुद्राणां यजुर्विधाननिर्मितं २ इषेत्वादिषुमंत्रेषु स्वं ब्रह्मांतेषुयाक्रियाः द
क्षेशोपसुनिविष्टापितं ४ मनोज्योतिरबोध्यग्निमूर्धानंचममाणितं मानस्तोकेइतिद्वेतत्प्रथमं
पंचकस्मरेत् ५ यातेरुद्रेतिचूडायांशिरोस्मिंमेहृदर्णवे असंख्यातासहस्राणिललाटेविन्यसे

ह्रूजः ६ चक्षुषोर्विन्यसेद्धुत्र्यंबकंतुयजामहे मानस्तोकेइतित्येतन्नासिकायांन्यसेद्बुधः ७
त्यवतुवक्त्रेनीलग्रीवोत्तथागले नमस्तेआयुधेत्येतत्स्मरेन्मंत्रंभकोष्ठयोः ८ विन्यसेद्बाह्नु
गंयोधंयेतीर्थानीतिहस्तयोः नमोस्तुकिरिकेभ्योवैहृदयेचमनाशनं ९ नाभ्यांविद्वान्न्यसेन्मंत्रं
नमोहिरण्यबाहवे गुह्येमंत्रंतुसंस्मरेद्इमारुद्रायइत्यपि १० मानोमहांतइत्यूर्वोरेथतेरुद्रजा
नोः अवरुद्रमितित्येतंजंघयोर्मंत्रमुच्चरेत् ११ कवचमध्यमोवद्धेतदुपर्विल्मिनइत्यपि नं
नीलग्रीवायच्युंचधन्वनोस्त्रकं १२ यएतावंतइत्येन विदध्याद्दिक्प्रबंधनं ॐनमोभिनिनम
स्कारंनतोभगवतेपुनः १३ रुद्रायेतिविधानज्ञोदशाक्षरंततोन्यसेत् प्रणवंविन्यसेन्मूर्ध्निनकारं
नासिकांतरे १४ मोकारंतुललाटाग्रे भकारंमुखमध्यतः गकारंकंठदेशेतु वकारंहृदयेन्यसेत्
१५ तेकारंदक्षिणेहस्तेरुकारंवामतोन्यसेत् द्राकारंनाभिदेशेतु यकारंपादयोर्न्यसेत् १६ भ्राता
रमिंद्रइतिन्नोनेसुगंनः पंथामितित्यपि नलायामिवदेदानोनिष्कुक्तिरित्यपीरयेत् १७ वयंसोमव्र
मीशानं अस्मेरुद्राइतिस्मरेत् स्योनापृथिवीनात्येन ह्रूजः कुर्वीतसंपुटं १८ सुत्रामादिदिशापा
न्प्राच्यादिषुस्मरेदथ रौद्रीवृरेणसतद्धत्वापापैःप्रमुच्यते १९ यक्षरक्षःपिशाचाद्याःप्रेतभूत
ग्रहादिकाः दुष्टदेवत्यशाकिन्योरेवत्योवृद्धकाश्चयाः २० सिंहव्याघ्रादयोअन्येयदुष्टाश्वापदाद्वि
जाः म्लेछाववधकचोराद्याग्रमदूताहृकादयः रौद्रभूतंमिमंसर्वेद्विजंपश्यंतिवह्निवत् दैदीप्य
मानमर्चाभिर्दुष्टदिग्बंधकारकं २२ दह्यमानादवीयांसः सप्तधान्मःसुधामभिः प्रणश्यंतिहिये

ग. दुर्याद्द्विजातेरुद्ररूपिणः २३ पंचास्यंसौम्यमात्मानंसर्वाभरणभूषितं मृगलांछनमूर्धानंशुद्धस्फटि अ. ९
कसंनिभं २४ फणासहस्रविस्फूर्जदुरगेंद्रोपवीतिनं समार्चिवज्ज्वलद्बालजटाजूटकिरीटिनं स
हस्रकरवद्भ्राजत्खड्गांगारविभूषितं ब्रह्मांडखंडवत्कारकपालकरधारिणं २६ देदीप्यमानंचंद्रार्क
ज्वलदग्निविलोचनं त्रैलोक्यद्योतिरुद्राक्षत्कंधकापालमालिनं २७ दीप्तनक्षत्रमालारुद्राक्षमा
लाधरंद्विजः निःशेषवारिसंपूर्णकमंडलुधरंत्वजं २८ जगद्व्याधिर्यकृन्नादमजेंडमरुधारिणं केयु
रवद्भुनागेंद्रभूभिमणिविराजितं २९ मेखलाकिंकिणीमालामुक्तारावविभूषितं घुंघुरायक्तनि
गच्छद्गंभीररत्ननूपुरं ३० सहस्रपद्मनीलाभंव्याघ्रचर्मोत्तरीयकं विद्युल्लताभभागंगाभृतमूर्धसु
चैतं ३१ समस्तभुवनाभारधारणासनस्थितं त्रैलोक्यवनितामौलिवृंदेदेहार्द्धपार्वती ३२
लक्षसूर्यप्रभास्वत्त्रैलोक्यकृतपांडुरं अमृतपुनतृष्टांगादिव्यभोगसमाकुलं ३३ द्विरदेवतास
मायुक्तंसुरासुरनमस्कृतं नित्यंशाश्वतमव्यक्तंव्यापिनंनंदिनंध्रुवं ३४ द्विजेध्यात्वैवमात्मानंसम्य
ग्रुद्रस्वरूपिणी संप्रध्वस्तांतरात्मासन्ततोयजनमाचरेत् ३५ अनुलिप्तेस्थलिसेचदेशेगोत्त्वमंमा
न्मके स्थंडिलेभुजमालिख्यमंत्रैः प्रक्षालनंपुनः ३६ तत्रपूजामकर्तव्यानसम्यक्शभवायच सानो
हांतमितित्त्वासिद्धमंत्रंस्मरेद्बुधः ३७ स्वललाटेपुनर्ध्यायेत्तेजोरूपंशिवंद्विजः दशाक्षरेणमंत्रेणपाद
द्यासादार्घ्यकेपुनः ३८ न्यासमंत्रैस्त्र्यसौकारैर्मानस्तोकइतित्यपि शंभवायेतिमंत्रेणदद्याद्धूपोद
कादिकं ३९ पुष्पधूपप्रदीपादिर्यथालाभंनैवेद्यकं दशाक्षरेणतेनैवनमःकुर्यात्पुनर्द्विजाः ४० ७४

[illegible]
रत्नष्टःप्रणवंचजपेद्द्विजः उधृत्यप्रणवेनेशांविकिरीतिविसर्जयेत् ५३ रुद्ररूपोद्विजोयद्यत्कु
र्यात्तत्तद्धिसिध्यति अक्षतान्वातिलान्वापियवान्वासमिधोपिवा ५४ शंभवायेतिजुहुयात्तानां
त्तानाज्यसिक्तवान् पंचपंचाथषड्षड्वाअष्टावष्टौतथापिवा ५५ दशदशैकादशवाजुहुया
त्साधकोद्विजः द्विजःसदारसंतुष्टःशुचिःस्नातोयतेंद्रियः ५६ जपतर्पणहोमादौरतोयोवत्सरंत्व
पेत् दशानांसोश्वमेधानांफलमाप्नोतिवैद्विजः ५७ सौवर्णपृथिवीदानपुण्यमाप्नोत्यनेननरः महा
पापोपपापैश्चमुक्तोरुद्रत्वमृच्छति ५८ एकादशगुणान्रुद्रानावर्त्यायातिरुद्रतां रुद्रजापीशुचीः
पुण्यः पांक्तेयः श्राद्धकृद्वरः ५९ पूर्वजानांशतंसकुंतारयेद्रुद्रजाप्यहव एकतोयोगिनः सर्वे
ज्ञानिनः सहतद्व्रतैः ५० एकतोरुद्रजापीतुमान्यःसेवैस्तुदेवतैः पात्रमत्रपवित्रंतुनाधिकंरुद्रजा
पिनः ५१ नस्मंदत्तंचतद्धुतंतत्दानंत्यायकल्पते वेदांगवेदिनामंतःशिवभक्तःसदाधिपः ५२ उ
ति[illegible] अथातःसिद्धिकामःसन्कंदमूलफलाशनः गोमूत्रयावकसो
रदधिशाकाज्यभोजनः १ हविष्यभोजनोवासोविप्रोसुन्यन्नभोजनः जपहोमादिकुर्वाणोयथा
क्तफलशास्त्रनेन २ शिरसासहरुद्राणांजपेद्दशशतेसुवं सर्वमंत्राभवंत्यस्यब्राह्मणस्योक्तका
रिणः ३ सिद्धामंत्राद्विजेंद्रस्यचिंतितार्थफलप्रदाः रुद्रस्यैवास्यसर्वेतेभवंतीश्वरनोदिताः ४ ए

कादशासुभास्कुंभान्नात्हस्यविधिसम्मितान् सहिरण्यान्सवस्त्रांश्चफलपुष्पोपशोभितान् ६ एकाद
शाहमात्मानमन्येवाहितकाम्यया विनायकोपसृष्टंचस्नापयात्काकपदाहतं ७ मृतवत्सांकाकवंध्यां
स्नापयेच्चतथानरान् जपेदेतत्सकृद्विप्रःसर्वदोषैर्विमुच्यते ८ अनड्वाहंचवस्त्राणिदद्याद्वैतुचद
क्षिणां भोजयेद्विदुषोविप्रान्समाप्तेकर्मणिद्विजः ९ भक्त्यैकादशवस्त्राद्यैर्यथाशक्त्यासमर्चयेत्
अथवाचरुभैक्षाशीसाशिरोरुद्रसहस्रकं १० जपेद्दोषतथारण्येसिद्धक्षेत्रेशिवालये अग्न्यागारेस
मुद्रेवानदीनिर्झरपर्वते ११ जपेदन्यत्रवासिद्धान्शुचौदेशेमनोरमे धीरोहृष्टव्रतोमौनीत्यक्तक्रोधो
यतेंद्रियः १२ धौतवासीस्त्वधःशायीरुद्रलोकेमहीयते नमोगणेभ्यइत्यस्यमंत्रस्यब्राह्मणोयुतं
१३ जप्त्वाच्छ्रीफलैर्हुत्वासर्वकार्येषुसिद्धिभाक् नमोस्तुनीलकंठायेत्येतन्मंत्रेणसप्तधा १४ आवर्त्यो
दकंसंत्र्यविषार्तंश्रवणेजपेत् विषेणमुच्यतेसद्यः कालदष्टोपिजीवति १५ विषस्याभिमंत्रणेन
... रस्यतस्यकर्हिचित् ग्रहग्रस्तंज्वरग्रस्तंरक्षःशाकिनिदूषितं १६ ब्रह्मराक्षसग्रस्तंवाअन्यदो
षोपसृष्टितं मेमुंचधन्वनइतिभस्मनासर्षपैस्तथा १७ ताडयेन्मुंचमुंचेतिब्रूयाच्छीघ्रंतुमुंचति -
नमःश्वभ्यइत्यस्यमंत्रस्यचायुतंद्विजः १८ जप्त्वाखदिरसमिधोहुत्वाविप्रसहस्रके तीक्ष्णतैलपु
तंसम्यक्मंत्रांतेचायुतंजाहि १९ फट्फट्कारेणाजुहुयात्सयोरोगाश्विराद्भवेत् जलमध्येशतावर्त
सद्योवृष्टिर्निगद्यते २० नाभिमात्रेजलेविप्रःप्रविश्यजुहुयाज्जलं कुर्यादकाणंवाधात्रीमंत्रमाहा
पतोभृशं २१ नमःश्वभ्यइत्यमुनामंत्रेणतुसहस्रकं लवणाम्भ्वाहुतीनाराजाशीघ्रंतओव्यं...

काद्शसु भाक्तुं भान्नात्द्स्यविधिसम्मितान् सहिरण्यान्सवस्त्रांश्चफलपुष्पोपशोभितान् ६ एकाद
शाहमात्मानमन्वंवाहितकाम्यया विनायकोपसृष्टंचस्नायात्काकपदाहतं ७ मृतवत्साकाकवंध्यां
स्नापयेच्चतथानरान् जपेदेतत्सकृद्विप्रःसर्वदोषैर्विमुच्यते ८ अनड्वाहंचवस्त्राणिदद्याद्धेनुंचद
क्षिणां भोजयेद्विदुषोविप्रान्समाप्तेकर्मणिद्विजः ९ मर्केकादशवस्त्राद्येर्यथाशक्त्यासमर्चयेत्
अथवाचरुभैक्ष्याशीसशिरोरुद्रसहस्रकं १० जपेद्राप्तेतथारण्येसिद्धक्षेत्रेशिवालये अन्यागारेस
मुद्रेवानदीनिर्जरपर्वते ११ जपेदन्यत्रवासिद्धान्शुचौदेशेमनोरमे धीरोदृढव्रतोमौनीत्यक्तक्रोधो
यतेंद्रियः १२ धौतवासीस्वधःशायीरुद्रलोकेमहीयते नमोगणेभ्यइत्यस्यमंत्रस्यब्राह्मणोयुतं
१३ जप्त्वाचश्रीफलैर्हुत्वासर्वकार्येषुसिद्धिभाक् नमोस्तुनीलकंठायेत्येतन्मंत्रेणसप्तधा १४ आवर्त्यो
दकसंमंत्र्यविषार्तंश्रवणेजपेत् विषेणमुच्यतेसद्यःकालदष्टोपिजीवति १५ विषस्याभिभवान्
स्यान्नरस्यतस्यकर्हिचित् ग्रहग्रस्तंज्वरग्रस्तंरक्षःशाकिनिदूषितं १६ ब्रह्मराक्षसग्रस्तंवाअन्यदो
षपगृहितं मसुंचधन्वनइतिमस्यनासर्षपैस्तथा १७ ताडयेन्मुंचमुंचेतिब्रूयाच्छीघ्रंतुमुंचति
नमःशंभवइत्यस्यमंत्रस्यचायुतंद्विजः १८ जप्त्वाखदिरसमिधंहुत्वाविप्रसहस्रकं तीक्ष्णतैलपु
तंसम्यङ्मंत्रांतेचायुतंजहि १९ फट्फट्कारेणजुहुयात्क्षयरोगाश्चिराद्भवेत् जलमध्येशतावर्ता
सद्योदृष्टिर्निगद्यते २० नाभिमात्रेजलेविप्रःप्रविश्ययजुहुयाज्जलं कुर्यादेकार्णवांधात्रींमंत्रमाह
नमःश्वभ्यइत्यमुनामंत्रेणायुतसहस्रकं लवणमध्वाहुतीनांराजाशीघ्रंवशोभवेत् ८

द्गुणाःपलाशसमिधोमहावाणीप्रवर्त्तने त्रिगुणेनचपद्मानांपातालेसिध्यतिध्रुवं २३ चतुर्गुणेनमं
त्रेणवरदास्त्रीःप्रवर्तते समुद्रगानदीकूलेपुलिनेवापवित्रके २४ खड्गोपरिश्रीफलानांहुत्वात्रिंशत्
शतानिच खड्गविद्याधरोविप्रःशिवाज्ञातःप्रजायते २५ अणिमाद्यष्टगुणंहुत्वाजपेन्मंत्रसहस्रकं
अणिमादिकासिद्धीनांपतिरेवभवेद्द्विजः २६ छंदोदैवतमार्षंचप्रथमतःशतरुद्रिये ज्ञानेनकर्मसम्य
क्सोहिज्ञानायेनजायते २७ आद्यानुवाकेरुद्राणामाद्यायांचऋचिद्विजः छंदोगायत्रमन्यासुअनु
२८ पंक्तिस्तुसप्तविज्ञेयाअनुष्टुप्समसुस्मृतं द्वयोश्चजगतीविप्रउक्तमाद्यानुवाक
यो: २९ अन्यानुवाकप्रथमाबृहतीजगतीतथा अनुष्टुप्चतृतीयायांद्वयोस्त्रिष्टुप्स्मृतोद्विजः ३०
अपरासुत्र्यनुष्टुप्अनुवाकद्वयस्मृतं रुद्रःसर्वासुदेवत्योविनियोगोयथोचितं ३१ यज्जाग्रतादिष
ट्कंन्यासंकल्पात्मकं रुद्रस्तुदेवतापट्सुविनियोगोजपादिषु ३२
पुरुषदेवता पुरुषोयोजगद्बीजमृषीनारायणःस्मृतः ३३ छंदःसर्वासुवानुष्टुप्विनियोगोजपादिषु
अद्यःसंभूतइत्यादिउत्तरनारायणोऋषिः ३४ आसुःशिशानइत्यादिरप्रतिरथमुच्यते पूर्वानुवा
कंदेवतात्रिष्टुप्छंदःप्रकीर्तितः ३५ एतन्नाम्नासुनिक्तदेवताचामरेश्वरः त्रिष्टुप्छंदोजपादौच
विनियोगोयथोचितं ३६ त्र्यंबकामतिर्नैत्राववशिष्ठस्यापिमुच्यते देवताअर्यमाप्यत्रछंदस्त्रिष्टुप्
प्रकीर्तितः ३७ विभ्राड्बृहद्इत्यादौसूर्योदेवतमुच्यते एतत्सर्वंचिंत्यसर्वेद्विजाश्चयोरुद्रजाप्य
फलं ३८ यद्दारसतक्रमंतत्तस्यफलदंभवेत् वेदाध्यायेभ्यदातृणांश्रद्धायांद्रविणस्यच ३९

नामायुषः कीर्तिर्भूयस्त्वं रुद्रजापिनः इमं मंत्रं पवित्रं च रहस्यं पापनाशनं ४४ रुद्रविधिं विधिश्रेष्ठं कुर्या
द्विप्रः शिवे रतः शैवागमविशेषज्ञो वेदवेदांगपारगः ४७ कुर्याद्य एतद्विधिवद्विधानं शंभोरजस्रं प्रथि
तो द्विजेंद्राः प्राप्नोति लोकं स शिवस्य साक्षाद्यापि सस्याच्छिववत्सपूज्यः ४२ मंत्रोणि सर्वाणि च स
द्विजस्य निर्देश कर्माणि भवंति तस्य यः साधयेत्प्रोक्तविधानविज्ञो मंत्राभिपूज्यो स च शंभुवत्स्या
त् ४३ मंत्रं त्रिनेत्रं जुहुयात्तु नाशे योबिल्वपत्रैर्घृतदुग्धमिश्रैः निहत्य मृत्युं श्रियमेति धान्यं प्राप्नो
ति पश्चाच्छिवलोकमेव पंचभागाश्च षड्भागाः पंचरुद्र पंचवारुणं षट्जाती जपित्वा तु सर्वपापैः प्र
मुच्यते ४५ इति बृहत्पाराशरे शांत्यध्याये रुद्रशांतिः अथातः तडागा
दिसु प्रतिष्ठासंप्रजायते ॥ धिं तु शुभं कृतेनयेन तेषां तु प्रतिष्ठासंप्रजायते ॥ दीर्घिकासु तडागेषु सन्निहत्यासु यो विधिः तं वसिष्ठो वदत्स
युक्तवप्रोक्तो विधिः सोयं प्रकीर्त्यते २ दीर्घिकासु तडागेषु सन्निहत्यासु यो विधिः तं वसिष्ठो वदत्स
स्य कृतशास्य स्य प्रपच्छतः ३ तस्माच्च सुतवान्शांतः शुश्रावान् पराशरः तत्प्रसादेन तत्प्रोक्तो यो
विधिः सोयमुच्यते ४ तडागादि निपानानां यावन्नोत्सर्जनं कृतं तावत्तत्सरकार्यं तु स्नानादीनामन
र्हकं ५ अप्रतिष्ठितदेवानां न कार्यं पूजनं नरैः अप्रतिष्ठितखातानामपेयं तोयमुच्यते ६ तदुत्सर्गः
: वित्तशाठ्यं न कुर्वीत इत्युवाच पराशरः ७ तद्विधिज्ञः शुचिः शांतो ब्रा
विपरीतमतिर्यस्यात्तत्कृतं कर्म निष्फलं तडागपालिपृष्ठे तु मंडपं कारयेद्द्विजः पू
र्वोत्तरप्लुवे देशे शुचिः स्वस्थः समाहितः ८ चतुरस्रं चतुर्द्वारं दशहस्तप्रमाणकं स्वामिहस्तप्रमाणे

७५

नतोरणानिचकारयेत् १० पताकाविविधाः कार्यानानावर्णाःसमंततः शुभपल्लवसंयुक्ताद्वारेषुक
लशाःस्मृताः ११ यथावर्णाथयाकार्यं यथाकार्याःप्रमाणतः तथायूपान्प्रवक्ष्यामिवर्णानांहित
काम्यया १२ पालाशोब्राह्मणस्योक्तोनैयग्रोधस्तुभूभुजः वैल्वोवैश्यस्ययूपःस्याच्छूद्रस्योदुंबरः
स्मृतः १३ शिरःप्रमाणोविप्रस्य आकंठःक्षत्रियस्यच उरःप्रमाणोवैश्यस्यशूद्रस्यनाभिमात्रकः १४
वेदिकापादमूलेतुयूपस्तत्रनिखन्यते यूपस्यदक्षिणेभागेतोरणंतत्रकारयेत् १५ ब्राह्मस्थानेचवत
माध्ये अपांनाथाः प्रकीर्तिताः तेषामुत्तरतःसोमंकुवेरंकुविदंगतुः १६ धनदंधन्वनागेतिईशाना
स्त्रानगंकर आकृष्णेत्यादिभिर्मंत्रैःस्वैःस्वैर्ग्रहांश्चपूजयेत् १७ त्रातारमिंद्रमितीद्रंअग्निंदूतमि
तिपावकं अग्निःपूर्ध्नेत्यादिधर्मराजंद्विजोत्तमः १८ तद्विष्णोरितिवैविष्णुर्नमःसूक्तेनिर्ऋतिं
गमपंचमइत्यादिमंत्रैःसमकर्षस्तथा १९ वरुणस्योत्तंभनमसि वरुणंचप्रपूजयेत् एवंद्वाविंश
तिर्व्यानानिमंत्रान्पानिपृथक्पृथक् २० इमंमेनन्न्ःसलन्नस्तत्त्वायेतिउदुत्तमं समुद्रोनिसमुद्रेण
वीनागृद्रानितिध्रुवं २१ दर्भाभिवारुणैर्मंत्रैःआहुतीनांशतद्वयं शतमर्धशतंवापिविंशत्यष्टोत्तरंश
तं २२ गोनदस्वानंवापिशतार्धंवाप्रदीयते अलाभेचैवगांदद्यादेकामपिपयस्विनीं २३ अरोगां
तरुणंयुक्तांसुरूपांसुरगामिनीं सौवर्णाराजतास्ताम्राः काश्याःसीसाःस्वशक्तितः २४ मत्स्या
नक्रादयःकार्यानिःक्षेपार्थतद्गतयः गोवत्सौवत्सवंशौतौआग्नेय्यांदिशिसंस्थितौ वायव्याभिमुखौ
तयेनारयेद्वारिमध्यतः २५ वस्त्रयुग्मानिविप्रेभ्योसुद्रकान्तत्रिकादयः भक्त्यातेभ्यःप्रदातव्याःप्रसा

नाभ्यन्ततोद्विजाः २६ विप्रान्संतोष्य देयानि दानानि विविधान्यपि हेमपुरुषसंयुक्तां शय्यां दद्यात्स्व
ह्निस्फितः २७ आसनानि प्रशस्तानि भाजनानि निवेदयेत् एतत्प्रदक्षिणीकृत्य आत्मनाच्च विप-
श्चितः २८ प्रसादयेद्द्विजान्सर्वान्वांछन्पूर्तफलं नरः कृतांजलिपुटो भूत्वा विप्राणामग्रतः स्थितः
२९ ब्रूयाद्भवान्भवंतोत्र सर्वे विप्राधुरंधराः तेयूयं तारयध्वं मां संसारार्णवतो द्विजाः ३० आगता
मम पुण्येन पूर्तकर्मप्रसाधकाः कूर्मं च सकरं मत्स्यान्सौवर्णान्तत्र कारयेत् ३१ मीनास्तु राज
तास्तत्र ताम्राद्दुर्दुरकाः स्मृताः जलकुंजरगोधाश्च शेषास्तत्र प्रकल्पयेत् ३२ अन्येपि जलजास्तत्र श
क्तितस्तान्प्रकल्पयेत् इत्येवं पुण्यं प्रशस्तं च तडागादिविधिं नरः ३३ वापीकूपतडागादीन्कारयेद्ब्राह्म
णैर्बुधैः खानयित्वा तडागादिस्वभावान शाठ्यवर्जितः मानवः क्रीडति स्वर्गे यावदिंद्राश्चतुर्दश
३४ एतद्विधानं विदधाति भक्त्या खातेषु सर्वेषु तडागकेषु सोक्षय्यकामैः परिपूर्णदेहो भुक्त्वाथ
स्यामिह सर्वभोगान् ३५ वदंतिके वरुणस्य लोकं गयाति भोगान्वरुणस्य भुक्ते भुक्त्वा चिरं त
त्र पुनर्धरित्र्यां नरेंद्रतामेति पराशरोक्तिः ३६ इति बृहत्पाराशरीये तडागादिप्रतिष्ठा अ
थातः संप्रवक्ष्यामि द्विजेंद्राः शृणुतामिमां लक्षहोमविधिं पुण्यं कोटिहोमविधिं ततः १ स्वयंभुर्भग
वान्ब्रह्मा गर्गस्तस्मात्पितामहे तामिमां संप्रवक्ष्यामि शृणुतां पापनाशनं २ येचेह ब्राह्मणाः कार्याः प्र
मियायत्र मंडपे याः समिधो यत्र मंत्रा अन्यच्च तत्र यद्भवेत् ३ लक्षहोमेमिमां विप्राः कथ्यमानां नि
बोधत सुप्रमाख्यकुलजाः कार्या ब्राह्मणा ये विपश्चितः ४ नियमव्रतसंपन्नाः संहितापाठिवेदिनः

तु नित्यंजपरतायेचंनियोज्यास्ताद्दशाद्विजाः ७ कंदमूलफलाहारादधिक्षीराशिनोपिवा प्रागुद
च्यांसमेदेशेस्थंडिलंतत्रकारयेत् ८ तत्रवेदींप्रकुर्वीतपंचहस्तप्रमाणकां दक्षिणोत्तरआया
मेत्रिगतुपूर्वपश्चिमे ९ कुंडानिखनितव्यानिअंगुलान्येकविंशति निधापयेद्धिरण्यंचरत्नानि
विविधानिच ८ सिकतोपरिदातव्यातत्राग्निंसमिंधयेत् ग्रहांश्चैवसनक्षत्रान्दिशिप्राच्यांस
चंयेत् ९ अवदानविधानेनस्थालीपाकंप्रकल्पयेत् आज्यभागाहुतीर्हुत्वानवाहुत्याचहोमयेत्
१० अग्निंसोमंतथासूर्यंविष्णुंचैवप्रजापतिं विश्वेदेवान्महेंद्रंचमित्रंस्विष्टकृतंतथा ११ सदधिमधु
घृतानांसमिधांचेप्रजापतिं होमयेयुःसहस्रंचमंत्रैश्चैवयथाक्रमं १२ चतुर्विंशतिगायत्र्यामानस्तो
केतिषट्तथा त्रिंशद्व हादिमंत्रैश्चचत्वारिंशेश्चवैष्णवैः १३ कूष्मांडैर्जुहुयुः पंचाकिरकायास्तुषोडश
हुत्वाद्दशसहस्राणिजातवेदसइत्यृचा १४ पंचसहस्राण्यन्यानिजुहुयादिंद्रदैवतैः हुतेशतसहस्रे
तुअभिषेकंविधापयेत् १५ पुण्याभिषेकेयत्नोक्तंतत्सदायस्तुभवेत् अथषोडशभिःकुंभैःसहिर
ण्यैःसमंगलैः १६ सर्वौषधिसमायुक्तैर्नानारत्नविभूषितैः अभिषेकंततःकुर्यात्स्नानमंत्रैर्यथोचितैः
१७ समासेतुनतस्तस्मिन्प्रधानादक्षिणाःस्मृताः गजाश्वरथयानानिभूमिवस्त्रयुगानिच १८ अन्नं
चगोशतंहेमऋत्विजांचैवदक्षिणाः वृषेणैकादशेनाथदातव्यादशधेनवः १९ स्वशक्तितोप्रदातव्या-
वित्तशाठ्यंनकारयेत् एवंकृतेतुयत्किंचिद्ग्रहपीडासमुद्भवं २० भौममाकाशजंवापिअरिष्टंयच्च-
जायते तत्सर्वंलक्षहोमेनप्रशमंयातिनिश्चितं २१ शांतिर्भवतिपुष्टिश्चबलंतेजःप्रवर्धते वृष्टिर्भवति

राष्ट्रेषु सर्वोपद्रवसंक्षयः २२ इति बृहत्पाराशरे लक्षहोमविधिः अथातः
विधिं द्विजाः श्रूयतामादरेणैव सर्वकामफलप्रदः १ सानुष्ठाना द्विजाः प्रोक्ता ऋत्विजो यागकर्मणि विवि-
धाश्चैव धर्मांश्च स्वदारनिरतास्त्वमे २ वरणीया विशेषेण ग्रहयागक्रियाविदः एकांगविकलो विप्रो धन
धान्यापहारकः ३ सर्वांगविकलो यस्तु यजमानं हिनस्ति सः तस्मात्सर्वप्रयत्नेन वेदांगविधिकोविदः
४ प्रकर्तव्या विशेषेण ग्रहयज्ञविदो द्विजाः ग्रहादयः फलंदाना नृपश्चैव नरेश्वरः अध्येतारश्चैव सं
याणां ऋचाम ष्टोत्तरशतं ५ स एव ऋत्विग्विज्ञेयः सर्वकामफलप्रदः आवाहनीयो यत्नेन प्रणिपत्य
पुनः पुनः ६ एवं कृते तु यत्किंचिद्ग्रहपीडासमुद्भवं तत्सर्वं नाशयेद् दुःखं कृतं प्रसोढ दत्तथा ७ तस्मात्त्व
तद्गुणः प्रोक्तः कोटिहोमः स्वयंभुवा आहुतीभिः प्रयत्नेन दक्षिणाभिः फलेन वा ८ पूर्ववद्ग्रहदेवानां आ
वाहनविसर्जने होममंत्रास्त एवोक्ता स्नानदाने तथैव च ९ मंडपस्य च वक्ष्ये विशेषं च निबोधत को
टिहोमे चतुर्हस्तं चतुर्हस्तायतं पुनः १० योनिवक्त्रद्वयोपेतं तदप्याहुस्त्रिमेखलं द्व्यंगुलेनोच्छ्रिता कार्या
प्रथमा मेखला बुधैः ११ त्र्यंगुलोच्छ्रितानद्वा द्वितीया मेखला स्मृता तृतीया मेखला या तु उच्छ्रयेन चतु
रंगुला १२ द्व्यंगुलस्तत्र विस्तारः पूर्वयोरवशस्यते वितस्तिमात्रा योनिः स्यात्सप्तांगुलिकविस्तृता १३ कुं
डपृष्ठे स्थिता मध्ये पार्श्वे तत्त्वांगुलोच्छ्रिता गजोष्ठसदृशा तद्वदायता छिद्रसंयुता १४ एतत्सर्वेषु कुंडे
षु योनिलक्षणमीरितं मेखलोपरि सर्वत्र अश्वत्थपत्रसंनिभा १५ वेदी च कोटिहोमे स्याद्वितस्तीनां च
तुष्टयं चतुरस्रा समानद्वा त्रिभिर्वप्रैः समावृता १६ वप्रप्रमाणं पूर्वोक्तं वेदिकायास्तयोच्छ्रयः तलस्यो

पा०स्मृ०
७६

डशहस्तः स्यात्पंडपश्च चतुर्मुखः १७ पूर्वद्वारे च संस्थाप्य बह्वृचं वेदपारगं यजुर्वेदं नयाम्यं पश्चिमे
सामवेदिनं १८ अथर्ववेदिनं तद्वदुत्तरे स्थापयेद्बुधः होमेष्टौ ब्राह्मणाः कार्या वेदवेदांगवेदिभिः १९ एवं
द्वादशविप्रास्ते वस्त्रमाल्यानुलेपनैः पूर्ववत्पूजयेद्भक्त्या सर्वांगाभरणैर्द्विजान् २० रात्रिसूक्तं च सौरं
च पावमानं च मंगलं पूर्वतो बह्वृचः शांतिं पावमानं सुदक्षु एवं २१ सूक्तं रौद्रं च सौम्यं च कूष्मांडैः शांति
रेव च पाठयेद्दक्षिणे द्वारे यजुर्वेदिनसुत्तमं २२ सौपर्णमथ वैराजमाग्नेयं रुद्रसंहितां ज्येष्ठसामत
था शांतिं छंदोगः पश्चिमे पठेत् २३ स विधानं तथा शांतिं अथर्वा उत्तरतो जपेत् पंचभिः सप्तभिर्वाथ हो
मः कार्यस्तु पूर्ववत् २४ स्नाने दाने च ये मंत्रास्त एव द्विजसत्तमाः वसोर्धाराविधानं तु लक्षहोमेन दृश्य
ते २५ अनेन विधिना यस्तु ग्रहपूजां समाचरेत् सर्वान्कामानवाप्नोति अंते विष्णुपुरं व्रजेत् २६ यः
पठेच्छृणुयाद्वापि ग्रहयागमिमं नरः सर्वपापविनिर्मुक्तः स गच्छेद्वैष्णवं पदं २७ अश्वमेधसहस्राणि
दश चाप्यत्र मानवः कृत्वा यत्फलमाप्नोति कोटिहोमात्तदश्नुते २८ ब्रह्महत्यासहस्राणि भ्रूणहत्यार्बु
दानि च नश्यंति कोटिहोमेन स्वयंभुवचनं यथा २९ अपेदि येयस्य पितामहाद्याः स्वर्गापि पाते नरकेषु
सातान् उद्धृत्य नाकं स नयेद्धि सर्वान्यः कोटिहोमं नृपतिः करोति ३० राष्ट्रं मनोवांछितवृष्टियुक्तं धान्यैर
नंतैः पशुभिः समेतं निर्द्वंद्वनीरोगमदस्युतस्य यो लक्षकोट्याहवनं विदध्यात् ३१ यः कोटिहोमं विदधा
ति भूपस्तद्वन्नरो लक्षशतं जुहोति मत्यव्दमाप्नोति स दीर्घमायुर्भुंक्ते सपत्नान्विजयेद्धरित्रीं ३२ यो ब्रह्म
घातीं गुरुदारगामी ग्रामादिदाहाद्युपपापयुक्तः पापैरशेषैः पुरुषो विमुक्तः स कोटिहोमाद्द्युधर्ममेति

तस्मात्तदासूप्रतंयोविदध्युर्वृद्धिप्रजासौख्यबलःसपुष्टैः आयुःप्रवृद्ध्यैविजयायकीर्त्यैलक्षादिहोमेषु
ह्यागमेनं ३५ इतिबृहत्पाराशरेकोटिहोमविधिः अथान्यंसंप्रवक्ष्यामिविधिंपावनमुत्तमं अं
स्मृतानप्रभावायरघुपौत्रस्यधीमतः १ अनपत्यस्यपुत्रार्थंचक्रेवैभांडकःसुधीः सहस्रशीर्षसूक्तस्य
विधानंचरुपाककृत् २ येयेनृपैःकृतंपूर्वमन्यैरपिद्विजोत्तमैः सिद्ध्यंतिसर्वमंत्राणिविधिविद्भिर्द्वि
जोत्तमैः ३ उपासितानितद्वत्स्यादृषिभिःश्रुतिपारगैः आत्मविद्भिर्निराहारैर्व्रतिभिर्मंत्रवित्तमैः ४
क्रियमाणाःक्रियाःसर्वाःसिध्यंतिव्रतचारिभिः नपाठान्नधनाल्लाभान्नात्मनःप्रतिपादनात् ५
मात्कनात्कर्मणांपुंसांसर्वाःसिद्ध्यंतिसिद्धयः शुक्लपक्षेशुभेवारेशुभनक्षत्रगोचरे ६ द्वादश्यांशुभ-
कामोवंचरुंकुर्वीतवैष्णवं दंपत्योरुपवासःस्यादेकादश्यांशिवालये ऋत्विग्भिःषोडशभिःसम्यग्व-
पिलाजनार्दनं ७ चरुःपुरुषसूक्तेनत्र्यपत्यःपुत्रकाम्यया प्राप्नुयाद्ध्रुवंपुत्रंचिरायुःसनानिर्मम
८ द्वादश्यांद्वादशचरून्विधिवन्निर्वपेद्द्विजः यःकरोतिमहायागंविष्णुलोकंसगच्छति ९ हुत्वा
ज्यंविधिवत्स्रुवसर्पिषः षोडशभिस्तथा समिधोश्वत्थवृक्षस्य हुत्वाज्यंजुहुयात्पुनः १० उपस्थानं
ततःकुर्याद्ध्यात्वातुमधुसूदनं हविर्होमंततःकृत्वादद्यात्सचघृताहुतीः ११ कामप्रदंनमस्कृत्य
नारीनारायणंप्रति संप्राश्यचहविःशेषंवसेल्लुप्धाःशनीगृहे १२ विधिनेमंततःकृत्वाकनव्याद्वि-
जतर्पणं अन्यस्त्रीषुनिवर्तेतयावद्गर्भंनविंदति १३ अप्रसूतामृतापत्याचैवकन्याप्रसूर्भवे
त् क्षिप्रंसाजनयेत्पुत्रंपाराशरवचोयथा १४ होमांतेदक्षिणांदद्याद्धेमंवासस्तिलान्वसु

भूमिंहिरण्यंरत्नानियथासंभवमेवच ४८ यःसिद्धमंत्रःसततंद्विजेंद्रःसपूज्यविष्णुर्वाधवत्सुनाथ
इदंविधानंविदधातिसम्यक्सपुत्रमाप्नोतिहरिप्रसादात् ४९ इतिबृहस्पतिशास्त्रेपुत्रकामसूक्त
विधानं अथातःसंप्रवक्ष्यामिग्रहमंत्राधिदैवतं आर्षंछंदस्ययज्ज्ञानात्कर्मस्यात्सफलकृतं १आ
कृष्णेनेतिमंत्रेस्मिन्देवतंसवितामहत् हिरण्यस्तूपस्वरूपाख्यःत्रिष्टुप्छंदःप्रकीर्तितः २
तिसोमायदेवतंगोतमाख्योमुनिः गायत्रीछंदउद्दिष्टंविनियोगोयथोदितं ३ अग्निमूर्धेति
तंभौमउच्यते विरूपाख्योमुनिर्धीमान्छंदोगायत्रमुच्यते ४ उद्बुध्यस्वेतिमंत्रस्यबुधोदेवतं। स्ते
मुनिर्बुधोपिपरमेष्ठीत्रिष्टुप्छंदःप्रकीर्तितं ५ बृहस्पतेइतीत्यस्यदेवतापिबृहस्पतिः आर्षगृत्सम
दस्योक्तंछंदस्त्रिष्टुप्प्रकीर्तितं ६ शुक्रंतेमितिहीत्यत्रशुक्रइत्यधिदेवतं शुक्रश्चापितथार्षंचविराट्छं
दःप्रकीर्तितः ७ शन्नोदेवीरितित्यत्रशनिर्देवतमुच्यते सिंधुनामऋषिर्विद्वान्छंदोगायत्रमुच्यते को
यान्कांडादितिराहुर्देवतोक्तंतदुच्यते ऋषिःप्रजापतिःप्रोक्तोनुष्टुप्छंदःप्रकीर्तितः ९ केतुंकृण्वन्नि
तिकेतुर्देवतंकृतुर्मधुच्छंदसमार्षंचगायत्रंछंदएवहि १० स्योनापृथिवीतिमंत्रस्यरुद्रस्य
देवतास्मृता आर्षंमेधातिथिश्चापिचस्मृतंपरं ११ गणाख्यमुनिश्चात्रबृहतिछंदउच्यते इं
द्रत्राणेदेवतमिंद्रएवस्मृतोबुधैः १२ आर्षंकुत्सस्यचाप्यत्रत्रिष्टुप्छंदःप्रकीर्तितं यस्मिन्नक्षेतिवा
त्यत्रयमोदेवतापरः १३ ऋषिःकुंडलोगायत्रीत्रिष्टुप्छंदःस्मरेद्बुधः ब्रह्मजज्ञानमित्यत्रकालोवैदे
वतंमहत् १४ आर्षंत्वामदेवस्यत्रिष्टुप्छंदोबुधैःस्मृतः अग्निंदूतमितित्यस्यअग्निर्वैदेवतास्मृता १५

आर्षंमेधातिथिर्नामछंदोगायत्रमेवहि अप्सुमेसोमइत्यत्रसोमोवैदैवतंस्मरेत् १६ मेधातिथिरिहार्षं
यंअनुष्टुप्छंदसिष्यते पुरुषसूक्तस्यदैवत्यंपुरुषएवमतंबुधैः १७ आर्षंनारायणोक्तीह छंदस्यात्तु
ष्टुबित्यपि १७ इंद्रायेंदोमरुत्वंतोमरुत्वान्देवतंमहत् आर्षंतुकश्यपस्येहगायत्रंछंदएवहि १९ म
रुत्वंतमितित्यत्रसुरेंद्रोदेवतामता अत्रापिकश्यपार्षंचगायत्रीछंदएवहि २० उत्तानवर्णइत्यत्र
इंद्रोदेवतमुच्यते आर्षंसांख्यस्यचात्रोक्तं अनुष्टुप्छंदइत्यपि २१ प्रजापतइतित्यत्रदेवताचप्रजा
पतिः हिरण्यगर्भस्यार्षंतुत्रिष्टुप्छंदोमतंबुधैः २२ आयंगौरितिचेवात्रदेवताफलिनोमता सर्परा
ज्ञोमुनिस्तत्रगायत्रीछंदउच्यते २३ आनूनइंद्रइत्यत्रह सुरेंद्रसगणेश्वरः तथार्षंवामदेवस्यगाय
त्रीछंदइत्यपि २४ जातवेदसइत्यत्रजातवेदस्तुदेवता काश्यपस्यार्षमत्रापिछंदस्त्रिष्टुप्प्रकी
र्तितं २५ आनोनियुद्भिरित्यस्मिन्दैवतंवायुरुच्यते आर्षंमत्रवसिष्ठस्य अनुष्टुप्छंदउच्यते २६
दावाकाशदैवत्यंमुनिः प्रोक्तः प्रजापतिः छंदोगायत्रमित्युक्तंविनियोगोयथोसितं २७ एषोउषेति
चाप्यत्र अश्विनौदैवतंस्मरेत् प्रस्कण्वस्यार्षमात्रापिछंदोगायत्रमुत्तमं २८ मरुतोयस्यहिक्षये
मरुद्दैवतमुच्यते गौतमश्चमुनिर्विद्धिछंदश्चप्रथमंमुने २९ छंदस्तथार्षंसहदैवतेन ज्ञात्वाहिजो
यः कुरुतेविधानं वेदोक्तमर्थंप्रददातिसम्यक्सर्वफलकर्तुरिहाप्यमुत्र ३० योलक्षहोमंयदिकोटिहो
मंराजाविदध्यात्प्रतिवर्षमेकं राष्ट्राभिवृद्धिर्विजयः सुभिक्षमारोग्यतास्यात्सुकृतस्यवृद्धिः ३१ भवं
तिपुत्राः सुभवश्चदीर्घायुषोराज्यधराधरित्र्याः [illegible] व लविक्रमाढ्याः प्रतापवंतोरवि

चंद्रतुल्याः ॥ २० ॥ इति[illegible]सारधर्मशास्त्रे सुमतभक्तिसंहितायां शांतिविधाननिर्णयोनामैक[illegible]
ध्यायः ॥ ४ ॥ अथातो नृपतेर्धर्मं वक्ष्यामि हितकाम्यया पराशरात्कृतं विप्रा वक्ष्यमाणं निबोधत ॥ १ ॥
नृपः स्मृतो परो देवः पूज्योऽसौ परदेववत् सोऽविधानाद्धि सर्वस्य रक्षिता शासिता च सः ॥ २ ॥ इंद्राग्नियम
वित्तेशजलेशमारुताश्विनः शीतांशु शानभानुश्च ब्रह्मादयाः सृजन्नृपः ॥ ३ ॥ नृपो नेता नृपः शास्ता नृपो-
ऽखिलधर्मरक्षकः दाता हर्ता नृपः कर्ता नृणां कर्मानुसारतः ॥ ४ ॥ नास्ति दंडधरो राजा नेता नापि दंडविधास्यच
नागस्य न्यायदानं च पाको भविष्यज्जगत्स्थितिः ॥ ५ ॥ नाग्रहीष्यत्सुरा डाशान्मनुष्यापितृदेवताः अभाविष्य
न्नकाकानां पावनं यानि च्युतं हविः ॥ ६ ॥ निर्गुणोऽपि यथा स्त्रीणां सदा पूज्यः पतिर्भवेत् तथा राजापि लोका-
नां पूज्यः स्याद्गुणोऽपि सन् ॥ ७ ॥ स्वकर्मस्थान्नृपो लोकान्यातयेन्नानिवारसान् शिक्षयेद्दुर्मविद्दंडैर
धर्मकारिणां जनान् ॥ ८ ॥ नरान्द्रभृतः कुर्याद्धर्मज्ञानार्थसाधकान् समर्थान्स्वपत्यादीन्शूरान्स्वामि
हितोद्यतान् ॥ ९ ॥ सर्वान्याज्ञान्स्वधर्मज्ञान्विप्रान्मुद्राकराहितान् लेखकानपि कायस्थान्नुलेख्यकृत्य
विचक्षणान् ॥ १० ॥ आमात्यान्मंत्रिणो दूतान्यथोदितपुरोहितान् भाण्डागारकान्स भास्तारान्हितानारक्ष
कानपि ॥ ११ ॥ शूरानात्मान्नृपान्नीन्याज्ञान्परविश्वासकारिणः सर्वस्थानेषु चाध्यक्षान्कृत्य चोदितः प
रं ॥ १२ ॥ गहावनाः कुमाराणां मनः पुरस्य रक्षणे वृद्धान्कंचुकिनो विप्रान्सुचीनाद्यांश्च भीरकान् ॥ १३ ॥ य
थोदितानि दुर्गाणि कुर्यात्तेषां परिरक्षणं उद्वाहकर्मादि नृपो स्त्रीणां चोनः संबंधकारणात् ॥ १४ ॥ सुगुप्तकु
र्याद्विद्वान्मान्यरक्षां प्रयत्नतः प्रातः संध्यार्चनादूर्ध्वं गृहे वचनस्थितिः ॥ १५ ॥ यथोक्तकार्ये राज्ये च

नित्यंकुर्यात्सरीक्षणं कोशेभाण्डरथादीनां हेतीनां चर्मणामपि १६ कुर्यादालोकनं नित्यमनालस्यो महीपतिः अमात्यमंत्रियोधानां सन्मानं नित्यशोपि च १७ देवार्चनं सदा होमः शांतिकं च
यज्ञादानं तथोत्पातशमनायाथशांतये १८ वर्जनं विषयासक्तेः भूतिदानं स्वशासनं आणि
वर्जितदेशे च नीतिज्ञो मंत्रकृद्भवेत् १९ नित्यमुत्साहयुक्तस्त्व विजिगीषुरुदायुधः सदालंकारयुक्तस्तु सदैव प्रियभाषकः २० सदा प्रजाहिते युक्तः पूज्यो नाके भवेन्नृपः सदा साधुषु सन्मानं विपरीते
२१ दंडदक्षेषु कुर्वाणो राजा यज्ञफलं लभेत् वृद्धान्साधून्द्विजान्बालान्यो न सन्मानयेन्नृ
: पीडां करोति चामीषां राजा शीघ्रं क्षयं व्रजेत् २२ यस्तु सन्मानयेद्देवान्नित्यं विप्रांश्च पूजयेत्
र्योत्सुर्यपि जायते २३ पीड्यमानां प्रजां रक्षेत्कायस्थैश्चाद्भुतस्करैः धान्ये
२४ हीनवाहनयुक्तं च मत्वैतन्न विशेन्नृपः मासमहासिया
नार्थीकृतयुण्याहघोषवान् २५ प्रयाणं विधिवत्कुर्याद्व्यूहे रक्षयन्बलं यात्रायां च बलसाद्दिदा
वृक्षरक्षां च यत्नतः २६ तत्रावासं विधायैव रात्रौ रक्षेत्स्वबलं २६ चतुर्दिक्षु च सैन्यस्य निशि शूरान्धनु
धरान् स्वयं राजा नियुंजीत समीक्ष्य भूबलाबलं २७ राज्यस्य षड्गुणान्मत्वा संधिविग्रहयानका
आसनं संश्रयं द्वैधं सम्यग्ज्ञात्वा समाचरेत् २८ निर्भेदं स्वबलं कुर्यान्निहन्यात्स्विन्नवेतनं दा
: कर्मकरान्दासान्भिदं नो रक्षयेन्नृपः २९ निकटस्थायिनो नित्यं जानन्त चेष्टितं प्रभोः तस्मा
३० एते परस्य चलेन भेदनीयास्ततो परे यथा परो न जानाति त

थाभेदंसमाचरेत् परामात्यप्रधानानांव्यलीकशब्ददूषितं उत्थापयेत्स्थापनायाः स्याद्यथाभि
न्नभेदना परसैन्येवहू गतान्विविधान्कुहकानपि कारयेद्दूरदानादिवारिपानानेकशः
३३ स्वसैन्येगरदानादिनृपोयत्नेनरक्षयेत् नियुज्यविज्ञःपुरुषान्कृत्यंसर्वंनिशामयेत् ३४ अंत
र्भीरूंर्बहिःशूरान्साकाराब्राह्मणोत्तरान् धर्मज्ञान्कुलसंपन्नांश्चभृत्यादात्मसंनिधौ ३५ प्रविश
न्परदेशेचप्रजाःस्वीकृत्यसंविशेत् उत्सार्यमार्गतोलोकान्दूरीकृत्यव्रजेन्नृपः ३६ सस्यादिदाहये
त्सर्वंयवसानींधनानिच भिंद्यात्सर्वनिपानानिप्राकारपरिखास्तथा ३७ अपसृत्यसमादायभू
मिसाधारणंनृपः गमयेद्वार्षिकान्मासानासाद्यस्वधरांनृपः ३८ नयुद्धमाश्रयेद्राजान्कुर्यात्स्वबल
क्षयं साम्नाभेदेनदानेनत्रिभिरेवनसंशयः ३९ वदंतिसर्वेनीतिज्ञाः दंडस्त्वगतिकागतिः नहू-
र्ज्यंवशमायातिपथाशत्रुस्तथापरे ४० आक्रांत्यादर्भसूच्यापिभिंद्युर्मूर्ध्नापिभूतलं नातोयते
न्नयुद्धाययुद्धेसिद्धिरसिद्धिवत् ४१ स्वधामात्यंतिकादेशोयुद्धमिच्छेत्स्वधर्मवित् नतुप्रविश्यदू
र्गमिमयुद्धंचवसमाचरेत् ४२ किंचित्सुप्तेषुलोकेषुक्षपायांयुद्धमाचरेत् सुधीरव्यसनेचापियो
धयेत्स्वसैनिकान् ४३ व्यूहेव्यूहयथोक्तेवारक्षामारोप्यचात्मनः सैनिकांस्तान्समस्तांश्चप्रेरयेद्यु
द्धविन्नृपः ४४ सन्नानयत्समस्तांश्चयोद्धान्सेनापतीन्नृपः अन्विच्छञ्जयलक्ष्मींचनीतिज्ञःपृथि-
वीपतिः ४५ स्नेहेनापिससंपत्याशय्यास्थोपिहिमानवः पुण्यैरपिनयुध्येनयतोयुद्धंविपत्तये ४६
हीनंपरबलंमत्वानिरुत्साहमनादरं समस्तबलसंयुक्तेस्वयमुत्थाययोधयेत् ४७ नहन्यान्

स्मृ.

मुक्तकेशंचनासीनंनंनिरायुधं पराङ्मुखंनपतितंननवास्मीतिवादिनं ४८ अन्यानपिनिषिद्धांश्च
नहन्यादुसंविन्नृपः हत्वाचनरकंयातिभ्रूणहत्यासमेनसान् ४९ पराङ्मुखीकृतेसैन्येयोयुद्धाय
निवर्तते पदानिक्रतुतुल्यानिभूम्यार्थंस्वामिनोपिवा ५० शिरोहतस्यवक्त्रेयोविशतेरक्तबिंदवः
सोमपानेननेतुल्याइतिवासिष्ठजोब्रवीत् ५१ युध्यंतेभूभृतोयेतुभूम्यर्थेचैकचेतसः
भियांगैरेवयांतित्रिविष्टपं ५२ एषएवपरोधर्मोनृपतेर्यद्रणार्जितं विप्रेभ्योदीयतेवित्तंप्रजाभ्य
श्चाभयंतथा ५३ यदातुवशमायातिसदेशोन्यायतोर्जितः तद्देशव्यवहारेणयथावत्परिपालयेत्
५४ रणार्जितेनवित्तेनराजाकुर्यान्मुखान्द्विजान् अर्चयेद्विधिवद्राजासाधून्सन्मानयेदपि ५५
मातुलःश्वशुरोबंधुरन्योवापिहितोचितः अदंड्यःकोपिनास्त्येवराज्ञानीतिविदोविदुः ५६ सु
मतिप्रौढंभूरिभक्तानुरागदं सोत्साहंविजिगीषुंचमत्वाराजानियामयेत् ५७ मत्वाचार्थवतःसर्वा
न्सुक्तानर्थस्तद्भवेत् सार्थकांश्चनियुंजीतसर्वथार्थमुपार्जयेत् ५८ सर्वाण्यपिहिवित्तानियत्न
स्तनापिराजानं प्रविशंत्येवतोयानियथासर्वाणिसागरं ५९ नृपश्चापद्विजानाथादेवद्रव्याणि
कोशवत् आदायरक्षेदात्मानंपुनस्तत्रचनिक्षिपेत् ६० वित्तंवार्धुषिकाणांचकदर्यस्यापियद्धनं
पाखंडिगणिकावित्तंहरन्राजानकिल्बिषी ६१ देवब्राह्मणपाखंडिगायकागणकादयः वणिग्वा
र्धुषिकाःसर्वेस्वस्वराजनिसुस्थिताः ६२ यथावह्निश्चगोमांसंदहन्नपिनपातकी आददानस्तथा
राजाधनमातोनकिल्बिषी ६३ गृह्णीयात्सर्वदाराजाकरान्संपीडयन्प्रजाः स्तोकंस्तोकान्नृपश्च्या-

मारासुंकेसृनिरंथरां ६४ सदानोद्यमिनाभाव्यंनृपेणविजिगीषुणा विजिगीषुर्नृपोनान्यैः कदा
निर्दभिभूयत ६५ नदेवत्तादसंथायानिरुत्साहोनृपोभवेत् दैवपौरुषसंयोगैः सर्वाः सिद्ध्यंतिसिद्
यः ६६ नकूनन्नकृणरथः प्रयातिनचैकपक्षोदिवयातिपक्षी एवंहिदैवेननकेवलेनपुंसोर्थसिद्
नंरकाकृतंवै ६७ केचिद्दैवस्यनकेवलस्यप्राधान्यमिच्छंतिमनिप्रणीताः पुरुषकारस्तुक्तस्यनरस्य
कर्मिन्दव्यदृष्यपुरुषार्थसिद्धः ६८ अत्युधमीचकृतहेतिपरिश्रमोवशोयोन्वितस्वगुणवांस्सु
धीश्चधिद्वान् प्राप्नोतिनेवविधिनासपरास्तुत्वेनस्वोदरस्यपरिपूरणमन्नमात्रं ६९ सुष्टाणिह
र्म्याणिवरांगनानां नानाप्रकारोविभवोनरस्य उर्वीपतित्वंनृपकारताचसर्वंहिसंप्राप्यमितिदैवा
न ७० केषांहिपुंसामकृतोपिदैवात्स्थानस्थितानामपिचार्थसिद्धिः केषांमनुतमहुजीवितंच
गृकोपिदैवाद्वलवानताय ७१ पुंस्त्रीप्रयोगादथस्रुक्रशोणात्कोदेहमध्येविदधातिगर्भं स्त्रीणांहि
नैवजनत्वापिषुंगांस्सनापिनैपानस्तुदैवचेष्टा ७२ कासांतुगर्भस्यनसंभवोस्तिकेषांचसुकेननुवी
र्यदानं स्थानिगर्भकृतदेवयोगात्कांचित्तुगर्भंनदधातिदैवात् ७३ धातविधातानिजकर्मयो
गात्पूर्वंपरस्परपत्नुभाव्यभाव्यः देवोरगाणांचनदेवसाम्यंसृत्येकृकर्तांचमनुजूवानां ७४ दैवा
गापनापिपारदस्यनथादेवाङ्गनाशः स्वर्गमिनाभूत दैवात्सपाघेलवणादकृतदेवाद्भवेच्छ-
यनरानगृष्टिः ७५ यद्यप्युग्रपाल्पपरोस्तिदैवात्कुर्यात्तथापीहनरोनृकार्यं उद्दीपयेत्कमनरोनृ
कारादृष्टपितंरूपंतनोतिलक्ष्मीं ७६ दैवेनकेचिन्नसभेनकोपिलोकेचनृकारेणनरस्यचार्थाः सि

ध्यौनियत्नेनविधीयमानास्तेषांप्रधानंनरकारमाहुः ७७ स्वामिप्रधानाप्रजादुर्गकोशा दंडंचमित्रा-
णिचनीतिविज्ञाः अंगानिराज्यस्यवदंतिसप्तसप्तांगयुक्तोनृपतिर्महीभुक् ७८ दुर्वृत्तसद्वृत्तन
रेषुदंडंराजाविधत्तेनिपुणोर्थसिध्यै दंडस्यमत्वार्जितवित्तसत्वं पुंसार्थदानस्यबलंतुहीनं ७९
अन्यायतोयेतुजनंनरेशाःसंपीड्यवित्तानिहरंतिलोभात् तत्क्रोधवन्हौपरिदग्धदेहागतासुभवंते
पिभवंतिभूपाः ८० दंडोमहान्मध्यमकन्यकस्तुमानंतुतस्यत्रसरेणुकादेः सोशीतिसाहस्रपणा
महान्स्यादर्धाधकोतस्यतदन्यकोच ८१ सर्वार्थपादस्वहरस्वदंडापात्यांनृपेणातिवदंतिसंतः
धिविच्छेदनमारणान्वानिवासनंराष्ट्रतएवसद्यः ८२ ज्ञात्वापराधंमनुजस्ययस्तुदेशंचकालंचवपुर्वय
स्य दंड्येतिदंडंविदधातिभूभृत्साम्यसर्वभ्रातिपुरंदरस्य ८३ यःशास्त्रदृष्टेनपथानरेशोदंडंविद
ध्याद्विधिवद्वरांश्च सोतीवकीर्तिंवितनोतिगुर्वीमायुश्चदीर्घंदिविदेवभोगान् ८४ यस्त्वन्यमार्गा
दिकुलानिराजाश्रेणीश्चजातिश्चगुणांश्चलोकान् आनीयमार्गाविदधातिधर्मोनाकेपिगीर्वाणग
णैःप्रशस्यः ८५ हर्यंश्चअग्नियंमवित्तनाथशीतांशुरूपाणिहिबिभ्रतीह सर्वेपिभूपास्त्विहपंचरू
पाणेकथ्यमानंशृणुतद्विजेंद्राः ८६ यादिजिगीषुर्धृतशस्त्रपाणिस्त्वथुसमालंव्यसचिन्हसैन्यः स
र्वान्सपत्नानिहजेतुकामस्तदासहर्यश्वइवेहभाति ८७ अकारणात्कारणतोपिचैषप्रजादहोल्का
सुसभिद्धरोचिः यदातदेनंनृपतीतिविज्ञास्तनूनपात्तंप्रवदंतिरूपं ८८ धर्मासनस्थःश्रुतिशास्त्र
दृष्ट्याशुभाशुभाचारविचारकृत्स्यात् धर्मेपुदानंत्यघकृत्सुदंडंतदावनीशस्त्विहधर्मराजा ८९

यदात्वमात्याद्द्विजयाचकादीन्यत्दृष्टचित्तस्तुयथोचितेन धनप्रदानेनकरोतितुष्टांस्त्वनदा
सोद्रविणेशवत्स्यात् १० समस्तुशीतांशुगुणप्रयुक्तोयदाप्रजासुप्रभुभावपश्येत प्रसन्नमूर्तिर्गत
मत्सरःसन्तदोच्यतेसोमइवक्षितीशः ११ आज्ञानृपाणांपरमाहितेजोयस्तानमन्येतसशास्त्रव
ध्यः भूपाज्ञकुर्याच्चवदेच्चभूभृत्कार्यंनदेवंत्वपिसर्वलोकैः १२ दुर्धर्षतिग्मांशुसमानदीप्तं
यान्मनुष्यःपरुषंनृपस्य यस्तस्यतेजोप्यवमन्यमानःसद्यःसपञ्चत्वमुपैतिपापात् १३ यान्द्राप्
सर्वविद्धातिपश्यंच्छृणोतिजानातिचकालिशास्ति कस्तस्यचाज्ञांनविभातिराज्ञःसमस्तदे
वांशभवोहियस्मात् १४ यःस्वधर्मस्थितोराजाप्रजाधर्मेणपालयन् सर्वकामसमृद्धात्माविष्णु
लोकमवाप्नुयात् १५ इतिहारीतस्मृतौराजधर्मः अथविप्रोवनंगच्छेद्विनावासहभार्यया
जितेन्द्रियोवासतत्रनित्यंश्रौताग्निकर्मकृत् १ वन्यैर्मुन्यशनैर्मेध्यैःश्यामानीवारकंगुभिः कं
दमूलफलैःशाकैःस्नेहैश्चफलसंभवैः २ सायंप्रातश्चजुहुयात्त्रिकालस्नानमाचरेत् चर्मचीर
वरवासाःस्यात्तुश्मश्रुलोमजटाधरः ३ पितॄंश्चतर्पयेन्नित्यंदेवांश्चाजस्रमर्चयेत् अर्चयेद
तिथीन्नित्यंतथाभृत्यांश्चपोषयेत् ४ नकिंचित्स्पृहयेद्गृह्णीयात्स्वाध्यायंनित्यमाचरेत् सर्वसत्व
हितोपेतोदान्तश्चाध्यात्मचिन्तकः ५ संतुष्टस्तात्विकोनित्यंदानशीलःसदाद्विजः किंचिद्वेदंस-
मास्थायतत्दृत्वावनंयत्तदा ६ एकाहिकंतुकुर्वीतमासिकंवाथसंचयं षण्मासिकंवाब्दिकंवा
यज्ञार्थंचवनेवसन् ७ त्यक्त्वानदाश्विनेमासिस्थानमन्यत्समाश्रयेत् यथावदग्निहोत्रंतु स

मिदाज्यैस्तुपालयेत् ८ चांद्रकृच्छ्रपराकाद्यैः पक्षमासोपवासकैः त्रिरात्रैरेकरात्रैश्च आश्रमस्थः
क्षिपेद्बुधः ९ तिष्ठेन्नाप्रतिकस्तत्रस्वप्यादधस्तथानिशि अतंद्रितोभवेन्नित्यंवासरंप्रपदंनयेत्
१० योगाभ्यासरतोनित्यंस्थानासनविहारवान् हेमंतग्रीष्मवर्षासुजलाग्न्याकाशमाश्रयेत् ११
दंतोलूखलिकोवापिकालपक्वभुगेववा स्यादश्मकुट्टिकोविप्रः फलस्नेहैश्चकर्मकृत् १२ शत्रौमि
त्रेसमः शांतस्तथैवसुखदुःखयोः समदृष्टिश्चसर्वेषुनिवासेगह्वरेवने १३ म्लेच्छव्याप्तानिसर्वा
णिवनानिस्युः कलौयुगे नभूपाः शासितारश्चग्रामोपांतेवसेदतः १४ ग्रामाश्चनगरादेशास्तथा
रण्यवनानिच क्षितीशरक्षितान्येवसर्वेषांफलदानिह १५ प्रथमंभूपतेस्तस्मात्कृत्यंशंसेद्द्विजा
ग्रतः योगंवारण्यवासंवाकुर्वीततदनुज्ञया १६ सुत्रामानलवायूनांयमचंद्रविवस्वतां ईशोवि
त्तेशयोब्रह्मसमात्राभ्यो निर्मितोनृपः १७ परत्रिकंचयत्किंचिद्यत्किंचिद्दैवकंभवेत् विभूयाद्द्वि
जातीनांतत्सर्वंसिध्यतिध्रुवं १८ नृपतेःप्रथमंतस्मात्साधोर्यज्ञादिकंद्विजः रक्षार्थंकथयित्वाथय
थाकार्यंसमाचरेत् १९ धनुपूर्ववसिष्ठस्यत्वासीद्दुर्वाससोपिच वनवासाश्रमस्थस्यवह्निकार्यं
यतोश्रयेत् २० फलस्नेहायदानस्युःकालवैगुण्यतोद्विजाः तदागोदुग्धसर्पिर्भ्यामग्निकार्यंस
मापयेत् २१ तद्वासर्वेषुकालेषुतथासर्वाश्रमेषुच गोदुग्धादिपवित्रंस्यात्सर्वकार्येषुसत्तमाः २२
वनवासिषुसर्वेषुभिक्षांकुर्याद्वनाश्रमी तदासर्वमकुर्वीतापितृदेवार्चनादिकं २३ अष्टौभुंजीतवा
ग्रासान्ग्रामादाहृत्ययत्नवान् वासनाःसंक्षयंगच्छेदनिलाशःप्रागुदीचिकाः २४ विधायविप्रो

वनवासधर्मान्सर्वानिमानुक्तविधिक्रमेण संशोध्यपापानिवस्तुर्विशोध्यब्रह्मा
द्रः २६ आश्रमत्रयधर्मांश्चाकृचरित्वातेद्विजास्ततः द्वयस्यवा ततः पश्चाच्चतुर्थाश्रममाचरेत्
द्विजोत्तमोयदापश्येद्वलिपलितमात्मनः उपरामस्तथाक्षाणांक्षेपयंकामस्यसाद्विजाः २७ समीक्ष्यपु
त्रपौत्रंवादृष्ट्वावादुहितुःसुतं अधीत्यविधिवद्वेदान्कृत्वायागान्विधानतः २८ निश्चयंमनसः कृ
त्वाच्चतुर्थाश्रममाविशेत् प्राजापत्यंविधायेष्टिंवनाद्वासद्मनोपिवा २९ समस्तदक्षिणायुक्तांसर्व
वेदांस्ततस्त्वतान् अग्निनात्मनिचारोप्यदंडान्विधिवदाहरेत् ३० किंचिद्भेदंसमास्थाययतेनधर्मेण
वर्तयेत् वाङ्मनःकायदंडाश्चतथासत्वादयोगुणाः ३१ त्रयोपिनियतायस्यसत्रिदंडीतिकथ्यते
कमंडल्वक्षमालाचभिक्षापात्रमथापरं ३२ काषायवासाकौपीनंकायार्थंवस्त्रमेवच शिखाय-
ज्ञोपवीतीचदंडानांत्रितयंतथा ३३ द्विकालंविधिवत्स्नानंभिक्षयाचैकभोजनं शुद्धैकवृत्तिर्वि
प्रेषुसत्कर्मनिरतेषुच ३४ भिक्षान्नचर्यायतेःप्रोक्ताऽननचर्यातथैवच असंभाषावस्त्रपूतेषुतथाचाशि
ल्पिकारुभिः ३५ अवक्तृत्वंतथास्त्रीभिःसत्यमेतद्यतेःस्मृतं नक्तंवक्रसंरोधोनित्यमेकांतशील
ता ३६ सदैवप्राणसंरोधःसदावाध्यात्मचिंतनं मृद्वेणुदार्वालाबुश्मसमयपात्रंयतेःस्मृतं ३७ शुद्धिर
द्भिरस्मीयंतुगोवालैश्चावघर्षणं नदंडैर्नचदंडैर्विनावातेनवातथा ३८ मोक्षावाप्तिर्भवेत्तुसाकिंतु
साध्यात्मचिंतनात्समत्वंसुखदुःखेषुतथाविद्वेषरागयोः ३९ आत्मान्ययोः
चिंतनं यतिभिस्त्रिभिरेकत्वंद्वाभ्यांपंचभिरेववा ४० नस्यात्तथ्यंकदाचित्स्यात्तिष्ठंतोनाशमाप्नु-

ग्रात् यह्लंयत्रभिक्षूणां वार्तास्तत्र विचित्रकाः ५१ स्नेहपैशून्यमात्सर्यं भिक्षूणां नृपतेरपि तस्मा
लिनभवितव्यं तपोधिना ५२ आत्माभ्यासरतस्यैव ब्रह्मप्राप्तिर्भवेद्ध्रुवं त्रिदंडग्रहणादे
५३ अध्यात्मयोगयुक्तस्तु ब्रह्मप्राप्त्यभिलाषुकः जितेंद्रियो हृदंडाह्यां युवानस्वा
तथा सरुक् ५४ युवा सरुक्तथा भिक्षुरात्मदृष्टिप्रदूषकः भिक्षुर्गृहवसत्यत्र कामार्यां सोऽपि गच्छ
ति ५५ तत्स्मनात्तु वृद्धान्वै सहतेनैव पालयेत् एकरात्रं तु निवसेद्भिक्षुर्यस्य गृहांगणे ५६ तस्य वै
तारयेत्पूर्वान्विंशतिः पितृमातृतः भिक्षुर्यस्मान्न युक्तब्रह्मयोगाभ्यासरतो भवेत् ५७ परिणाम-
श्चयोगेन कृतकृत्यो गृही भवेत् निर्ममो निरहंकारः सर्वसहः प्रसन्नधीः ५८ ब्रह्मण्यात्मनि गो-
माये सुनौ म्लेच्छे च तुल्यदृक् चिन्तानियोर्वै कथितानि धर्त्ते वर्तेनयो वै विहितेन भिक्षुः योध्यात्म
वेदी सततं जितात्मा सब्रह्मकायेगमनं करोति ५९ वनस्थभिक्षुधर्मान्यान्यानुवाच पराशरः य
थावदभिधायैतान्वक्ष्यामाश्रमभेदकान् ६० इति बृहत्पाराशरे वानप्रस्थधर्मः अथातः
संप्रवक्ष्यामि भेदमाश्रमसंभवं ब्रह्मचर्यादिकानां च याथातथ्यं निबोधत १ चतुर्णामाश्रमाणा
तु भेदो ह्यामनीषिभिः प्रत्येकशो वदाम्येनं शृणुध्वं द्विजसत्तमाः २ ब्रह्मचारी गृहस्थश्च वानप्र
स्थो यतिस्तथा एतद्भेदान्प्रवक्ष्यामि श्रुतांश्च पापनाशनान् ३ चतुर्द्धा ब्रह्मचारी स्याद्गायत्रो वैधस
स्तथा प्राजापत्यो बृहत्ति लक्षणानि पृथक्पृथक् ४ अक्षारलवणाशी स्याद्गायत्र्यभ्यासतत्परः
वनंतेभिक्षयानि सर्गायत्रोयप्रकीर्तितः ५ चतुर्ज्ञो द्वादशाब्दानि योधीयानस्त्वतुः श्रुतिः भि

ध्यात्र ब्रह्मचर्यं णानियं ब्राह्मः स उच्यते ६ गुरोर्वा गुरुपुत्रस्य तत्सत्यावापि सन्निधौ यो वसेदभ्यसन्
ज्ञानं ब्रह्मचारी स नैष्ठिकः ७ गृहस्थस्तु चतुर्भेदो वार्त्ता शालीनवृत्तिकौ यायावरस्तथैवान्यो घोरसान्या
सिकस्तथा ८ कृषिगोरक्षवाणिज्यैः कुर्वन्सर्वाः क्रिया द्विजः विहितैरात्मविद्धं वार्त्तावृत्तिः स उ
च्यते ९ दद्यात्स्वर्योनि यजने याजयेन्न च पाठयेत् कुर्यात्कर्माप्रतिग्राही शालीनो ध्यानकृद्द्विजः १० उ
क्तकर्म यदन्याश्च क्रियाः कुर्यात्प्रतिग्रही पाठयंश्चैव आत्मानं यायावरः स उच्यते ११ शिलोञ्छा
न्यामृतादिरूपं मृताग्निश्च उच्यते आत्मविच्च क्रियाः कुर्याद्घोरसंन्यासिकः स्मृतः १२ वानप्र
स्थश्चतुर्भेदो वैखानस उदुम्बरः फेनपो वालखिल्यश्च तल्लक्षणमथोच्यते १३ फलमूलैरकृष्टान्नै
र्वनकृष्टैर्वसन् कुर्यात्पञ्चमहायज्ञान्स वैखानस आत्मवित् १४ प्रातर्दिष्टदिगानीतैः फलाद्ध
प्राणधारणैः उदुम्बरी महायज्ञान् पञ्चयज्ञाग्निसंस्कृत् १५ चतुरो मासकृद्दग्निकार्यं कुर्वन्वने वस
न फलाद्यैः फलैर्वन्यैर्वनान्नैः श्रुतिचोदितैः १६ उञ्छतैः परिपूतात्मा तथा या वालवृत्तकः अन्ये
वैभगनान्श्च फेनपः पञ्चयज्ञकृत् १७ वनस्थो वालखिल्योऽसौ वसेत्वल्कलचीवरे अग्निकर्मकृ
दात्मज्ञः ध्यानसंचिन्तनं मेन १८ चतुर्भेदः परिव्राट् स्यात्कुटीचरबहूदकौ हंसः परमहंसश्च
यत्नतो पृथक्पृथक् १९ पुत्रस्य ज्ञातृपुत्रस्य ज्ञातृदौहित्रयोरपि तदुपात्तकुटीस्थो यः स भैक्ष्य
गृणिगृहं द्विजः २० मातिस्तार्यकृत सोऽपि वा वासः पूतवारिपः तथा त्रिदण्डभृच्छान्त आत्मज्ञः स
कुटीचरः २१ संपो बहूदको नाम यः पवित्रितपादुकः शिखासनोपवीतानि धातुकाषायवस्त्रभृ

न २२ साधुवृत्तिर्द्विजो कान्तुभिक्षाभागात्मचिंतकः बहूदकस्त्वयं ज्ञेयो यः परिव्राट् त्रिदंडभृन् २३
एकदंडधरो हंसः शिखोपवीतधारिणः वार्याधारकराशांता भूतानामभयप्रदाः २४ वसंत्येकस्य
पांग्रामे नगरे पंचशर्वरी कर्षयंतोव्रतैर्देहमात्मध्यानरतः सदा २५ एकदंडधरा मुंडाः कंथाकौपी
नवाससः अव्यक्तलिंगिनो व्यक्ताः सर्वदेवच मानिनः २६ शिखादिरहिताः शांता उन्मत्तवेषधा
रिणः भग्नशून्यामरौकस्सु वासिनो ब्रह्मचिंतिकाः २७ एते परमहंसा वै नैष्ठिका ब्रह्मभिक्षवः उ
क्तास्त [illegible] २८ ब्रह्मचर्यव्रतचारिभेदा भेदा गृहस्थस्य तथैव वनस्थ
योरण्यवासि द्विजकर्मभेदो यतेस्तथा नैष्ठिकमुक्तिभेदः २९ चतुर्णामाश्रमाणां तु भेदस्तु कापरा
शरः अथाब्रवीद्द्विजा योगं शृणुध्वं पापनाशनं ३० इति श्री बृहत्पाराशरे धर्मशास्त्रे सुव्रतप्रो
क्तसंहितायां ब्रह्मचारिगृहस्थवानप्रस्थयतिभूत्याश्रमचतुष्टयभेदानाम दशमोऽध्यायः १० सु
सूक्ष्मोपि राजते देहाद्देहाति तो यथा शरीरज्ञस्तथा प्राहुः परब्रह्मलयंगमः १ खवायुवन्हिभूधात्री
निरास्थिमज्जनाडीच तन्तुत्र्यगुणसंयुक्तं तसं चाशुलयं त्यजेत् २ शुक्रशोणितसंयोगात्स्त्रीको
ष्ठपापसंभवं दुःखं नदशाभिमासेध्यायेत भूरिदाहदे ३ जनन्यादौ तद्गर्भस्थस्यापिदुः
खिनः अत्यंतजायमानस्य योनियंत्रनिपीडनात् ४ जातस्य बालरोगाद्यैर्योगिनीगृहदोषतः
देहिनः सर्वदा दुःखं हतजन्मादिके गृहे ५ एवं बाल्ये महद्दुःखं मन्मथाद्यौवने पितन् स्त्रियावि
नापि समाद्वा दारिद्र्यस्य चापि वा ६ सुतदुःखात्प्रथमौवने रक्षणाद्यैर्हतौ यके वृद्धत्वं वा

नयोर्दुखंतस्माद्दुःखमयंवपुः ९ मांसेनलेपितंबद्धं स्नायुभिः कुल्यसंचयं मेदोमेहनसंपूर्णं
कफपित्तवसाश्रितं ९ अमेध्यपूर्णवस्त्रवत्सर्वथासर्वदाशुचिः तृष्णायाःस्नानगंधाद्यैर्निगंधं
क्रियतेबहिः ९ दुर्गंधंसर्वरंध्रेषुस्वघ्राणोद्वेगकारकं सततंस्रवतेमेध्यं किंदेहस्योच्यतेशुभं १०
मृतस्यदृश्यतेकिंचित्तृष्णांकोपारितस्यतु ११ कइहो
१२ पृथगात्मापृथक्
पृथक्पृथक्भूतानि पृथक्तेषांगुणोत्करः १३ पृथक्प्राणादिवायुश्च
तद्वृत्तिश्चपृथक्पृथक् पृथक्पृथग्गानित्येतच्छरीरंकिमिहोच्यते १४ आरंभकानियान्यस्यतेसुया
तिनदंभकाः आत्माचान्यदवाप्नोतिपावनीयंपुनर्वपुः १५ यः पश्येच्छृणुयाज्जिघ्रेत्वादद्विद्या
तरेद्वदेत स्वाप्याच्चजागृयाद्गच्छेद्विद्याद्ध्यायेज्जपेत्स्वदेत १६ गृह्णीयादर्पयेद्द्याज्जायतेजनये
दपि सोस्तिकश्चित्सदेहाद्योदेहीतिनिगद्यते १७ नैकस्स्यान्नदेहस्मिन्प्रत्यभिज्ञाकथंभवे
त् एकदृग्दृष्टरूपस्यपुनरन्येनपश्यतः १८ अद्राक्षंयदहंवस्तुतदेवेन्तुशाम्यथ यथापक्षं च
पश्यामिप्रतीतिर्यस्यजायते १९ दर्शनस्पर्शनाभ्यां च ग्रहणादेकवस्तुनः अस्तित्यात्मापरो
देहाद्योदेहीतिनिगद्यते २० गृहीचगृहमध्यस्थोभग्नंकिंचित्समाचरेत
थादेह्यस्तिकस्वनः २१ ज्ञानयोगफलेनायंकर्मयोगफलेनच सएवयुज्यतेकुर्वन्तुदृश्यो-
तस्यतावितिं २२ नायंतकर्मणायंचबाध्यतेकर्मणापिच उभयथापिनैवान्नमत्यक्षदृश्य

तेद्विजाः ॥ मायाविलत्वमूकत्वंमतिरिक्तांगताक्रमात् अवाप्तंधान्यहत्तृणापिपशुनभूताना
ता २५ भरतोवर्णकैश्चित्रैः स्वदेहंचित्रयेद्यथा कुर्वन्नानाविधंकर्मतथैवकर्मजास्तथा जरायु
जांडजादीनिवपूंषियोग्यहीनिजैः कर्मभिर्वर्णभेदैश्चविचित्रदौर्गंध्यरुग्युतं बधिरक्लीबनिस्वां
धाजायंतेपुरुषाधमाः निरेतसःपुनर्भूत्वाविट्द्विप्रकुलेषुच २७ महाकुलेषुचान्येषुजायं
तेलक्षणान्विताः धनवंतःप्रजावंतोविद्यावंतोयशस्विनः २८ रूपसौभाग्यसंयुक्ताःसर्वेषामु
पकारकाः ब्रह्माभ्यासरताःशांताःषट्कर्मनिरतास्तथा २९ पंचयज्ञकृतोनित्यमग्निष्टोमा
दिपुस्तथा द्विजोपास्तिकरानित्यंगुर्वाचार्यादिपूजकाः ३० चतुराश्रमवर्णानांसेविनःसमदर्शि
नः गुणैःसर्वैःसमायुक्तास्तेजस्विनोजनप्रियाः ३१ एवंभूतास्तुयेविप्रास्तेषांविष्णुःसदांतिके
वि सर्वदेवत्वतस्माद्विष्णुमनाभवेत् ३२ देवपूजाकृतांनित्यंगुरूपास्तिकृतांतथा ब्रह्म
वा तांसम्यक्त्वसांनिध्यमृच्छति ३३ उपास्यलेसदाब्रह्मयावत्साधनकंचयन् बह्मापा
न्विदिहायःसंस्मरन्निहमानवः ३४ वदांतप्रस्रवेत्तारोब्रह्माभ्यासमनेकधा ब्रह्मापिद्विविधं
धीसंनपरंपरमेवच ३५ समत्वमपरंब्रह्मशब्दब्रह्मेतिकीर्तितं प्रणवाख्यंनिरूपत्वाद्योगवाहिविशा
पलः ३६ प्राणायामैस्तदभ्यस्यपूरकाद्यैश्चवायुभिः पूरकःकुंभकोवायुरेचकस्तुतृतीयकः ३७
येनव्यावर्तनेवायुनासाग्राग्निसरद्बहिः पूरयेत्श्वासयोगेनपूरकंतंविदुर्बुधाः ३८ आपूर्यनि
श्चलीकृत्ययश्चिरंस्थापयेन्निलः श्वासयोगवदत्येनकवयःकुंभकंत्विति ३९ कुंभकःपवनः

सस्याधोवहिर्नैवमुच्यते रेचकंतंविदुस्तज्ज्ञा रेचतेयः शनैः शनैः ४० नवेगाद्रेचयेद्वायुंसर्वथानि
र्गतेभयात् मोन्वयेन्मंदमंदंतु वह्निस्यात्कुंभितोयथा ४१ नासाग्रस्थितपाणिस्तु यत्नोकुन्चाल
नक्षयम् अनिलंरेन्नयेद्योगेनमंदनातिवेगतः ४२ नज्ञायतेनिलोयस्यनिःसरन्नासिकाग्रतः
स्यात्सेकुंभतोजस्त्रंप्राणयागीसउच्यते ४३ दीर्घायुस्तंपरंज्ञानंसमस्तायोगसिद्धयः देहेतस्मा
वतिष्ठंतोयेनप्राणोवशीकृतः ४४ यत्रतिष्ठतिजीवःस्यान्निःसृतेमृतमुच्यते सुकिंनधार्यतेप्राणो
ब्रह्माभिःसतियत्नतु ४५ प्राणाएवायमास्तेन्यप्राणोदेहस्यवाहकः शरीरान्निर्गतेप्राणेनात्माभि
ग्रहवाहकः ४६ देहंत्यक्त्वायदाजीवोबहिराकाशमास्थितः तदानिर्विषयोवायुर्भवेदन्नसंश
यः ४७ सतदासर्वदेहेषुनासाग्रमास्थितः शिवः मत्यक्षःसर्वभूतानांतिष्ठतेनचलक्ष्यते ४८ न
श्वसतियदावायुस्तदानिष्कलउच्यते नाभिस्थितंतुविज्ञायजन्मबंधाद्विमुच्यते ४९ देहस्थः
सर्वसत्वानांसजीवतिमृणोतिच धर्माधर्मैरवष्टब्धोदेहेदेहेव्यवस्थितः ५० सकृसंकजसंस्थः
सन्नधश्चोर्ध्वंप्रधावति धर्माधर्मेर्महापाशैर्गृहीतःसन्प्रवर्तते ५१ ऊर्ध्वंमुच्छ्रसतेयावत्प्राणा
स्त्वस्तुसमीरणः तावत्प्राणस्तुविज्ञेयोयावन्नासाग्रमास्थितः ५२
न्वसितिद्विजः न्वासेनाहिसमायोगादाकाशात्तुनवागतः ५३
लउच्यते सजीवइतिविख्यातःसविष्णुःसमहेश्वरः ५४ ध्यातव्यादेवतास्तत्रक्रमेणपूरका
दिषु ग्रंस्त्वविष्ण्वीश्वरास्तेषुध्यानेषुविविधेद्विजैः ५५ लीनपंकजवत्सस्यादासीनंनाभिम

ध्यतः महात्मानंचतुर्बाहुं पूरकेतु हरिंस्मरन् ५६ त्दृसध्येकुंभकेध्यायेद्ब्रह्माणंकमलासनं रक्तं
दीवरवर्णाभंचतुर्वक्त्रंपितामहं ५७ रेचकेशंकरंध्यायेल्ललाटस्थंत्रिशूलिनं शुद्धस्फटिकसं
काशंसंसारार्णवतारकं ५८ एवंपवनसंरोधाद्देवतात्रयचिंतनात् अग्निवाय्वंभसायोगादाव
रंशुध्यतेत्रिभिः ५९ निरोधाद्भवद्वायुस्तस्मादग्निस्ततोजलं इतित्रिदेवतायोगाच्छुध्यते
तःपुनर्द्विजाः ६० व्याहृतिःप्रणवोपेताःप्राणायामास्तुषोडश अपिभ्रूणहणंमासात्पुनंत्यहर
हःकृताः ६१ आतरन्ह्यसायेन्नपूरकंब्रह्मणोंतिकं रेचकेनतृतीयेनप्राप्नुयात्परंपदं नमा
पानाप्यपानेनवायुवेगेनमोचयेत् प्रागुक्तेनप्रयोगेणमोचयेत्प्राणसंयमी ६३ शरीरंचशिरोग्री
वाविद्धान्पाणीचपादयं सर्वांगनिश्चलीकृत्य आपूर्यसर्वनाडिकाः ६४ संहृत्यांगानिसर्वाणिकू
र्मवत्स्थानकोद्विजः बद्धासनोवलांगस्तुकुर्यादसुनिरोधनं ६५ कृत्वासुसंयमान्विद्वान्विधिवत्स
उपस्पृशेत् अंतरंशुध्यतेयस्मात्तस्मादाचमनंस्मृतं ६६ इत्युक्तःप्राणसंरोधोदेवतात्रयसंयुतः
त्रिमात्रप्रणवस्तत्रध्यातव्यःसर्वयोगिभिः ६७ स्मर्यमानस्ययातस्यविश्रांतिःस्यादमात्रिके
तत्परंनिष्कलंज्ञानंतद्विदुर्ब्रह्मचिंतकाः ६८ मृदुमध्यांतसत्वाच्चस्थूलसूक्ष्मप्रभावतः त्रिवि
धंप्राणसंरोधंविदुस्तत्त्ववेदिनः ६९ त्रियमाणाविशेषेणप्रत्याहारोयमुच्यते सर्वंप्रागुक्तमे
वास्यविशेषंतुनिबोधत ७० बाह्यंवायुंतथोत्साहंतमाकृष्यशनैःशनैः निरुंध्याद्विधिव-
द्योगीप्रत्याहारःसउच्यते ७१ व्याहृत्याभिमुखीकृत्यस्वानियत्रनिरुध्यच चिंतयेन्निश्चलो

कृत्यमत्याहारोयमुच्यते ७१ नविसर्गोननन्द्धोनासानुस्वारावपर्ययः हृद्याकाशानिनिधृंच दृच ल
लंभयातिनन् माणादिवायवस्थूलाः संकल्पाद्यास्तथाणवः निरोद्धव्यास्तथाप्येते माणसंयम
कारिणः ७२ वायुरेकोपि देहस्थः क्रियाभेदेनभिद्यते मकर्षेणासमंतान्नयनादिः क्रियाः स्मृताः
७४ माणायामकालेस्यः क्रमंस्यश्वासुसंयमी सर्वानिलांस्तथारवानिनिरुध्येकत्रधारयेत् ७५
सर्वमान्नेदर्शिहृडान्सयोगीब्रह्मवित्तमः स्थानंद्विजन्माविधिवन्नितांतमभ्यस्यथातिविधेः
परस्य पराशरोक्तं बहुभिःमकारैरुक्तोविधिःमाणनिरोधनस्य ७६ मत्याहारोविशेषस्तुमो
क्तलस्येनोत्तमः चगभ्यस्याभुयाद्ब्रह्मसर्वदापरमव्ययं इतिमाणायामप्रत्याहारविधिः
एवंरत्नुपुनरावृत्तेः कदाचिदिहदृश्यते संसृतंमाप्नुयाद्येन शक्तिसूत्रुत्वदब्रवीत् ७८ उक्तस्तु
संयमः पूर्वंत्रिविधोमलनाशनः नित्वोधध्यंचतुर्थंतुध्यानंमणवर्वेधसः ७९ त्रिविधलक्षणवत्
ध्यानमंक्रांतस्तथोभ्यसेत् ब्रह्मास्मीतिनिरासक्तात्मासयोगीयोगिनांवरः ८० तद्ध्यानमस्तुभ
ोगस्पृगंगम्भागिहोच्यते तदन्यायानपेक्षंचचित्तक्षेपविवर्जितं ८१ चतुर्णांमाध्यसाधनंतु मे
दूगुक्तपराशरः अथाद्रवीहिजाचार्यंतच्छृणुध्वंपापनाशनं ८२ इतिश्रीबृहत्पाराशरा
येषमंशास्त्रेसुब्रतमोक्तसंहितायांआत्मनिवेचनंनाम एकादशोध्यायः ११ तच्छ्रोतमिमं
मंत्रार्थंमातव्यंतारोरुद् तच्चोपेतंत्र्यरेणपंचवीजमुक्तस्तदुच्यते १ संचित्यव्याहृतिः सतम्
[illegible] गम्भागादिदंध्यालापरब्रह्मणियोजयेत् २ कृतभुक्यपवनोज्जोवस्म यत्न

सू
७

तेहृदिस्थिताः एतत्सर्वंतुचैकत्रसंस्मरंध्यानहृद्गूजः ३ ओंकारवर्तीनानेनउद्धृत्योपरियोज
येत् योजयेत्सर्वमप्येतत्सिद्धयोगीसउच्यते ४ शून्यमूलंतुयःप्राणाश्वासजीवेतिसंज्ञितं यस्मा
दुत्पद्यतेश्वासःपुनस्तत्रनिवेशयेत् ५ आद्यंतंप्रणवंविद्धिघटाकाशवदव्ययं सपश्येन्निर्म
लंसूक्ष्मंपुरुषंतमसंशयं ६ अंतर्वक्रंबहिःसंपत्सर्ववस्तुकुंडलीकृतः ध्यातव्यःप्रणवस्तत्रमध्यगंथा
मसंस्मरेत् समात्रासच्चबिंदुश्चतदेवपरमंपदं तदभ्यस्यहितज्ज्ञात्वासततंभिन्नेवलीयते ८ अथ
संप्रणवोवक्रेश्चक्षरःप्रथमाक्षरः सर्वज्ञत्वमवाप्नोतिसप्राप्यपरमंपदं ९ पंचमंतुपदंविद्यात्
सार्धमवतिष्ठते नादबिंदुसमभ्यासात्प्राप्नुयात्परमंपदं १० यदिप्राप्यनिवर्तंतेप्पारसःस्वांतमेव
च सर्वेष्वमातृकावर्णाःपुनस्तत्रविशंतिच ११ वर्णात्मासन्नवर्णस्तुसमस्तवर्णजीवनं नदीर्घं
नापिह्रस्वंचनघोषंनाप्यघोषवत् १२ नविसर्गंनतद्धीनंसानुस्वारंविपर्ययः हृद्याकाशानिवि
ष्टंयदचलत्वंप्रयातितत् १३ ज्ञानयोगत्रिषाष्टिवैभवंतिद्वक्षराणिच तत्सद्योगिभिर्ध्येयंव्योमध
स्थंतुमध्यगं १४ व्योमातिसततंध्येयमनंताकाशमव्ययं चिंतयासौवयंयद्धियोयोनःप्रचोदया
त् १५ एतद्ब्रह्मत्रयीरूपमेतद्भर्गस्त्रयीमयं एषासापरमामुक्तिर्गत्वायांननिवर्तते १६ आदायचा
पंप्रणवंचबाणंसंधायचात्मानमवेक्ष्यलक्ष्यं सततंहृदितत्रनिवेश्ययोगीप्राप्नोतिनित्यंपदमु
त्तिकामं १७ उद्देश्यतःकिंचिदवादिविद्वान्ध्यानंविधेयंध्यानपूर्वकस्य सर्वेविधानंविधिवच्च
सम्यग्वक्तुंसमर्थोविधिरेवचास्य १८ इतिहृद्धृ[illegible]प्रणवध्यानविधिः अथान्यत्सं

अ.
१२

यचद्ध्यानाभिधानं ध्यानकर्मणः ननामतोविधिः कार्यः परत्र ह्यभिकारकः १ कर्मात्मा कर्ति
द्विवृत्तः परात्माकिं परंततः वक्ष्यमाणामिदं विप्राः शृणुध्वं भक्तितत्पराः २ स्तोयेन कर्मणा चेयः
शरीरग्रहणं भवेत् कर्मात्मान स्तउच्यन्ते निर्गता परमात्मनः ३ यानस्पृशन्ति सत्वाद्या स्तथ्यायुक्ता
द्ध्योगुणाः कदाचित्क्लिष्टकर्माऽस्ति परमात्मा ततः परे ४ निधानाशोनविधेनगुणाय्यं नस्पृशन्ति हि
सोऽजः सन्कृयमेतस्मिन्लोके जातोभिधीयते ५ स्वात्मानमेवचात्मानं वेष्टयेत्कोशकारवत् क
र्मणां घनजालेन तु वात्यन्तार्थविमोहितः ६ तस्माद्विवर्जयेत्कर्मस्वर्गादेरपिसाधकं संसरेत्त्वग
तः कर्मक्षयेपुनः सपुनर्गतः ७ सर्वेषा परमात्मा हि त्वात्मा लक्ष्यपापारामोक्षयोः कर्मस्थानामिमंथा
र्थे कृतमात्रेपिमुच्यते ८ वैदिकः कर्मयोगस्याद्दिवाव्याकृतकस्तुतः येनेहावर्तिकूलत्वज्ञा
नयोगगतोभ्यसेत् ९ त्वाद्विनिः सृतनाडीनां सहस्राणां द्विसप्ततिः तन्मध्यावस्थितं तेजः शशि
मरीचवार्तियत् १० तन्मध्यमण्डलत्वात्मा विधूमानलदीपवत् तन्मध्यावस्थितं तेजः शशिप्रभे
प्रभार्तियत् ११ तन्मध्यमण्डलत्वात्मा विधूमानलदीपवत् सज्ञानज्योतिरित्यात्तं संसरेन्नपुन
र्नः १२ पुर्दीगूतमथांवक्रान्तं तत्तत्सम्यग्व्यवस्थितं नाभ्युत्पादनवातेन कृत्वाद्योग्योविकासये
त् १४ विकास्य तस्य मध्यं तु चलदीपशिखावनत् तदूर्ध्वं निःसरत् सूक्ष्म सूक्ष्मतत्त्वाभिचिन्तयेत् १२
ल्लनाद्वारेनिर्गच्छन्योगीमूर्ध्निचिन्तयेत् तावत्तं चिन्तयेद्यावन्निरालम्बत्वमृच्छति १४ निरा-
लंबं यदाध्यानं कुर्वन्तोनिश्चलं भवेत् तदानन्दोऽभ्युदेतिब्रह्मसयोगीब्रह्मविन्मः १५ ततसंचपरा

शक्तिः शिवश्चेति चैतन्यमितिसंज्ञितं उत्तरोत्तरवैशिष्ट्याद्योगाभ्यासंप्रवर्तते ३२ सएकोऽपि
श्चलीभूतकर्मात्मायसुपार्जितः नबिभेतिसएकाकीपरेणंजायतेभयं ३३ तदेवंगतिभिन्नस्य
ध्यानंयस्यास्तियोगिनः सविशेत्तमजेशानंकदाचित्संसरेन्नतु ३४ त्र्यंबकश्चतुर्वक्त्रश्चतुर्बाहुः
परेश्वरः एकएवमहेशोवैतज्ज्ञैस्त्रिधेतिकीर्त्यते ३५ नाभिमध्यस्थितोवह्निर्वह्निस्तुनिर्म
लं रविवद्भ्राजमानंतुकाशद्रश्मिगणोद्विजाः ३६ चिंतयेद्धृदिमध्यस्थंदीप्तिमान्सूर्यमंडलं तस्य
मध्यगतःसोमोवह्निश्चंद्रशिरस्तोमहान् ३७ तन्मध्येतुपरंसूक्ष्मंतत्स्थायंयोगमात्मनः तन्मध्येऽपि
तयेदेतत्वदूयमायाक्रमेणतु ३८ विंदुमध्यगतोनादोनादमध्यगतोध्वनिः ध्वनिमध्यगतस्तार
स्तारमध्यगतोंऽशुमान् ४० जीवात्माकायमध्यस्थस्तथापिदेहवर्जितः वक्रनासापुटस्थस्तुभुं
जनेविषयान्प्रभुः ४१ इत्येतत्स्थानमार्गेतुवदंतिकवयोद्विजाः कौंकणाश्चित्तपूर्णास्तेचित्तपाव
नसंज्ञकाः ४२ ब्राह्मणेषुचसर्वेषुयतस्तेउत्तमामताः एतेषांवंशजाःसर्वेविज्ञेयाब्राह्मणाः खलु ४३
माध्यंदिनाश्चदेशस्थागौडद्राविडगुर्जराः कार्णाटातैलंगाद्यापिचित्तपूर्णस्यवंशजाः ४४
अलक्ष्यित्तस्यपूर्णयोर्निंद्यात्तस्यक्षयोभवेत् केचिदन्येन्यथाब्रूयुः रूपंब्रह्मविदोविधेः ४५ न
नामापिहिदुःखस्यशर्मचयत्रनिरंतरं ब्रह्मणोरूपमानंदंतन्मुक्तावुपलभ्यते ४६ सर्वव्यापीच
एकस्तुयश्चानंतश्चभावकः समंतव्योजगत्यात्मासर्वव्याप्यचयःस्थितः ४७ एकंव्योमयथानै
कं गृहाद्यैरुपलक्ष्यते एकोप्यात्मातथानेकोजलाधारेषुसूर्यवत् ४८ विश्वरूपोमणिर्यद्वत्तंगृ

ह्मानिअनेकशः उपाधितस्तथात्मैकोनानात्वादेनधर्मतः ४९ कलाकाष्ठादिरूपेणवर्तमानादिभेद
कृत् एककालोयथानानातथात्मैकोप्यनेकधा ५० देहमध्यस्थितंदेवंयोनध्यायतिमूढधीः सो
कलर्थंमधुत्यक्त्वाक्रोशाद्याज्ञोगिरिंव्रजेत् ५१ यस्तीर्थयानंजपयज्ञहोमान्कुर्यात्पृथ्वेवनवेत्तिवि
ष्णुं समांसपिंडपरित्यज्यदूरादज्ञः प्रधावेदधिरूढपृष्ठः ५४ द्वौमार्गावात्मनोज्ञेयौब्राह्मणैर्ब्र
ह्मचिंतकैः अभियातिविदित्वायौसायुज्यंपरवेधसः ५५ विह्न्धूमादिरेकोवाद्वितीयस्त्वर्चि
रादिकः प्रत्येतव्योमयत्नेनयत्प्रतीतिरजायते ५६ धूमःक्षपासितःपक्षोदक्षिणायनमेवच लो
कःपितृश्चसोमश्चमातरिश्वानुवर्णनं ५७ पाथोधात्रीक्रमादेतेसंभवंतिसमाश्रिताः अर्चिर्दिनं
सितःपक्षस्तथाचैवोत्तरायणे ५८ देवलोकस्तथासूर्यैविद्युतंचक्रमादिमान् मानसाःपुरुषायां
तिजानंतोब्रह्मलोकतां ५९ पश्चात्पुनर्नेहसंसरंतिद्विजातयः इममेवद्वयोविद्वन्मंतव्यंसनतं
द्विजैः ६० ज्ञानेनयेनविज्ञातुज्ञानमोक्षाविसिध्यतः गृहारण्यस्थभिक्षूणांत्रयाणामपिधामतां
६१ ज्ञानसमानमंतरहइतिब्रह्मविदोविदुः यथादहतिवेधांसिसमिद्धश्चाशुशुक्षणिः ज्ञानम
भ्यस्यमानंतुतथादहतिसंसृतिं ६२ तस्मान्मार्गद्वयेनापिआत्माज्ञेयोद्विजोत्तमैः येनजानंतिते
यांतिदंदशूकादियोनिषु ६३ पतंगत्वंक्रमिलंवाकीटत्वमथवाप्नुयात् एताश्चाप्यधमास्त्वेवजा
यंतेतेकुयोनिषु ६४ विद्याविद्येचमंतव्येददतेस्वर्गमोक्षयोः विद्यामोक्षप्रदात्रीस्यादविद्यामृत्यु
जन्मकृत् ६५ ज्ञानयोगस्तथाकर्मविद्याविद्येबुधैःस्मृते अपवर्गापवर्गेवाकर्मकृत्वानिवेदयेत्

सायानस्य मार्गो बहुधाभ्यधायि योग्यस्य मानस्तु मया विधानात् द्वसामिकृत्स्नान्नियतं द्विजानां
८३ प्रत्याहारश्च योगस्य ध्यानं विस्तरतस्तथा उक्तं द्विजहितार्थाय ब्रह्मलाभकरं तथा ८४ अंगु-
ल्यंगुष्ठजानादः क्षणस्यात्तद्द्वयं घटिः द्वाभ्यां चैव घटिस्ताभ्यां निमेषोपि च तद्द्वयं ८५ तैः पंचदश
भिः काष्ठा ताभिस्त्रिंशत्तु कलाः स्मृताः तद्विंशति त्रिभागश्च घटिकेति प्रकीर्तिता ८६ तद्द्वयं च मुहूर्तं
स्यात्त्रिंशद्भिः क्षपादिनं तत्पंचदशकं पक्षस्तद्द्वयं मास उच्यते ८७ तद्द्वयं ऋतुरित्युक्तं तद्द्वयं का
ल उच्यते तत्सार्द्धमयनं प्रोक्तं तद्द्वयं वत्सरः स्मृतः ८८ पंचभिस्तैर्युगः प्रोक्तः सहादशकषष्ठिकः
षष्ठिकः षष्ठिगुणितो वात्सरो युग उच्यते ८९ तत्सार्द्धमयनं प्रोक्तं तद्द्वयं वत्सरः स्मृतः षष्ठिकः
सोपि कालज्ञैः प्रजानाथ युगः स्मृतः ९० तद्द्वयं तु कलिः प्रोक्तस्तद्द्वयं द्वापरो भवेत् कलिस्त्रयेण त्रेतास्या
त्कृतः कालचतुष्टयं ९१ कलिभिर्दशभिर्ब्रह्मन् चतुर्युगमिति स्मृतं चतुर्युगसहस्रेण ब्राह्महः
कल्प उच्यते ९२ अष्टयुगा भवेत्संध्या सा च संध्या च तावती ९३ तदेकसप्ततिगुणा मन्वंतरमिति
स्थितं मन्वंतरद्वयेनेह शक्रपातः प्रकीर्तितः ९४ एतन्मानेन वर्षाणां शतं ब्रह्मक्षयः स्मृतः ब्र
ह्मक्षयशतेनापि विष्णोरेकमहर्भवेत् ९५ एतद्दिवसमानेन शतवर्षेण तत्क्षयः तत्क्षयास्त्रगु
णोपाधि रुद्रस्य ब्रह्मरूच्यते ९६ एकमाद्विकमानेन प्रयाने द्वशतो द्विजाः रुद्रस्यात्म निली
पेत्तनिष्कलं तन्निरामयं ९७ निष्कंपं जगत्स्थाम व्योमातीतं परंपदं तच्चिद्ध्यानसंशुद्ध्यास
नघं वर्णलोचते ९८ परंपराणां परमं यन्नित्यपरात्परं दिष्टपदादतीतं क्षणादिकालक्रमशोध

यं प्राप्य मर्त्या न निवर्तंते तत्पदमव्ययंच ९९ न मात्मरूपं परमव्ययंच विश्वेश्वरं विश्वमरं प्रपद्ये शांतिंच
गत्वा निर्धनान्ययोगीमयांति तद्वै परमव्ययंच १०० कालज्ञानेन योगोयं योगिभिर्ध्यानकारि
भिः मुमुक्षुभिः सदाज्ञेयं निरालंबं परंपदं १०१ पराशरोदितं शास्त्रं चतुर्वर्णाश्रयायच वे
दितव्यं प्रयत्नेन सदाश्वं च द्विजातिभिः १०२ आवाचियष्यति यः श्राद्धे ब्राह्मणान्भक्तितत्परः श्रा
द्धं तर्पितं स्वल्पं तृप्तिं यांत्यन्तर्हिताद्द्विजाः १०३ दशद्वादशचाष्टौवासप्तषट्पंचवाश्वयः दैविके
पैतृके चापि श्लोकाः श्राव्या द्विजातिभिः १०४ यइदं शृणुयाद्वापि श्रावयेत्साठयेदपि समधस्त
नमस्तोसौब्रह्मलोकमवाप्नुयात् १०५ त्रिभिः श्लोकसहस्रैस्तु त्रिभिर्वृत्तशतैरपि पराशरो
दितं धर्मशास्त्रमावान्सुव्रतः १०६ नमोस्तु याज्ञवल्क्याय मनवे विष्णवे नमः गौतमाय वसि
ष्ठाय नमः पाराशराय च १०७ इतिश्रीवृहत्पाराशरे धर्मशास्त्रे सुव्रतप्रोक्तसंहितायां
योगोपदेशोनाम द्वादशोऽध्यायः १२ श्रीकृष्णार्पणमस्तु छ छ
॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥
यह पाराशरस्मृति श्रीधर शिवलालजी गौड ब्राह्मण सलेमाबादका आपका मज्ञानुक्त ज्ञानसा
गर छापखानामें छाप्यो मुंबई मध्ये ठिकाणा बाहेरकोट मुंबादेवी मारवाडी बाजार साह
मुरार भाई व्रजभूषणदासके घरमें संवत् १९२१ शके १७८६ रक्ताक्षीनाम संव
त्सरे आषाढशुक्लपक्षे समाप्तिमगमत् स्वार्थं परोपकारार्थंच शुभंभवतु छ

गाकेवमार्गंतुनिरपेक्षंतुमोक्षकृत विष्णवेगुरवेवापिकर्मकृत्वानिवेदयेत् ६७ आत्मनःफल
स्तुयत्कर्मकुरुतेनरः तेनैववांछितप्राप्तिस्तेनान्यद्दोषजायते ६८ हरिर्वानित्यमभ्यस्यसर्व
वनसाद्विजैः तदभ्यासाद्वाप्नोतिमृत्युर्दिष्टहरिस्मृतिः ६९ एकएवाहिसध्येयोयत्स्मरन्नाप्नोतिकिं
चेन विराट्सम्राट् महानेषसदाध्येयोजितेन्द्रियैः ७० महतंपुरुषंवेदरविरूपंतमःपरं
त्योतिमृत्युमेवम यात्येवानिवर्तकं ७१ एषएवनृणांपंथाब्रह्मावेदमुपासते येयेजन्मस्वनेकेषु-
विधिवच्चकृचेतसः ७२ नमतत्यानापियोगेननाभ्यासेरेकजन्मना ब्रह्माभिजायतेपुंसांकिंतु-
स्याद्बहुजन्मभिः ७३ पूर्वेयाः सतताभ्यासान्नब्रह्मप्रतिपेदिरे तन्मनुष्यैःकथंप्राप्यमेकेनैवकुज
न्मना ७४ ज्ञानाभ्यासैर्नतद्ब्रह्म कृतैर्देवस्वरूपकैः नप्राप्यतेपरब्रह्म नवाप्यासत्वयुद्धया ७५ ब
हुभिः किंतुपायैस्तुप्रासैर्वाग्रंथविस्तरैः एकमेवाभ्यसेत्तत्त्वंयेनचित्तेवसेद्धरिः ७६ एकैवभाव
शुद्धिस्तुयथास्यात्क्रियतांतथा अन्यत्कुर्यान्मनस्यन्यद्विरुद्धमितिसर्वथा ७७ भावःस्वर्गायमो
क्षायनरकायापिसम्मतः तस्मात्संशोधयेद्भावाच्छुचिःस्याद्भावशुद्धितः ७८ एकस्याः
स्त्रीरूदयोपरिचाधितः भिन्नभावोभवेत्तातोभावमेवविशोधयेत् ७९ परिष्वक्तोनरोनार्यासा
ल्हादमानियोवनः तल्पस्थोपिसकामोतांभावहीनांनकामयेत् ८० एकोभावोहरौकार्योयथा
सौनिश्चलोभवेत् तद्धृष्यापंचनांगच्छन्स्वर्गमोक्षमवाप्नुयात् ८१ स्वल्पापिविविधान्भोगान्स
यत्नान्मतिदुष्करं मृत्युकालेमतिर्यास्यात्तांगतिंयातिमानवः योगःप्रयोगःकौशलःसमा

मंत्रमयातितंतसदमव्ययंच ९९ नमोलरूपंपरमव्ययंचविश्वेश्वरंविश्वभरमपद्य शांतंच
९ वंधितान्यंयोगोमयातितदेपरमव्ययंच १०० कालज्ञानेनयोगोयंयोगिभिर्ध्यानकारि
भः सुमुक्षुभिः सदाज्ञेयंनिरालंबंपरंपदं १०१ पराशरोदितंशास्त्रंचतुर्वर्णाश्रयायच वे·
न्यस्यमनन्नसदाध्येयंद्विजातिभिः १०२ आनंदप्याप्तियःश्राद्धे ब्राह्मणान्भक्तितत्परः मा
र्गेपितरस्तस्यतृप्तिंयान्त्यन्नांद्विजाः १०३ दशद्वादशचाष्टौवासप्तषट्पंचवाथवाः दैविके
पित्र्यकृत्ये आन्याद्विजातिभिः १०४ यइदंशृणुयाद्वापिश्रावयेत्पाठयेदपि समध्वस्त
ब्रह्मलोकमवाप्नुयात् १०५ त्रिभिःश्लोकसहस्रैस्तुद्विभिर्वृत्तशतैरपि पराशरो
शास्त्रमानवसुव्रतः १०६ नमोस्तुयाज्ञवल्क्यायमनवेविष्णवेनमः गौतमायवसि·
:पाराशरायच १०७ इतिश्रीबृहत्पाराशरेधर्मशास्त्रेसुव्रतप्रोक्तसंहितायां

द्वादशोऽध्यायः १२ श्रीकृष्णार्पणमस्तु छ छ

॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥

पुस्तकं· श्रीधर शिवलालजी गौड ब्राह्मण संसारवादका आपका मज्ञासुरक्त ज्ञानसा
गार्थ छाप्यो· मुंबईमध्ये ठिकाणा बाहेरकोट मुंबादेवी मारवाडीबाजार साह
आ भूषण दासके घरमें· संवत् १९२१ शके १७८६ रक्ताक्षीनामसंव
कृष्णपक्षेसमाप्तिमगमत् स्वार्थंपरोपकारार्थंच. शुभंभवतु छ

इतिश्रीबृहत्पाराशरस्मृतिः समाप्ता-